รายงานผลการศึกษา เรื่อง

การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานผลการศึกษา เรื่อง

การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

379.158 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ร **รายงานผลการศึกษา เรื่อง การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ** กรุงเทพฯ : 2563
200 หน้า
ISBN : 978-616-270-249-5
1. มาตรฐานการศึกษา-วิจัย
2. ชื่อเรื่อง

รายงานผลการศึกษา เรื่อง การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 14/2563
ISBN 978-616-270-249-5
พิมพ์ครั้งที่ 1 เมษายน 2563
จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม
พิมพ์เผยแพร่โดย กลุ่มมาตรฐานการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ : 0 2668 7123 ต่อ 2528
โทรสาร : 0 2243 1129
Website : www.onec.go.th
พิมพ์ที่ บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด
19/25 หมู่ 8 ถนนเต็มรัก-หนองกางเขน
ตำบลบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110
โทรศัพท์ : 0 2150 9676-8
โทรสาร : 0 2150 9679
E-mail : 21centuryprint@gmail.com
Website : www.21century.co.th

คำนำ

นับจากมาตรฐานการศึกษาของชาติผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เร่งดำเนินการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจน ถูกต้องตรงกัน มาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับดังกล่าวเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับการสร้างคนไทย 4.0 ที่แตกต่างตามบริบทของท้องถิ่นและสถานศึกษา สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ โดยกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัยในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และใช้เป็นเป้าหมายในการสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าว

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว จึงร่วมกับ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และคณะวิจัย ดำเนินการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในระดับนโยบาย การกำกับติดตาม การส่งเสริมสนับสนุน และระดับปฏิบัติ ทั้งจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย และการศึกษาแนวการปฏิบัติจากต่างประเทศทั่วโลก 8 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น แคนาดา ฟินแลนด์ เม็กซิโก โปรตุเกส ออสเตรเลีย และเยอรมนี ซึ่งประเทศเหล่านี้ ล้วนเป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาและการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งบางประเทศไม่ได้ใช้คำว่า “มาตรฐานการศึกษาของชาติ” โดยตรงแต่ใช้หลักสูตรหรือแนวทางการจัดการศึกษาของชาติเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา ขณะที่บางประเทศใช้ระบบมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นเครื่องมือกำหนดไว้ในกฎหมายการศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์ และคณะวิจัย ที่ได้ศึกษาเรื่องระบบการศึกษา การบริหารจัดการ การประกันคุณภาพการศึกษา และการกำกับติดตาม เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน รวมทั้งเป็นแนวคิดให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติของประเทศในการพัฒนาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติได้อย่างครอบคลุม สอดคล้อง เชื่อมโยง และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

(นายสุภัทร จำปาทอง)
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 มาตรฐานการศึกษาของชาติได้ระบุคุณลักษณะของผู้เรียน 3 ด้าน ประกอบด้วย ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของคนไทย 4.0 ที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของประเทศที่มุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยมีคุณภาพ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาตินั้น เน้นความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ซึ่งเป็นไปเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและความสามารถสูง พัฒนาตนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมได้

ด้วยตระหนักว่าการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติมีความสำคัญ เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งต้องมีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยง เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งระบบ โดยเฉพาะการบริหารจัดการในลักษณะใหม่ การเชื่อมโยงและปรับเปลี่ยนในส่วนของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องแต่ละเรื่องต้องมีความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นอย่างชัดเจน รวมทั้งเข้าใจแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติในระดับนโยบาย การกำกับติดตาม การส่งเสริมสนับสนุน และระดับปฏิบัติ โดยศึกษาวิเคราะห์บทเรียนจากต่างประเทศเกี่ยวกับกลไกการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ด้วยการศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา และการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในปัจจุบันของประเทศที่มีแนวปฏิบัติที่ดี

ผลการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ 8 ประเทศ คือ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ แคนาดา ออสเตรเลีย เยอรมนี โปรตุเกส และเม็กซิโก สรุปได้ดังนี้

◆ กลไกการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศในแต่ละระดับการศึกษา

1) ระดับการศึกษาปฐมวัย ทุกประเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย โดยไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับ ยกเว้นประเทศเม็กซิโกที่เด็กทุกคนต้องเข้าเรียนในระดับการศึกษาปฐมวัยถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยมีความยืดหยุ่นสูง จุดหมายสำคัญ คือ การเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนในโรงเรียน และพัฒนาเด็กได้เต็มศักยภาพ โดยเน้นการจัดประสบการณ์ที่ดีในสิ่งแวดล้อมและบริบทต่างๆ หลากหลายรูปแบบ ให้เด็กพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมตามธรรมชาติ ทุกประเทศที่ศึกษา ล้วนกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชนและครอบครัว

2) ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ทุกประเทศกำหนดเป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่กำหนดจำนวนปีการศึกษาแตกต่างกัน การกำหนดกรอบหลักสูตรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มุ่งพัฒนาสมรรถนะของคนให้สามารถเผชิญความท้าทายในอนาคต โดยกำหนดกรอบหลักสูตรด้านโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมหลักเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ ทักษะในศตวรรษที่ 21 หรือคุณค่าหลัก (Core Value) ทั้งนี้ โครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วย กลุ่มภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสำเร็จในชีวิต

3) ระดับการอาชีวศึกษา ประเทศที่จัดการศึกษาอาชีวศึกษาได้โดดเด่น ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้มีการสนับสนุน สร้างความร่วมมือ และการควบคุมที่มีความเหมือนหรือสอดคล้องกัน คือ

- ความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการ ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ เยอรมนีมีรูปแบบทวิภาคี คือ เรียนทฤษฎีในโรงเรียน ฝึกงานในโรงงานซึ่งกำหนดมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจน ขณะที่ออสเตรเลียกำหนดให้รัฐและเอกชนร่วมกันพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา ส่วนสิงคโปร์มีหลักสูตร Polytechnic และหลักสูตรสำหรับ Institutes of Technological Education (ITE) ที่สถานประกอบการหรือภาคอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมทั้งการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการฝึกงาน
- การมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีความเท่าเทียม และ / หรือนโยบายที่จะพัฒนาคนให้มีความสามารถสูง เยอรมนีมีนโยบายพัฒนาคนให้มีความสามารถสูง มีกฎหมายพื้นฐานให้สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคในการศึกษา มุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่จะขับเคลื่อนประเทศ ส่วนออสเตรเลียยึดหลักการความเท่าเทียม และความเป็นเลิศ มีนโยบายการจัดระบบการศึกษาเพื่อฝึกทักษะในการทำงาน สามารถแข่งขันระดับโลกได้ และสิงคโปร์มีนโยบายขับเคลื่อนการศึกษา พัฒนาประชาชนที่มีบุคลิกภาพดี เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่า

4) ระดับการอุดมศึกษา ประเทศที่จัดการศึกษาระดับการอุดมศึกษาได้ดี ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรเลีย แคนาดา ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้ให้อิสระสูงมากแก่มหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตร และให้ความสำคัญต่อคุณภาพของบัณฑิต ทุกประเทศมีกรอบมาตรฐานคุณภาพ (Quality Framework) ซึ่งสามารถบังคับใช้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติผู้สำเร็จการศึกษา วุฒิการศึกษาต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยร่วมกันจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับโลก

◆ การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ พบว่า ประเทศที่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ชัดเจน ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ ออสเตรเลีย ประเทศที่ใช้แนวคิดจากสภายุโรปกำหนดความสามารถหลักสำหรับผู้เรียน ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี เม็กซิโก และประเทศที่กำหนดแนวคิดสำคัญที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคตของผู้เรียน โดยแต่ละรัฐมีอิสระที่จะออกแบบมาตรฐาน รวมทั้งมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ แคนาดา ซึ่งสรุปแนวทางในการกำหนดมาตรฐาน ได้ 3 แนวทาง ดังนี้

◆ แนวทางที่ 1 รัฐบาลดำเนินการกำหนดมาตรฐานแห่งชาติ

◆ แนวทางที่ 2 รัฐบาลกำหนดเป้าหมายร่วม (Common Value) ระดับชาติให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เป็นเป้าหมายคุณภาพอันพึงประสงค์ เพื่อให้เกิดการดำเนินการที่หลากหลาย แต่มีเป้าหมายไปในทางเดียวกัน เอื้อให้เกิดการระดมทรัพยากรและการทำงานร่วมกันที่ยืดหยุ่น

◆ แนวทางที่ 3 รัฐบาลไม่ได้กำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน แต่เปิดโอกาสให้หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในทุกระดับและประเภทได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานตามบริบทของตนเอง โดยมีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ 3 รูปแบบ ดังนี้ รูปแบบที่ 1 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติและเป็นผู้ขับเคลื่อนโดยตรง รูปแบบที่ 2 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานกลาง โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละฝ่ายไปดำเนินการตามบริบทและจุดมุ่งหมายของตนเอง และรูปแบบที่ 3 ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

2) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล สรุปได้ดังนี้

◆ การกำหนดนโยบายเพื่อเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบาย กฎหมาย และยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนการนำมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับต่างๆ มีหน่วยงานและคณะกรรมการที่มีหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการประกันคุณภาพตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ส่วนใหญ่รัฐบาลกลางหรือรัฐกำหนดกรอบโครงสร้างหลักสูตรด้านเนื้อหา ด้านคุณค่า หรือด้านทักษะสำคัญ กรอบโครงสร้างหลักสูตร เน้นมาตรฐานชาติ เน้นสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ส่วนกลางกำหนดกรอบในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดขั้นตอนหลัก และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในประเทศที่มีหลายรัฐนั้น รัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายหลักด้านการศึกษา ส่วนระดับรัฐและเขตปกครองพิเศษ มีนโยบายเพิ่มเติมและดูแลการพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา รวมทั้งกำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ตามที่หลักสูตรกำหนด

◆ การเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตรมี 2 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 มีการกำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติจากรัฐบาลกลางหรือรัฐแต่ละรัฐ โดยทุกประเทศที่มีการกำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตรจะมีการกำหนด 2 ส่วนหลักที่เหมือนกันในหลักสูตร คือ ส่วนที่เป็นคุณค่าหลัก (Core Value) หรือสมรรถนะ (Capabilities) และส่วนที่เป็นโครงสร้างเนื้อหา (Learning Areas)

แนวทางที่ 2 มีหลักสูตรค่อนข้างหลากหลาย ยืดหยุ่น อาทิ ฟินแลนด์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างยืดหยุ่น หลักสูตรของโรงเรียนเป็นแบบประสมที่มีหลักสูตรผสมผสานสายสามัญกับสายอาชีพเนื่องจากความหลากหลายของประชากร ขณะที่แคนาดามีหลักสูตรที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เพราะแต่ละรัฐรับผิดชอบการศึกษาของตน สำหรับการอาชีวศึกษา และระดับการอุดมศึกษา มีหลักสูตรที่หลากหลาย มุ่งเน้นทักษะและการประกอบอาชีพ รวมทั้งร่วมมือกับสถานประกอบการ มีการฝึกอบรมที่ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของชุมชน และมีหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ เช่น หลักสูตรฝึกอบรมก่อนการทำงาน หลักสูตรฝึกทักษะระดับกลาง ส่วนเยอรมนีและออสเตรเลียมีการกำหนดคุณสมบัติสมรรถนะ และระดับทักษะของผู้ได้รับการศึกษาอาชีวศึกษา

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกประเทศมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและค่านิยมตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียน สามารถเรียนรู้วิธีเรียนซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่สั่งสม ส่งผลให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตมุ่งสู่การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ มุ่งสู่คุณสมบัติในการทำได้ด้วยตัวเอง และมีความรับผิดชอบ ทั้งนี้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มีจุดเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ดังนี้

ระดับการศึกษาปฐมวัย เน้นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ให้ความสำคัญกับการปฏิสัมพันธ์ การเล่น และการสืบเสาะความรู้

ระดับประถมศึกษา เน้นให้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการทำโครงงาน ส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะ พัฒนาความเข้มแข็งในการอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ และการค้นคว้า

ระดับมัธยมศึกษา เน้นการใช้วิธีการใหม่ๆ ใช้สื่อดิจิทัลเป็นช่องทางในการสื่อสาร เพื่อจัดการเรียนการสอน พัฒนารายบุคคล พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองเน้นการคิดระดับสูง

ระดับอาชีวศึกษา เรียนวิชาในโรงเรียนควบคู่กับภาษา ฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ โรงงาน บริษัท ห้างร้าน

4) การวัดและประเมินผล โรงเรียนรับผิดชอบการวัดและประเมินผู้เรียนโดยครูรับผิดชอบในการประเมินผู้เรียนรายบุคคล บางโรงเรียนอาจจัดสอบเฉพาะวิชาหลัก เช่น การประเมินในฟินแลนด์ โรงเรียนต้องแสดงให้เห็นความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน หากผู้เรียนได้คะแนนไม่ดีในหลายๆ วิชา ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต้องร่วมมือกันช่วยเหลือผู้เรียน

ทั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ดังนี้

ระดับประถมศึกษา เน้นการวัดและประเมินผล เพื่อให้ข้อมูลในส่วนการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency-Oriented Feedback) ไม่เน้นการสอบที่มีการแข่งขันสูง รวมทั้งใช้วิธีวัดจากการแสดงออกโดยการพูดมากกว่าการสอบอย่างเป็นทางการ

ระดับมัธยมศึกษา ผู้เรียนอายุ 15 ปี เข้าสู่โปรแกรมการสอบ PISA และมีการกำหนดกรอบการประเมินผลการปฏิบัติ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การอาชีวศึกษา เน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการในการประเมินทักษะผู้เรียน ส่วนใหญ่มีการทดสอบตามมาตรฐานและมีการประเมินระดับชาติที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการหรือหน่วยงานของรัฐ

◆ แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ทุกประเทศมีระบบการประกันคุณภาพที่มีการเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีการกำหนดกลไกในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและชัดเจน เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการประกันคุณภาพ และมีการระบุให้มีการนำผลจากการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ปรับปรุงพัฒนา ทั้งระดับนโยบาย การจัดการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมิน มีการนำผลจากการวิจัยและพัฒนาเป็นฐานสำหรับนำไปพัฒนาจุดแข็งและแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อน ซึ่งการวิจัยช่วยให้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและวางแผนการศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการกำกับควบคุมคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับโดยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประกันคุณภาพจะให้คำแนะนำเพื่อพัฒนา สนับสนุน มากกว่าการตรวจสอบหรือควบคุมการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก แบ่งเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 การประกันคุณภาพภายในดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเอง ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ประเทศที่ใช้แนวทางนี้ ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี

แนวทางที่ 2 มีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก โดยมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นจากภาครัฐ หรือหน่วยงานที่รัฐบาลให้การรับรองร่วมดำเนินการประกันคุณภาพ ซึ่งประเทศที่ดำเนินการโดยหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับกระทรวงศึกษาธิการโดยตรง ได้แก่ สิงคโปร์ และประเทศที่อาศัยความร่วมมือในการดำเนินการประกันคุณภาพจากหน่วยงานหลายภาคส่วน ได้แก่ ญี่ปุ่น เม็กซิโก ออสเตรเลีย

แนวทางที่ 3 ไม่มีระบบการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา แต่มีระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอน ให้ความไว้วางใจและเสรีภาพในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้ และมีนโยบายในการสนับสนุนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ประเทศที่มีการดำเนินการตามแนวทางนี้ ได้แก่ ฟินแลนด์

◆ แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วนและมีการดำเนินการหลายแนวทาง ดังนี้

1) แนวทางการกำกับติดตามในแต่ละระดับ จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาปฐมวัย การกำกับติดตามและประเมินผลมีอิสระสูง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานที่มีส่วนในการรับผิดชอบร่วมกัน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษามีระบบความร่วมมือกับหลายภาคส่วนและมีการกำหนดบทบาทของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นที่ชัดเจน มีการให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน การอาชีวศึกษา มีระบบการกำกับติดตามโดยใช้หลักการการมีส่วนร่วมของหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และคำนึงถึงความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงานเป็นหลัก การจัดการศึกษาจึงเน้นเรื่องของการพัฒนาสู่อาชีพ เน้นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นและเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการอาชีพ ระดับการอุดมศึกษา มีการกำหนดบทบาทผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนโดยมีรูปแบบของการกำกับติดตาม แบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2) มีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการกำกับติดตามและการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานไว้อย่างชัดเจน ทั้งที่กำหนดบทบาทหน้าที่โดยตรง และบทบาทหน้าที่แบบมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมี 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานโดยตรง ซึ่งอาจจะมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้กับหน่วยงานที่มีอยู่เดิมหรืออาจเป็นการจัดตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการเฉพาะเพิ่มเติมขึ้นใหม่

แนวทางที่ 2 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานโดยการกระจายอำนาจในการกำกับติดตามและประเมินให้กับหน่วยงานส่วนภูมิภาค หรือท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินดังกล่าวเพื่อให้บรรลุตามกรอบคุณภาพที่กำหนด

แนวทางที่ 3 ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามโดยตรง แต่มีการทำงานบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

◆ ภาพรวมของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติทั้ง 8 ประเทศ

จากการศึกษา พบว่า

1) ทุกประเทศมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่จำเป็น และกำหนดคุณค่าหลัก (Core Value) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเท่าเทียม มุ่งพัฒนาคนให้มีความสามารถสูงเพื่อขับเคลื่อนประเทศ โดยแต่ละประเทศมีการกำหนดผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

และสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เช่น ประเทศเม็กซิโกมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ จัดทำประชาพิจารณ์เพื่อกำหนดมาตรฐาน มีนโยบายให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ในมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

2) มีนโยบายส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และระบุคุณสมบัติผู้เรียนที่ชัดเจน บางประเทศใช้กลยุทธ์เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

3) มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่ส่งเสริมการทำงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนา การกำกับติดตาม และประเมินหลักสูตร การวิจัยผลการประเมินเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติทั้งระดับรัฐบาลกลาง และระดับรัฐ / ท้องถิ่น

4) มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและกำหนดบทบาทที่ชัดเจน โดยรัฐทำหน้าที่ส่งเสริมการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลการศึกษา ท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินการในระดับสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถสร้างมาตรฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามบริบทของตนเองได้ เช่น ประเทศญี่ปุ่นมีการส่งเสริมให้มาตรฐานบรรลุเป้าหมาย โดยรัฐบาลกลางออกมาตรการและแนวทางในด้านต่างๆ ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

5) ใช้กรอบสมรรถนะกำหนดมาตรฐานในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และประเมินผลตามสมรรถนะของผู้เรียน เน้นเชื่อมโยงการเรียนสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตการทำงาน

6) มีระบบการประกันคุณภาพที่เข้มแข็ง โดยในโปรตุเกสจะมีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการกำกับติดตามและการจัดการศึกษา

7) มีระบบการกำกับติดตามโดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คณะกรรมการกลางของรัฐด้านการจัดการศึกษา และสภายุโรป

8) พัฒนาการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนาควบคู่ทั้งด้านผู้เรียน ครู สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการบริหารจัดการ

9) มีระบบการพัฒนาครูที่มีคุณภาพสูง เน้นการพัฒนาครูให้มีคุณภาพในด้านเทคนิคและกลวิธีในการสอน การคัดเลือกครูด้วยเกณฑ์คุณภาพสูง ครูได้รับความไว้วางใจและมีเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอน สามารถเลือกวิธีการสอนของตนเอง มีอิสระในการเลือกวิธีการ อุปกรณ์และสื่อในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน รวมทั้งครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

สารบัญ

หน้า

คำนำ ก

บทสรุปผู้บริหาร ข

สารบัญ ฌ

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ : ประเทศแคนาดา 1

ข้อมูลทั่วไป 1

ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา 2

แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ 4

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 10

การประกันคุณภาพการศึกษา 13

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา 16

สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 19

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ : สาธารณรัฐฟินแลนด์ 25

ข้อมูลทั่วไป 25

ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา 26

แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษา 35

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 38

การประกันคุณภาพการศึกษา 41

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา 43

สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 46

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ : ประเทศญี่ปุ่น 53

ข้อมูลทั่วไป 53
ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา 54
กฎหมายและนโยบายสำคัญด้านการศึกษา 56
หลักสูตรการศึกษา 57
การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 60
การประกันคุณภาพการศึกษา 65
การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา 66
สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 68

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ : สาธารณรัฐโปรตุเกส 73

ข้อมูลทั่วไป 73
ระบบการศึกษา 74
หน่วยงานการศึกษาในโปรตุเกส 76
แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษา 76
การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 78
การประกันคุณภาพการศึกษา 81
การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา 83
สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 85

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ : สหรัฐเม็กซิโก 87

ข้อมูลทั่วไป 87
ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา 88
แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษา 92
การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 95
การประกันคุณภาพการศึกษา 105
การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา 108
สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 111

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ : สาธารณรัฐสิงคโปร์ 113

ข้อมูลทั่วไป 113
ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา 114
มาตรฐานการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ 116
การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ (DOE) เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และการประเมินผล 117
การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การประกันคุณภาพการศึกษา 125
การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา 126

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ : สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี 127

ข้อมูลทั่วไป 127
ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา 128
แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษา 131
การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 134
การประกันคุณภาพการศึกษา 142
การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา 146
สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 148

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ : เครือรัฐออสเตรเลีย 149

ข้อมูลทั่วไป 149
ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา 150
การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 159
การประกันคุณภาพการศึกษา กำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา 162
สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ 164

บทสรุป 168

เอกสารอ้างอิง 176
คณะผู้จัดทำ 183

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ :

ประเทศแคนาดา

ข้อมูลทั่วไป

ประเทศแคนาดา ตั้งอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก มีประชากรประมาณ 36 ล้านคน ซึ่งอพยพมาจากหลากหลายประเทศ และมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) โดยมีรูปแบบการปกครองเป็นแบบสมาพันธรัฐ (Confederation) ประกอบด้วยรัฐ (Province) 10 รัฐ และเขตการปกครองพิเศษ (Territories) 3 เขต ซึ่งในแต่ละรัฐมีรัฐบาลของตนเองและมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดูแลจัดการศึกษา ส่วนรัฐบาลกลาง (The Federal Government) รับผิดชอบการจัดการศึกษาเฉพาะ The Royal Military College of Canada และให้การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่คนพื้นเมือง (Indigenous) ประเทศแคนาดา ใช้ภาษาทางการ 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 67) และภาษาฝรั่งเศส (ร้อยละ 13 ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ในรัฐ Quebec) ที่เหลือร้อยละ 20 ใช้ภาษาที่เป็นชาติพันธุ์ของตนเอง ซึ่งไม่ใช่ภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส สถาบันการศึกษาระดับสูงบางแห่งสอนเป็น 2 ภาษา เช่น มหาวิทยาลัย Ottawa และมหาวิทยาลัย Laurentian ในศตวรรษที่ 18 และ 19 การศึกษาของแคนาดาได้รับอิทธิพลภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสและอังกฤษ แต่ต่อมาในศตวรรษที่ 20 ได้รับอิทธิพลมากขึ้นจากประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ระบบการจัดการศึกษาของประเทศแคนาดาโดยเฉพาะระดับประถมศึกษา จึงคล้ายกับระบบของอเมริกา

ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการของแต่ละรัฐ และเขตการปกครองพิเศษ เป็นผู้กำหนดนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของตนเอง สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา มีมาตรฐานการศึกษาของตนเอง และมีกรรมการโรงเรียน / สถาบันการศึกษาระดับท้องถิ่น (District School Boards) ดูแลการบริหารโปรแกรมการศึกษา ทั้งนี้ การบริหารการศึกษาของแต่ละรัฐล้วนมีมาตรฐานสูงอยู่ในระดับเดียวกัน และมีการจัดระบบการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน เนื่องจากมีการประสานความร่วมมือทางด้านวิชาการของคณาจารย์ และสถาบันการศึกษาต่างๆ รวมทั้งคณะกรรมการบริหารการศึกษา

ในปี ค.ศ. 2016 ประเทศแคนาดามีผู้จบการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยสูงถึงร้อยละ 55 ซึ่งสูงที่สุดในโลกเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศอื่นๆ ในกลุ่มประเทศ OECD จึงเป็นผู้นำด้านการอุดมศึกษา และมีขีดความสามารถในการผลิตแรงงานที่มีทักษะสูง ยิ่งไปกว่านั้น แคนาดามีผลการสอบ PISA อยู่ในระดับ Top 10 ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน โดยถ้านับเฉพาะรัฐอัลเบอร์ตา บริทิชโคลัมเบีย และควิเบค คะแนน PISA จะอยู่ในระดับ Top 5

การบริหารการศึกษาของแคนาดา แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1) รัฐบาลกลาง รับผิดชอบเฉพาะการจัดการศึกษาของ The Royal Military College of Canada (RMC)

2) รัฐบาลของรัฐ (Provincial Government) โดยกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบกำหนดนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของรัฐ

3) รัฐบาลท้องถิ่น (Local Government) โดยคณะกรรมการโรงเรียนประจำท้องถิ่นรับผิดชอบจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่รัฐกำหนด

โดยปกติ โรงเรียนที่รัฐสนับสนุนงบประมาณ (public funded school) จะได้รับการดูแลจากรัฐ โดยแต่ละท้องถิ่นมีคณะกรรมการโรงเรียนประจำท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่รัฐกำหนด ยกเว้นรัฐอัลเบอร์ตาซึ่งให้กรรมการสิทธิพิเศษของโรงเรียน (public charter school) สามารถจัดการศึกษาได้อย่างอิสระไม่ต้องขึ้นกับกรรมการโรงเรียนประจำท้องถิ่น สามารถรายงานผลการศึกษาโดยตรงไปยังรัฐได้เลย

ระบบหรือโครงสร้างการศึกษาของประเทศแคนาดา แต่ละรัฐดำเนินการแตกต่างกันไป แต่โดยรวมสามารถแบ่งออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่

1) ระดับการศึกษาปฐมวัย ใช้เวลาเรียน 1 - 2 ปี

2) ระดับประถมศึกษา ใช้เวลาเรียน 6 ปี

3) ระดับมัธยมศึกษา ใช้เวลาเรียน 6 ปี

4) ระดับปริญญาตรี ใช้เวลาเรียน 3 - 4 ปี และมีให้เลือกเรียนระดับประกาศนียบัตร (Certificate) 1 ปี และระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง (Diploma) 2 ปี

5) ระดับปริญญาโท ใช้เวลาเรียน 1 - 2 ปี

6) ระดับปริญญาเอก ใช้เวลาเรียน 3 - 5 ปี

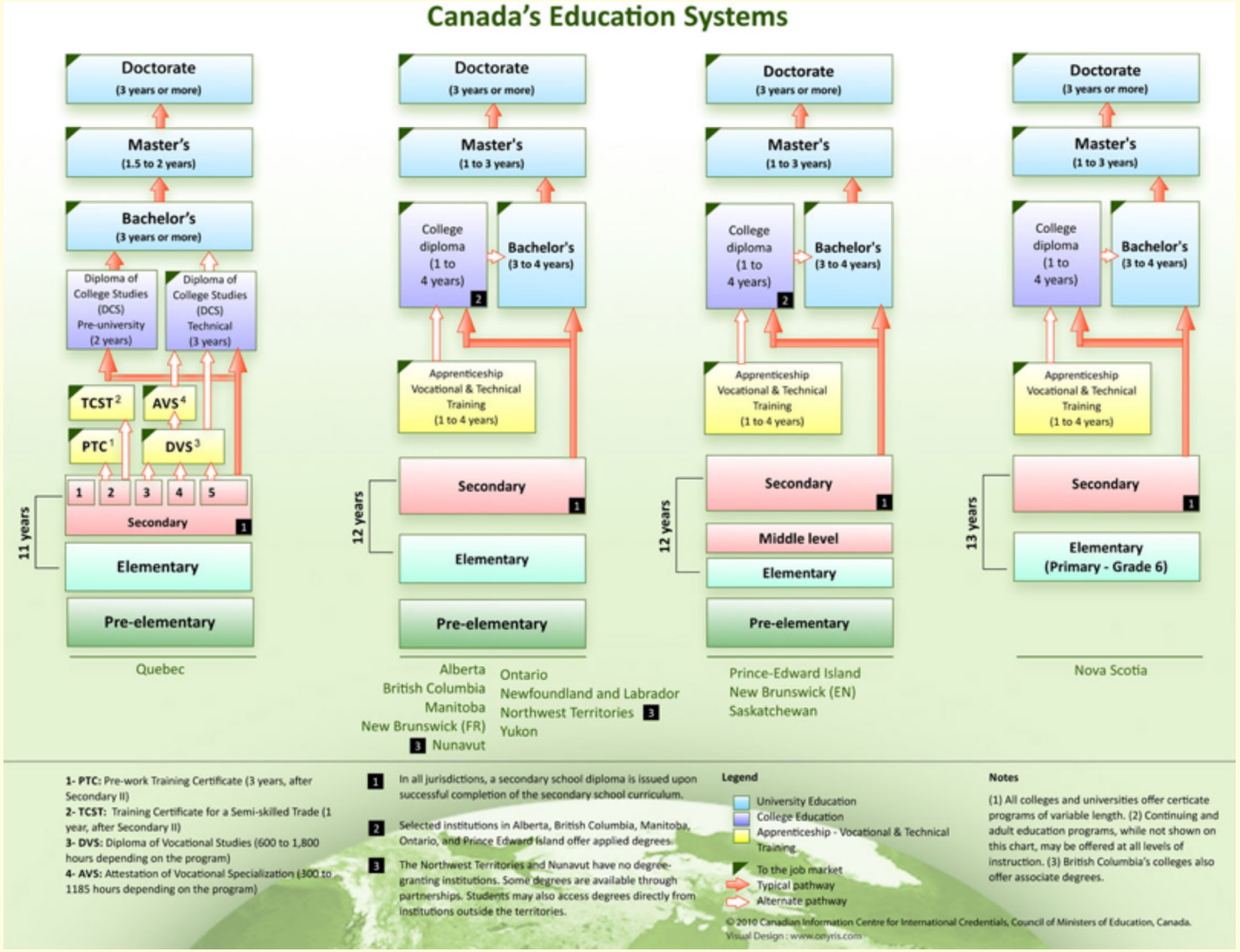

ภาพที่ 1 ระบบการจัดการศึกษาของประเทศแคนาดา
ที่มา : https://www.studylinks.ca/page/educations

แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ

◆ ระดับการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาระดับปฐมวัยเน้นการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่เชื่อมโยงกับชีวิตเด็ก หลักสูตรดังกล่าวให้ความสำคัญกับความต้องการที่หลากหลายของเด็ก และมุ่งช่วยเด็กในการพัฒนาความรู้ ทักษะ ทัศนคติที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในสังคมของตนและสังคมโลก

สภารัฐมนตรีศึกษาธิการของแคนาดา (The Council of Ministers of Education, CANADA-CMEC) ได้กำหนดกรอบวิสัยทัศน์สำหรับการเรียนรู้ระยะแรก (Early Learning) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการดำเนินการการจัดการศึกษา เรียกว่า CMEC Early Learning and Development Framework สำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 8 ปี ซึ่งสาระสำคัญของกรอบแนวทางดังกล่าว มีดังนี้

1) การจัดโปรแกรมการศึกษาและการกำหนดนโยบายที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

2) ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

3) ให้ความสำคัญกับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ทั้งด้านวัฒนธรรม ภาษา เชื้อชาติ

4) ความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนการเรียนรู้ของเด็ก

5) การเรียนรู้ผ่านการเล่น โดยการพัฒนาความอยากรู้อยากเห็น และการเล่นที่หลากหลาย การจัดโปรแกรมการศึกษาเน้นเรื่องการเล่นเป็นฐาน (Play-based Learning)

6) การพัฒนาครอบครัวเพื่อให้มีส่วนช่วยส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ทั้งนี้ แต่ละรัฐสามารถออกแบบกรอบมาตรฐานการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้เอง อย่างไรก็ตาม ยังคงมีแกนความรู้ของการจัดการศึกษาที่เป็นสากลที่ครูได้รับการพัฒนามา และใช้ร่วมกัน ปรากฏเป็นคำสำคัญในโปรแกรมการจัดการศึกษา เช่น การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ (Developmentally Appropriate) การเรียนรู้ระยะเริ่มแรก (Early Learning) เป็นต้น

◆ ระดับประถมศึกษา

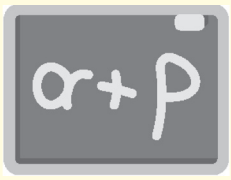

การศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โดยทั่วไปมีระยะเวลาระดับละ 6 ปี ในแต่ละรัฐมีการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน เช่น ระบบ 6 + 3 + 3 (ประถม + มัธยมต้น + มัธยมปลาย) ระบบ 8 + 4 (ประถม + มัธยม) หรือระบบ 6 + 6 (ประถม + มัธยม) โดยกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับประถมศึกษาเน้นที่การพัฒนาความเข้มแข็งในการอ่านออกเขียนได้ และทักษะทางคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นพื้นฐานของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการทั้งหมด

ทั้งนี้ การจัดการศึกษาในแต่ละรัฐจะมีอิสระ และมีแนวทางที่แตกต่างกัน เช่น รัฐออนตาริโอใช้กลยุทธ์ความสำเร็จของนักเรียน (Student Success Strategy) ในการค้นหาจุดอ่อนของนักเรียนได้อย่างรวดเร็ว และให้การช่วยเหลือแบบพิเศษ รัฐบริทิชโคลัมเบียจัดการศึกษาระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 5 โดยให้เรียน 4 หมวดวิชา คือ (1) การอ่าน การเขียน และการคิดเลข (2) สังคมศึกษา (3) วิทยาศาสตร์ และ (4) การค้นคว้า / สำรวจ โดยให้เรียนกับครูประจำวิชาและครูประจำศูนย์การเรียน

◆ ระดับมัธยมศึกษา

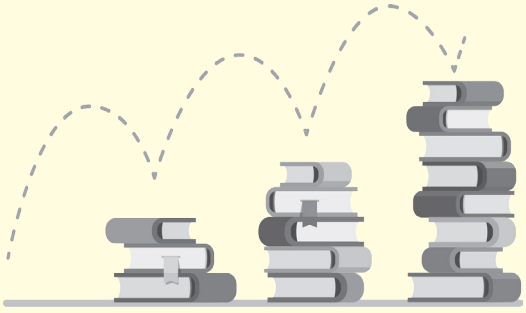

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไม่มีมาตรฐานกลางระดับชาติแต่มีการกำหนดมาตรฐานทักษะจำเป็นของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม โดยในแต่ละปี วิชาที่อยู่ในหลักสูตรพื้นฐาน เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ทัศนศิลป์ (Visual Arts) และพลศึกษา จะถูกเสริมด้วยวิชาเฉพาะที่เชื่อมโยง และสัมพันธ์กันในระดับที่สูงขึ้น เช่น วิชาภาษาอังกฤษจัดให้เรียนการเขียนเชิงสร้างสรรค์วรรณคดีแคนาดา และสื่อสารมวลชนโดยมีวิชาเลือก เช่น ภาษาต่างประเทศ เศรษฐกิจ หรือประวัติศาสตร์ของบางประเทศ

การศึกษาในระดับนี้ใช้เวลาเรียนประมาณ 4 - 6 ปี ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของระบบการศึกษาของแต่ละรัฐ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดโปรแกรมการศึกษาทั้งสายวิชาชีพและสายวิชาการ ทั้งนี้ เป้าหมายอันดับแรกของการศึกษาระดับนี้ คือ การเตรียมผู้เรียนเพื่อศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เป้าหมายรองลงมา คือ การศึกษาต่อในวิทยาลัยชุมชนต่างๆ หรือ สถาบันเทคโนโลยีและการประกอบอาชีพ โดยในสายวิชาการ หลักสูตรจะกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรายวิชาต่างๆ ที่จำเป็นและเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับวิทยาลัย หรือระดับมหาวิทยาลัย และสำหรับโปรแกรมสายวิชาชีพนั้น การจัดหลักสูตรจะมุ่งเน้นเพื่อเตรียมนักเรียนให้มีความรู้เพียงพอในการศึกษาในวิทยาลัยวิชาชีพ หรือการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

อย่างไรก็ตาม วิชาอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นเพียงวิชาเลือก เป็นเพียงการเตรียมการหรือเตรียมตัว (Career Preparation) ให้แก่ผู้ที่ถนัดทางวิชาอาชีพหรือต้องการเลือกเรียนวิชาอาชีวศึกษาหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งที่จริงแล้ว วิชาอาชีพได้รับการจัดเข้าไว้ในหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ป.1 - ม.6) ในรูปของวิชาการศึกษาเพื่ออาชีพ (Career Education) ดังนี้ 1) วิชา Career Awareness (ระดับอนุบาล) 2) Career Orientation (ระดับประถมศึกษา) 3) Career Exploration (ระดับมัธยมต้น) 4) Career Preparation (ระดับมัธยมปลาย) และ 5) Career Specialization เน้นทักษะลึกหรือทักษะเฉพาะในระดับอุดมศึกษา (Post-secondary Education)

สำหรับการจัดหลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษานั้น ในปีแรกนักเรียนทุกคนเรียนวิชาบังคับ แต่อาจมีวิชาเลือกบ้าง ในปีต่อๆ มาจึงสามารถเลือกเรียนวิชาเลือกต่างๆ ได้เพิ่มมากขึ้น โดยที่นักเรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชาที่เตรียมเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือเลือกเรียนสายวิชาการที่เตรียมตัวสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย จากสถิติพบว่า มีนักเรียนกว่าร้อยละ 75.6 สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และได้ประกาศนียบัตร

การประเมินผลการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ เกรด 12 พบว่า มีความแตกต่างกันในแต่ละรัฐ ส่วนใหญ่แล้วรัฐต่างๆ ให้อิสระแต่ละโรงเรียนในการดำเนินการจัดสอบเอง แต่ในบางรัฐ เช่น รัฐออนตาริโอ นักเรียนต้องสอบในบางวิชาหลักที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาของรัฐ (School board) เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ดังนั้น การเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยจึงขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาที่กำหนดโดยสาขาวิชานั้นๆ ในระดับอุดมศึกษา

◆ ระดับอาชีวศึกษา

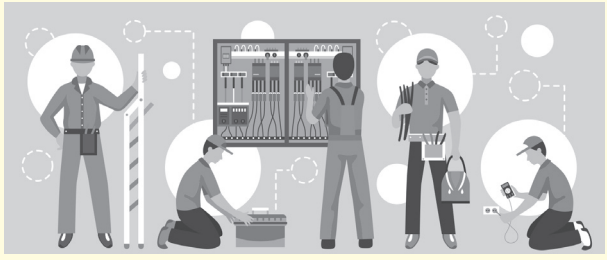

การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพของแคนาดามีจุดเน้นที่ระดับอุดมศึกษาหรือหลังมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวคือ จัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับวิทยาลัย เช่น วิทยาลัยอาชีพ วิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยเทคนิค หรือสถาบันเทคโนโลยีสถาบันการศึกษาอาชีพ ศูนย์ฝึกอบรมอาชีพและศูนย์วิจัยอาชีพของท้องถิ่น โปรแกรมการศึกษาของวิทยาลัยเป็นทั้งโปรแกรมการศึกษาอาชีพหลักสูตรสั้นกว่า 1 ปี ได้รับประกาศนียบัตร (Certificate) หลักสูตร 2 ปี ได้รับอนุปริญญา (Associate Degree) และบางหลักสูตรบางวิทยาลัยจัด 4 ปี ได้รับปริญญาตรีประยุกต์ (Applied Degree) ผู้ที่จบหลักสูตร 2 ปี ถ้าไม่ทำงานก็ศึกษาต่อ ปี 3 - 4 ของมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษายังรวมถึงสถาบันฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นๆ เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย และระยะยาวในลักษณะช่างฝึกหัดงาน หรือลักษณะโรงเรียนในโรงงาน เช่น โครงการช่างฝึกหัด (Apprenticeship) หรือการฝึกหัดระบบทวิภาคี (Dual Training) หรือโครงการฝึกอบรมที่จัดขึ้นเฉพาะเรื่องเฉพาะกลุ่ม ตามความต้องการเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย (Customized Program)

มาตรฐานคุณภาพการอาชีวศึกษาของแคนาดากำหนดโดยรัฐบาลของแต่ละรัฐ กล่าวคือ รัฐบาลแต่ละรัฐมีคณะกรรมการของรัฐที่ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม และผู้เกี่ยวข้อง เช่น สถาบัน

การศึกษาอาชีพ ผู้แทนจากกลุ่มผู้อุปโภคบริโภค สมาคมวิชาชีพ เข้ามากำหนดมาตรฐานอาชีพ ซึ่งมี 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ประกาศนียบัตรรับรองคุณวุฒิ เป็นเอกสารแสดงมาตรฐานอาชีพที่ออกให้โดยสถาบันการศึกษาอาชีพที่ให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาตรี 2) ใบรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualifications - VQ)ซึ่งเป็นเอกสารแสดงผลสำเร็จจากการฝึกอบรมอาชีพ โดยทั้งประกาศนียบัตรรับรองคุณวุฒิ และใบรับรองคุณวุฒิวิชาชีพจะมีเกณฑ์มาตรฐานกำหนด ซึ่งผู้เรียนหรือผู้รับการฝึกอบรมจะต้องผ่านการทดสอบจึงจะได้รับใบรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ หรือใบประกาศนียบัตร

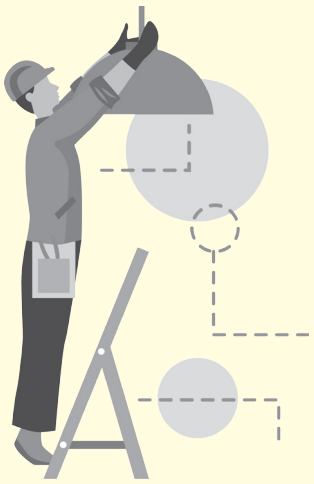

การกำหนดระบบมาตรฐานทักษะของแคนาดาเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนี้

1) รัฐบาลระดับรัฐ สร้างเกณฑ์หรือกรอบของมาตรฐานอาชีพ (Guidelines for Standards) ขึ้นเองโดยมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายมาร่วมทำ โดยทั่วไปไม่นิยมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของงานเฉพาะหรืองานย่อย (Specific Jobs) แต่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของกลุ่มงานหลัก เช่น กลุ่มงานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Industry) กำหนดมาตรฐานโดยสมาคมมาตรฐานการท่องเที่ยว (Tourism Standards Consortium) เพื่อพัฒนามาตรฐานและการให้ประกาศนียบัตรแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแคนาดาตะวันตก หน่วยงานหรือองค์กรวิชาชีพที่เข้ามาร่วมกันกำหนดมาตรฐานในกรณีดังกล่าวนี้ประกอบด้วย Alberta Tourism Education Council, Manitoba Tourism Education Council, Saskatchewan Tourism Education Council และ Pacific Rim Institute of Tourism ซึ่งมาตรฐานที่ร่วมกันกำหนดโดยหลายองค์กร (Joint Standards) นี้ ได้รับการยอมรับเป็นมาตรฐานชาติ

2) มาตรฐานแต่ละกลุ่มอาชีพมีความความยืดหยุ่น โดยผู้รับการฝึกอบรมสามารถนำทักษะอาชีพไปใช้ร่วมกันหรือเทียบเคียงกัน เมื่อผู้รับการฝึกอบรมประสงค์จะรับการฝึกอบรมหลายๆ อาชีพ หรือต่างกลุ่มอาชีพ

3) หลายกลุ่มอาชีพได้ร่วมกันกำหนดมาตรฐานอาชีพกลางที่ยอมรับกันในระดับชาติ เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และอีก 40 กลุ่มอาชีพที่ Canadian Council of Directors of Apprenticeship (CCDA) ได้กำหนดไว้ ซึ่งมาตรฐานอาชีพกลางระดับชาติดังกล่าว ช่วยให้แรงงานของแคนาดาเคลื่อนย้ายการทำงานในทุกรัฐในประเทศแคนาดาได้

4) ในอุตสาหกรรมที่ได้พัฒนามาตรฐานทักษะแล้ว มีอาชีพจำนวนไม่มากนักที่ยังคงกำหนดระดับของมาตรฐานทักษะไว้ โดยระดับของมาตรฐานทักษะกำหนดขึ้นตามระยะเวลาของการฝึกอบรม ความลึกหรือความยากง่ายของทักษะ และวิธีการประเมิน เช่น ตำแหน่งเจ้าพนักงานควบคุมคุณภาพงานอุตสาหกรรมการผลิต อาจกำหนดให้มีระดับความลึกหรือระดับมาตรฐานหรือความสามารถในอาชีพ 3 ระดับ คือมาตรฐานระดับที่ 1 ต้องมีความรู้ความสามารถหรือมีทักษะในการวินิจฉัยปริมาณผลผลิตที่เกิดความเสียหายหรือแยกแยะได้ว่าผลผลิตชิ้นใดมีคุณภาพ ชิ้นใดไม่สมบูรณ์ การจะวินิจฉัยขั้นต้นได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานการศึกษาของผู้อบรม และระยะเวลาการอบรมตามหลักสูตร เมื่อผ่าน

การประเมินและจบหลักสูตรโดยการสอบข้อเขียน 1 ฉบับ จึงจะออกประกาศนียบัตรมาตรฐานระดับที่ 1 ให้ มาตรฐานระดับที่ 2 และระดับที่ 3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องสอบข้อเขียน 2 ฉบับ สอบภาคปฏิบัติอีก 1 ฉบับ และฝึกอบรมยาวนานขึ้นกว่าการฝึกอบรมมาตรฐานระดับที่ 1 ดังนั้นการกำหนดมาตรฐานทักษะจึงเป็นของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมกำหนดขึ้น โดยยังไม่มีรูปแบบมาตรฐานกลางระดับชาติ

5) ภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ของแคนาดาตื่นตัวในการร่วมกันกำหนดมาตรฐานทักษะหรือมาตรฐานอุตสาหกรรมของตนเองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยมีการผลักดัน ส่งเสริมให้มาตรฐานอุตสาหกรรมชนิดเดียวกันมีมาตรฐานเดียวกันในระดับชาติ เนื่องจากต้องต่อสู้เพื่อการอยู่รอดและการแข่งขันทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลก

6) องค์กรวิชาชีพและองค์กรมาตรฐานอาชีพต่างๆ พยายามรวมตัวกัน เพื่อกำหนดมาตรฐานอาชีพระดับชาติและออกประกาศนียบัตรร่วมกันระหว่างรัฐ ดังจะเห็นได้จากการร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางวิศวกรรมและวิทยาศาสตร์ประยุกต์ของ Technician โดยคณะกรรมการที่เรียกว่า The Canadian Council of Technicians and Technologists ซึ่งแต่เดิมแยกกันกำหนดในแต่ละรัฐ ผู้ที่มีส่วนอย่างยิ่งต่อการกำหนดมาตรฐานทักษะกลาง ได้แก่ นายจ้าง / อุตสาหกรรม หรือสมาคมวิชาชีพ ผู้แทนผู้ทำงานในวิชาชีพ ผู้ซื้อ ผู้บริโภค ส่วนงานราชการ รวมถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขั้นตอนการพัฒนามาตรฐานทักษะเริ่มที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) ของอาชีพและวิเคราะห์อาชีพ (Occupational Analysis) เพื่อกำหนดมาตรฐานขั้นต้นหรือขั้นต่ำ ขณะเดียวกันต้องแยกแยะภารกิจเฉพาะ (Task) ของอาชีพออกจากกันเพื่อดูว่าในแต่ละภารกิจเฉพาะนั้นมีส่วนประกอบที่เป็นความรู้และทักษะเพียงไร จะให้ผู้รับการฝึกอบรมรู้ทฤษฎีหลักการข้อใดและจะต้องปฏิบัติภารกิจข้อใด ระดับใด รวมทั้งความรู้ประกอบหรือความรู้สัมพันธ์เรื่องใด เมื่อได้เกณฑ์มาตรฐานระดับความรู้และทักษะทุกภารกิจของอาชีพแล้ว จึงสามารถสรุปมาตรฐานทักษะของอาชีพก่อนที่จะส่งให้ผู้แทนภาคอุตสาหกรรมหรือกลุ่มอาชีพนั้นๆ พิจารณาและยอมรับการใช้

7) มีการทบทวน (Review) และปรับปรุงมาตรฐานทักษะให้ทันสมัย โดยหน่วยงานผู้ออกใบอนุญาตหรือประกาศนียบัตรอยู่เสมอ ในปัจจุบันไม่นิยมที่จะออกใบอนุญาต / ประกาศนียบัตรในรูปแบบตลอดชีพ

8) ใบอนุญาต/ประกาศนียบัตร จำแนกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

8.1) ใบอนุญาต / ประกาศนียบัตรที่ระบุชื่ออาชีพ เช่น นักบัญชี นักเทคโนโลยี นักสำรวจ เป็นต้น ซึ่งจะขึ้นอยู่กับระเบียบ กฎเกณฑ์ของอาชีพนั้นๆ

8.2) ใบอนุญาต / ประกาศนียบัตรที่แสดงผลสำเร็จของการศึกษา / ฝึกอบรม โดยแต่ละโปรแกรมกำหนดมาตรฐานทักษะตามเวลาของการศึกษา / ฝึกอบรม ซึ่งเรียกว่า VQ อาชีพที่ต้องการ VQ มีมากมาย รวมถึงช่างไม้ Technician และผู้ควบคุมเครื่องมือกลหนัก

9) การฝึกอบรมสู่มาตรฐาน เนื่องจากการฝึกอบรมอาชีพในแคนาดามีหลายรูปแบบ เช่น โปรแกรมช่างฝึกหัด การฝึกทักษะในงานจริงและการฝึกอบรมในระบบ (Formal Training) ซึ่งการฝึกอบรมในระบบ ดำเนินการโดยวิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยเทคนิค โรงเรียนมัธยม (ที่กำหนดเป็นศูนย์ฝึกอบรมอาชีพ) การฝึกอบรมอาชีพสาขาใดสาขาหนึ่ง โดยปกติจะดำเนินการในลักษณะผสม คือ มีทั้งการฝึกทักษะ

ในงานจริงและการเรียนรู้ทฤษฎี / หลักการที่จำเป็นจากสถานศึกษาวิชาชีพที่ทำการฝึกอบรมในระบบ

10) การเชื่อมโยงมาตรฐานทักษะกับการฝึกอบรม หลักสูตรการฝึกอบรมมักขึ้นอยู่กับมาตรฐานทักษะที่กำหนดไว้ล่วงหน้า กล่าวคือ เมื่อได้กำหนดเนื้อหาของหลักสูตร เวลาของการฝึกอบรม และระดับความรู้ความสามารถ สิ่งที่ผู้รับการฝึกอบรมจะต้องศึกษาและปฏิบัติได้เมื่อจบหลักสูตร คือ มาตรฐานความรู้และทักษะที่กำหนดไว้ โดยหน่วยงานหลักสูตรและมาตรฐานอาชีพ ส่วนการฝึกอบรมโดยหน่วยงานฝึกอบรมจะต้องดำเนินการตามหลักสูตรการฝึกอบรมและต้องบรรลุผลตามมาตรฐานนั้นๆ จึงจะออกใบอนุญาต/ประกาศนียบัตรแก่ผู้รับการฝึกอบรมได้

◆ ระดับอุดมศึกษา

วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในประเทศแคนาดาเป็นที่ยอมรับว่ามีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับสูงมาก นักศึกษาจะเลือกเข้าเรียนตามความสะดวกของสภาพทางภูมิศาสตร์และความมีชื่อเสียงของสาขาวิชา

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือระดับมหาวิทยาลัยนั้นเป็นความรับผิดชอบของแต่ละรัฐ แต่อาจได้รับงบประมาณสนับสนุนส่วนหนึ่งมาจากรัฐบาลกลาง ซึ่งในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งระดับวิทยาลัยและระดับมหาวิทยาลัย ทั้งที่เป็นสถาบันของรัฐและเอกชน จะมีโปรแกรมการศึกษาทั้งในรูปแบบวุฒิบัตร ประกาศนียบัตร และระดับปริญญา ให้เลือกเรียนได้ตามความสนใจ โดยการบริหารงานการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจะมีความเป็นอิสระ รัฐบาลจะเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของการกำหนดค่าใช้จ่ายทางการศึกษา การลงทะเบียน หรือการเปิดโปรแกรมการศึกษาใหม่เท่านั้น

ทั้งนี้ รัฐบาลระดับรัฐสร้างเกณฑ์หรือกรอบของมาตรฐานอาชีพ (Guidelines for Standards) ขึ้นเอง โดยมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายมาร่วมกำหนดเกณฑ์ของกลุ่มงานใหญ่ และกลุ่มองค์กรวิชาชีพกำหนดมาตรฐานอาชีพ

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

> ในประเทศแคนาดาแต่ละรัฐมีอิสระที่จะออกแบบมาตรฐาน กำหนดมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากระบบการปกครองตั้งอยู่บนฐานแนวคิดของสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural) และสังคมของคนทุกคน (Inclusive society) โดยรัฐบาลกลางของประเทศได้กระจายอำนาจให้แต่ละรัฐดำเนินการจัดการศึกษาของตนเองได้อย่างอิสระ รัฐแต่ละแห่งสามารถออกแบบและกำหนดยุทธศาสตร์ / แนวทางการดำเนินการได้ตามบริบทของตนเอง แต่มีเป้าหมายหลักใกล้เคียงกัน ภายใต้การศึกษาและติดตามกระแสใหม่ของการจัดการศึกษาอยู่อย่างต่อเนื่อง
>
> อย่างไรก็ตาม การที่รัฐแต่ละแห่งสามารถออกแบบกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ได้เองนั้น ก็ได้นำแกนความรู้ของการจัดการศึกษาที่เป็นสากลมาใช้ร่วมกัน ปรากฏเป็นคำสำคัญในโปรแกรมการจัดการศึกษา เช่น การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ (Developmentally Appropriate) การเรียนรู้ระยะเริ่มแรก (Early Learning)

◆ ระดับการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยมีการส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยออกแบบโปรแกรมการเรียนที่เชื่อมโยง ตรงประเด็นและเหมาะสมกับอายุของเด็ก มีความตระหนักว่าปัจจุบันและอนาคตเด็กจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการศึกษาดี เพื่อสามารถสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ตัดสินใจที่ถูกต้อง สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และเจริญเติบโตได้ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ปี ค.ศ. 2007 รัฐบาลได้เริ่มโปรแกรมการสอนแบบเต็มวันในระดับปฐมวัย (อายุ 4 - 5 ปี) ที่รัฐออนตาริโอ เปลี่ยนจากจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมมาเป็นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งได้จัดพิมพ์เอกสารชื่อ Early Learning for Every Child Today : A Framework for Ontario Early Childhood Settings หรือ ELECT ซึ่งมีข้อกำหนดเป็นหลักการ 6 ประการ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับการศึกษาปฐมวัยของประเทศ ดังนี้

1) การจัดประสบการณ์เชิงบวก วางพื้นฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านพฤติกรรม สุขภาพ และสุขภาวะ (well-being)

2) การยอมรับซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมในครอบครัว และสังคม

3) การเคารพในความหลากหลาย ความเสมอภาค การอยู่ร่วมกัน

4) การกำหนดเป้าหมาย วางแผนงาน เพื่อช่วยสนับสนุนการเรียนรู้

5) การเล่นและการสืบค้น เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ส่งเสริมธรรมชาติ ความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก

6) นักการศึกษาที่รอบรู้ ทันต่อเหตุการณ์ และมีวิจารณญาณ

ต่อมาได้มีการจัดทำเอกสาร The Kindergarten Program (2016) โดยกำหนดหลักการ การเรียนรู้ที่คาดหวัง และวิธีการสอนที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กอายุ 4 - 5 ปี ซึ่งสอดคล้องและต่อยอดกรอบนโยบายแนวการสอนที่ประกาศใช้ในปี 2014 ชื่อ How Does Learning Happen?

The Kindergarten Program มีกรอบหรือขอบข่ายของการเรียนรู้ 4 ประการ ที่ใช้เป็นโครงสร้างความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ และการประเมินผล ดังนี้

1) การมีส่วนในการเป็นสมาชิกและการให้ความช่วยเหลือ (Belonging and Contributing) กรอบนี้ครอบคลุมการเรียนรู้ของเด็กในด้านต่อไปนี้

- ความรู้สึกเชื่อมโยงสัมพันธ์กับผู้อื่น
- ความสัมพันธ์และช่วยเหลือผู้อื่นในฐานะสมาชิกของกลุ่ม ชุมชน และชาวโลก
- ความเข้าใจในความสัมพันธ์และชุมชน และวิธีการให้ความช่วยเหลือของประชาชนที่มีต่อโลกรอบตัวเรา

การเรียนรู้ในกรอบนี้ยังครอบคลุมไปถึงการพัฒนาเด็กในด้านคุณลักษณะและเจตคติ ที่บ่งบอกความเป็นพลเมืองจากความรู้สึกที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับชุมชนต่างๆ

2) การกำกับตนเองและสร้างสุขภาวะที่ดี Self-regulation and Well-being)

3) แสดงออกถึงความฉลาดรู้และความสามารถทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (Demonstrating Literacy and Mathematics Behaviors)

4) การแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรม (Problem solving and Innovating)

◆ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

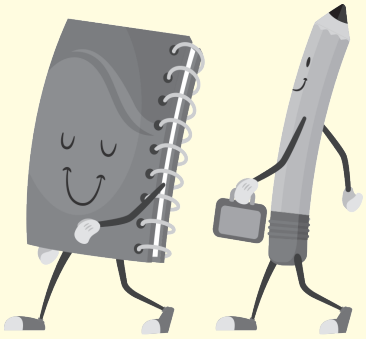

กระทรวงศึกษาธิการของรัฐ มีสภาหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชนที่มุ่งมั่นและผู้เชี่ยวชาญการศึกษา ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในเรื่องนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ของหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้ทบทวนตรวจสอบหัวข้อวิชาต่างๆ ตามที่รัฐมนตรีมอบหมายมา ที่ผ่านมาได้ให้คำปรึกษาเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรประถมศึกษา และความรอบรู้ทางการเงิน (Financial Literacy)

◆ ระดับอาชีวศึกษา

การฝึกอบรมอาชีพในรูปแบบต่างๆ นอกจากจะจัดในสถาบันการศึกษาอาชีพระดับวิทยาลัยต่างๆ แล้วยังจัดในสถานประกอบการ องค์กรของเอกชน ตลอดจนโรงเรียนมัธยมแบบผสม (Composite High School) ที่มีศักยภาพ ทั้งเป็นการชั่วคราวและถาวร สถาบันฝึกอบรมอาชีพทุกแห่งจะต้องประสานร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับภาคอุตสาหกรรมในการปรับปรุงหลักสูตร การฝึกปฏิบัติงาน การรับรองหลักสูตรวุฒิบัตร มาตรฐานอาชีพและมาตรฐานทักษะ การประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาอาชีพและสถานประกอบการ ตลอดจนรัฐบาลท้องถิ่นของรัฐและรัฐบาลกลางนั้น ส่วนมากเป็นไปตามกฎหมาย กล่าวคือ มีกฎหมายว่าด้วยเรื่องการจัดการศึกษาอาชีวะ เช่น กฎหมายช่วยเหลือการฝึกอบรมเทคนิคและอาชีวะ กฎหมายการฝึกอบรมอาชีพผู้ใหญ่ ฯลฯ กฎหมายดังกล่าวทำให้บุคคลและองค์กรปฏิบัติงานร่วมกันในทุกระดับ โดยรัฐบาลกลางมีงบกลางช่วยเหลือด้านการศึกษาอาชีพตามคำขอของแต่ละรัฐ ขณะที่กระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Development of Canada - HRDC) ทำหน้าที่วางแผน กำหนดนโยบายกำลังคนร่วมกับรัฐบาลของรัฐ ประสานและร่วมมือกับอุตสาหกรรมอย่างใกล้ชิด นอกจากนั้น HRDC ยังให้ความช่วยเหลือท้องถิ่นทางด้านการเงิน คือ ทุนวิจัยและความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ เพื่อให้ภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม ศึกษาวิจัยปัญหาอุปสรรค พัฒนาการวิชาอาชีพ เพื่อร่วมมือกันจัดการศึกษาอาชีพ พัฒนากำลังคน และพัฒนาวิชาการด้านอาชีพแขนงต่างๆ ให้ตามทันกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

◆ ระดับอุดมศึกษา

นักศึกษาในประเทศแคนาดา สามารถถ่ายโอนหน่วยกิตการเรียนรายวิชาต่างๆ ที่เรียนมาแล้วได้ การประเมินเพื่อรับรองการถ่ายโอนนั้น กระทำในลักษณะเป็นรายวิชาต่อรายวิชา และโรงเรียนต่อโรงเรียน สิ่งที่ต้องการสำหรับการรับรองก็ขึ้นอยู่กับแต่ละสถาบัน

ยกตัวอย่างรัฐออนตาริโอที่ใช้กลยุทธ์ความสำเร็จของนักเรียน (Student Success Strategy) มาใช้ในการค้นหาจุดอ่อนของนักเรียน และให้การช่วยเหลือแบบพิเศษ ให้โอกาสเรียนซ่อมเสริมแบบตัวต่อตัว และมีการเพิ่มประกาศนียบัตรซึ่งภาคอุตสาหกรรมรับรองให้แก่นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย 18 สาขาวิชาที่สอบผ่านด้านเทคนิคศึกษา ยิ่งไปกว่านั้น มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยในรัฐออนตาริโอยังได้จัด โปรแกรมการเรียนออนไลน์สำหรับผู้สนใจได้เรียนรู้และฝึกอบรมอย่างหลากหลาย มีชื่อว่า Ontario's online learning

organizations and distance education and training นอกจากนี้ยังมี eCampus Ontario เป็นศูนย์ออนไลน์และเทคโนโลยีที่ดีเยี่ยม มีการเรียนรู้ร่วมกัน ดำเนินการโดย Ontario's publicly assisted colleges and universities มี Contact North เป็นเครือข่ายการศึกษาและฝึกอบรม จำนวน 112 ศูนย์ ที่ทำงานเชื่อมโยงกับผู้อาศัยในรัฐออนตาริโอ เพื่อให้มีโอกาสได้เรียนรู้ทางไกลและทางออนไลน์ และมี Ontario Learn เป็นกลุ่มของวิทยาลัยชุมชน (Community Colleges) 24 แห่ง ที่เข้าเป็นผู้ร่วมมือโดยเป็นทางเลือกในการศึกษาออนไลน์เพิ่มขึ้นให้กับนักศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา

◆ ระดับการศึกษาปฐมวัย

ไม่พบเอกสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นทางการในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย แต่มีวัฒนธรรมการทำงานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

ทางโรงเรียนจะจัดงานประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงสิ่งที่ลูกหลานจะได้เรียนรู้ในปีนั้นๆ ให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และคุณครูประจำชั้นของลูกชายฉันก็ได้อธิบายว่า เด็กแต่ละคนแตกต่างกัน เรียนรู้และมีความสนใจต่างกัน ดังนั้นคุณครูจะมีหน้าที่สังเกตว่าเด็กแต่ละคนชอบอะไร ทำอะไรได้ดีอยู่แล้ว และต้องเสริมอะไร คุณครูจะจดบันทึกไว้ พอถึงปลายเทอมการศึกษา คุณครูจะนัดผู้ปกครองมาพบเพื่อรายงานความก้าวหน้าของเด็กๆ การเรียนผ่านการเล่นนี้ไม่มีวัดเกรดวัดผล เด็กอนุบาลมาโรงเรียนเพื่อเรียนรู้การดูแลตนเองและการเข้าสังคมเท่านั้น ไม่มีการแข่งขันประกวดประชันอะไรเลย เด็กก็ได้ใช้ชีวิตเป็นเด็กได้เต็มที่ แต่มีระเบียบวินัย และช่วยเหลือตนเองได้

เด็กทุกคนได้รับการปฏิบัติดูแลอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะยากดีมีจนอย่างไร การที่ประชาชนจ่ายภาษีค่อนข้างสูง คนรายได้มากจ่ายภาษีมากกว่าคนรายได้น้อย ทำให้สภาพความเป็นอยู่การใช้ชีวิตประจำวัน ไม่ลำบากมากนัก แม้ไม่มีรถขับ ต้องนั่งรถประจำทาง ก็ไม่รู้สึกลำบากอะไรเลย

เด็กๆ ที่เกิดมาในครอบครัวที่ยากจน แต่ได้รับการศึกษาที่ดี และเรียนฟรีจากรัฐ ก็สามารถใช้ความรู้ที่ได้มาพัฒนาตัวเองต่อไป การศึกษาสำคัญที่สุด โลกของเราคงน่าอยู่กว่านี้ ถ้าเด็กๆ ทุกคนในโลกได้รับโอกาสในการศึกษา และการเลี้ยงดูอย่างดีเหมือนเหมือนกับเด็กๆ ในประเทศแคนาดา

(กาญจนา คริชณาณ, ออนไลน์)

◆ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในรัฐออนตาริโอ มีหน่วยงานทดสอบมาตรฐานการศึกษา ชื่อ Education Quality and Accountability Office (EQAO) ซึ่งทำหน้าที่บริหารการทดสอบมาตรฐานหลากหลายรูปแบบ

ได้แก่ (1) การทดสอบการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรียกชื่อว่า The Assessment of Reading, Writing and Mathematics, Primary Division (Grades 1 - 3) (2) การทดสอบการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียกว่า Grade 6 Junior Division Assessment (3) การทดสอบทักษะคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียกว่า Grade 9 Assessment of Mathematics และ (4) การทดสอบการอ่าน การเขียน ระดับมัธยมศึกษา เรียกว่า The Ontario Secondary School Literacy Test (OSSLT) เป็นการวัดว่าผู้เรียนได้มาตรฐานขั้นต่ำสุดของการอ่าน และการเขียนวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมาจนถึงปลายปีของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อรับประกาศนียบัตรระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเรียกว่า Ontario Secondary School Diploma

◆ ระดับอาชีวศึกษา

การศึกษาระดับอาชีวศึกษาของประเทศแคนาดาให้อิสระแต่ละหน่วยงานหรือเขตต่างๆ จัดทำระบบประกันคุณภาพของตนเอง ทำให้มีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น

- Maritime Provinces Higher Education Commission
- Commission d'évaluation de l'enseignement collégiale du Québec (CEEC)
- Higher Education Quality Council of Ontario
- Ontario College Quality Assurance Service (OCQAS)
- Campus Alberta Quality Council
- Manitoba Council on Post-Secondary Education
- British Columbia Education Quality Assurance

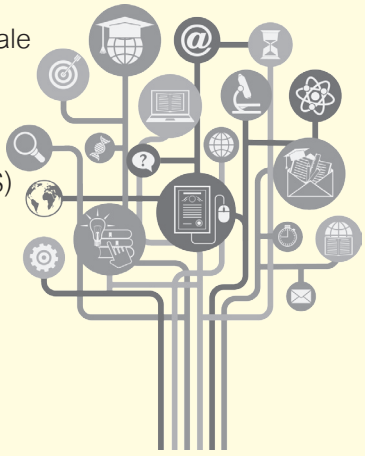

◆ ระดับอุดมศึกษา

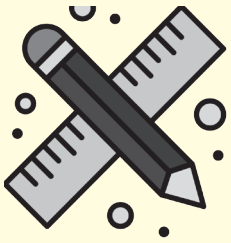

การประกันคุณภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยในทุกรัฐและเขตปกครองพิเศษของประเทศแคนาดา มีนโยบายและกระบวนการที่มีระเบียบแบบแผนเป็นขั้นตอน โปร่งใส ครอบคลุม รวมทั้งมีการทบทวนตรวจสอบจากภายนอก โดยเจ้าหน้าที่ระดับรัฐตรงตามสาย สำหรับบางโปรแกรมวิชาชีพ จะได้รับการรับรองตามกระบวนการของวิชาชีพนั้น นอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนจาก A Canadian Degree Qualification Framework ซึ่งมีข้อผูกพันกับ Common Framework of Quality Standard ทั่วทุกรัฐในประเทศแคนาดา ซึ่งหมายความว่ามหาวิทยาลัยแคนาดาจะต้องมีความเข้าใจร่วมกันในเรื่องความเชื่อ ค่านิยมของการรับรองคุณภาพวิชาการของกันและกัน สิ่งนี้ทำให้มาตรฐานคุณภาพอยู่ในระดับสูงและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

ชูชาติ หุ่นเลิศ (2559) ได้ศึกษาระบบประกันคุณภาพการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของแคนาดา พบว่า

1) การบริหารจัดการ (Governance) ในทุกตำแหน่งจะต้องผ่านการคัดเลือก

คณะกรรมการคัดเลือกซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของชุมชน คณบดี คณาจารย์และนักศึกษา จะทำหน้าที่คัดเลือกและแต่งตั้งอธิการบดีที่ถูกเสนอชื่อ ในขณะที่รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวิจัย ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ฝ่ายการคลัง ฝ่ายกิจการนักศึกษา คณบดีและหัวหน้าภาควิชาของมหาวิยาลัย จะได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการคัดเลือก ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากคณบดี คณาจารย์และนักศึกษา ส่วนผู้ทรงคุณวุฒินั้น จะได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการคณบดี

2) การสรรหา การว่าจ้างและเลื่อนระดับ (Agreement on Appointments and Promotion)

การว่าจ้างบุคลากรนั้น คณะกรรมการสรรหาจะเป็นผู้คัดเลือก โดยการว่าจ้าง 2 วาระๆ ละ 3 ปี และมีการประเมินบุคลากรก่อนที่จะทำสัญญาจ้างต่อ โดยจะมีการประเมิน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับภาควิชา ระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัย โดยแต่ละระดับจะมีการแต่งตั้งกรรมการให้มาทำการประเมิน

3) การประเมินผลประจำปี (Yearly Evaluation of Faculty)

คณะกรรมการผู้ร่วมวิชาชีพ เป็นผู้ประเมินบุคลากรของคณะทุกคน โดยจะประเมินจากการเขียนรายงานความก้าวหน้าประจำปี การประเมินบนพื้นฐานของความสามารถ

4) การประเมินคณะและภาควิชา (Faculty and Departmental Review)

คณะกรรมการจากภายนอก เป็นผู้ประเมินคณะและภาควิชาทุก 5 ปี และมีการรายงานผลการประเมินต่อรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และคณบดี

5) การประกันคุณภาพการวิจัย (Quality Assurance in Research)

คณะกรรมการของแต่ละสาขาวิชาพิจารณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัย โดยทุนวิจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่จะได้มาจากหน่วยงานที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยต่างๆ ในระดับชาติ

6) มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ (Commitment to Excellence)

มหาวิทยาลัยในแคนาดา จะได้รับการประกันคุณภาพของบุคลากร โดยยึดหลักพันธกิจมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางการสอน การวิจัย และการบริหารการจัดการทำงาน โดยพันธกิจที่ได้รับมอบหมายนี้ส่งผลให้มหาวิทยาลัยในแคนาดาเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพ

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

> “แม้ว่ารัฐบาลแคนาดาไม่มีหน่วยงานกลางในระดับประเทศที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยตรงก็ตาม แต่รัฐบาลกลางก็ได้กำหนดให้แต่ละรัฐและเขตพื้นที่การปกครองอิสระทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของแต่ละรัฐและเขตพื้นที่การปกครองอิสระ โดยได้กำหนดโครงสร้างองค์กรในการบริหารงาน กระบวนการที่ได้มาของคณะทำงานในการบริหารงานด้านการศึกษาของแต่ละรัฐ และการบริหารงาน เพื่อให้ดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การศึกษาของชาติดำเนินการอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รัฐบาลแคนาดาจึงได้มีการจัดตั้งสภารัฐมนตรีการศึกษาแห่งชาติ (The Councils of Ministers of Education, Canada : CMEC) เพื่อเป็นเวทีสำหรับรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารของรัฐต่างๆ ได้ปรึกษาหารือ และร่วมมือกันในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ”

ในปี ค.ศ 1999 CMEC ได้ประกาศกฎบัตรทางการศึกษา เรียกว่า Victoria Declaration เน้นเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาความเป็นพลเมือง และการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ การกำหนดเป้าหมายที่สามารถปฏิบัติได้จริง ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรและการปฏิบัติที่เป็นเลิศ การขยายการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การส่งเสริมการวิจัยที่ใช้นโยบายเป็นฐาน มีการเชื่อมต่อระหว่าง CMEC กับรัฐบาลกลางมากขึ้น CMEC มีนโยบายให้โรงเรียนในรัฐใช้หลักสูตรเดียวกันและเลือกสรรคนเก่งเข้ามาเรียนในแต่ละรัฐ โดยเปิดโอกาสให้ลูกหลานของผู้อพยพเข้ามาเรียนมากขึ้น หลักสูตรถูกออกแบบเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่อยู่อาศัยที่รักษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและความเป็นระเบียบของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง

◆ ระดับการศึกษาปฐมวัย

การกำกับติดตามคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร และ / หรือเจ้าหน้าที่จากรัฐ ที่จะไปสังเกตการสอนในชั้นเรียนเพื่อประเมินคุณภาพของครูและโปรแกรมการสอน สำหรับโปรแกรมการสอนใหม่ จะมีการทดลองนำร่องและมีการติดตามโดยผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมการสอน มีหน่วยงานการประเมินการศึกษาและวิจัยดำเนินการจัดทำรายการ ประกอบด้วย สถิติประจำปี จำนวนครูผู้สอน จำนวนเด็กและการทดลองใช้โปรแกรมการสอนต่างๆ (Public Investments in Early Childhood Education and Care in Canada, 2010)

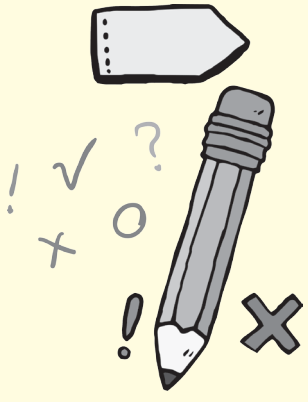

◆ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีกลไกในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนด โดยแต่ละรัฐ หรือสถานศึกษาสามารถออกแบบการกำกับคุณภาพการศึกษาได้อิสระ กรอบแนวคิดสำหรับกำกับคุณภาพการศึกษาได้แก่

(1) การเชื่อมโยงทางการศึกษาและตลาดแรงงาน New Brunswick ได้เสนอยุทธศาสตร์แรงงานและการพัฒนาทักษะ (Labor Force and Skill development) ที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งในเส้นทางอาชีพของผู้เรียน การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะที่เริ่มฝึกตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงเกรด 12 จนสำเร็จการศึกษาและทำงาน

(2) ระบบ Special High Skills Majors Program ของรัฐออนตาริโอ เป็นตัวอย่างที่ดีในการออกแบบให้นักเรียนที่สำเร็จในระดับมัธยมศึกษาได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและมีจุดเริ่มต้นการทำงานที่ดี โดยจะได้ประกาศนียบัตรจากสถานประกอบการ เป็นหลักสูตรแบบทวิศึกษา (Dual Credit Program) ช่วยให้นักเรียนได้เรียนควบคู่กับการฝึกงาน โปรแกรม The Ontario Youth Apprenticeship (OYAP 1995)

(3) กฎหมาย Accepting Schools Acts ของรัฐออนตาริโอ เน้นให้กรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย

(4) ข้อมูลจากรายงานของ The Prince Edward Island ซึ่งได้กล่าวถึง Professional Learning Report (2013) ว่า มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของครู โดยการจัดปฏิทินของโรงเรียนให้นับรวมวันที่ครูใช้ในการพัฒนาวิชาชีพเข้าไปด้วย ปรับหลักสูตรให้ครูใช้ได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและให้ครูวางแผนการประเมินตนเอง

(5) The Nova Scotia Instructional Leadership Academy Program (NSYLA, 2010) เป็นโปรแกรมอิงมาตรฐานที่พัฒนาผู้บริหารและผู้นำในโรงเรียน ให้มีความสามารถเป็นผู้นำด้านการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็ก

(6) School Effective Framework เป็นกรอบที่ช่วยให้โรงเรียนได้วางแผนการพัฒนาคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด การสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

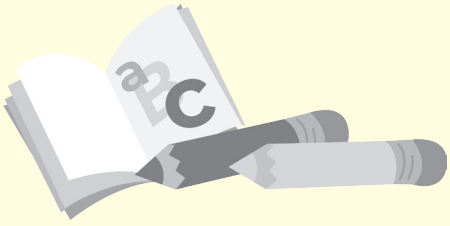

◆ ระดับอาชีวศึกษา

1.1 *การหลอมรวมการศึกษาเพื่ออาชีพ (Career Education)* ลงในระบบการศึกษา สามารถสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพของประชาชน ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญจำเป็นในการศึกษาวิชาในสายอาชีพก่อนเข้าสู่การทำงาน สิ่งสนับสนุนเรื่องนี้ ได้แก่ การใช้การศึกษาเพื่ออาชีพหลอมรวมในระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา โดยมี Career Awareness, Career Orientation, Career Exploration, Career Preparation และ Career Specialization อยู่ในการศึกษาระดับต่างๆ เหล่านั้น และการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็เป็นการเตรียมตัวผู้เรียนใน 2 ทาง คือ เข้าสู่มหาวิทยาลัย หรือเข้าสู่การศึกษาอาชีพ (อาชีวศึกษา)

1.2 *ความมีเอกภาพในนโยบายร่วมกันเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาของประเทศ* เพื่อให้แต่ละรัฐแก้ไขปัญหากำลังคน (แรงงาน) ของชาติ ได้อย่างตรงเป้าและมีประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์ที่ประเทศแคนาดาใช้อยู่คือ กระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นแกนกลาง กระทรวงอื่นๆ ของรัฐบาลกลาง เช่น กระทรวงการจ้างงานและตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงพาณิชย์ ตลอดจนรัฐบาล เขตปกครอง ลงไปถึงสถานศึกษาอาชีพ คณะกรรมการการศึกษาของรัฐ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจะถูกเชื่อมโยงเข้าหากัน สนองนโยบายและเป้าหมายการพัฒนากำลังคนในสาขาต่างๆ ระดับต่างๆ จึงไม่มีข้อขัดแย้งความซ้ำซ้อนหรือแย่งงานกันทำ

1.3 *การมีกฎหมายสนับสนุนการจัดอาชีวศึกษา* ถือเป็นยุทธศาสตร์แห่งความสำเร็จอย่างยิ่งในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายการอาชีวศึกษา กฎหมายการฝึกอบรมอาชีพ ตลอดจนกฎหมายประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา อบรม แรงงานสัมพันธ์ การศึกษาอาชีพสำหรับผู้ใหญ่ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส เยาวชน สตรี การประกันการจ้างงาน สวัสดิการแรงงาน และอื่นๆ เนื่องจากกฎหมายเป็นบทบัญญัติให้ต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมตามกฎหมายจึงช่วยให้พันธกิจเกิดความสำเร็จได้

1.4 *การสร้างสถาบันการศึกษาอาชีพ* เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอาชีพและแก้ปัญหาของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งเป็นศูนย์การศึกษาวิจัยด้านอาชีพ สถาบันการศึกษาอาชีพในรูปของวิทยาลัย มหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีพ วิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยเทคนิค และสถาบันเทคโนโลยีเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีอิสรภาพทางวิชาการสามารถสร้างความหลากหลายในโปรแกรมอาชีพในการศึกษาอบรมวิชาอาชีพแก่ชุมชนสังคมได้อย่างกว้างขวาง ทำให้ประชาชนพึ่งพาสถาบันการศึกษาอาชีพได้อย่างแท้จริง การเปิดสาขาอาชีพใหม่ ยุบสาขาอาชีพเก่าๆ การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของประชาชนให้ตามทันความต้องการอาชีพ ตามทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและเทคโนโลยี เป็นบทบาทความรับผิดชอบของสถาบันการศึกษาอาชีพจึงถือเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการสร้างความเลื่อมใสศรัทธาหรือความเชื่อถือต่อชุมชน

1.5 *จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม* โดยเฉพาะในการส่งเสริมให้ภาคเอกชนในแต่ละกลุ่มอาชีพรวมตัวกันทำการศึกษาวิจัยโครงสร้างของอาชีพ การพัฒนาอาชีพ อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นบนฐานอาชีพเก่า มาตรฐานทักษะของอาชีพ มาตรฐานอาชีพ ข้อมูลแนวโน้มความก้าวหน้าของอาชีพ เป็นต้น การกระทำดังกล่าวทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำมาพัฒนาอาชีพในแต่ละกลุ่มอาชีพ ทำให้มีการเคลื่อนไหวปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาอาชีพอยู่อย่างต่อเนื่องและทันสมัยอยู่เสมอ ยุทธศาสตร์นี้จึงไม่เพียงแต่สร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนหรือสถานประกอบการ แต่ภาครัฐได้ข้อมูลเพื่อการกำหนดแผน นโยบาย มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาการศึกษาอาชีพ การฝึกอบรมอาชีพ ตลอดจนการพัฒนาแรงงานในการทำงานมากขึ้น

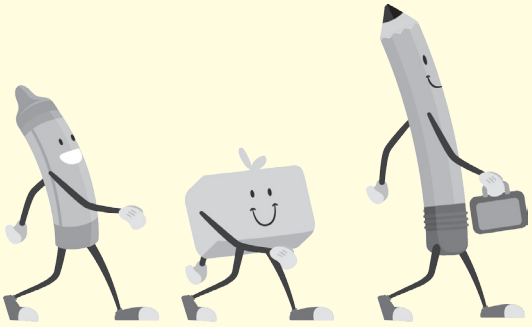

1.6 *การสร้างมาตรฐานทักษะอาชีพและมาตรฐานอาชีพให้สูงเทียบเท่าระดับสากล* ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานสากลเท่านั้นจึงจะสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ การศึกษาอาชีพที่ขาดมาตรฐานสากลหรือด้อยคุณภาพ จะสร้างความอ่อนด้อยทางเศรษฐกิจและความอ่อนแอทางปัญญาของสังคมชาติ ดังนั้นการอยู่รอดของระบบจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพและมาตรฐานของการศึกษาอาชีพ ซึ่งต้องปรับปรุงอยู่เสมอ การสร้างมาตรฐานทักษะ (Skill Standards) ในประเทศแคนาดา จึงเป็นความจำเป็นระดับชาติ เพราะแรงงานทักษะสูงเท่านั้นจึงจะตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจของแคนาดาได้

สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

สาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติของประเทศแคนาดา สรุปได้ดังต่อไปนี้

การกำหนดมาตรฐาน

- สภารัฐมนตรีศึกษาธิการของแคนาดา (The Council of Ministers of Education, CANADA: CMEC) ได้กำหนดกรอบวิสัยทัศน์สำหรับการเรียนรู้ระยะแรก เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการดำเนินการจัดการศึกษา เรียกว่า Early Learning and Development Framework
- รัฐแต่ละแห่งสามารถออกแบบกรอบมาตรฐานการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้เอง อย่างไรก็ตาม ยังคงมีแกนความรู้ของการจัดการศึกษาที่เป็นสากล ที่ครูได้รับการพัฒนามา และใช้ร่วมกัน ปรากฏเป็นคำสำคัญในโปรแกรมการจัดการศึกษา เช่น การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ (Developmentally Appropriate) การเรียนรู้ระยะเริ่มแรก (Early Learning)

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เน้นความเชื่อมโยงกับชีวิตเด็ก ให้ความสำคัญกับความต้องการที่หลากหลายของเด็ก และมุ่งช่วยเด็กในการพัฒนาความรู้ ทักษะ ทัศนคติที่จำเป็นเพื่อให้เป็นผู้ที่รอบรู้ มีผลงาน มีเมตตา รับผิดชอบ และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในสังคมของตนและสังคมโลก

การประกันคุณภาพการศึกษา

- ระบบควบคุมคุณภาพอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การใช้การรายงานและสื่อสารกับผู้ปกครอง

การกำกับติดตาม

- เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร และ / หรือเจ้าหน้าที่จากรัฐ ที่จะไปสังเกตการณ์สอนชั้นเรียนเพื่อประเมินคุณภาพของครูและโปรแกรมการสอน

การกำหนดมาตรฐาน

แต่ละรัฐมีอิสระที่จะดำเนินการแตกต่างกัน เช่น

- รัฐออนตาริโอ ใช้กลยุทธ์ความสำเร็จของนักเรียน (Student Success Strategy) ในการค้นหาจุดอ่อนของนักเรียนได้อย่างรวดเร็ว และให้การช่วยเหลือแบบพิเศษ
- รัฐบริทิชโคลัมเบียจัดการศึกษาระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 5 โดยให้เรียน 4 หมวดวิชา คือ (1) การอ่าน การเขียน และการคิดเลข (2) สังคมศึกษา (3) วิทยาศาสตร์ และ (4) การค้นคว้า / สำรวจ โดยให้เรียนกับครูประจำวิชาและครูประจำศูนย์การเรียน

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- กระทรวงศึกษาธิการของรัฐ มีสภาหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชนที่มุ่งมั่น และผู้เชี่ยวชาญการศึกษา ทำหน้าที่ให้คำปรึกษากระทรวงฯ ในเรื่องนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ของหลักสูตรระดับประถม

การประกันคุณภาพการศึกษา

- ในรัฐออนตาริโอ มีหน่วยงานทดสอบมาตรฐานการศึกษา ชื่อ Education Quality and Accountability Office (EQAO) ซึ่งทำหน้าที่บริหารการทดสอบมาตรฐานหลากหลายรูปแบบ

การกำกับติดตาม

- มีกลไกในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนด โดยแต่ละรัฐ หรือสถานศึกษาสามารถออกแบบยุทธศาสตร์การทำงาน กรอบแนวคิดสำหรับกำกับคุณภาพการศึกษา

การกำหนดมาตรฐาน

- การกำหนดมาตรฐานทักษะ เป็นของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมกำหนดขึ้น ยังไม่มีรูปแบบมาตรฐานกลางระดับชาติ
- การมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่จะให้เลือกเรียนวิชาทางเทคนิคอาชีวศึกษาซึ่งขึ้นอยู่กับโรงเรียนและภูมิภาค ในแต่ละปี วิชาที่อยู่ในหลักสูตรพื้นฐาน เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ทัศนศิลป์ (visual arts) และพลศึกษา จะถูกเสริมด้วยวิชาเฉพาะที่สัมพันธ์กันในระดับสูงขึ้น เช่น วิชาภาษาอังกฤษ

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- กระทรวงฯ มีนโยบายและยุทธศาสตร์ กำหนดหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา

- ในรัฐออนตาริโอมีหน่วยงานทดสอบมาตรฐานการศึกษาชื่อ Education Quality and Accountability Office (EQAO) ซึ่งทำหน้าที่บริหารการทดสอบมาตรฐานหลากหลายรูปแบบ

การกำกับติดตาม

- มีกลไกในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนด โดยแต่ละรัฐ หรือสถานศึกษาสามารถออกแบบยุทธศาสตร์การทำงาน กรอบแนวคิด สำหรับกำกับคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การเชื่อมโยงความเข้มแข็งทางการศึกษาและตลาดแรงงาน New Brunswick ได้เสนอยุทธศาสตร์แรงงานและการพัฒนาทักษะ (Labor Force and Skill Development) ที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งในเส้นทางอาชีพของผู้เรียน การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะ ที่เริ่มฝึกตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงเกรด 12 จนสำเร็จการศึกษาและการมีงานทำ

ระดับ 4. อาชีวศึกษา

การกำหนดมาตรฐาน

- มาตรฐานคุณภาพการอาชีวศึกษากำหนดโดยรัฐบาลของแต่ละรัฐ
- มีรูปแบบหลากหลาย สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบประกาศนียบัตรรับรองคุณวุฒิ (Certificate of Qualification – CQ) และใบรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualifications – VQ) ซึ่งเป็นเอกสารแสดงผลสำเร็จจากการฝึกอบรมอาชีพ

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- การฝึกอบรมอาชีพในรูปแบบต่างๆ นอกจากจะจัดในสถาบันการศึกษาอาชีพระดับวิทยาลัยชนิดต่างๆ แล้ว ยังจัดในสถานประกอบการ องค์กรของเอกชน ตลอดจนโรงเรียนมัธยมแบบประสม (Composite High School)

การประกันคุณภาพการศึกษา

- การศึกษาระดับอาชีวศึกษาของประเทศแคนาดาให้อิสระแต่ละหน่วยงานหรือเขตต่างๆ จัดทำระบบประกันคุณภาพของตนเอง ทำให้มีรูปแบบที่หลากหลาย

การกำกับติดตาม

- การหลอมรวมการศึกษาเพื่ออาชีพ (Career Education) ลงในระบบการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา ทำให้สามารถสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพของประชาชน ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญจำเป็นในการศึกษาวิชาอาชีพก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

ระดับ 5. อุดมศึกษา

การกำหนดมาตรฐาน

- การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือ ระดับมหาวิทยาลัยนั้นยังเป็นความรับผิดชอบของแต่ละรัฐ
- รัฐบาลระดับรัฐสร้างเกณฑ์หรือกรอบของมาตรฐานอาชีพ (Guidelines for Standards) ขึ้นเอง โดยมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายมาร่วมดำเนินการ

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- มีโปรแกรมการเรียนออนไลน์สำหรับผู้สนใจได้เรียนรู้และฝึกอบรมหลากหลายโปรแกรม
- สามารถถ่ายโอนหน่วยกิตการเรียนรายวิชาต่างๆ ที่เรียนมาแล้วได้ การประเมินเพื่อรับรองการถ่ายโอนนั้น กระทำในลักษณะเป็นรายวิชาต่อรายวิชา และโรงเรียนต่อโรงเรียน สิ่งที่ต้องการสำหรับการรับรองก็ขึ้นอยู่กับแต่ละสถาบัน

การประกันคุณภาพการศึกษา

- การประกันคุณภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยในทุกรัฐและเขตปกครองพิเศษของประเทศแคนาดา มีนโยบายและกระบวนการที่มีระเบียบแบบแผน เป็นขั้นตอน โปร่งใส ครอบคลุม สมบูรณ์ และเคร่งครัด รวมทั้งมีการทบทวนตรวจสอบจากภายนอกโดยเจ้าหน้าที่ตรงสายงานระดับรัฐ

การนำมาตรฐานการศึกษา สู่การปฏิบัติของต่างประเทศ :

“สาธารณรัฐฟินแลนด์”

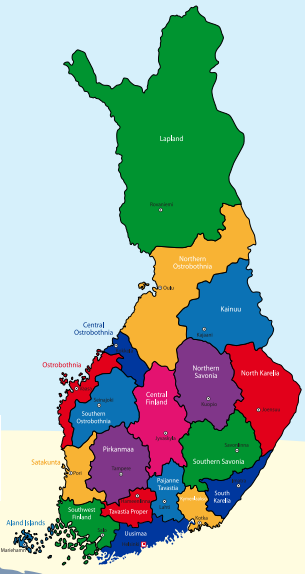

ข้อมูลทั่วไป

ฟินแลนด์เป็นประเทศในภูมิภาคยุโรปเหนือในกลุ่มประเทศนอร์ดิกซึ่งประกอบด้วย เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ไอซ์แลนด์ นอร์เวย์ และสวีเดน ฟินแลนด์เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป แต่ไม่เป็นสมาชิกนาโต้ (NATO) เนื่องจากมีพรมแดนติดกับประเทศรัสเซียที่ไม่ต้องการให้ประเทศเพื่อนบ้านที่ติดกันเป็นสมาชิกนาโต้ ฟินแลนด์จึงพยายามวางตัวเป็นกลางระหว่างประเทศมหาอำนาจ โดยยึดหลักการสำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ คือ ยึดมั่นในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมโลกบนพื้นฐานแห่งความเป็นประชาธิปไตย หลักนิติธรรม การเคารพในหลักสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมกัน (Equality) และความเท่าเทียมกันทางเพศ (Gender Equality) รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ (Climate Change)

รัฐบาลฟินแลนด์ได้ปฏิรูประบบการศึกษา ตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1970 ปัจจุบันฟินแลนด์เป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาระดับประถมศึกษาดีที่สุดในโลก อัตราการรู้หนังสือของประชากรเกือบร้อยละ 100 และยังเป็นประเทศที่มีการคอร์รัปชันน้อยเป็นอันดับ 3 ของโลก (ปี ค.ศ. 2016) ในปี ค.ศ. 2017 ฟินแลนด์ถือเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพและปลอดภัยที่สุดในโลก

ฟินแลนด์เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีประชากรประมาณ 5.5 ล้านคน แบ่งเขตปกครองออกเป็น 19 เขต มีเทศบาลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น (Municipality) ทั่วประเทศมีเทศบาลจำนวน 311 แห่ง โดยมีสภาเทศบาล (Municipality Council) ที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเป็นผู้บริหาร และจ้างปลัดเทศบาล (Mayor) เป็นผู้บริหารงานประจำ ทุกเทศบาลมีสถานะเท่าเทียมกันยกเว้นกรุงเฮลซิงกิ ซึ่งเป็นเมืองหลวง (City of Helsinki) ใช้ภาษาทางการ 2 ภาษา คือ ภาษาฟินนิช (Finnish) และภาษาสวีดิช (Swedish) โดยประชากรส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 90 ใช้ภาษาฟินนิช

ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา

การศึกษาของฟินแลนด์มีคุณภาพสูงด้วยตั้งอยู่บนฐานคิดว่า “คนเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญที่สุดของประเทศ เด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการศึกษาที่ยอดเยี่ยม ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพและได้ทำในสิ่งที่ต้องการ” ปรัชญานี้ทำให้ฟินแลนด์พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วจากประเทศที่ยากจนที่สุดในโลกกลายเป็น 1 ใน 100 ของประเทศที่ร่ำรวยที่สุดของโลก ฟินแลนด์มุ่งมั่นพัฒนาคนให้สามารถแก้ปัญหาได้ ให้โอกาสในการศึกษาตลอดชีวิต ให้ทุกคนได้พัฒนาตนเอง โดยใช้งบประมาณจากภาษีของประเทศ สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน มีวัตถุประสงค์และมาตรฐานเดียวกันในการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้งบประมาณของรัฐ โดยงบประมาณที่ใช้ในการศึกษามากกว่าร้อยละ 11 ของกองทุนสาธารณะทั้งหมด

การศึกษาในประเทศฟินแลนด์ เป็นการศึกษาที่รัฐบาลให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่นักเรียนที่เรียนเต็มเวลาในโรงเรียน ระบบการศึกษาปัจจุบันในฟินแลนด์ประกอบด้วย

- โครงการเลี้ยงเด็กช่วงกลางวัน (Daycare) เป็นโครงการสำหรับเด็กทารกและเด็กเล็กที่มีอายุประมาณ 1 - 6 ปี เป็นการเตรียมเด็กก่อนวัยเรียน (Preschool) หรือระดับอนุบาล ถือว่าเป็นช่วงเวลาในการเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนที่จะเข้าสู่การศึกษาภาคบังคับต่อไป
- การศึกษาขั้นพื้นฐานแบบประสมภาคบังคับ (Compulsory Basic Comprehension School) ใช้เวลา 9 ปี (อายุ 7 - 16 ปี)
- การศึกษาหลังภาคบังคับระดับมัธยมทั้งสายวิชาการและสายอาชีพ
- การศึกษาระดับอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยทั่วไปและมหาวิทยาลัยทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์)
- การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ (การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาต่อเนื่อง)

กลยุทธ์ของฟินแลนด์ให้ความสำคัญด้านความเท่าเทียมและความเป็นเลิศทางการศึกษา มีพื้นฐานมาจากการก่อตั้งโรงเรียนแบบประสม หลักการสำคัญของกลยุทธ์นี้ คือ การสร้างเครือข่ายโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ถ้าอยู่ห่างไกลในชนบท รัฐจัดหารถรับส่งนักเรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายไปยังโรงเรียนที่กระจายออกไปห่างไกลบ้าน มีจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม (Inclusive Special Education) ในชั้นเรียนปกติ และการช่วยเด็กที่ไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียนให้เรียนได้เท่าทันเพื่อน

หลังจากสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบประสม ซึ่งมีระยะเวลาในการเรียน 9 ปี นักเรียนจะมีอายุ 16 ปี สามารถเลือกเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ (Academic track - lukio) หรือสายอาชีพ (Vocational track - ammattikoulu) ซึ่งมีระยะเวลา 3 ปี เมื่อจบการศึกษาระดับนี้แล้วนักเรียนสามารถ

เรียนต่อในระดับอุดมศึกษา (Tertiary Education) ซึ่งการอุดมศึกษาแบ่งออกเป็นมหาวิทยาลัย และโปลิเทคนิค (Amattikorkeakoulu หรือมีชื่อว่ามหาวิทยาลัยทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยให้ปริญญา 2 ระดับ คือ licentiate และปริญญาเอก (Doctoral - Level) แต่เดิมนั้นนักศึกษาที่จบปริญญาตรีสามารถเรียนต่อแล้วได้รับ Postgraduate degree แต่ในปัจจุบันมีการนำ Bologna Process มาใช้ในมหาวิทยาลัย โดยบัณฑิตที่จบปริญญาตรีสามารถศึกษาต่อในระดับสูงต่อไปได้ ปัจจุบันฟินแลนด์มีมหาวิทยาลัย จำนวน 17 แห่ง และมหาวิทยาลัยทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์ จำนวน 27 แห่ง

ดรรชนีการพัฒนามนุษย์ขององค์การสหประชาชาติ ในปี ค.ศ. 2008 โดยใช้ข้อมูลของปี ค.ศ. 2006 แสดงให้เห็นว่าฟินแลนด์มีระดับดรรชนีการศึกษาที่ 0.993 เทียบเท่ากับประเทศเดนมาร์ก ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมของฟินแลนด์กล่าวว่า ความสำเร็จทางการศึกษาของประเทศเกิดได้เพราะกระทรวงศึกษาธิการฯของฟินแลนด์ได้กำหนดระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) มีรูปแบบเดียวกันและมีครูที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนให้โรงเรียนทุกแห่งมีอำนาจในการจัดการศึกษาของตน

รายละเอียดของระบบการศึกษาประเทศฟินแลนด์ แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระบบการศึกษาในประเทศฟินแลนด์

<table>
<tr><th>ปริญญาสายวิชาการ</th><th>ปริญญาสายอาชีพ</th><th>อายุที่กำหนด</th></tr>
<tr><td>ปริญญาเอก (Doctor)</td><td rowspan="2">ทำงาน</td><td></td></tr>
<tr><td>ปริญญาโทจากบางมหาวิทยาลัยในยุโรป (Licentiate)</td><td></td></tr>
<tr><td>ปริญญาโท (Master)</td><td>ปริญญาโท (ปัจจุบัน)</td><td>+ 2 - 3</td></tr>
<tr><td>ปริญญาตรี (Bachelor)</td><td>ปริญญาตรี</td><td>+ 3 - 4</td></tr>
<tr><td>ประกาศนียบัตร</td><td>ประกาศนียบัตร</td><td>17 - 48</td></tr>
<tr><td>มัธยมศึกษาตอนปลาย</td><td>มัธยมศึกษาตอนปลาย</td><td>16 - 17</td></tr>
<tr><td>สายสามัญ (ภาคสมัครใจ)</td><td>สายอาชีพ (ภาคสมัครใจ)</td><td>15 - 16</td></tr>
<tr><td>โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน</td><td>มัธยมต้น 3 ปี เรียกว่า</td><td>14 - 15</td></tr>
<tr><td>แบบประสมภาคบังคับ</td><td>alakoulu หรือ ala - aste</td><td>13 - 14</td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="6">ประถมศึกษา 6 ปี เรียกว่า
alakoulu หรือ ala - aste</td><td>12 - 13</td></tr>
<tr><td>11 - 12</td></tr>
<tr><td>10 - 11</td></tr>
<tr><td>9 - 10</td></tr>
<tr><td>7 - 8</td></tr>
<tr><td>6 - 7</td></tr>
<tr><td colspan="2">ก่อนวัยเรียน การศึกษาปฐมวัย</td><td>5 - 6</td></tr>
</table>

◆ ระดับการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยในฟินแลนด์มุ่งพัฒนาทักษะด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร พัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะปฏิบัติต่อกันและกัน พัฒนาเด็กให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะเฉพาะตน ให้เด็กสามารถดูแลตนเองและเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในฐานะที่เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ รวมทั้งสามารถดูแลผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ

พ่อแม่ของเด็กที่เกิดใหม่จะได้รับแจกหนังสือ 3 เล่ม คือ หนังสือสำหรับบิดาและมารดา คนละ 1 เล่ม และอีก 1 เล่มสำหรับเด็กทารก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ “ชุดสำหรับมารดา” Eeva Hujala ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านพัฒนาการเด็กชาวฟินแลนด์ กล่าวไว้ว่า “การศึกษาปฐมวัยเป็นขั้นเบื้องต้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่มีผลต่อการศึกษาตลอดชีวิต” ทั้งนี้มีงานวิจัยทางประสาทวิทยาแสดงให้เห็นว่า สมองมีการเจริญเติบโตถึงร้อยละ 90 ในช่วง 5 ปีแรก และทางเดินของเส้นประสาทพัฒนาถึงร้อยละ 85 (ในฟินแลนด์ 7 ปี ถือว่าเป็นอายุก่อนวัยเรียนหรือปฐมวัย)

การศึกษาปฐมวัยในฟินแลนด์เป็นการดูแลเด็กให้เจริญเติบโต โดยความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง และสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กด้านร่างกาย เช่น การมีมารยาทในการรับประทานอาหาร สามารถรักษาความสะอาดตนเองได้ เป็นต้น ด้านจิตใจ สามารถสื่อสาร มีความสนใจต่อสังคม มีความรู้สึกร่วมและเอาใจใส่ รวมทั้งสะท้อนความเป็นตัวตนก่อนที่เด็กจะเข้าเรียนในโรงเรียนเมื่ออายุ 7 ปี โดยเด็กอายุก่อน 7 ปี จะเรียนรู้ได้ดีผ่านการเล่น และเมื่อถึงเวลาที่เข้าเรียนในโรงเรียน ก็จะกระตือรือร้นพร้อมที่จะเริ่มเรียนอย่างแท้จริง

ในปี ค.ศ. 1990 ประเทศฟินแลนด์ให้เด็กทุกคนได้เข้าโครงการเลี้ยงเด็กช่วงกลางวัน (Daycare) ตั้งแต่อายุ 8 เดือน จนถึง 5 ปี และเข้าโรงเรียนอนุบาล (Preschool Kindergarten) เมื่ออายุ 6 ปี โดยในปี ค.ศ. 1996 โครงการเลี้ยงเด็กช่วงกลางวันมี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบแรกเลี้ยงในศูนย์เลี้ยงเด็กเต็มวัน และรูปแบบที่สองเลี้ยงในสนามเด็กเล่นของท้องถิ่นโดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้ดูแล โดยพ่อแม่สามารถมาที่สนามเด็กเล่นพร้อมกับเด็ก

ภายใต้ปรัชญาการเรียนรู้ผ่านการเล่น โดย Pepa O’dena ชาวฟินแลนด์ที่ทำงานในศูนย์เลี้ยงเด็กเหล่านี้ กล่าวว่า “คุณไม่ได้รับการสอน แต่คุณเรียนรู้ เด็กๆ เรียนรู้ผ่านการเล่น มีการนำปรัชญานี้มาใช้ในทุกๆ โรงเรียนที่เราได้ไปเยี่ยมเยียน ไม่ว่าครูจะพูดอะไร และไม่ว่าเราจะเห็นอะไร ทุกอย่างก็เป็นไปตามปรัชญานั้น”

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจ่ายเงินให้แม่ในกรณีที่ต้องการดูแลเด็กเองที่บ้าน (Home Daycare) ในช่วงเวลา 3 ปีแรกของเด็ก ทั้งนี้ในบางกรณีจะมีผู้ดูแลไปที่บ้านของเด็กเป็นบางครั้งเพื่อดูว่าสภาพแวดล้อมของบ้านนั้นๆ เหมาะสมหรือไม่ โดยอัตราส่วนของผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็กของท้องถิ่น (ทั้งที่เป็นศูนย์ของเอกชนที่ท้องถิ่นสนับสนุนด้านการเงิน หรือศูนย์ซึ่งรัฐบาลกลางจ่ายเงินโดยผ่านองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น) จะเป็นดังนี้

- สำหรับเด็ก 3 ปี หรือต่ำกว่านั้น อัตราส่วน คือ ผู้ใหญ่ 3 คน (ครู 1 คน พยาบาล 2 คน) ต่อเด็ก 12 คน (1 ต่อ 4)
- สำหรับเด็กอายุ 3 ถึง 4 ปี อัตราส่วน คือ ผู้ใหญ่ 3 คน (ครู 1 คน พยาบาล 2 คน) ต่อเด็ก 20 คน (1 ต่อ 7)

ทั้งนี้ การเก็บค่าใช้จ่ายจะขึ้นอยู่กับรายได้ของครอบครัว ซึ่งก็มีตั้งแต่ไม่ต้องจ่ายเงินเลย จนถึงต้องจ่ายมากที่สุดไม่เกิน 200 ยูโรต่อเดือน

การศึกษาปฐมวัยไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่คนฟินแลนด์เกือบทั้งหมดก็นำลูกเข้ารับบริการ ซึ่ง Eeva Penttila นักการศึกษาใน Helsinki กล่าวว่า “ศูนย์เลี้ยงเด็กไม่ใช่สถานที่ที่คุณทิ้งเด็กไว้ในขณะที่คุณไปทำงาน มันเป็นที่ที่ลูกของคุณได้เล่น ได้เรียนรู้ ได้มีเพื่อน พ่อแม่ที่เห็นความสำคัญก็จะพาเด็กไปเข้ารับบริการจากศูนย์ดูแลเด็กช่วงกลางวัน ซึ่งเรื่องนี้ไม่เกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม” Ms. Penttila กล่าวว่า เราเน้นให้เด็กอนุบาล “เรียนรู้วิธีการเรียน” แทนที่เราจะสอนอย่างเป็นทางการแก่เด็กในเรื่องการอ่าน และคณิตศาสตร์ แต่สอนเด็กเรื่องของธรรมชาติสัตว์ “วงจรแห่งชีวิต” และการเรียนรู้จากของจริง มีความเชื่ออย่างชัดแจ้งว่า เมื่อเด็กพัฒนาการเรียนรู้ รู้วิธีการเรียนซึ่งเป็นทักษะแห่งชีวิต และได้นำความรู้ที่เขาได้สั่งสมไปใช้ในชีวิตจริง เขาก็จะเป็นผู้ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

“จุดสำคัญของการศึกษาที่ฟินแลนด์เน้น ไม่ใช่การให้ความรู้ทางวิชาการและความรู้ด้านวิชาชีพ แต่ระบบการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้มีทักษะการเรียน เพื่อให้เขามีความสามารถ “เรียนรู้วิธีการเรียน” (Learn how to learn) มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และสามารถแสดงออกซึ่งสิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย”

◆ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบประสมภาคบังคับ

ในฟินแลนด์ โรงเรียนแบบประสมใช้เวลา 9 ปี เริ่มจากเกรด 1 ถึงเกรด 9 ตั้งแต่อายุ 7 - 16 ปี (ในภาษาฟินิช คือ Peruskoulu ในภาษาสวีดิช คือ Grundskola) หมายถึงโรงเรียนขั้นพื้นฐาน (Basic School) ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ ในช่วงอายุดังกล่าวอาจมีการเรียนที่บ้าน (Homeschooling) ได้บ้างแต่ไม่ค่อยมีกรณีนี้ ไม่มีโปรแกรมสำหรับเด็กที่มีพรสวรรค์ (Gifted) แต่ต้องการให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยเหลือเด็กที่เรียนช้าให้ได้เรียนไปพร้อมๆ กัน

ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ใช้คำว่า โรงเรียนแบบประสม (Comprehension School) หมายถึง โรงเรียนแบบประสมหลังจบประถมศึกษาจนกระทั่งถึงเกรด 12 และ 13 แต่ในฟินแลนด์ คำว่าโรงเรียนแบบประสมครอบคลุมระดับประถมศึกษาด้วย กล่าวคือ โรงเรียนแบบประสมในฟินแลนด์ คือ เกรด 1 ถึงเกรด 9 หรืออาจกล่าวว่า การศึกษาภาคบังคับในฟินแลนด์มีระดับชั้นประถมศึกษา 6 ปี เรียกว่า alakoulu หรือ ala-aste และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี เรียกว่า ylakoulu หรือ ylacste

โรงเรียนทั้งหมดรวมถึงมหาวิทยาลัยได้รับการอุดหนุนด้านการเงิน และมีการบริหารโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเทศบาล มีโรงเรียนเอกชนแต่จำนวนไม่มากนัก สภาแห่งรัฐ (Council of State) เป็นผู้อนุมัติให้เปิดโรงเรียนเอกชน รัฐบาลสนับสนุนด้านการเงินแก่โรงเรียนเอกชนเท่าเทียมกับโรงเรียนของรัฐซึ่งมีขนาดเท่าๆ กัน ถึงแม้ว่าจะเป็นโรงเรียนเอกชนก็ไม่สามารถเก็บเงินค่าเล่าเรียนและสอบคัดเลือกเข้าเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนเอกชนต้องให้การศึกษาและผลประโยชน์ทางสังคมเท่าเทียมกับนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล ดังนั้น ครูทุกคนอยู่ภายใต้สหภาพแรงงาน ต้องทำตามคำแนะนำในหลักสูตร แต่ว่าได้รับอิสระที่จะเลือกใช้วิธีการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ และสามารถเลือกหนังสือแบบเรียนด้วยตนเองได้

ห้องเรียนจะมีขนาดเล็ก คือ มีนักเรียนไม่เกิน 20 คน เมื่อแรกเริ่มนักเรียนจะต้องเรียน 2 ภาษา นอกเหนือจากภาษาที่ใช้ในห้องเรียน (ซึ่งมักจะเป็นภาษาฟินนิช หรือ สวีดิช) และนักเรียนชั้น 1 ถึง 9 ใช้เวลา 4 ถึง 11 คาบ ในแต่ละสัปดาห์เพื่อเรียนศิลปะ ดนตรี การทำอาหาร งานไม้ งานโลหะ และงานถักทอ

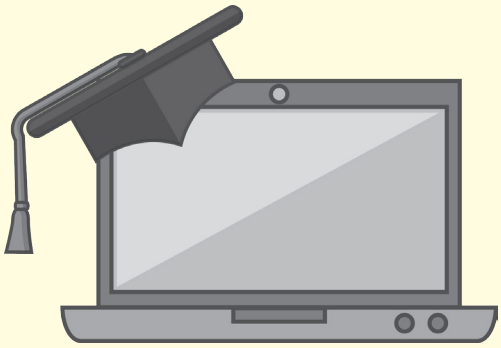

สหภาพครูต้องการให้มีห้องเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของนักเรียนในการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาวิทยาศาสตร์ บรรยากาศภายในโรงเรียนผ่อนคลายและไม่เป็นทางการ อาคารสถานที่เน้นความสะอาด นักเรียนสามารถสวมเพียงถุงเท้าเดินไปเดินมา โดยไม่สวมรองเท้า มีการเน้นกิจกรรมกลางแจ้ง แม้ว่าจะมีอากาศหนาวเย็นจัด มีการให้การบ้านน้อยมาก เพื่อให้นักเรียนมีเวลาทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร อีกทั้งมีการสอนดนตรีในโรงเรียน โดยมีนักเรียนจำนวนมากไปเรียนดนตรีในโรงเรียนดนตรีที่ได้รับการอุดหนุนด้านการเงินจากรัฐบาลในเวลาหลังเลิกเรียน นักเรียนจ่ายค่าเล่าเรียนเพียงเล็กน้อยเพื่อเรียนเล่นดนตรีเป็นงานอดิเรก และเรียนการร้องเพลงตามโน้ตเพลง (Salfege) และเรียนทฤษฎีดนตรีด้วย

นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนให้เด็กอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน (Reading for Pleasure) (ประเทศฟินแลนด์พิมพ์หนังสือสำหรับเด็กมากกว่าประเทศอื่นๆ) สถานีโทรทัศน์ที่ออกอากาศรายการโทรทัศน์ของต่างประเทศมีคำบรรยายในภาษานั้นๆ เพื่อให้เด็กชาวฟินนิชสามารถอ่านภาษาต่างประเทศไปด้วยขณะดูโทรทัศน์

ในโรงเรียนแบบประสม เมื่อนักเรียนเริ่มเรียนในปีแรกๆ ให้วัดผลการเรียนจากความสามารถด้านการพูดมากกว่าการสอบอย่างเป็นทางการ แต่ละท้องถิ่นที่รับผิดชอบโรงเรียนเป็นผู้ตัดสินใจว่าควรเริ่มให้เกรดนักเรียนเป็นตัวเลขเมื่อใด โดยปกตินักเรียนได้รับสมุดรายงานผลการเรียนปีละ 2 ครั้ง คือ เมื่อสิ้นสุดภาคเรียนฤดูใบไม้ร่วง และภาคเรียนฤดูใบไม้ผลิ ทั้งนี้ ไม่มีการสอบไล่อย่างเคร่งเครียดหรือมีการแข่งขันที่สูง

การให้คะแนน หรือ เกรด ให้เป็นตัวเลขจาก 4 ถึง 10 ในกรณีที่นักเรียนในโรงเรียนแบบประสมได้เกรด 4 ในบางวิชาเมื่อสิ้นสุดภาคเรียนฤดูใบไม้ผลิ นักเรียนจะต้องแสดงความก้าวหน้าหรือปรับปรุงการเรียนวิชานั้น โดยสอบใหม่เมื่อสิ้นสุดภาคเรียนฤดูร้อน ถ้าสอบตกหรือได้คะแนนไม่ดีในหลายๆ วิชาจะต้องเรียนซ้ำชั้น แต่ก็ไม่ค่อยมีกรณีนี้ เพราะโรงเรียนย่อมต้องช่วยเหลือในการสอนพิเศษให้เด็ก

เหล่านี้ ถ้าเด็กจำเป็นต้องเรียนซ้ำชั้น ครูและอาจารย์ใหญ่ต้องสัมภาษณ์พูดคุยกับเด็กและผู้ปกครองหรือพ่อแม่ ก่อนตัดสินใจให้เด็กซ้ำชั้น

นักเรียนในโรงเรียนแบบประสมมีสิทธิในสวัสดิการสังคมหลายประการที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เช่น ได้รับสิทธิสวัสดิการด้านสุขภาพของโรงเรียน ได้รับอาหารกลางวัน หนังสือแบบเรียนและอุปกรณ์การเรียน รถรับส่ง หรือในบางกรณีจะได้ที่อยู่อาศัยโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายถ้าการเดินทางมาโรงเรียนเป็นความยากลำบาก

◆ ระดับการศึกษามัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา

นักเรียนตั้งแต่อายุ 16 ปี จะเข้าสู่ระบบการศึกษาตอนปลาย ซึ่งมี 2 แบบ คือ สายสามัญ (Academic - lukio) และสายอาชีพ (Ammattikoulu) โดยใช้เวลาประมาณ 3 - 4 ปี (เทียบเท่า 2 ปีสุดท้ายในโรงเรียนมัธยมปลาย (High School) ในสหรัฐอเมริกา และรวม 2 ปี ในวิทยาลัยชุมชนในอเมริกา) การศึกษาในระดับนี้ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ โดยเมื่อนักเรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว อาจจะเลือกไปฝึกงานอาชีพเพื่อพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ และ / หรือ เลือกไปเรียนสถาบันโปลิเทคนิค หรือเลือกเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนระดับสูงทางด้านวิชาการ เพื่อเตรียมเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย (ปริญญาตรี) และระดับมหาวิทยาลัยที่สูงกว่าปริญญาตรีในสาขาวิชาต่างๆ เช่น นิติศาสตร์ แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ครุศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ การเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะพิจารณาจากเกรดเฉลี่ย (GPA) และในบางกรณีจะพิจารณาจากการสอบด้านวิชาการและการสัมภาษณ์

ระบบนี้ค่อนข้างยืดหยุ่น ไม่มีกฎข้อบังคับตายตัว นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพบางคนสามารถเรียนต่อในมหาวิทยาลัยสายวิทยาศาสตร์ประยุกต์ หรือบางคนอาจเรียนสายครุศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ในทางตรงกันข้าม นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญอาจเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยสายอาชีพได้ และเป็นไปได้ที่นักเรียนบางคนอาจเรียนทั้งในโรงเรียนมัธยมปลายสายอาชีพและสายสามัญในเวลาเดียวกัน ไม่มีการเก็บเงินค่าเล่าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งนักเรียนสายอาชีพและสายสามัญ นักเรียนได้รับบริการดูแลสุขภาพของโรงเรียนและได้รับอาหารโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่นักเรียนต้องซื้อหนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียนของตนเอง

เมื่อจบการศึกษาระดับนี้ นักเรียนมัธยมศึกษาสายอาชีพจะได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ นักเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญได้รับทั้งประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายและผ่านการสอบเพื่อจบการศึกษามัธยมปลายระดับชาติ เรียกว่า Matriculation Examination (Ylioppilastutkinto ในภาษาฟินนิช) การสอบวัดความรู้ (Matriculation) ถูกใช้ในการสอบเข้า

มหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัย Helsinki เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับความนิยมมาก นักเรียนในโปรแกรมพิเศษจะได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ และเข้าสอบวัดความรู้เพื่อจบการศึกษามัธยมปลายระดับชาติ (Matriculation) หรือได้รับประกาศนียบัตรทั้ง 3 อย่าง (Kolmoistulkinto) ซึ่งประมาณร้อยละ 83 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ หรือร้อยละ 42 ของนักเรียนวัย 16 ปี หรือ 17 ปี สอบผ่านการสอบเพื่อจบการศึกษามัธยมปลายระดับชาติ (Matriculation)

วิทยาลัยโปลิเทคนิคจะรับนักเรียนที่มีประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนมหาวิทยาลัยรับนักเรียนที่สอบวัดความรู้ (Matriculation) ผ่าน อย่างไรก็ตาม โปรแกรมอุดมศึกษาบางโปรแกรมใช้ข้อสอบของตนเองในการคัดเลือกนักเรียน หรือบางทีเป็นการผสมผสานข้อสอบของตนเองกับข้อสอบวัดความรู้ (Matriculation)

◆ ระดับการศึกษาอุดมศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ มหาวิทยาลัยแบบทั่วไป (Yliopisto หรือ Universitet) และมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Ammatti Korkeakoulu, Yrkesshogskola หรือ เรียกย่อๆ ว่า AMK / YH) การคัดเลือกเข้าเรียนอุดมศึกษาใช้ 1) คะแนนเฉลี่ย (GPA) 2) คะแนนสอบจบการศึกษามัธยมปลาย (Abitur) 3) คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัย

กระบวนการคัดเลือกนักศึกษาที่ฟินแลนด์แตกต่างไปจากกระบวนการในหลายๆ ประเทศ มีความโปร่งใส มีคุณธรรม ตรงไปตรงมา ไม่มีการเขียนใบสมัครแบบเรียงความ ไม่มีการให้สิทธิพิเศษแก่ชนกลุ่มน้อย (ยกเว้นการให้โควต้าแก่นักเรียนที่พูดภาษาสวีดิชเป็นภาษาแม่) และไม่มีการให้คะแนนเพิ่มเนื่องจากนักศึกษามีกิจกรรมนอกหลักสูตร ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ค่อยมีข้อสอบแบบตัวเลือกหลายข้อ (Long multiple choice) แต่เป็นแบบคำถามที่ซับซ้อนและมีจำนวนข้อไม่มาก เพราะต้องการสอบความรู้นักศึกษาที่ไม่ใช่เป็นการจำ และไม่ใช่การแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว ดังนั้น กระบวนการคัดเลือกนักศึกษาที่ฟินแลนด์จึงแตกต่างไปจากกระบวนการคัดเลือกในหลายประเทศ

เดิมมหาวิทยาลัยทั้งหมดในฟินแลนด์เป็นของรัฐบาล จนกระทั่งปี ค.ศ. 2010 ได้มีการแบ่งออกเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับมูลนิธิหรือเทศบาล ภายใต้กฎหมายมหาชน (Public law) เทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำกับดูแล โรงเรียนอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ แต่บางแห่งก็เป็นของเอกชน (ยกเว้นกระทรวงมหาดไทยจะดูแลวิทยาลัยตำรวจ) หลักสูตรปริญญาตรีใช้เวลาศึกษา 3 - 4 ปี ขึ้นอยู่กับแต่ละหลักสูตร หลักสูตรปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Polytechnic Degrees) ใช้เวลาศึกษา 3.5 - 4.5 ปี เน้นการสอนเพื่อการทำงานได้จริง เพราะโดยมากจะเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยสอนทฤษฎีและเน้นให้ผู้เรียนทำวิจัยด้วย โดยงานวิจัยเน้นการปฏิบัติได้จริง ส่วนทฤษฎีของงานวิจัยจะเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาระดับสูง

บัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยทั่วไปและมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์สามารถศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในมหาวิทยาลัยทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว โดยปกติในฟินแลนด์ แพทย์จะจบมหาวิทยาลัยแบบทั่วไป แต่พยาบาลที่มีการลงทะเบียนและวิศวกรจะจบจากมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (มหาวิทยาลัยแบบทั่วไปก็ให้ปริญญาพยาบาลศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ได้) บัณฑิตปริญญาตรีที่ฝึกงานในสาขาของตนครบ 3 ปี จะมีสิทธิเรียนในหลักสูตรปริญญาโทในมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่เน้นทั้งการฝึกงานและเน้นการทำวิจัย ส่วนบัณฑิตที่จบปริญญาในระดับที่ต่ำกว่าก็สามารถสมัครเรียนหลักสูตรปริญญาโทได้แต่ต้องศึกษาเพิ่มเติมในบางวิชา หลักสูตรปริญญาโทในมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ใช้เวลาศึกษา 2 ปี และอาจเรียนไปพร้อมๆ กับทำงานประจำได้ด้วย การศึกษาหลังปริญญาโทและปริญญาที่สูงกว่านั้น คือ Licentiate และปริญญาเอก (Doctor) ซึ่งบัณฑิตปริญญาโททั้งหมดสามารถศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกได้

ในระดับมหาวิทยาลัยไม่มีการเก็บค่าเล่าเรียน แต่ในปี ค.ศ. 1990 รัฐบาลเคยมีแผนการที่จะเก็บค่าเล่าเรียนจากนักศึกษาที่มาจากประเทศนอกกลุ่มสหภาพยุโรป (European Union / EEA) แต่องค์การนักศึกษาได้คัดค้านแผนการนี้ นักศึกษาทั้งหมดในมหาวิทยาลัยต้องสังกัดองค์การนักศึกษา (Students' Union) ในมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีการระบุไว้ในกฎของมหาวิทยาลัย แต่ไม่ได้บังคับให้นักศึกษาต้องสมัครเป็นสมาชิกขององค์การ กฎของมหาวิทยาลัยนี้ไม่รวมถึงการดูแลสุขภาพนักศึกษาประเภทพิเศษ (ซึ่งการดูแลสุขภาพนี้ องค์การนักศึกษาเป็นผู้บริหารจัดการและสนับสนุนการเงินด้วยส่วนหนึ่ง) นักศึกษาฟินแลนด์ทุกคนมีสิทธิได้รับสวัสดิการของนักศึกษาแต่จะถูกยกเลิกในกรณีที่ผลการเรียนต่ำกว่าที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยบางแห่งที่ให้ปริญญาวิชาชีพ (Professional Degrees) จะให้นักศึกษามีผลงานเพิ่มเติมนอกเหนือจากด้านทฤษฎี โดยนักศึกษาต้องแสดงให้เห็นถึงความชำนาญในการทำงาน ตัวอย่าง เช่น แพทยศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต Licentiate of Medicine (Laaketienteen, Medicine Licentiate) บัณฑิตแพทยศาสตร์ (Bachelor of Medicine) สามารถฝึกงานในคลินิกภายใต้การดูแลของทีมแพทย์ผู้ชำนาญ (Senior Medicine Staff)

การศึกษาหลังปริญญาโท มี 2 แบบ คือ ปริญญาหลังปริญญาโท (Postgraduate Degrees) เรียกว่า Licentiate และระดับปริญญาเอก (Doctorate) การศึกษา Licentiate มีหลักสูตรเหมือนโปรแกรม Doctor แต่ว่างานวิทยานิพนธ์มีข้อบังคับน้อยกว่า (Fewer Requirements) ส่วนงานวิทยานิพนธ์โปรแกรม Doctor เป็นงานวิทยานิพนธ์ที่มีรายละเอียดลึกซึ้งและได้องค์ความรู้ ดุษฎีบัณฑิตของฟินแลนด์ เรียกว่า Doctor of Philosophy (Filosofian tohtori Doktesexcene) ส่วนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ประสาทปริญญา Doctor of Science (Technology Ctekniiken Tohtori) และมีสาขาวิชา

หลายสาขาจึงมีชื่อปริญญาหลากหลาย เช่น ด้านแพทยศาสตร์ คือ Lacketieteen tohtori, medicin cloklwsexannen ด้านศิลปะ คือ Taiteen thotori ด้านสังคมศาสตร์ คือ Valtiotieteen tohtori, politices doklersexam

จากระบบการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำเสนอเป็นแผนภาพได้ดังนี้

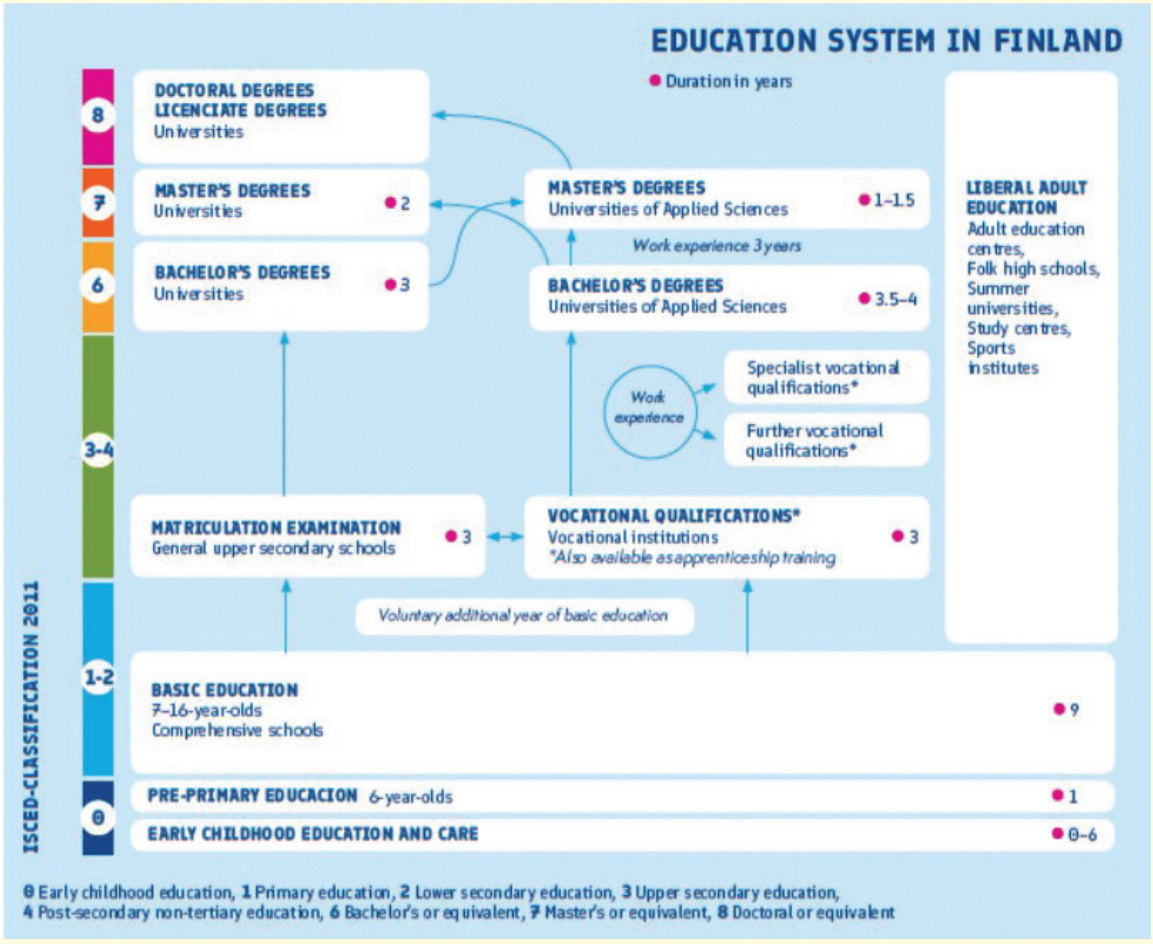

ภาพที่ 2 ระบบการศึกษาของประเทศฟินแลนด์

ที่มา https://toolbox.finland.fi/wpcontent/uploads/sites/2/2017/07/finfo_education_in_finland_en.pdf

แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2014 - 2017 ฟินแลนด์ได้ปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางแห่งชาติในทุกระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาปฐมวัย ก่อนประถมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น) และมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นผลให้หลักสูตรแกนกลางของฟินแลนด์ในขณะนี้สอดคล้องกันตลอดทั้งระบบ โดยจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา คือ การสร้างจุดแข็งของระบบการศึกษาฟินแลนด์ และตอบสนองความท้าทายในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน หลักการสำคัญของการพัฒนาการศึกษาของฟินแลนด์ คือ ความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีความเท่าเทียมกัน และการศึกษาที่มีคุณภาพสูง เพื่อสร้างอนาคตที่ยั่งยืนทั้งตัวบุคคลและประเทศ จุดประสงค์หลักของการศึกษาคือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการใช้ชีวิตแบบองค์รวม การพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้เรียนทุกคน รวมถึงการพัฒนาทักษะต่างๆ ในการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน

ความสำเร็จของระบบการศึกษาของฟินแลนด์ขึ้นอยู่กับการกำหนดนโยบาย โดยเน้นการศึกษาเป็นความสำคัญระดับชาติ ที่คำนึงถึงลักษณะทางวัฒนธรรม ส่งผลให้การศึกษาของฟินแลนด์เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพสูง โดยคนฟินแลนด์เชื่อในความสำคัญของการศึกษาว่า จะช่วยขับเคลื่อนให้ประเทศประสบความสำเร็จ การศึกษาเป็นวิธีการที่สำคัญในการจัดการกับความท้าทายในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งแนวคิดเรื่องการศึกษาถูกเชื่อมโยงสัมพันธ์ และสอดคล้องโดยไม่ได้หยุดอยู่เพียงการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่ต่อเนื่องไปจนถึงการผลิตและพัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญเพื่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

◆ ระดับการศึกษาปฐมวัย

ส่วนใหญ่จัดการศึกษาปฐมวัยในสถาบันดูแลเด็กในครอบครัว สำหรับเด็กทุกคนที่อายุ 0 - 6 ปี เน้นการมีส่วนร่วมในการศึกษาและการให้สิทธิกับเด็กทุกคน มีค่าธรรมเนียมในระดับปานกลาง เด็กทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาในระดับปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษา (Esiopetus) 1 ปี ก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่ออายุ 6 ปี โดยเทศบาลจะต้องจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอย่างน้อย 700 ชั่วโมงต่อปี

เป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย จะเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ฝึกทำงานเป็นกลุ่มผ่านการเล่น ออกกำลังกาย และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ครอบครัวสามารถเลือกให้เรียนในโรงเรียนเทศบาล

หรือเอกชน โดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐ โดยครูผู้สอนและผู้ดูแลเด็กจะต้องมีวุฒิการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

ฟินแลนด์รับรองการแก้ไขพระราชบัญญัติการศึกษาปฐมวัยในปี ค.ศ. 2015 ดังนั้น หน่วยงานการศึกษาแห่งชาติของฟินแลนด์ได้กลายเป็นหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญระดับชาติสำหรับ ECEC และในปี ค.ศ. 2015 มีการออกหลักสูตรแกนกลางแห่งชาติใหม่ ซึ่งมีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 2017

◆ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นการศึกษาภาคบังคับสำหรับเด็กทุกคนในฟินแลนด์ โดยเริ่มต้นเข้าเรียนตั้งแต่อายุ 7 ปี ครอบคลุมระยะเวลา 9 ปี หรือ 10 ปี นอกจากนี้การศึกษาขั้นพื้นฐานยังเปิดโอกาสให้กับผู้ใหญ่เช่นกลุ่มคนอพยพด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การพัฒนาศักยภาพของเด็กเป็นรายบุคคลควบคู่กับการเป็นพลเมืองในฐานะสมาชิกของสังคม รวมไปถึงการสอนองค์ความรู้สำคัญและทักษะที่จำเป็น

การศึกษาขั้นพื้นฐานเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงและได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ในการเรียน สื่อ และอุปกรณ์การสอนต่างๆ ก็ไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ฟินแลนด์ได้มีมาตรการใหม่ในปี ค.ศ. 2017 - 2019 เรื่องการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน ป้องกันการกีดกันและลดจำนวนคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้ทำงานหรือเข้ารับการศึกษาอบรม (NEET) รวม 19 มาตรการ การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขมุ่งเน้นไปที่เด็ก วัยรุ่น และครอบครัวที่ประสบปัญหา ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากฝ่ายบริหารและถูกบรรจุในโครงการสำคัญๆ ของรัฐบาลที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เงินจำนวน 45 ล้านยูโร จะถูกจัดสรรให้แก่มาตรการเหล่านี้ ในปี ค.ศ. 2018 และ 2019 (สำนักนายกรัฐมนตรีฟินแลนด์, 2017)

◆ ระดับการอาชีวศึกษา

การศึกษาระดับการอาชีวศึกษาช่วยให้นักเรียนมีทั้งความรู้พื้นฐาน ทักษะสำคัญ และความพร้อมในการประกอบอาชีพ การศึกษาสายอาชีพเริ่มต้นได้ทั้งโดยตรงหลังจากจบมัธยมศึกษาตอนปลาย และในมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งก็มีหลักสูตรอาชีวศึกษา มีการให้บริการที่หลากหลาย เช่น โรงเรียนอาชีวศึกษา โรงเรียนมัธยมปกติที่นักเรียนผ่านการฝึกอบรมการฝึกงานหรือการเรียนรู้ในที่ทำงาน โดยระยะเวลาของการศึกษาประมาณ 2 - 4 ปี ขึ้นอยู่กับวุฒิการศึกษาของนักเรียน นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถสำเร็จได้ตามวุฒิหากมีสมรรถนะตามที่กำหนด

ในปี ค.ศ. 2018 การปฏิรูปการอาชีวศึกษา (VET) ได้มีผลบังคับใช้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงอัตราการสำเร็จการศึกษาและการเปลี่ยนเส้นทางเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งเป็นการปฏิรูปการอาชีวศึกษาที่ครอบคลุมมากที่สุดในรอบ 20 ปี เป็นการเปลี่ยนจากแนวทางที่มุ่งเน้นการจัดหาไปเป็นวิธีที่มุ่งเน้น

ความต้องการกำลังคน (อุปสงค์) โดยรวมแล้วการศึกษาจะต้องเป็นไปตามความสามารถและความต้องการของลูกค้า มุ่งพัฒนา เพิ่มการฝึกอบรม การฝึกงานและรูปแบบอื่นๆ ของการเรียนรู้จากการทำงาน (กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม, 2018) การระดมทุนรูปแบบใหม่สนับสนุนให้ผู้ให้บริการการศึกษาปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายคือการทำให้เด็กทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนหรืออย่างน้อยก็ให้ได้คุณสมบัติที่เกือบครบถ้วน

◆ ระดับการอุดมศึกษา

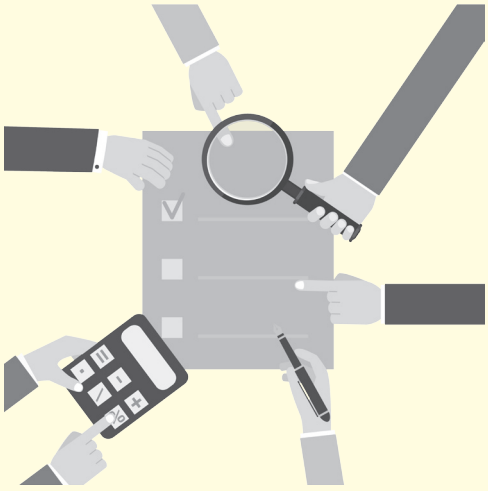

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปรับปรุงระบบโครงสร้างใหม่ของการอุดมศึกษา ตั้งแต่ ค.ศ. 2006 เนื่องด้วยเหตุผลของกระแสโลกาภิวัตน์และการแข่งขันรับนักศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัย การปรับปรุงระบบโครงสร้างใหม่ของอุดมศึกษาเน้นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาให้มากขึ้นและควบรวมมหาวิทยาลัยเพื่อลดจำนวนสถาบันอุดมศึกษาลงอย่างมีนัยสำคัญภายใน 10 - 15 ปี

การร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยโดยการรวมมหาวิทยาลัย เริ่มในปี ค.ศ. 2007 ได้แก่

- ปี ค.ศ. 2007 คือ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ Haaga และ Helia ได้รวมกันเป็นมหาวิทยาลัย Haaga-Helia
- ปี ค.ศ. 2009 มหาวิทยาลัยท้องถิ่น 3 แห่ง ที่ตั้งในเมือง Helsinki คือ Helsinki University of Technology, Helsinki School of Economics และ University of Art and Design Helsinki รวมกันเป็น Aalto University
- ปี ค.ศ. 2010 University of Kuopio กับ University of Joensun รวมกันเป็น University of Eastern Finland ที่เมืองเฮลซิงกิ (Helsinki)

นอกจากนั้น ยังมีการรวมกลุ่มระหว่างมหาวิทยาลัยแบบทั่วไปกับมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เช่น รวม University Kuopio กับ Savonia University of Applied Sciences เป็น Northern Savonia Higher Education Consilium หรือการรวมมหาวิทยาลัยเป็นสมาคม (Consortie) และสหภาพ (Federation) เช่น University of Turku and Turku School of Economics ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการเปลี่ยนแปลงระบบอุดมศึกษานี้ ได้เลียนแบบการรวมมหาวิทยาลัยในยุโรปตอนกลาง สหรัฐอเมริกา สเปน ฮังการี โดยทั้งหมดร่วมกันกำหนดนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษาร่วมกับรัฐบาลกลางเพื่อหาวิธีการและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนร่วมกัน

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

> การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของฟินแลนด์ ให้ความสำคัญอย่างมากกับครู โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้ตามเป้าประสงค์และมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีหลักการสำคัญ คือ

- **การศึกษาและการพัฒนาครู** ครูที่สามารถสอนในโรงเรียนได้จะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปตามกฎการศึกษาของฟินแลนด์ โดยในเกรด 1 - 6 ครูประจำชั้นจะต้องเป็นผู้สอนทุกวิชา ครูจะสำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษา ที่เน้นเทคนิคและกลวิธีต่างๆ ในการสอน ส่วนในเกรด 7 - 9 และมัธยมศึกษาตอนปลาย วิชาเฉพาะจะถูกสอนโดยครูที่จบปริญญาโทในสาขาวิชาเฉพาะนั้นๆ และต้องสำเร็จการศึกษาด้านเทคนิคและกลวิธีการสอนด้วย

การฝึกอบรมและการพัฒนาครูเป็นที่นิยมและเป็นที่ต้องการสูงมาก โดยยอดผู้สมัครเข้ารับการอบรมในแต่ละครั้ง มักจะสูงเป็น 5 เท่าของจำนวนผู้เข้าอบรมที่สามารถรับได้จริง

- **ครูสามารถเลือกวิธีการสอนของตนเอง** ครูต้องสอนตามหลักสูตร แต่มีอิสระในการเลือกวิธีการ อุปกรณ์และสื่อในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ครูเป็นผู้มีอิสระและถือเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษในห้องเรียนที่จะรู้จัก เข้าใจความต้องการของผู้เรียน รู้ความต้องการจำเป็นและจุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเอง โดยสามารถใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูง หรือสื่อที่สามารถเข้าถึงและแก้ปัญหาผู้เรียนได้ ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานในโรงเรียน โดยเฉพาะการเรียนรู้เรื่องของภาษาที่ฟินแลนด์ใช้ภาษาฟินนิชและสวีดิช แต่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้ดี ทั้งนี้ เนื่องจากมีสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือที่เข้าถึงผู้เรียน โดยเปิดกว้างให้ศึกษาผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์และสื่อออนไลน์

ในแต่ละระดับได้มีการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ ดังนี้

◆ ระดับการศึกษาปฐมวัย

โรงเรียนได้สร้างหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัย บนพื้นฐานหลักสูตรใหม่ของปี ค.ศ. 2017 โดยจุดเน้น คือ การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการคิดเพิ่มขึ้น มีความสุขและเรียนรู้อย่างมีความหมาย เรียนรู้วิธีการเรียนรู้เช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ และสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน เน้นการบูรณาการวิธีการสอนแบบสหวิทยาการโดยคณะครูได้รับการอบรมจากหน่วยงานกลางเพื่อให้ครูสามารถบูรณาการข้ามขอบเขตของวิชาได้

◆ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฟินแลนด์เริ่มปฏิรูปการศึกษาช่วงปี ค.ศ. 2016 - 2017 โดยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ที่สอนเด็กนักเรียนอายุ 7 - 16 ปี) กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมได้สั่งการให้โรงเรียนทำการสอนโดยเน้นสถานการณ์จริงรอบตัว ปรากฏการณ์ที่มีอยู่จริง (Phenomena-based Learning) ควบคู่ไปกับการสอนเน้นเนื้อหาวิชา (Subject-based Instruction) ซึ่งคำสั่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของกรอบหลักสูตรแห่งชาติ ถึงแม้ว่าโรงเรียนในฟินแลนด์ได้เริ่มใช้การสอนแบบนี้มาแล้วตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 แต่ในขณะนั้นยังไม่มีการบังคับ เป็นที่คาดกันว่านักการศึกษาทั่วโลกจะศึกษาการพัฒนาระบบการศึกษาของฟินแลนด์ เพราะว่าระบบการศึกษาของฟินแลนด์ได้รับการยกย่องว่าเป็นต้นแบบของความสำเร็จทางการศึกษาจากหลายประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาครั้งนี้เกิดขึ้นในเวลาเดียวกับการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ซึ่งสนับสนุนการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น กระบวนการสร้างความคิดสร้างสรรค์ และกระบวนการคิดวิเคราะห์

◆ ระดับการศึกษาอาชีวศึกษา

ในฟินแลนด์ประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานเลือกเรียนต่อสายอาชีพแทนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั่วไป ซึ่งระบบการศึกษาของฟินแลนด์เอื้อให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ วัตถุประสงค์ของการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม (VET) ของฟินแลนด์นั้นเป็นการเพิ่มและรักษาทักษะอาชีพ การพัฒนาพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม ตอบสนองต่อสมรรถนะตามความต้องการ VET สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนานักเรียนในฐานะมนุษย์และสมาชิกของสังคม ให้ความรู้และทักษะแก่นักเรียนในการศึกษาต่อและส่งเสริมการจ้างงาน

กุญแจสำคัญในหลักการของการอาชีวศึกษาฟินแลนด์ คือ เน้นสมรรถนะและความยืดหยุ่น โดยการปฏิรูปอาชีวศึกษาของฟินแลนด์ครั้งล่าสุด (มีการปฏิรูปมาหลายครั้ง) มีการลดจำนวนสาระความรู้ลงเพื่อสร้างเส้นทางการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล มีการสร้างทักษะที่จำเป็นในชีวิตการทำงาน ให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วยิ่งขึ้นตามความต้องการ มีการพัฒนาคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อให้แน่ใจว่า คุณสมบัติเหล่านั้นเหมาะสม ยืดหยุ่น สอดคล้อง และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อให้สามารถพัฒนาอาชีพ ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้ยังส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการสร้างโอกาสให้แต่ละบุคคล เกิดความยืดหยุ่นในเส้นทางการเรียนรู้ เป็นการช่วยส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการศึกษา สถานศึกษาเตรียมความพร้อมและการฝึกอบรมให้นักเรียน เพื่อให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีสมรรถนะที่จำเป็นตามความต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้และยืดหยุ่น รวมถึงช่วยเหลือสนับสนุนและให้บริการทางการศึกษาและคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างรอบด้าน

◆ ระดับการศึกษาอุดมศึกษา

การศึกษาในมหาวิทยาลัยเน้นให้ผู้เรียนเรียนทฤษฎีและทำงานวิจัย ถ้านักศึกษาเลือกศึกษาหลายหลักสูตร นักศึกษาสามารถที่จะสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทได้ทันที ทั้งนี้ ระบบการสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยจะไม่แยกการสอบเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโท ถ้าเป็นหลักสูตรปริญญาตรีจะใช้เวลาเรียน 3 - 4 ปี ขึ้นอยู่กับโปรแกรมที่เลือกเรียน การศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์จะเน้นการสอนเพื่อตอบสนองการทำงานจริง ใช้เวลาเรียน 3.5 - 4 ปี หลักสูตรปริญญาโทในมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ใช้เวลาเรียน 2 ปี นักศึกษาอาจเรียนไปพร้อมกับทำงานประจำ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและได้ทำงานในสาขาของตนครบ 3 ปี มีสิทธิ์เข้าศึกษาในระดับปริญญาโทในมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์

ยกตัวอย่าง บริษัท Eliademy.com ซึ่งเป็นบริษัทที่มีชื่อเสียงระดับ 20 บริษัทต้นๆ ของโลกในเรื่องระบบการจัดการเรียนการสอน ได้พัฒนาซอฟแวร์ขึ้นในฟินแลนด์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต เรียกว่าระบบ Cloud เป็นบริการ CSR โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายแก่บุคคลที่ต้องการเรียน บริษัท Eliademy จัดทำหลักสูตรเป็นแบบ Cloud แล้วขายหรือให้แก่ OERs โดยบริษัทได้ตั้งเป้าหมายว่าจะสร้างให้เป็นห้องสมุดที่ใหญ่ที่สุดเพื่อเป็นแหล่งการศึกษาหลักสูตรออนไลน์ในรูปแบบเปิด หรือในปี ค.ศ. 2018 มหาวิทยาลัยเฮลซิงกิได้ประกาศร่วมมือกับบริษัท Reaktor ซึ่งเป็นบริษัทเกี่ยวกับเทคโนโลยีของฟินแลนด์ว่าจะทำให้ฟินแลนด์เป็นประเทศที่มีการศึกษาสูงสุดด้านปัญญาประดิษฐ์โดยให้การศึกษาผ่านทางออนไลน์โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเรื่อง ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ได้มีผู้สมัครสมาชิกแล้วมากกว่า 24,000 คน โดยกำหนดเป้าหมายไว้ที่ 54,000 คน

การประกันคุณภาพการศึกษา

ในฟินแลนด์ไม่มีระบบประกันคุณภาพภายใน การประกันคุณภาพการศึกษาในฟินแลนด์ประกอบด้วย การจัดการคุณภาพของผู้ให้บริการการอาชีวศึกษา การควบคุมคุณภาพระดับชาติ และการประเมินคุณภาพภายนอก หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอก ได้แก่ ศูนย์ประเมินผลการศึกษาของฟินแลนด์ (FINEEC) ดำเนินงานภายใต้กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมซึ่งเป็นหน่วยงานแยกต่างหากภายในสำนักงานการศึกษาแห่งชาติของฟินแลนด์ (EDUFI) การประเมินคุณภาพภายนอก ดำเนินการโดยสภาประเมินผลการศึกษาระดับอุดมศึกษาของฟินแลนด์ (FINHEEC) ซึ่งก่อตั้งขึ้นจากการรวมกิจกรรมการประเมินของ FINHEEC สภาการประเมินการศึกษาของฟินแลนด์ และคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติของฟินแลนด์เข้าด้วยกัน ข้อกำหนดเกี่ยวกับงานและองค์กรของ FINEEC รวมอยู่ในพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาของรัฐบาลในศูนย์ประเมินการศึกษาของประเทศฟินแลนด์

ศูนย์ FINEEC รับผิดชอบในงาน

- ประเมินการศึกษา การสอน ผู้ให้บริการการศึกษา และกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษา
- พัฒนาการประเมินผลการศึกษา
- ประเมินผลการเรียนรู้ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและการฝึกอบรม
- สนับสนุนผู้ให้บริการการศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและการจัดการคุณภาพการศึกษา
- ดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและการฝึกอบรม และการศึกษาขั้นพื้นฐานสายศิลปะ

การประกันคุณภาพการศึกษาของฟินแลนด์ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนและการพัฒนาในโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ ซึ่งศูนย์ FINEEC ทำหน้าที่ประเมินการเรียนรู้ระดับชาติ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาและการตัดสินใจ รวมทั้งรับประกันความเสมอภาคการศึกษาและคุณภาพการสอน โดยติดตามผลการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น การประเมินความแตกต่างในระดับภูมิภาคและความแตกต่างที่อิงตามเพศ รวมถึงการศึกษาทัศนคติของนักเรียนและแรงจูงใจที่มีต่อการศึกษา

ในการประกันคุณภาพระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ให้บริการการศึกษาและโรงเรียนจะต้องมีแผนสำหรับการประเมินผลและการพัฒนา ผู้ให้บริการมีอิสระในการตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ด้วยตนเอง โดยอาจใช้วิธีการของตนเองหรือคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายนอก การประเมินผลการเรียนรู้ระดับชาติ เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการโดยศูนย์ FINEEC ผู้ให้บริการการศึกษาสามารถเลือกที่จะเข้าร่วมการประเมิน แม้ว่าพวกเขาจะไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างก็ตาม ผลการประเมินจะถูกรายงานกลับไปยังเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารและการสอนของโรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านการศึกษา โรงเรียนจะได้รับผลการประเมินของตนเองและข้อมูลเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของชาติ

สำหรับการประกันคุณภาพระดับการอาชีวศึกษา ประกอบด้วยระบบการจัดการคุณภาพของผู้ให้บริการการศึกษา การควบคุมภายใน และการควบคุมระดับประเทศ รวมไปถึงการประเมินคุณภาพภายนอกกฎหมายที่บังคับใช้ กำหนดให้ผู้ให้บริการการศึกษาประเมินคุณสมบัติการศึกษาและกิจกรรมอื่นๆ ที่จัดให้รวมถึงคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้ให้บริการการศึกษาต้องมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอในการประเมินกิจกรรมและระบบการจัดการคุณภาพภายนอก ซึ่งเป็นการประเมินแบบต่อเนื่องด้วยตนเอง นอกจากนั้นในการประกันคุณภาพการศึกษา ยังขึ้นอยู่กับความสามารถของครูและบุคลากรอื่นๆ ด้วย โดยบุคลากรผู้สอนจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท บุคลากรทุกคนได้รับการสนับสนุนให้พัฒนางานของตนเอง รวมถึงมีส่วนร่วมในการจัดการคุณภาพของสถาบัน ภายใต้ความคิดที่ว่า ทุกคนเป็นผู้จัดการคุณภาพงานของตนเอง

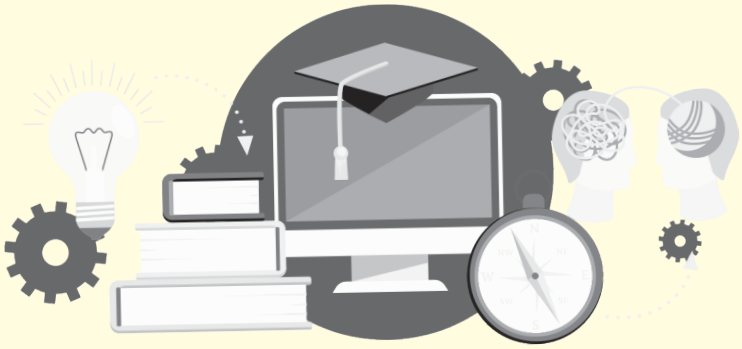

ส่วนการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ศูนย์ FINEEC มีกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาล มีผู้อำนวยการเป็นผู้นำองค์กรและรับผิดชอบต่อประสิทธิผลขององค์กร รัฐบาลยังแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล ร่างข้อเสนอแผนการประเมินผลการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม การประเมินผลจะดำเนินการตามแผนที่ได้รับอนุมัติ โดยกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ดำเนินงานเกี่ยวกับ FINEEC คณะกรรมการตัดสินแผนงานโครงการในการประเมิน HEIs องค์ประกอบของการวางแผนและการทบทวนทีมและผลลัพธ์สุดท้ายของการตรวจสอบ โดยศูนย์ FINEEC เป็นสมาชิกของ European Quality Assurance Register สำหรับอุดมศึกษา (EQAR) และเป็นสมาชิกเต็มรูปแบบของสมาคมยุโรปเพื่อการประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษา (ENQA)

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

“ โรงเรียนในฟินแลนด์มีระดับคุณภาพที่เท่าเทียมกันทั้งประเทศ โรงเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาแบบเท่าเทียมกัน เพื่อสร้างมาตรฐานและความพอใจให้กับผู้ปกครอง ไม่มีโรงเรียนหัวกะทิชั้นนำ ทุกโรงเรียนต้องปฏิบัติตามกฎของรัฐและปฏิบัติตามหลักสูตรแกนกลางแห่งชาติ การศึกษาของฟินแลนด์พัฒนาการเรียนรู้จากภายใน และการสร้างกำลังใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการสอบวัดประเมินผล ผลการเรียนมาจากการเรียนรู้ระหว่างกันของผู้เรียน การสอนของครูมุ่งเน้นไปที่การสร้างหรือค้นหาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและดีที่สุดสำหรับผู้เรียนแต่ละคน เป็นวิธีที่สนับสนุนผู้เรียนที่ต้องการความท้าทายในการเรียนรู้ และสนับสนุนผู้เรียนที่ต้องการเสริม โดยผู้เรียนทุกคนจะได้รับโอกาสในการศึกษาเป็นเส้นทางการศึกษาที่มีความต่อเนื่องและไม่มีจุดจบ

ความเสมอภาคและโอกาสการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกันสำหรับเด็กทุกคนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ดังนั้นโรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อนำมาดูแลบริการสุขภาพให้กับนักเรียน รวมถึงการจัดบริการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ทางสังคมสำหรับนักเรียนด้วย ซึ่งเป็นการสนับสนุนจากสวัสดิการสังคม ”

◆ ระดับการศึกษาปฐมวัย

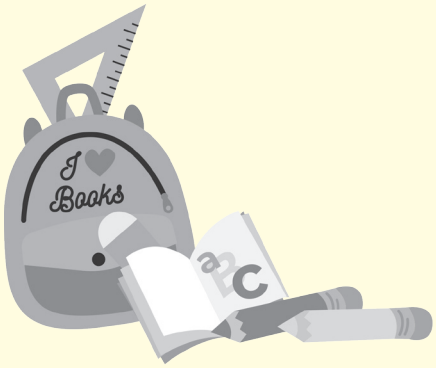

การจัดการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาช่วงปฐมวัย พ่อแม่อาจขอจัดให้ลูกตัวเองที่บ้านได้ ในรูปแบบ Home daycare ช่วงเด็กอายุ 3 ปีแรก รัฐยังให้การสนับสนุนงบประมาณ แต่จะกำกับดูแลโดยมีผู้ดำเนินการจากศูนย์ฯ ของรัฐ (Care worker) ไปตรวจเยี่ยมที่บ้าน ว่ามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็กหรือไม่

◆ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐให้ความสำคัญอย่างมากกับการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้มากที่สุด ครูของฟินแลนด์มีอิสระมากที่จะใช้ความรู้ทางวิชาชีพและอำนาจการตัดสินใจจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ (Learn How to Learn) ครูจะเป็นผู้ควบคุมหลักสูตร ประเมินนักเรียน พัฒนาโรงเรียน ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน บทบาทของครูจำเป็นต้องเป็นครูมืออาชีพและกำหนดให้ครูได้ประเมินตนเอง (Self-evaluation) เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง ฟินแลนด์จึงได้รับการยอมรับว่าสร้างหลักสูตรผลิตครูที่มีคุณภาพสูงระดับโลก โดยรัฐพยายามคัดเลือกผู้ที่จะเรียนวิชาชีพครูให้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุด มีความเก่งและปราดเปรื่อง และต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท

◆ ระดับการศึกษาอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (VET) ของฟินแลนด์นั้น ผู้ให้บริการการศึกษามีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพ ฝ่ายนโยบาย (รัฐสภา) เป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับกฎหมายและการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้กับ VET รัฐบาลตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนา VET ในโครงการของรัฐบาล รวมถึงโครงสร้างของคุณสมบัติทางวิชาชีพในกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม จัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ VET และผู้บังคับทิศทาง ควบคุมการเงินและตรวจสอบอุตสาหกรรม สำนักงานการศึกษาแห่งชาติฟินแลนด์ (EDUFI) เตรียมการรับรองระดับชาติ ข้อกำหนดสำหรับวุฒิการศึกษาสายอาชีพและการศึกษาเพื่อเตรียมการและการฝึกอบรมสำหรับ VET นอกจากนั้น สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ

ฟินแลนด์ (EDUFI) ยังพัฒนาการศึกษาและฝึกอบรมผ่านโครงการเงินทุนเพิ่มผลิตภาพของการศึกษา และการสนับสนุน สร้างความเป็นสากลโดยให้ใบอนุญาตรับรองสำหรับผู้เรียนที่มีสมรรถนะและคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขหรือมีคุณภาพสูง ครอบคลุมไปถึงวัยทำงาน มีการสร้างแรงบันดาลใจในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ระบบระดมเงินทุน ให้รางวัลแก่การศึกษาด้วย

◆ ระดับการศึกษาอุดมศึกษา

ในระดับการอุดมศึกษา HEIs เป็นผู้กำกับ ติดตาม ตามระบบการประกันคุณภาพ โดย FINEEC ได้ต่ออายุรูปแบบการตรวจสอบสำหรับรอบที่สามของการตรวจสอบ HEIs (2018 - 2024) โดยรูปแบบการตรวจสอบเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในมาตรฐานและแนวทางการประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาของยุโรป (ESG)

การกำกับ ติดตาม ตามระบบการประกันคุณภาพของ HEIs ระหว่างปี 2018 - 2024 คือ

- เพื่อประเมินคุณภาพงานว่าตรงตามมาตรฐานการประกันคุณภาพของยุโรปหรือไม่
- เพื่อประเมินระบบคุณภาพการสร้างข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับการพัฒนา เป็นไปอย่างต่อเนื่องหรือไม่ และส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพหรือไม่
- เพื่อส่งเสริมความเป็นสากล การทดลอง และบรรยากาศที่สร้างสรรค์
- เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เปิดเผยและโปร่งใสเกี่ยวกับงานที่มีคุณภาพ

ในทีมประเมินของ HEIs สามารถเลือกระบบที่มีในประเทศหรือระบบระหว่างประเทศเพื่อดำเนินการตรวจสอบก็ได้ โดยทีมตรวจสอบระหว่างประเทศต้องประกอบด้วยสมาชิกฟินแลนด์อย่างน้อย 1 คน ที่มีความเชี่ยวชาญในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศฟินแลนด์ โดยคณะกรรมการประเมินผลการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะแต่งตั้งทีมตรวจสอบและตำแหน่งของสมาชิกในทีม โดยปกติจะมีสมาชิก 4 คน ได้แก่ ผู้แทนของภาคอุดมศึกษา 2 คน ตัวแทนนักเรียน 1 คน และตัวแทนคนทำงาน 1 คน เป็นคนนอก HEIs

นอกจากนี้ ผู้จัดการโครงการจากศูนย์ FINEEC จะเข้าร่วมทีมตรวจสอบในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบ ทีมตรวจสอบโดยรวมต้องมีความรู้ในระบบคุณภาพและระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงผลกระทบทางสังคม ประสบการณ์ในการทำงานหรือการประเมินคุณภาพและประสบการณ์ในการพัฒนาและความเชี่ยวชาญในด้านการเรียนการสอน นอกจากนี้ สมาชิกในทีมอย่างน้อยหนึ่งคนจะต้องมีความเชี่ยวชาญในด้านการประเมินที่เลือกโดย HEIs ประธานของทีมตรวจสอบต้องมีประสบการณ์ในการประเมินการดำเนินงานของ HEIs และมีความรู้ในแนวกว้างและในเชิงลึกเกี่ยวกับระบบการศึกษาที่สูงขึ้น

HEIs ดำเนินการประเมินตนเองผ่าน Digital Platform ทำหน้าที่เป็น Templete สำหรับการประเมิน ทีมตรวจสอบ หลังจากประเมินพื้นที่แล้ว ทีมงานตรวจสอบได้นำเสนอข้อเสนอต่อคณะกรรมการประเมินผลการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่าควรผ่านการตรวจสอบ HEIs หรือไม่ หรือจำเป็นต้องมีการตรวจสอบซ้ำอีกครั้ง การตัดสินใจขั้นสุดท้ายในการสอบผ่านนั้น ทำโดยคณะกรรมการประเมินผล จะกำหนดความจำเป็นในการตรวจสอบซ้ำและพื้นที่ที่จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง พื้นที่การประเมินของการตรวจสอบซ้ำจะต้องพัฒนาอย่างน้อยที่สุดถึงระดับดี หลังจากผ่านการตรวจสอบ HEIs จะได้รับใบรับรองการตรวจสอบและฉลากคุณภาพอิเล็กทรอนิกส์ HEIs จะเข้าสู่การลงทะเบียนตรวจสอบสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

ด้านประสิทธิผลและคุณภาพของการประเมินนั้น ศูนย์ FINEEC จัดสัมมนาติดตามผลการพัฒนาระบบคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ จุดมุ่งหมายของการจัดสัมมนา คือ การให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานหลังการตรวจสอบกับ HEIs และเพื่อให้โอกาสในการแบ่งปันประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับงานที่มีคุณภาพ ในภารกิจของคณะกรรมการประเมินผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ การรับรองความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันของการตัดสินใจของคณะกรรมการ การปฏิบัติตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเกี่ยวกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของสมาชิก

ในระบบการประเมินคุณภาพ จะประเมินเฉพาะเรื่องและมุ่งเน้นในบางหัวข้อ ในการประเมินผลระบบมีเป้าหมาย คือ ระบบการศึกษาทั้งหมดหรือบางส่วน นอกจากนี้ ยังสามารถประเมินนโยบายการศึกษาหรือการพัฒนาระบบการศึกษาได้ การประเมินเฉพาะเรื่องและระบบสามารถมุ่งเน้นเฉพาะการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือในหลายระดับของระบบการศึกษาในเวลาเดียวกัน

ทีมผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก จัดทำแผนงานโครงการสำหรับการประเมินผล ทีมประเมินผลที่ได้รับการแต่งตั้ง แยกดำเนินการประเมินผลต่างหาก

จากข้อมูลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การจัดการศึกษาของฟินแลนด์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

สาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติของประเทศฟินแลนด์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

ระดับ 1. ปฐมวัย

การกำหนดมาตรฐาน

- การศึกษาและการดูแลเด็กเล็กก่อนวัยเรียน (Varhaiskasvatus) เน้นการมีส่วนร่วมในการศึกษาและการให้สิทธิสำหรับเด็กทุกคน
- เป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย จะเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ฝึกทำงานเป็นกลุ่มผ่านการเล่นออกกำลังกายและใช้เวลานอกบ้าน

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- โรงเรียนได้สร้างหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัย การเรียนการสอนบนพื้นฐานของหลักสูตรใหม่ ปี ค.ศ. 2017 โดยจุดเน้นของการปฏิรูป คือ การปรับปรุง ให้นักเรียนมีทักษะการคิดเพิ่มขึ้น มีความสุขและเรียนรู้อย่างมีความหมาย
- สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน
- การบูรณาการวิธีการสอนแบบสหวิทยาการ

การประกันคุณภาพการศึกษา

- การศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการประเมินโดยศูนย์ประเมินผลการศึกษาของฟินแลนด์ (FINEEC) ซึ่งดำเนินการประเมินการเรียนรู้ระดับชาติ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการสร้างความรู้ประกอบการพัฒนาและการตัดสินใจ
- รับประกันความเสมอภาคการศึกษาและคุณภาพการสอน ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและการพัฒนาในโรงเรียน เป็นการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อให้การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและขั้นพื้นฐานบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ เป็นการติดตามผลการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น การประเมินความแตกต่างในระดับภูมิภาคและความแตกต่างที่อิงตามเพศ รวมถึงการศึกษาทัศนคติของนักเรียนและแรงจูงใจที่มีต่อการศึกษา
- ผู้ให้บริการมีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้วยตนเอง
- การประเมินผลการเรียนรู้ระดับชาติ คือ การประเมินตามกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการโดยศูนย์ประเมินผลการศึกษาของฟินแลนด์ (FINEEC)

การกำกับติดตาม

- ครูใหญ่ในโรงเรียนท้องถิ่นอยู่ในวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจ โดยโรงเรียนจะได้รับเงินทุนจากรัฐ แต่ทุกโรงเรียนต้องปฏิบัติตามกฎของรัฐและปฏิบัติตามหลักสูตรแกนกลางแห่งชาติ
- การสร้างกำลังใจทดแทนการควบคุม การศึกษาของฟินแลนด์พัฒนาการเรียนรู้จากภายใน และการสร้างกำลังใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการสอบวัดประเมินผล
- โรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อนำมาดูแลในบริการสุขภาพให้กับนักเรียน รวมถึงการจัดบริการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ทางสังคมสำหรับนักเรียนด้วย

ระดับ 2. การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา)

การกำหนดมาตรฐาน

- การศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาภาคบังคับของเด็กชาวฟินแลนด์ทุกคน
- การศึกษาขั้นพื้นฐานเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงและได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย รวมไปถึง เครื่องมือ อุปกรณ์การเรียน แม้กระทั่งสื่อและอุปกรณ์ในการสอนต่างๆ ก็ไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น
- วัตถุประสงค์ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การสนับสนุนศักยภาพและการเติบโตของเด็กเป็นรายบุคคล ควบคู่กับการเป็นพลเมืองในฐานะสมาชิกของสังคม รวมไปถึงการสอนองค์ความรู้สำคัญและทักษะที่จำเป็น

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- การสอนโดยเน้นสถานการณ์จริงรอบตัว ปรากฏการณ์ที่มีอยู่จริง (Phenomena-based Learning) ควบคู่ไปกับ การสอนเน้นเนื้อหาวิชา (Subject-based Instruction) ถือเป็นส่วนหนึ่งของกรอบหลักสูตรแห่งชาติ

การประกันคุณภาพการศึกษา

- การศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการประเมินโดยศูนย์ประเมินผลการศึกษาของฟินแลนด์ (FINEEC) ดำเนินการประเมินการเรียนรู้ระดับชาติ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการสร้างความรู้ประกอบการพัฒนาและการตัดสินใจ
- รับประกันความเสมอภาคการศึกษาและคุณภาพการสอน ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและการพัฒนาในโรงเรียน เป็นการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อให้การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและขั้นพื้นฐานบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ เป็นการติดตามผลการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น การประเมินความแตกต่างในระดับภูมิภาคและความแตกต่างที่อิงตามเพศ รวมถึงการศึกษาทัศนคติของนักเรียนและแรงจูงใจที่มีต่อการศึกษา
- ผู้ให้บริการมีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้วยตนเอง
- การประเมินผลการเรียนรู้ระดับชาติ คือ การประเมินตามกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการโดยศูนย์ประเมินผลการศึกษาของฟินแลนด์ (FINEEC)

การกำกับติดตาม

- ในการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ รัฐให้ความสำคัญอย่างมากกับการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้มากที่สุด
- ครูของฟินแลนด์มีอิสระมากที่จะใช้ความรู้ทางวิชาชีพและอำนาจการตัดสินใจจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ (Learn How to Learn) ครูจะเป็นผู้ควบคุมหลักสูตร ประเมินนักเรียน พัฒนาโรงเรียน ตลอดจนเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน

ระดับ 3. อาชีวศึกษา

การกำหนดมาตรฐาน

- การศึกษาระดับอาชีวศึกษาช่วยให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานและความพร้อมในการทำงานอาชีพ
- การปฏิรูปการอาชีวศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 2018 มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงอัตราการสำเร็จการศึกษาและการเปลี่ยนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาของนักเรียนในฐานะมนุษย์และสมาชิกของสังคม ให้ความรู้และทักษะแก่นักเรียนในการศึกษาต่อและส่งเสริมการจ้างงาน
- สถานศึกษาเตรียมความพร้อมและการฝึกอบรมให้นักเรียน เพื่อให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีสมรรถนะที่จำเป็นตามความต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้และยืดหยุ่นได้เสมอ
- ช่วยเหลือสนับสนุนและให้บริการทางการศึกษาและคุณภาพชีวิตของผู้เรียนโดยรอบด้าน
- ให้คำแนะนำแก่นักเรียนตามเป้าหมายและความสามารถส่วนบุคคล

การประกันคุณภาพการศึกษา

- กระทรวงการศึกษาและวัฒนธรรมได้จัดทำโครงร่างของการประกันคุณภาพการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาการประกันคุณภาพของ VET ร่วมกับสำนักงานการศึกษาแห่งชาติฟินแลนด์ EDUFI ยังให้การสนับสนุนผู้ให้บริการการศึกษาในเรื่องของการประกันคุณภาพ การประเมินภายนอก ดำเนินการในระดับประเทศโดยศูนย์ประเมินการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ (FINEEC)
- ในประเทศฟินแลนด์ไม่มีระบบประกันคุณภาพภายใน
- หน้าที่สำคัญของฝ่ายนโยบาย คือ การสำรวจข้อมูลการสนับสนุน และเงินทุน

การกำกับติดตาม

- การอาชีวศึกษา (VET) สร้างขึ้นด้วยความเชื่อมั่นและความรับผิดชอบร่วมกัน บนพื้นฐานของความไว้วางใจและความรับผิดชอบร่วมกัน
- เครือข่ายอาชีพ ผู้ให้บริการด้านการศึกษาและการฝึกอบรมมีบทบาทสำคัญในการใช้ VET สร้างความมั่นใจในคุณภาพของการฝึกอบรมและพัฒนาคุณสมบัติ ฝ่ายนโยบาย (รัฐสภา) ตัดสินใจเกี่ยวกับกฎหมายและการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้กับ VET
- สำนักงานการศึกษาแห่งชาติฟินแลนด์ (EDUFI) พัฒนาการศึกษาและฝึกอบรมผ่านโครงการเงินทุนเพิ่มผลิตภาพของการศึกษาและการสนับสนุน
- สร้างความเป็นสากลโดยให้ใบอนุญาตรับรองสำหรับผู้เรียนที่มีสมรรถนะและคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขหรือมีคุณภาพสูง

ระดับ 4. อุดมศึกษา

การกำหนดมาตรฐาน

- การร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยเริ่มโดยการรวมมหาวิทยาลัย 2 แห่งขึ้นไป เพื่อให้ทั้งหมดร่วมกันกำหนดนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษาร่วมกับรัฐบาลกลาง เพื่อหาวิธีการและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนร่วมกัน

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- ระบบการสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยจะไม่แยกการสอบเพื่อเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโท
- เน้นให้เรียนทั้งทฤษฎีและทำงานวิจัย ถ้าเลือกเรียนหลายหลักสูตร สามารถสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทได้ทันที
- ระยะเวลาการเรียนขึ้นอยู่กับโปรแกรมที่เลือกเรียน

การประกันคุณภาพการศึกษา

- ศูนย์ FINEEC เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายนอกในระดับอุดมศึกษาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2015 โดยดำเนินงานภายใต้กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมซึ่งเป็นหน่วยงานแยกต่างหากภายในสำนักงานการศึกษาแห่งชาติของฟินแลนด์ (EDUFI) การประเมินภายนอกได้ดำเนินการโดยสภาประเมินผลการศึกษาระดับอุดมศึกษาของฟินแลนด์ (FINHEEC) ซึ่งก่อตั้งขึ้นจากการรวมกิจกรรมการประเมินของ FINHEEC สภาการประเมินการศึกษาของฟินแลนด์ และคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติของฟินแลนด์

การกำกับติดตาม

- การกำกับติดตาม ระบบประกันคุณภาพของ HEIs นั้น FINEEC ได้ต่ออายุรูปแบบการตรวจสอบสำหรับรอบที่ 3 ของการตรวจสอบ HEIs (2018-2024) เริ่มทดลองในช่วงปี ค.ศ. 2018 และ 2019 โดยรูปแบบใหม่นำมาพร้อมกับแนวคิดใหม่ที่น่าสนใจ คือ
  - แนวทางที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น
  - ให้ความสำคัญกับผลกระทบทางสังคม
  - การเปรียบเทียบจากองค์กรอื่น
  - Digital Platform
  - เครื่องหมายคุณภาพเพื่อความเป็นเลิศ

จากผลการศึกษาแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติและการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน กล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย กำหนดด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาและสิทธิของเด็กทุกคนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย มาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับการให้โอกาสเด็กทุกคนเข้าถึงและได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน ส่วนมาตรฐานการอาชีวศึกษาเน้นด้านความรู้พื้นฐานและความพร้อมในการทำงานในอาชีพ และมาตรฐานการอุดมศึกษาเน้นการทำงานจริงที่ประยุกต์ทั้งการฝึกงาน ความชำนาญในการทำงาน และการทำวิจัย โดยฟินแลนด์ไม่มีระบบการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษาแต่ใช้ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนจากหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาดำเนินการ เป็นการตรวจสอบคุณภาพ และกำหนดให้ศูนย์ประเมินการศึกษาของประเทศ (FINEEC) ใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายนอกในการตรวจสอบผลการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศ ส่วนในด้านการกำกับ ติดตามการดำเนินงาน กระทรวงศึกษาธิการ และวัฒนธรรม ดูแล กำกับติดตาม และสนับสนุนงบประมาณโดยรัฐสภาจะตัดสินใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้กับสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาของประเทศ

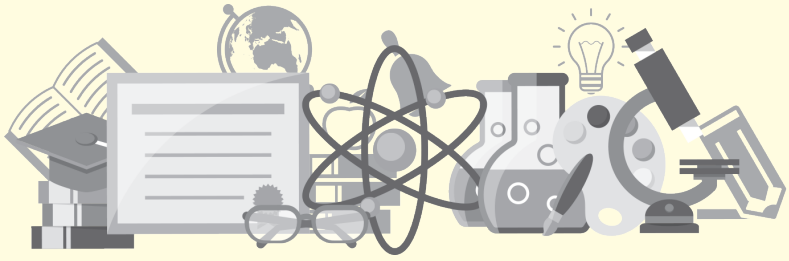

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ :

“ประเทศญี่ปุ่น”

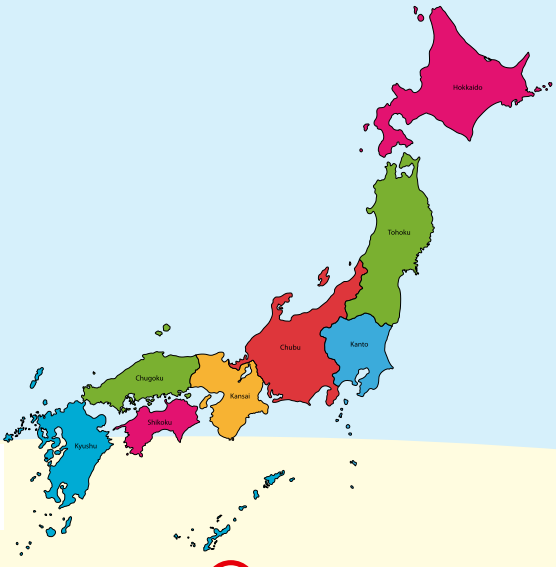

ข้อมูลทั่วไป

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศหมู่เกาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก แบ่งการปกครองออกเป็น 47 จังหวัด 8 ภูมิภาค โดยมักจะถูกจับเข้ากลุ่มตามเขตแดนติดกันที่มีวัฒนธรรมและสำเนียงการพูดใกล้เคียงกัน รูปแบบการปกครองเป็นระบอบเสรีประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ รัฐสภาเป็นสถาบันสูงสุดของรัฐ เรียกชื่อว่า “สภาไดเอท” ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) มีสมาชิก 480 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วประเทศ มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และวุฒิสภา (House of Councillors) มีสมาชิก 242 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 6 ปี โดยเลือกตั้งจำนวนครึ่งหนึ่งสลับกันไปทุก 3 ปี รัฐบาลของญี่ปุ่นมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล ขณะที่สมเด็จพระจักรพรรดิเป็นสัญลักษณ์ของประเทศไม่ใช่องค์ประมุขและไม่มีอำนาจในการบริหารประเทศ

ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา

ระบบการศึกษาของญี่ปุ่น เป็นระบบ 6 : 3 : 3 : 4 โดยการศึกษาภาคบังคับมีระยะเวลา 9 ปี ครอบคลุมระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น หน่วยงานที่ดูแลการศึกษาภาคบังคับคือ กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology : MEXT) สำหรับการศึกษาปฐมวัย (ระยะเวลา 1 - 3 ปี) ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และปริญญาตรี ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ

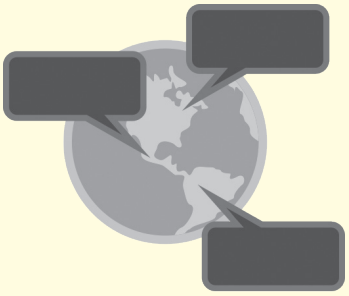

นักเรียนญี่ปุ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 97 ที่เรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะเลือกเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยร้อยละ 75 เลือกเรียนหลักสูตรทั่วไปสำหรับศึกษาต่อมหาวิทยาลัยหรือทำงานหลังศึกษาจบ ร้อยละ 19 เลือกเรียนหลักสูตรเฉพาะสำหรับสาขาวิชาเฉพาะที่สนใจ และร้อยละ 6 เลือกเรียนหลักสูตรบูรณาการ เรียนวิชาเลือกจากทั้งแบบทั่วไปและแบบพิเศษ ส่วนนักเรียนที่ไม่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะเรียนสายอาชีวศึกษา คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีหรือวิทยาลัยฝึกอบรมเฉพาะทาง ซึ่งวิทยาลัยเทคโนโลยีจะต้องสอบเข้าไปเรียนต่อ บางแห่งเปิดหลักสูตรขั้นสูงรองรับนักเรียนที่ต้องการเรียนต่อปริญญาตรีโดยใช้เวลา 2 ปี ส่วนใหญ่นักเรียนที่จบการศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีจะทำงานแบบเต็มเวลาแม้ว่าจะเลือกเรียนต่อระดับปริญญาตรีก็ตาม ส่วนวิทยาลัยฝึกอบรมเฉพาะทางไม่ต้องสอบเข้า เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าศึกษาต่อได้ ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรหลังเรียนจบชั้นมัธยมและสามารถเรียนในหลักสูตรหลังมัธยมศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตรขั้นสูงได้

◆ บทบาทของกระทรวงการศึกษาฯ (MEXT)

กระทรวงการศึกษาฯ (MEXT) มีบทบาทสำคัญยิ่ง เป็นหน่วยงานในการจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น MEXT รับผิดชอบการจัดทำนโยบายการศึกษา แผนการศึกษา กำหนดงบประมาณการศึกษา กฎหมายแม่บทการศึกษา ตลอดจนหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับ รวมทั้งกำหนดมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานใบประกอบวิชาชีพครู และกำกับดูแลให้จัดการศึกษาเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับจากกระทรวงที่ได้กำหนดไว้

สำหรับการนำนโยบาย แผน งบประมาณ หลักสูตร มาตรฐานการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติ เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับรัฐและเทศบาล โดย

คณะกรรมการการศึกษาระดับรัฐ ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และมัธยมศึกษาตอนปลาย

คณะกรรมการการศึกษาระดับเทศบาล ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ

MEXT สนับสนุนงบประมาณอุดหนุนการศึกษาภาคบังคับ โดยคิดสัดส่วนของงบประมาณ เป็นเงินเดือนครูครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งหมด อีกครึ่งหนึ่งให้เป็นงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการก่อสร้างอาคารสถานที่ สำหรับการจัดหา ซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ ให้ใช้งบประมาณของท้องถิ่นเอง

ด้านวิชาการ MEXT ควบคุมอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องหลักสูตร การใช้แบบเรียนเพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร โดยกระจายอำนาจให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรสถานศึกษาได้ร้อยละ 10 ของเนื้อหาและชั่วโมงเรียน เพื่อออกแบบกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจของนักเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้เอกชนจัดพิมพ์แบบเรียนที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวง ซึ่งมีหลากหลาย โดยให้อิสระกับเทศบาลและสถานศึกษาเลือกแบบเรียนได้เองตามบริบท แต่ต้องเป็นแบบเรียนเฉพาะที่ MEXT ได้อนุมัติให้เอกชนจัดพิมพ์เท่านั้น

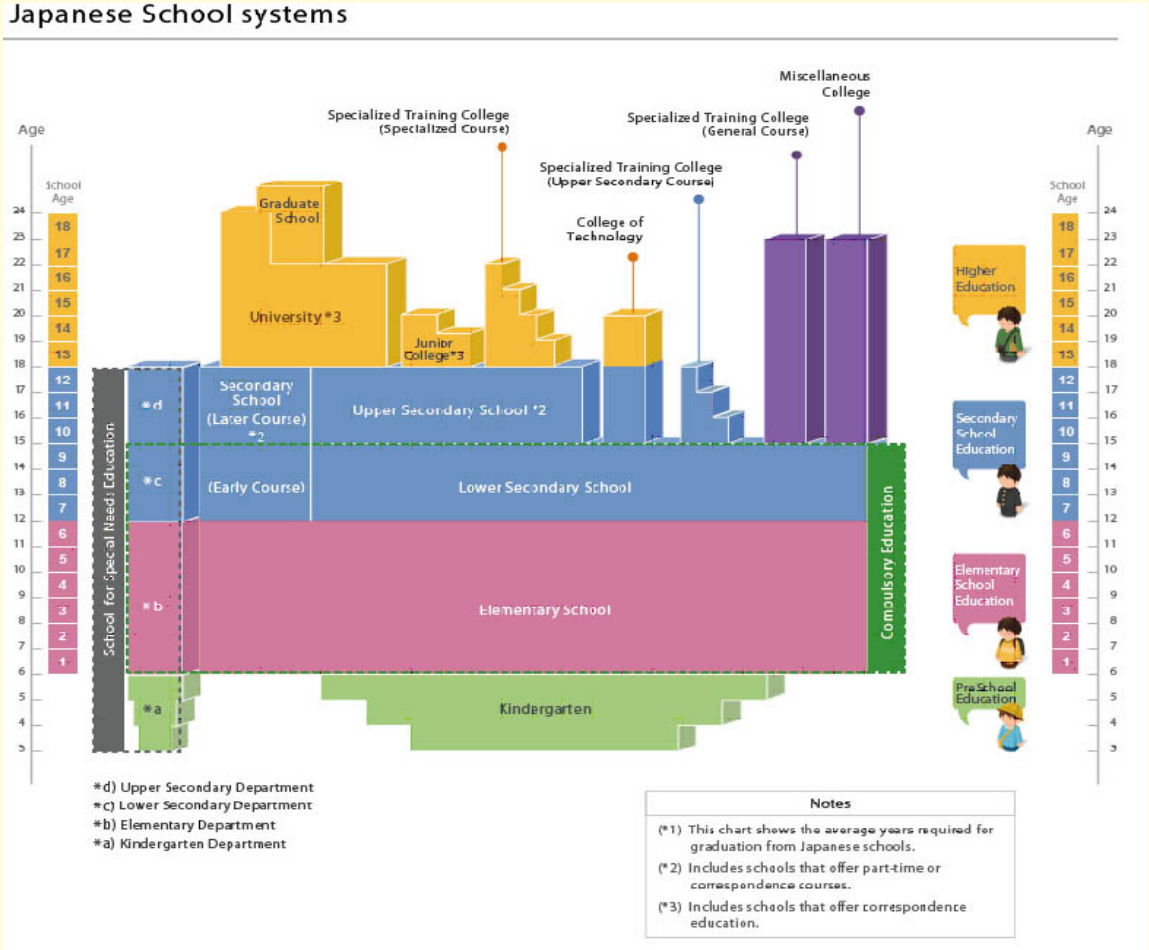

ภาพที่ 3 ระบบการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น
(ที่มา : http://www.mext.go.jp/english/introduction/1303952.htm)

กฎหมายและนโยบายสำคัญด้านการศึกษา

ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับหลักสูตรการศึกษา การศึกษาทุกระดับจะดำเนินการตามกรอบของหลักสูตรซึ่งจัดทำโดย MEXT โดยมีสภากลางทางการศึกษา (The Central Council for Education) ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเชิงนโยบาย ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน ความสามารถทางวิชาการ มาตรฐาน และการประกันคุณภาพ จะดีขึ้นหรือลดลง ขึ้นอยู่กับเป้าหมายและรายละเอียดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กฎหมายแม่บทการศึกษา และกฎหมายการศึกษาในระบบโรงเรียน

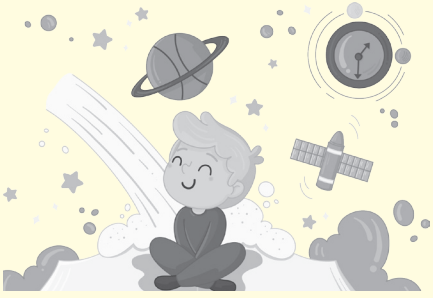

กฎหมายแม่บทการศึกษา (The Fundamental Law of Education) ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2490 (ค.ศ. 1947) ได้รับการปรับปรุงเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2549 (ค.ศ. 2006) สาระสำคัญที่ได้รับการปรับปรุง เช่น มาตรา 2 จุดมุ่งหมายของการศึกษา ข้อ (3) (4) และ (5) กล่าวถึงการปลูกฝังจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคมโดยตรง ดังนี้

ข้อ (3) เพื่อปลูกฝังให้มีความยุติธรรมและความรับผิดชอบ มีความเสมอภาคระหว่างชาย - หญิง รักบ้านเกิด ให้ความร่วมมือกับชุมชน มีจิตสาธารณะ เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคม และมีจิตอาสาที่จะพัฒนา

ข้อ (4) เพื่อปลูกฝังให้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีชีวิตอยู่ ความสำคัญของธรรมชาติ และมีจิตอาสาที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อ (5) เพื่อปลูกฝังให้มีความเคารพต่อวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม รักประเทศชาติและถิ่นกำเนิด ให้การยอมรับนับถือแก่ประเทศอื่น และมีจิตอาสาที่จะสร้างสันติภาพและการพัฒนาความเจริญให้กับสังคมโลก

กฎหมายการศึกษาในระบบโรงเรียน (School Education Law) ปรับปรุงตามกฎหมายแม่บทการศึกษา เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2550 สาระการปรับปรุง คือ หมวด 2 มาตรา 21 จุดมุ่งหมายการศึกษาภาคบังคับ 10 ข้อ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม และในหมวด 4 มาตรา 31 เป็นเรื่องการจัดการแนะแนวการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเน้นให้เด็กทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ โดยเฉพาะกิจกรรมอาสาสมัครการให้บริการทางสังคม การเข้าร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรเกี่ยวข้องกับสังคม มาตรา 45 กำหนดให้โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจัดการศึกษาต่อจากโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อพัฒนาจิตใจและร่างกายของเด็กและให้การศึกษาทั่วไป

หลักสูตรการศึกษา

การจัดการศึกษาทุกระดับของประเทศญี่ปุ่น จะต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาระดับชาติของญี่ปุ่น ซึ่งกำหนดโดยกระทรวงการศึกษาฯ หรือ MEXT หลักสูตรการศึกษาระดับชาติของญี่ปุ่นมีความยืดหยุ่นและเอื้อให้สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้ตามบริบทของสถานศึกษา ภายใต้หลักการยกระดับการพัฒนาทางจิตใจและร่างกาย ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาระดับชาติของญี่ปุ่นจะมีการปรับเปลี่ยนทุกๆ 10 ปี ซึ่งหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจัดทำขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551

แนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร เน้นการสร้างบุคลิกภาพด้วยแนวคิดพลังในการดำเนินชีวิต (Zest for Life) ประกอบด้วย จิ โตะคุ ไท คือ การมีความรู้ดี (จิ) เปี่ยมด้วยคุณธรรม (โตะคุ) และมีร่างกายแข็งแรง (ไท) ครูผู้สอนของญี่ปุ่นจะต้องยึดหลัก จิ โตะคุ ไท เป็นหลักในการพัฒนาเด็ก จะต้องสอนวิชาความรู้ การแนะแนวนักเรียน ให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรมชุมนุมต่างๆ โรงเรียนของญี่ปุ่นคือศูนย์กลางของสังคมในท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกระตุ้นความมีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น

เหตุผลสำคัญของการปรับหลักสูตรของญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 2008 หรือ พ.ศ. 2551 คือ สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมฐานความรู้ (Knowledge-based society) ซึ่งหลักสูตรที่ปรับจะต้องทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะเข้ากับรายวิชาที่เรียนได้ เปิดโอกาสให้เด็กใช้ทักษะการสังเกต การทดลอง การรายงาน การศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง โดยบ้านและชุมชนต้องให้เวลาในการพัฒนาด้านจิตใจและสุขภาพของเด็กด้วย

◆ ระดับการศึกษาปฐมวัย

โรงเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยของญี่ปุ่นมี 2 สังกัดหลัก คือ โรงเรียนอนุบาลภายใต้สังกัดกระทรวงการศึกษาฯ (MEXT) และโรงเรียนเลี้ยงดูเด็กเล็กภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ นอกจากนี้ยังมีอีก 1 สำนักงาน คือ สำนักงานคณะรัฐมนตรีดูแลโรงเรียนเด็กเล็ก (Kodomoden) ซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐานจากรัฐ ที่เพิ่งก่อกำเนิดได้ไม่นานและยังมีจำนวนน้อย (วรินธร วูวงศ์,Ttsuko Fukui, ม.ป.ป.)

ประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัยเป็นช่วงสำคัญที่จะหล่อเลี้ยงและเสริมสร้างพื้นฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพ และให้ถือเป็นหน้าที่ของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาปฐมวัยแม้ว่าจะไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ รวมทั้งได้กำหนดแนวทางการเรียนการสอนแบบกว้าง เช่น แนะนำให้ใช้การเล่นและกิจกรรมแทนที่จะใช้กระดานและกระดาษ โดยครูผู้สอนจะเข้าไปร่วมเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก

เป้าหมายผลสัมฤทธิ์ที่กระทรวงการศึกษาฯ ต้องการให้บรรลุ สำหรับการศึกษาระดับปฐมวัย มี 5 ด้าน (MEXT, 2009) คือ 1) **การมีจิตใจและร่างกายที่แข็งแรง** ด้วยการเสริมสร้างให้ร่างกายมีพละกำลัง เช่น ให้วิ่งเล่นอย่างเต็มที่ในสนามของโรงเรียน และสร้างนิสัยการใช้ชีวิตประจำวันที่ดี เช่น การล้างมือก่อนรับประทานอาหาร 2) **การเป็นตัวของตัวเองและความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น** การฝึกให้เป็นตัวของตัวเอง เช่น ฝึกให้เกิดความต้องการทำสิ่งต่างๆ รอบตัวด้วยตัวเอง ฝึกให้คิดด้วยตัวเองก่อนลงมือทำ 3) **การสร้างพื้นฐานความสามารถในการคิด** เช่น ให้ลองคิด ทดลอง หรือดัดแปลงระหว่างการเล่น ซึ่งช่วยพัฒนาความสามารถในการคิด รวมทั้งพยายามให้เด็กมีความสนใจในเรื่องคณิตศาสตร์ เช่น ให้เด็กหัดนับจำนวนสิ่งของ หรือคนระหว่างการเล่น 4) **การเข้าใจภาษา เน้นการพูดและฟัง** เช่น ให้เด็กสนุกสนานกับการพูดคุยกับเพื่อนและครู จนเด็กสามารถเล่าเรื่องหรือพูดให้คู่สนทนาเข้าใจได้ และเมื่อคุ้นเคยกับเพื่อนมากขึ้น เด็กก็จะมีความสนใจที่จะรับฟังเรื่องราวของเพื่อน และพยายามทำความเข้าใจ 5) **ความสามารถในการแสดงความรู้สึก และความสามารถในการรับรู้** จะพัฒนาดีขึ้นได้ด้วยการให้เด็กสัมผัสธรรมชาติ จากนั้นจึงให้เด็กแสดงออกถึงความรู้สึกเหล่านั้นโดยผ่านการเล่นหรือวาดรูป

◆ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร พ.ศ. 2551 ยังคงยึดหลัก จิ โตะคุ ไท หรือการสร้างบุคลิกภาพด้วยแนวคิดพลังในการดำเนินชีวิต แต่เพิ่มเติมเรื่องความสามารถในการส่งเสริม และสร้างความสมดุลทั้งด้านความรู้ ทักษะการคิด การตัดสินใจ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับร่างกายและจิตใจ ดังนี้

ประถมศึกษา เพิ่มคาบเรียนวิชาภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และพลานามัย โดยระดับประถมศึกษาตอนต้นเพิ่มเวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ ระดับประถมศึกษาตอนปลายเพิ่มเวลาเรียน 1 คาบต่อสัปดาห์

มัธยมศึกษาตอนต้น เพิ่มคาบเรียนวิชาภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และพลานามัย และเพิ่มเวลาเรียน 1 คาบต่อสัปดาห์

มัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนต้องเก็บหน่วยกิตอย่างน้อย 74 หน่วยกิต เน้นการสร้างความสมดุลระหว่างวิชาบังคับและวิชาเลือกในหลักสูตร ซึ่งนักเรียนมีโอกาสได้รับการสอนซ่อมเสริมด้วย

◆ ระดับอาชีวศึกษา

หลักสูตรอาชีวศึกษาของญี่ปุ่นเชื่อมโยงการจัดการศึกษาสายอาชีพกับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา ในญี่ปุ่นการศึกษาระดับอาชีวศึกษามีหน่วยงานที่จัดการศึกษา ดังนี้

วิทยาลัยอาชีวศึกษา เรียกเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า Senmon Gakkou สอนหลักสูตรวิชาชีพเฉพาะทาง เน้นให้ความรู้ตั้งแต่พื้นฐาน เทคนิคและทักษะการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความชำนาญเฉพาะทาง เมื่อเรียนจบแล้วสามารถนำทักษะความรู้มาใช้ได้จริง

วิทยาลัยแห่งชาติเทคนิค เรียกเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า โคเซน มีทั้งหมด 57 แห่งทั่วประเทศ สาขาวิชาที่เปิดสอนคือ ด้านอุตสาหกรรม วิศวกรรมด้านต่างๆ เรียนต่อเนื่อง 5 ปี ยกเว้นสาขาพาณิชย์นาวีเรียนต่อเนื่อง 5 ปีครึ่ง โดยเน้นการสอนด้านเทคนิค การเรียนการสอนเน้นการทดลอง ฝึกปฏิบัติ เพื่อรองรับการปฏิบัติงานจริง จัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ อัตราการได้งานทำภายหลังเรียนจบและอัตราการสอบโอนหน่วยกิตเข้าระดับมหาวิทยาลัยคิดเป็นเกือบร้อยละ 100 ผู้ที่จบการศึกษาหลักสูตร 5 ปี ได้รับวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค หากจบการศึกษาหลักสูตรระดับสูงและผ่านการประเมินจาก National Institution for Academic Degrees and Quality Enhancement of Higher Education (NIDA) จะได้รับวุฒิเทคโนโลยีบัณฑิต หลักสูตรในแต่ละชั้นปี ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาศิลปศาสตร์ (ภาษาญี่ปุ่นและวรรณคดี คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เคมี ฟิสิกส์ พลศึกษา ปรัชญา และอื่นๆ) และกลุ่มวิชาหลัก (ความรู้ทักษะ การลงมือปฏิบัติ การศึกษาวิจัย) หลักสูตรออกแบบเป็นเกลียวสว่าน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ผ่าน 3 ระยะ คือ ระยะการฟังบรรยาย ระยะการทดลองใช้ความรู้ และระยะการฝึกปฏิบัติ

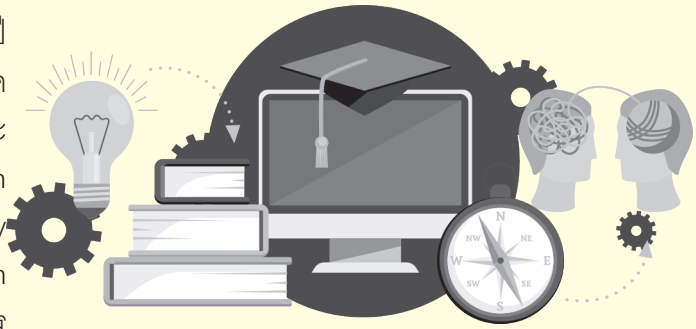

◆ ระดับอุดมศึกษา

MEXT ควบคุมการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งจัดการโดยรัฐบาล ท้องถิ่น และเอกชน มาตรฐานของมหาวิทยาลัยและมาตรฐานของวิทยาลัย กำหนดโดยธรรมนูญของสภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วย กระบวนการเลือกนักศึกษา คุณภาพของเจ้าหน้าที่ สัดส่วนของนักศึกษา ทีมงาน โปรแกรมการจัดการศึกษา การจัดการองค์กร และโครงสร้างการบริหาร

ปี ค.ศ. 1991 หรือ พ.ศ. 2534 รัฐบาลกำหนดกรอบแนวคิดและหลักการเรื่องการจัดทำหลักสูตรอิสระ โดยให้มหาวิทยาลัยรายงานตนเองเกี่ยวกับวิธีการสอนและการวิจัย

ปี ค.ศ. 2005 หรือ พ.ศ. 2548 สภากลางทางการศึกษาเสนอวิสัยทัศน์ของอนาคตการอุดมศึกษาของญี่ปุ่น ในระยะกลางและระยะยาว จากปี ค.ศ. 2005 - 2027 เรียกว่า A Future Vision for Higher Education in Japan ประกอบด้วย ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของสังคมฐานความรู้ ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคคลในฐานะเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของชาติ นโยบายอุดมศึกษาต้องรับผิดชอบต่ออนาคตของประเทศ และยกระดับการวางแผนการศึกษาและวางแผนระบบกำกับที่หลากหลายเป็นการนำเสนอวิสัยทัศน์และนโยบาย

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

> ประเทศญี่ปุ่นใช้การศึกษาเป็นฐานในการพัฒนายกระดับคุณภาพคนญี่ปุ่น โดย ปี ค.ศ. 2006 ได้จัดทำแผนปฏิบัติการที่จำเป็นสำหรับการปฏิรูปการศึกษาตามการประกาศใช้แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค.ศ. 2008 – 2012) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแต่ละระดับเมื่อปี ค.ศ. 2005

◆ ระดับการศึกษาปฐมวัย

โรงเรียนอนุบาลในญี่ปุ่น จำนวน 13,170 แห่ง (MEXT, 2013) ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประเภทเอกชน ร้อยละ 62.3 (8,197 แห่ง) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 37.4 (7,924 แห่ง) ส่วนประเภทรัฐมีเพียงร้อยละ 0.3 (49 แห่ง) ซึ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยของญี่ปุ่นมีหลายแนวคิด หลายสำนัก มีทั้งเน้นการเรียนรู้ทางวิชาการ เน้นการเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิตในสังคม รูปแบบการจัดมีทั้งแบบสถานรับเลี้ยงดูเด็ก (กระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการ) โรงเรียนเลี้ยงดูเด็กเล็ก (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) และโรงเรียนอนุบาล (กระทรวงการศึกษาฯ) การศึกษาระดับปฐมวัยของญี่ปุ่นได้รับการยกย่องว่าจัดการเรียนการสอนได้ดีโดยเฉพาะเรื่องการฝึกให้เด็กช่วยเหลือตัวเอง ใช้ชีวิตประจำวันที่ถูกสุขลักษณะ และใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ โดยใช้การเล่นและกิจกรรมเป็นหลัก สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดศึกษาระดับปฐมวัยคือ กระทรวงการศึกษาฯ และกระทรวงสาธารณสุขฯ

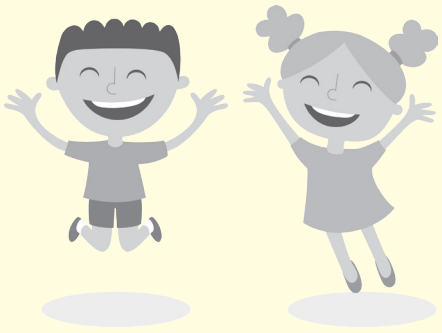

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรและสภาพเศรษฐกิจ รัฐบาลได้เพิ่มจำนวนโรงเรียนเลี้ยงดูเด็กให้มากขึ้นเพื่อรองรับกับความต้องการในการเข้าเรียน แต่โรงเรียนที่สร้างขึ้นมาใหม่หลายแห่งกลับไม่สอดคล้องกับจำนวนความต้องการจริงของผู้ปกครอง หลายโรงเรียนไม่สามารถรับเด็กเข้าเรียนได้เต็มจำนวนรับ ขณะที่บางโรงเรียนมีเด็กที่ต้องการเข้าเรียนมากเกินจำนวนที่โรงเรียนสามารถรับได้ จนต้องลงชื่อเพื่อรอให้มีที่ว่าง จึงเกิดวิธีการแก้ปัญหาอีกแนวทางหนึ่ง คือ การบูรณาการโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนเลี้ยงดูเด็กเล็กเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน เป็นการแก้ปัญหาการรับเด็กให้ได้มากขึ้น ซึ่งรูปแบบ

การบูรณาการมีทั้งแบบรวมตัวกันและแบบเป็นหนึ่งเดียวกัน กล่าวคือ **แบบรวมตัวกัน** โรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนเลี้ยงดูเด็กเล็กจะอยู่ในพื้นที่หรือสถานที่เดียวกัน ร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอนและเลี้ยงดูเด็กเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาและพัฒนาการของเด็ก มีการแลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กนักเรียน ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกร่วมกัน แต่ทั้งโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนเลี้ยงดูเด็กเล็กยังคงสถานะองค์กรของตัวเองภายใต้กฎหมายที่แตกต่างกัน ส่วนการบูรณาการ**แบบเป็นหนึ่งเดียวกัน** โรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนเลี้ยงดูเด็กเล็กจะอยู่ในพื้นที่หรือสถานที่เดียวกันและรวมตัวเป็นโรงเรียนเดียวเพื่อการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็ก ภายใต้กฎเกณฑ์ใหม่ที่ได้จากการปรับปรุงข้อกฎหมายของโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนเลี้ยงดูเด็กเล็ก **แต่การดำเนินงานแบบบูรณาการเป็นหนึ่งเดียวกันไม่มีโรงเรียนใดดำเนินการรูปแบบนี้เลย ขณะที่บูรณาการแบบรวมตัวกันก็ไม่ค่อยได้รับความนิยม** ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกระทรวงของญี่ปุ่นเป็นแนวตั้ง ความร่วมมือระหว่างกระทรวงในแนวนอนจึงทำได้ยาก อย่างไรก็ตาม เมื่อการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบบูรณาการไม่ประสบความสำเร็จ **รัฐบาลจึงได้แก้ไขปัญหาด้วยการใช้แนวคิด "โรงเรียนเด็กเล็กที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากรัฐ" เป็นโรงเรียนที่บูรณาการโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนเลี้ยงดูเด็กเล็กอยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะรัฐมนตรี** ผู้ออกใบรับรองให้แก่โรงเรียน คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นๆ จัดตั้งขึ้นครั้งแรกปี ค.ศ. 2001 โรงเรียนเด็กเล็กที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากรัฐ ทำหน้าที่ให้การศึกษาแบบโรงเรียนอนุบาล ให้การเลี้ยงดูแบบสถานเลี้ยงดูเด็ก และช่วยสนับสนุนผู้ปกครองในการอภิบาลเด็ก

◆ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

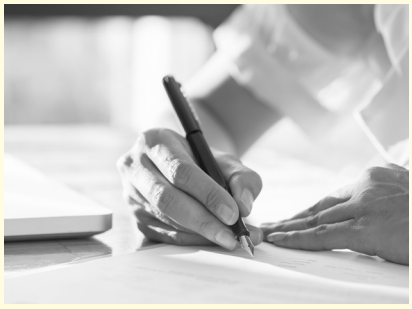

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของญี่ปุ่น ดำเนินการผ่านนโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการพัฒนาและจัดการศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพครู การพัฒนาโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มียุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนา คือ

(1) การยกระดับความสามารถทางวิชาการของผู้เรียนโดยการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่เพียงพอ มีความสามารถในการเรียน การคิด การทำงานด้วยตนเอง และใฝ่เรียนใฝ่รู้ตลอดชีวิต โดยจัดทำมาตรการต่างๆ เช่น การปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายการสร้างบุคลิกภาพด้วยแนวคิดพลังในการดำเนินชีวิต (Zest for life) ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร การจัดการสอบวัดความรู้ทั่วประเทศด้วยวิธีการสุ่มร้อยละ 10 การส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ของเด็กเพื่อลดปัญหาพฤติกรรมความก้าวร้าว และไม่มาโรงเรียน การเปิดโอกาสให้เยาวชนที่ไม่เรียนหนังสือ ไม่ทำงาน ไม่ได้รับการฝึกอบรม ได้กลับเข้าเรียนใหม่ การสร้างทักษะการพึ่งตนเองและสามารถเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายของวัยรุ่น การส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิตของเด็กให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล เป็นต้น

(2) การยกระดับคุณภาพนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญและสายอาชีพ และส่งเสริมคุณภาพและความสนใจในการศึกษาเพื่ออาชีพและอาชีวศึกษา โดยอาศัยทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นและภาคเอกชนมาเป็นผู้ให้ความรู้และให้การฝึกอาชีพแก่นักเรียนสายอาชีพเพื่อส่งต่อมหาวิทยาลัย ซึ่งจะต้องพัฒนาเข้าสู่ระดับสากล

2) การพัฒนาคุณภาพครู MEXT มีนโยบายการพัฒนาครู คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา ดังนี้

(1) พัฒนาความศรัทธาของคนในสังคมที่มีต่อครูผู้สอน ด้วยการปรับปรุงการฝึกอบรมครู การพัฒนาครูโดยให้บัณฑิตวิทยาลัยดำเนินการ การนำระบบต่ออายุใบประกอบวิชาชีพครูมาใช้ การปรับปรุงระบบการจ้างครู การปรับปรุงระบบการฝึกอบรมระหว่างประจำการ การปรับปรุงวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู การใช้ระบบครูต้นแบบเพื่อนำผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลนอกโรงเรียนมาเป็นผู้ช่วยผู้บริหารหรือผู้บริหารโรงเรียน

(2) พัฒนาครูผู้สอนในระดับสูงกว่าภาคบังคับ ด้วยมาตรการพัฒนาครูในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ส่งเสริมพัฒนาผู้เป็นมืออาชีพและผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคเชิงสร้างสรรค์ให้มีทักษะต่างๆ เชิงปฏิบัติการ การสร้างนวัตกรรมใหม่ในการผลิตแบบอุตสาหกรรม

3) การพัฒนาโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและมั่นคงสำหรับการศึกษา โดยการปรับปรุงระบบป้องกันอันตรายจากแผ่นดินไหวของโรงเรียนและอาคารสถานที่อื่นๆ สำหรับการศึกษา โดยมีมาตรการสำคัญคือ

(1) จัดให้มีระบบป้องกันอันตรายจากแผ่นดินไหวสำหรับโรงเรียนและอาคารสถานที่อื่นๆ ทางการศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยงภัย

(2) ประกันความปลอดภัยภายในและภายนอกโรงเรียน โดยร่วมมือกับอาสาสมัครในภูมิภาค จัดให้มีผู้นำการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน 1 คน ต่อโรงเรียนประถมศึกษา 5 แห่ง นอกจากนี้ยังกำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นทุกแห่งต้องทำแผนความปลอดภัยของโรงเรียนด้วย

(3) ปรับปรุงแฟ้มสะสมผลงานของห้องสมุดโรงเรียน กำหนดเป็นมาตรการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ค.ศ. 2008 - 2012) เรื่องการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียน โดยใช้งบประมาณของท้องถิ่น รวมทั้งกำหนดให้โรงเรียนที่ไม่มีบรรณารักษ์ดำเนินการฝึกอบรมครูบรรณารักษ์ให้มีคุณสมบัติตามที่กระทรวงกำหนดและเพิ่มจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบเรื่องห้องสมุดโรงเรียนด้วย

(4) ปรับปรุงสื่อการสอน โดยใช้งบประมาณท้องถิ่นที่ได้รับจัดสรรจากส่วนกลางไปจัดหาสื่อการสอนที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อการปรับปรุงสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในโรงเรียน โดยส่วนกลางให้ความช่วยเหลือปรับปรุง ICT ในโรงเรียน พัฒนาระบบเครือข่ายภายในโรงเรียน และพัฒนาความสามารถในการใช้ ICT ของครู เน้นให้ใช้ ICT ในการทำงานบริหารของโรงเรียนและปรับปรุงระบบต่างๆ รวมทั้ง

กำหนดยุทธศาสตร์ New IT Reform Strategy ว่า ทุกโรงเรียนในปี ค.ศ. 2010 จะต้องมีระบบเครือข่ายภายในมีคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนในชั้นเรียน 1 เครื่อง ต่อนักเรียน 3.6 คน ติดตั้งระบบอินเตอร์เน็ตความเร็วสูงทุกโรงเรียน ครูทุกคนต้องมีคอมพิวเตอร์ 1 คน ต่อ 1 เครื่อง เพื่อสามารถใช้ ICT สอนในชั้นเรียน และนำระบบสื่อสารแบบ Terrestrial Digital Broadcasting มาใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน

(5) รวบรวมและใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา โดยการจัดทำมาตรการเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนในการปรับปรุงเนื้อหาของการศึกษาและวิธีสอน เพื่อส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพของครูและบุคลากรสายบริหาร ด้วยการกำหนดแผน Consortium of University-Driven Assistance for Education Plan รองรับการดำเนินงาน

◆ ระดับอาชีวศึกษา

MEXT กำหนดนโยบายการพัฒนาอาชีวศึกษาในรูปแบบของการเรียนอุดมศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษา การกำหนดหลักสูตรใหม่ การพัฒนาวิชาชีพผ่านวิทยาลัย และลงทุนสร้างโรงเรียนที่เน้น STEM เน้นการศึกษานานาชาติ การศึกษาต่อต่างประเทศ ดังนี้

1) วิทยาลัยวิชาชีพชั้นสูง (Professional University) สืบเนื่องจากนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาประมาณร้อยละ 20 ไม่สามารถหางานทำได้ รัฐบาลจึงได้สร้างสถาบันการศึกษาขั้นสูงเพื่อเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพ โดยรวมเรื่องประกันคุณภาพการศึกษา สถานะขององค์กร เส้นทางจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าไปเรียนเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือ และเชื่อมโยงกับสถานประกอบการ ซึ่งวิทยาลัยวิชาชีพชั้นสูงถือเป็นหน่วยงานสำคัญของระบบการศึกษาญี่ปุ่น

2) หลักสูตรการพัฒนาอาชีวศึกษาและวิชาชีพ ในปี ค.ศ. 2014 กระทรวงการศึกษาฯ ได้รับรองหลักสูตรอาชีวศึกษาใหม่ที่เชื่อมโยงกับระบบอุตสาหกรรม จำนวน 1,365 หลักสูตร ในวิทยาลัย 470 แห่ง

3) โรงเรียน Super Professional High (SPH) เน้นเรื่อง STEM Education การศึกษานานาชาติ การศึกษาต่อต่างประเทศ โดยในปี ค.ศ. 2015 กระทรวงการศึกษาฯ สนับสนุนงบประมาณพิเศษเป็นเวลา 3 - 5 ปี ในการสนับสนุนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 16 แห่ง เพื่อพัฒนาหลักสูตรด้านเกษตรกรรม เทคโนโลยี การค้า ประมง วิทยาศาสตร์การส่งออก พยาบาลและสวัสดิการ ต่อมาปี ค.ศ. 2016 พัฒนาเพิ่มอีก 24 โรงเรียน ร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยี สถาบันวิจัยและอุตสาหกรรม ตามโครงการ ส่งต่อการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพให้พร้อมกับการทำงานพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ในอนาคต

◆ ระดับอุดมศึกษา

MEXT กำหนดนโยบายเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ความเป็นเลิศในด้านการวิจัย รวมทั้งศักยภาพของผู้สำเร็จการศึกษารองรับอุตสาหกรรมรูปแบบใหม่ ดังนี้

1) การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เน้นสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ รับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น รวมทั้งมหาวิทยาลัยกำหนดนโยบายการพัฒนา ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษของแต่ละมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกัน เพื่อไปสู่จุดหมายเดียวกัน คือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เช่น มหาวิทยาลัยนาโงย่า กำหนดเป็นนโยบายว่า หากอาจารย์ผู้ใดสอนเนื้อหาวิชาเป็นภาษาอังกฤษได้จะได้รับค่าตอบแทนที่สูงมาก หรือ มหาวิทยาลัยคันไซมีนโยบายส่งอาจารย์ไปอบรมการสอนด้วยภาษาอังกฤษในต่างประเทศ

2) การพัฒนาความเป็นเลิศและนานาชาติ ในโครงการ Super Global University ในปี ค.ศ. 2014 กระทรวงการศึกษาฯ ได้เลือกมหาวิทยาลัยจำนวน 37 แห่ง เข้าโครงการ Super Global University เพื่อทำการวิจัยในระดับนานาชาติและสร้างให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลก

3) ลดจำนวนนักศึกษาสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในปี ค.ศ. 2015 กระทรวงการศึกษาฯ ของญี่ปุ่นประกาศว่า ภายใน 6 ปี มหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 86 แห่ง ต้องปรับลดจำนวนรับเข้านักศึกษาหรือยุบรวมหลักสูตรสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และเพิ่มการผลิตนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อรองรับอุตสาหกรรมรูปแบบใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยให้มหาวิทยาลัยเอกชนรับหน้าที่ผลิตนักศึกษาสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แทน

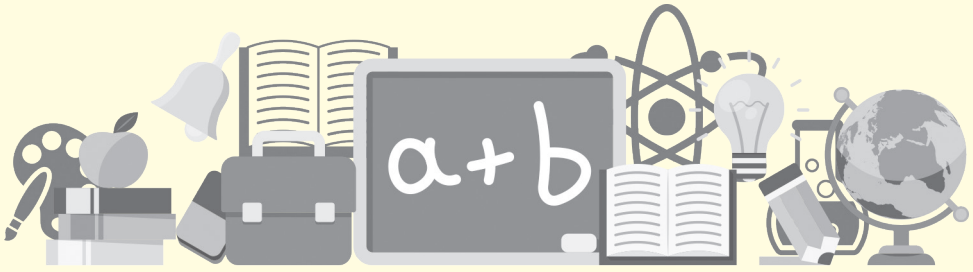

การประกันคุณภาพการศึกษา

รัฐบาลกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองเสนอต่อกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Ministry of Education, Culture, Sports, Sciences and Technology หรือ MEXT) โดยพิจารณาจากเอกสารรายงานของสถานศึกษาและการเข้าตรวจประเมินเพื่อยืนยันผลการประเมินตนเอง

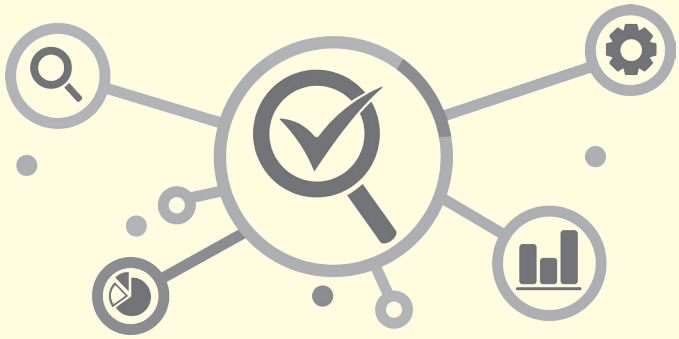

สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอาชีวศึกษา อยู่ภายใต้การกำกับของ 2 หน่วยงาน คือ MEXT และกระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการ โดยประเมินทั้งตัวสถาบันและตัวของหลักสูตร อย่างไรก็ตาม การศึกษาแบบโคเซนหรือวิทยาลัยเทคนิคแห่งชาติ หน่วยงาน JABEE หรือ Japan Accreditation Board for Engineering Education ซึ่งเป็นสมาชิกของ Washington Accord ได้ทำข้อตกลงระหว่างหน่วยงานในการรับรองวิทยฐานะวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งโคเซนจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐาน JABEE เพื่อการประกันคุณภาพในระดับสากลว่า หลักสูตรโคเซนนั้นสอดคล้องกับหลักสูตรวิศวกรรมในระดับมหาวิทยาลัย

ส่วนการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา อยู่ภายใต้กำกับของ MEXT ซึ่งต้องประเมินคุณภาพทั้งตัวของสถาบันและตัวของหลักสูตร

ทั้งนี้ ระบบการประกันคุณภาพของญี่ปุ่น แบ่งการประเมินเป็น 2 ประเภท คือ การประเมินและรับรองในระดับสถาบัน MEXT กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมิน 1 ครั้ง ในรอบ 7 ปี โดยสถานศึกษาต้องได้รับการประเมินตามกำหนดเวลา ในประเทศญี่ปุ่นมีหน่วยงานประเมินหลัก 4 หน่วยงาน ซึ่งสถานศึกษามีสิทธิ์ว่าจะเลือกรับการประเมินโดยหน่วยงานใดก็ได้ ได้แก่ 1) Japan University Accreditation Association (JUAA), 2) National Institution for Academic Degrees and University Evaluation (NIAD-UE), 3) Japan Institution for Higher Education Evaluation (JIHEE), และ 4) Japan Association for College Accreditation (JACA) และอีกประเภทหนึ่ง คือ การประเมินและรับรองมาตรฐานสำหรับหลักสูตรวิชาชีพ กำหนดให้หลักสูตรเฉพาะต้องได้รับการประเมิน 1 ครั้ง ในรอบ 5 ปี โดยหน่วยงานประเมินอื่นๆ เฉพาะวิชาสาขา ซึ่งสถานศึกษาสามารถเลือกรับการประเมินได้ เช่น หน่วยงาน ABEST21 ประเมินด้านการจัดการ / บริหารธุรกิจ เป็นต้น

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

◆ ระดับการศึกษาปฐมวัย

เดิม MEXT ได้ให้คำแนะนำเป็นแนวทางกว้างๆ ให้แต่ละโรงเรียนสามารถกำหนดรายละเอียดของการเรียนการสอนเองได้ ซึ่งเป็นทั้งข้อดีและข้อด้อย ข้อดี คือ โรงเรียนมีความยืดหยุ่นในการจัดการศึกษาให้เหมาะกับเด็กนักเรียนและท้องถิ่น ส่วนข้อด้อยคือการขาดมาตรฐานและความยากในการควบคุมคุณภาพ ดังนั้น MEXT จึงได้จัดทำเอกสารแนะแนวการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างละเอียดว่า ควรสอนอะไรและอย่างไร โดยเน้นด้านวิชาการมากขึ้น เน้นเนื้อหาซึ่งเป็นฐานรากของทักษะทางปัญญา (cognitive skill) และทักษะทางพฤติกรรม (non-cognitive skill) ตามแนวทางที่ศูนย์วิจัยการศึกษาปฐมวัยซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนเมษายนปี ค.ศ. 2016 ได้ทำวิจัยไว้

◆ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

MEXT ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเน้นการกำกับติดตาม ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาใน 3 ระดับ คือ

1) การร่วมมือในแนวราบ เน้นการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และการร่วมมือระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่น โรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ประชาชนในชุมชน บริษัท องค์กรภาคสังคมและการศึกษา วิสาหกิจทางการศึกษา องค์กรเอกชนที่ไม่มุ่งผลประโยชน์ (NPOs) สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อสร้างเสริมให้เกิดความเข้มแข็งในการร่วมมือกันทั้งสังคมเพื่อพัฒนาการศึกษา

2) การเชื่อมประสานแนวดิ่ง เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เป็นรูปธรรม ยึดหลักการศึกษาของแต่ละระดับเป็นฐานในการสร้างบุคคลที่มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยการเชื่อมโยงของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งแต่ละระดับการศึกษาต้องรับผิดชอบอย่างจริงจังต่อบทบาทและการบรรลุเป้าหมายเฉพาะของตนเอง ตลอดจนให้ร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ผลงานวิจัยขั้นสูงของมหาวิทยาลัยมาปรับปรุงวิธีสอนหรือหลักสูตรของระดับโรงเรียน

3) การสร้างความชัดเจนในบทบาททางการศึกษาของรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น โดยรัฐบาลกลางต้องรับผิดชอบอย่างตรวจสอบได้ ในการกำหนดขอบเขตของระบบการศึกษา (Establishing the Framework of Educational Systems) และการกำหนดมาตรฐานต่างๆ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Standards of the Course of Study) เพื่อธำรงและยกระดับมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้จะต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้พลเมืองของประเทศญี่ปุ่นทั่วประเทศได้มีโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาคกัน รวมทั้งให้การช่วยเหลือเพื่อประกันและยกระดับคุณภาพของอุดมศึกษาด้วย ขณะที่รัฐบาลท้องถิ่นรับผิดชอบการจัดการศึกษา ที่ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางไปปฏิบัติอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพของเขตพื้นที่ โดยเฉพาะในการจัดการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการประถมศึกษา การมัธยมศึกษา และการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (Social Education)

◆ ระดับอาชีวศึกษา

ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับอาชีวศึกษา เนื่องจากมีความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรมและการลงทุนในประเทศ เช่น สถาบันโคเซนที่มุ่งเน้นการผลิตนักนวัตกรรมที่มีชื่อเสียงในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีทักษะและความสามารถที่จะไปสร้างนวัตกรรมต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้ ดังนั้นการอาชีวศึกษาจึงได้รับการสนับสนุนและการประสานความร่วมมือกับโรงงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่น โดยให้การสนับสนุนในเรื่องต่างๆ เช่น การให้คำแนะนำเรื่องช่างเทคนิคที่มีความเฉพาะทางของแต่ละโรงงาน การวิจัยและพัฒนาร่วมกัน การสนับสนุนการฝึกประสบการณ์ในโรงงานอุตสาหกรรม การประเมินภายนอกสำหรับการบริหารจัดการของสถาบัน การดำเนินการดังกล่าวช่วยให้เกิดการกำกับ ติดตาม และประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

◆ ระดับอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษามีความเป็นอิสระ มีคณะกรรมการบริหารของตนเอง ทำหน้าที่ตัดสินใจเรื่องนโยบาย วางแผนงาน การจ้างงานและอัตราเงินเดือน แต่ละมหาวิทยาลัยออกแบบระบบบริหารประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารที่ทำหน้าตัดสินใจเชิงนโยบายที่สำคัญ และมีหน่วยงานที่ดำเนินงานประกอบด้วย (1) สภาบริหาร และ (2) สภาการเรียนการสอนและการวิจัย การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาการศึกษาและเป้าหมาย การดำเนินงานของกระทรวงการศึกษาฯ โดยกระทรวงให้ความเห็นชอบ แผนการทำงานและการประเมินความก้าวหน้า มีหน่วยงานที่ดำเนินการ คือ Evaluation Committee for National University Corporation

โดยสรุป กระทรวงการศึกษาฯ ของประเทศญี่ปุ่นมีบทบาทในการกำหนดกรอบหลักสูตรการศึกษาของชาติ (Course of Study) โดยใช้แนวคิด “พลังในการดำเนินชีวิต” ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติที่เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา รัฐทำหน้าที่ส่งเสริมการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามหลักสูตร และการติดตามและประเมินผลการศึกษา ท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินการในระดับสถานศึกษา รัฐบาลกลางมีการหนุนเสริมให้มาตรฐานบรรลุเป้าหมายด้วยการออกมาตรการและแนวทางในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาครู การสร้างเครือข่ายการวิจัย การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ การจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในฐานะเป็นเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ ระดับกระทรวงการศึกษาฯ ที่ทำงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขฯ ระดับอาชีวศึกษาเชื่อมโยงกับสถานประกอบการ ระดับสถานศึกษาเชื่อมโยงกับผู้ปกครอง การเชื่อมโยงมิติของประเทศและนานาชาติ รวมทั้งการใช้กลไกการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล การกำกับติดตามการทำงาน และการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังมีการประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงวัฒนธรรมมาช่วยหนุนเสริมการศึกษาได้แก่ ระบบเครือข่ายครูและผู้ปกครอง

สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

สาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติของประเทศญี่ปุ่น สรุปได้ดังต่อไปนี้

ระดับ 1. ปฐมวัย

การกำหนดมาตรฐาน

กระทรวงกำหนดเป้าหมายผู้เรียน 5 ประการ
1. มีจิตใจและร่างกายที่แข็งแรง
2. เป็นตัวของตัวเองและความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
3. สร้างพื้นฐานความสามารถในการคิด
4. เข้าใจภาษา เน้นการพูดและฟัง
5. สามารถแสดงความรู้สึกและการรับรู้

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- โรงเรียนนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติที่หลากหลาย หลายแนวคิด หลายสำนักคิด
- จัดการศึกษาหลายรูปแบบทั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือแบบเตรียมประถมศึกษา
- สถานศึกษาและอาจารย์จากมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมกันและเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิด เป็นประโยชน์ในการพัฒนาครู
- ระบบการบูรณาการงานและใช้ทรัพยากรร่วมกันกับโรงเรียนเพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา
- นอกจากการเลี้ยงดูเด็กแล้ว ยังมีหน้าที่ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการอภิบาลเด็ก
- มีการทำงานเชื่อมโยงระหว่างกระทรวงการศึกษาฯ กับกระทรวงสาธารณสุขฯ และกระจายอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด

การประกันคุณภาพการศึกษา

- แบ่งโรงเรียนเด็กเล็กเป็นหลายลักษณะให้เหมาะสมกับสภาพของครอบครัว มีการกำหนดเกณฑ์ และกระจายอำนาจให้จังหวัดเป็นผู้รับรองคุณภาพ
- ใช้กลไกการวิจัยเป็นการประกันคุณภาพควบคู่กับการพัฒนาระดับอนุบาล โดยรัฐส่วนกลางจัดศูนย์กลางการวิจัยที่ทำงาน (1) การวิจัยเชิงสำรวจ (2) สร้างเครือข่ายการวิจัย และ (3) เผยแพร่งานวิจัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงเรียนอนุบาล

การกำกับติดตาม

- มีแนวทางกว้างๆ ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการ
- ศูนย์วิจัยเชิงสำรวจกับหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศช่วยกำหนดนโยบายและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ

ระดับ 2. ขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา)

การกำหนดมาตรฐาน

- กระทรวงกำหนดเป้าหมายผู้เรียน 5 ประการ
- หลักสูตรแห่งชาติ (Course of Study) กำหนดโดยกระทรวงการศึกษาฯ ให้สถานศึกษาสามารถศึกษา สร้างหลักสูตรที่เหมาะสมได้เอง ตามระดับพัฒนาการและร่างกาย
- ใช้แนวคิด “พลังในการดำเนินชีวิต” จิ โตะคุ ไท การมีความรู้ดี เปี่ยมด้วยคุณธรรม และมีร่างกายแข็งแรง

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- ใช้ทรัพยากรจากบุคคลและเอกชนในท้องถิ่นเข้ามาช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและการทำงาน
- จัดทำหลักสูตรที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนตามเป้าหมายการศึกษาสร้างพลังแห่งการดำรงชีวิต (Zest for Life)
- จัดสอบโดยสุ่มร้อยละ 10 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการ
- ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านวุฒิภาวะและอารมณ์ของเด็ก
- ช่วยเหลือนักเรียนที่ออกกลางคันและไม่ได้ทำงานให้กลับเข้ามาเรียน (NEET : Not in Education Employment or Training)

การประกันคุณภาพการศึกษา

- สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำรายงานประเมินตนเองเสนอต่อกระทรวงการศึกษาฯ โดยพิจารณาจากเอกสาร รายงานของสถานศึกษา และการเข้าตรวจ ประเมินเพื่อยืนยันผลการประเมินตนเอง

การกำกับติดตาม

- แผนการศึกษากำหนดให้ใช้ระบบ PDCA พัฒนาระบบคุณภาพ โดยใช้ความร่วมมือกับทุกฝ่าย ทั้งแนวดิ่งและแนวระนาบ กำหนดบทบาทของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นที่ชัดเจน
- ระบบ PTA (Parent and teachers Association) ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน

ระดับ 3. อาชีวศึกษา

การกำหนดมาตรฐาน

- เน้นสร้างความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพเฉพาะ เน้นการปฏิบัติ เพื่อรองรับการประกอบอาชีพภาคอุตสาหกรรม
- หลักสูตรแกนประกอบด้วยกลุ่มวิชา Liberal Arts และ Major Arts ที่แต่ละสาขาวิชามีรายละเอียดแตกต่างกันไป

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- ออกแบบหลักสูตรให้หลากหลายและตอบสนองกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียน เช่น ผู้จบอุดมศึกษาแต่ยังไม่มีงานทำงาน หลักสูตรระยะสั้น และระบบอาชีวศึกษาที่เชื่อมโยงกับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา

- ดำเนินการร่วมกันระหว่างกระทรวงการศึกษาฯ และกระทรวงสาธารณสุขฯ มีการประเมินอย่างน้อย 1 ครั้งในรอบ 7 ปี หลักสูตรระดับวิชาชีพ 5 ปี หากไม่ผ่านจะมีการประเมินถี่ขึ้น
- วิทยาลัยเทคนิคแห่งชาติมีระบบการรับรองมาตรฐานจาก JABEE (Japan Accreditation Board for Engineering Education) ให้มีคุณภาพระดับสากลและเทียบเท่าหลักสูตรในระดับมหาวิทยาลัย

การกำกับติดตาม

- สนับสนุนการทำงานที่ประสานกับสถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่น
- การรับคณาจารย์ที่ร้อยละ 30 มีประสบการณ์การทำงานในสถานประกอบการมาก่อน
- วิจัยร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

ระดับ 4. อุดมศึกษา

การกำหนดมาตรฐาน

- ท้องถิ่นและเอกชนดำเนินการกำหนดมาตรฐานโดยได้รับการควบคุมจากกระทรวงการศึกษาฯ
- มีอิสระในการออกแบบหลักสูตร

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

- ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ
- พัฒนาความเป็นเลิศในระดับนานาชาติโดยใช้ระบบ Super Global University
- ปรับลดนักศึกษาสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อเพิ่มสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มากขึ้น

การประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินการอยู่ในกำกับของกระทรวงการศึกษาฯ มีการประเมิน 2 แบบ

1. การประเมินและรับรองระดับสถาบัน มีหน่วยงานหลักที่ประเมิน 4 แห่ง มหาวิทยาลัยสามารถเลือกรับการประเมินได้
2. การประเมินหลักสูตรวิชาชีพ สามารถเลือกรับการประเมินได้

การกำกับติดตาม

- ระบบการบริหารประกอบด้วย (1) สภาบริหาร และ (2) สภาการเรียนการสอนและการวิจัย และมีบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม
- เชื่อมโยงการทำงานตามแผนการศึกษา และหน่วยงานกลาง ดำเนินการเห็นชอบกับแผนการดำเนินการและประเมินความก้าวหน้า

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ :

“สาธารณรัฐโปรตุเกส”

ข้อมูลทั่วไป

โปรตุเกสมีชื่อทางการว่า สาธารณรัฐโปรตุเกส รากศัพท์ของคำว่าโปรตุเกส คือ ชื่อที่ชาวโรมันตั้งให้ชื่อว่า “Portus Cale” มีความหมายว่า “ท่าเรือที่สวยงาม” ช่วงระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 15 - 16 โปรตุเกสถือได้ว่าเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม โดยจักรวรรดิโปรตุเกสแผ่ขยายอำนาจของตนไปทั่วโลก แต่หลังจากที่ประเทศมหาอำนาจอื่นๆ พัฒนาขึ้นในด้านการล่าอาณานิคมแล้ว โปรตุเกสจึงเสื่อมถอยลงไป ปัจจุบันโปรตุเกสเข้าร่วมเป็นสมาชิกของประชาคมเศรษฐกิจยุโรป หรือ European Economic Community (สหภาพยุโรปในปัจจุบัน) มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตนขึ้นมาอย่างรวดเร็วในช่วง 20 - 30 ปี ที่ผ่านมา ในคริสต์ศตวรรษที่ 20

ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาของประเทศโปรตุเกสอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งระดับการศึกษาเป็นการศึกษาก่อนวัยเรียน การศึกษาภาคบังคับ / การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาหลังภาคบังคับ / มัธยมศึกษา / ก่อนอุดมศึกษา และการศึกษาที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ/อุดมศึกษา

โรงเรียนในโปรตุเกสแบ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ซึ่งโรงเรียนรัฐบาลจะได้รับความช่วยเหลือในส่วนของเงินค่าเล่าเรียนสำหรับบุตรของผู้ที่จ่ายสวัสดิการสังคมด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายการศึกษาแบบรวมศูนย์แห่งชาติ กำหนดนโยบายระดับชาติสำหรับระบบการศึกษาเพื่อการศึกษาขั้นสูงและเพื่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการบังคับใช้หลักสูตรแกนกลางและการเข้าถึงการศึกษาที่เป็นสากลสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนและการศึกษาภาคบังคับ นอกจากนี้ยังบังคับใช้การศึกษาภาคบังคับในฐานะสิทธิตามรัฐธรรมนูญ โดยปราศจากหลักการ ปรัชญา จริยธรรม การเมือง และศาสนาใดๆ รายละเอียดของการศึกษาในระดับต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1) **การศึกษาก่อนวัยเรียนหรือการศึกษาปฐมวัย** เป็นการศึกษาสำหรับเด็กตั้งแต่อายุ 3 ปีขึ้นไป (ไม่บังคับ) โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กแต่ละบุคคล สังคมของเด็กและความเป็นอยู่ที่ดี การแสดงออกการสื่อสาร ความอยากรู้และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2) **การศึกษาภาคบังคับ** เริ่มต้นที่อายุ 6 - 15 ปี รวมระยะเวลาจำนวนปีที่เรียน 9 ปี (ISCED 1) มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน ให้ความรู้พื้นฐานและทักษะที่จำเป็นสำหรับการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วัตถุประสงค์ของการศึกษาภาคบังคับ คือ การให้ความรู้พื้นฐานกับเด็กทุกคนและทักษะที่จำเป็น เปิดทำการสอนแบ่งเป็น 3 ภาคเรียน ใน 1 ปีการศึกษา ประกอบด้วยการจัดการเรียนการสอน 3 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาตอนต้น (Grades 1 to 4) อายุ 6 - 10 ปี ใช้เวลาเรียน 4 ปี ช่วงชั้นที่ 2 ประถมศึกษาตอนปลาย (Grades 5 to 6) อายุ 10 - 12 ปี ใช้เวลาเรียน 2 ปี ช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาตอนต้น (Grades 7 to 9) อายุ 12 - 15 ปี ใช้เวลาเรียน 3 ปี

3) **การศึกษาหลังภาคบังคับ / การศึกษามัธยมศึกษา** (secondary education) เป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษา นักเรียนอายุระหว่าง 15 -18 ปี ใช้เวลาเรียน 3 ปี (เกรด 10 - 12, ISCED 3) โดยมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุ 15 - 16 ปี มัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุ 16 - 17 ปี มัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ 17 - 18 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาประกอบด้วยแผนการเรียนสายสามัญ สายอาชีพ สายศิลปะ สายเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และหลักสูตรหลากหลายโปรแกรม ได้แก่ หลักสูตรศิลปะเฉพาะทาง หลักสูตรอาชีวศึกษา และ

หลักสูตรการศึกษาและการสร้างมืออาชีพ (ISCED 2) ถูกจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่การศึกษาหรือการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน เพื่อเตรียมนักเรียนให้เข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและมนุษยศาสตร์ สายศิลปะเฉพาะทางจะเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาด้านดนตรีและศิลปะการแสดง ศิลปะภาพและเสียง และการเต้นรำ สายอาชีพการศึกษาและเส้นทางอาชีพ

4) **การศึกษาขั้นสูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ / อุดมศึกษา** การศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยในโปรตุเกส มีทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชน โดยมหาวิทยาลัยเอกชนในโปรตุเกสจะต้องผ่านการรับรองจากรัฐ ผู้เรียนที่สนใจจะศึกษาต่อในระดับนี้จะต้องสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงจะมีสิทธิ์เข้าสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้ กระทรวงศึกษาธิการฯ จะจัดให้มีการสอบเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ หลังจากการประกาศผลคะแนนแล้ว นักเรียนจะต้องยื่นผลคะแนนต่อมหาวิทยาลัยที่ตนต้องการจะเข้าศึกษา แบ่งการจัดการศึกษาในสาขาใหญ่ๆ ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) มหาวิทยาลัยทางวิชาการ หลักสูตรสหวิทยาการ ความเชี่ยวชาญระหว่างประเทศ การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การดำเนินการในสถาบันการศึกษา ห้องปฏิบัติการ และศูนย์วิจัย 2) มหาวิทยาลัยทางสาขาโปลีเทคนิค มุ่งเน้นไปยังการฝึกอบรมของวิศวกร นักวิจัย ผู้ประกอบการ

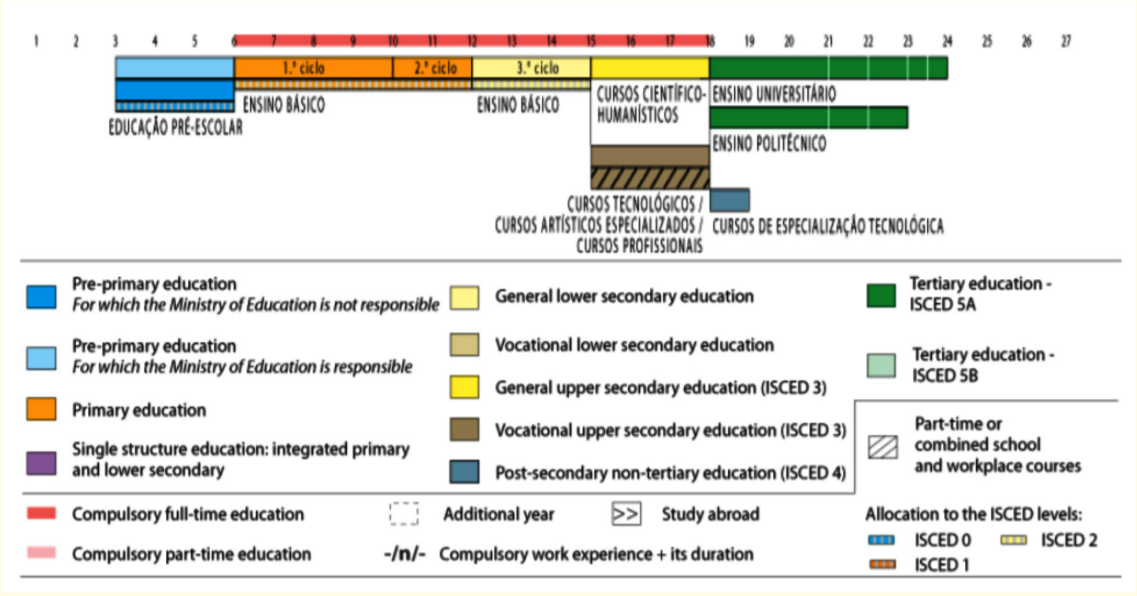

ภาพที่ 4 การเตรียมความพร้อมการเข้าเรียนหลักสูตรระดับชั้นต่างๆ
ที่มา: GENE. (2014).Global Education in Portugal.
https://gene.eu/wp-content/uploads/Gene_NationalReport- Portugal.pdf.

หน่วยงานการศึกษาในโปรตุเกส

◆ **กระทรวงศึกษาธิการ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการอุดมศึกษา** เป็นผู้รับผิดชอบระบบการศึกษาของโปรตุเกสทั้งหมด และได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงแรงงานในการเตรียมอนุบาลศึกษา ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียนจนถึงระดับอุดมศึกษา นักเรียนในวัยเรียนสามารถเลือกเรียนแบบโรงเรียนของรัฐ ซึ่งโดยทั่วไปจะไม่มีค่าใช้จ่าย เพราะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล หรือเลือกเรียนโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ

◆ **คณะกรรมการจัดการศึกษา (DGE) เป็นคณะกรรมการของกระทรวงศึกษาธิการ** มีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้ (1) การนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนของเด็กก่อนวัยเรียน การศึกษาภาคบังคับ / ขั้นพื้นฐาน การศึกษาหลังภาคบังคับ / มัธยมศึกษา การศึกษาขั้นสูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ / อุดมศึกษา และการศึกษานอกหลักสูตร (2) การสนับสนุนทางเทคนิคในการกำหนดนโยบาย (DGE) ตรวจสอบและประเมินผล (3) การดำเนินการตามนโยบายการศึกษาด้านหลักสูตรในการพัฒนาหลักสูตร โปรแกรม วิชา และแนวทางสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร (4) การพัฒนาสื่อการสอนและเครื่องมือการประเมิน (5) การสนับสนุนด้านการศึกษาและโครงการและกระบวนการส่งเสริมอื่นๆ (6) การเสนอความคิดเห็นตามเป้าหมายของการศึกษา ในการพัฒนาการศึกษาเกี่ยวกับองค์กรการสอนของโรงเรียน (7) การเสนอมาตรการการจัดระเบียบโรงเรียนใหม่ (8) การเสนอแนวทางสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนและการศึกษาในโรงเรียน (9) การประสานงานการดำเนินการและให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน (10) การออกแบบการเชื่อมโยงสำหรับการศึกษาขั้นต้นและต่อเนื่องอย่างมืออาชีพการพัฒนาบุคลากรด้านการสอน

แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

โปรตุเกสได้มีการกำหนด “ทักษะสำคัญ 12 ประการ” และนำ “ความสามารถหลัก 7 ประการ” ของสภายุโรป มาเป็นผลลัพธ์ด้านคุณภาพพลเมืองของประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายการศึกษา มาตรฐานการศึกษา และแนวการจัดการศึกษาทุกระดับตลอดแนว มีการกำหนดยุทธศาสตร์ทักษะแห่งชาติของ OECD ของโปรตุเกส โดยการนำผลการทดสอบระดับนานาชาติ PISA TIMSS และ PIRLS มาศึกษา และจัดตั้งหน่วยงานทำหน้าที่ศึกษาวิจัยโดยการนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของผู้เรียนเพื่อนำมาวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ทักษะแห่งชาติ ในปี 2558 ซึ่งมียุทธศาสตร์การประเมินระบบทักษะแห่งชาติของโปรตุเกส ยุทธศาสตร์ทักษะแห่งชาติใช้กรอบการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของประเทศ จากนั้นใช้การค้นพบนี้เป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมตามเสาหลัก 3 ประการ คือ

1) การพัฒนาที่เกี่ยวข้องทักษะตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่

2) การผลิตคนและฝึกทักษะให้กับแรงงานตลาด

3) การใช้ทักษะอย่างมีประสิทธิภาพในด้านเศรษฐกิจ สังคม และทักษะที่มีประสิทธิภาพ (OECD. 2018)

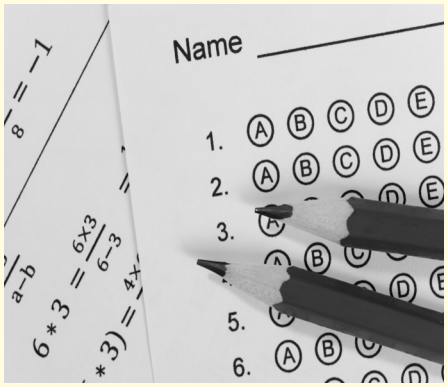

รายละเอียดทักษะสำคัญ 12 ประการ ถูกกำหนดไว้ใน 4 หัวข้อหลัก ดังรายละเอียด

หัวข้อที่ 1 การพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง (Developing relevant skills)

1. พัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา
2. เสริมสร้างการตอบสนองของ VET เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน
3. กำหนดเป้าหมายการศึกษาผู้ใหญ่และเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น

หัวข้อที่ 2 การกระตุ้นการผลิตด้านทักษะงาน (Activating the supply of skills)

4. ลดการว่างงานและความต้องการของเยาวชน
5. การเพิ่มตลาดแรงงานเพื่อแก้ปัญหาการว่างงานในระยะยาว
6. การลดอุปสรรคในการจ้างงาน

หัวข้อที่ 3 การใช้ทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Using skills effectively)

7. การส่งเสริมผู้ประกอบการ
8. กระตุ้นนวัตกรรมและสร้างงานที่มีทักษะสูง
9. จัดหาสิ่งจูงใจให้นายจ้างมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะโดยเฉพาะ SMEs

หัวข้อที่ 4 การสนับสนุนเงื่อนไขสำหรับระบบทักษะที่มีประสิทธิภาพ (Enabling conditions for an effective skills system)

10. การจัดหาเงินทุนสำหรับระบบทักษะที่เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
11. การปรับอำนาจการตัดสินใจเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
12. การสร้างขีดความสามารถและนโยบายทักษะตามหลักฐาน

รายละเอียดของความสามารถหลัก 7 ประการของสภายุโรป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การรู้หนังสือและการคำนวณ (ทักษะพื้นฐาน)
2. ความสามารถในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
3. ทักษะไอซีทีและการใช้เทคโนโลยี
4. การเรียนรู้ที่จะเรียนรู้
5. ทักษะทางสังคม
6. ผู้ประกอบการ
7. วัฒนธรรมทั่วไป

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

> “ประเทศโปรตุเกสได้ใช้ทักษะสำคัญ 12 ประการ และความสามารถหลัก 7 ประการ เป็นตัวกำหนดผลลัพธ์ผู้เรียนของประเทศในการศึกษาระดับต่างๆ ผ่านหลักสูตรการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล”

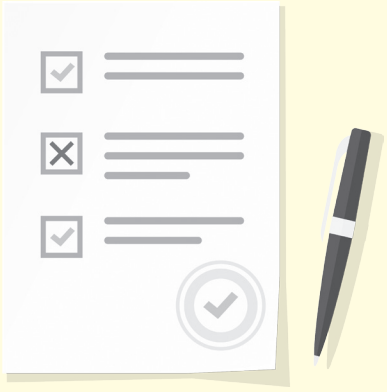

1) การศึกษาปฐมวัย

การศึกษาในระดับนี้ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับแต่ถือเป็นทางเลือก วัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาในระดับนี้ คือ การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก สังคมของเด็กและความเป็นอยู่ที่ดี การแสดงออก การสื่อสาร ความอยากรู้และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบ่งเป็น

- อายุ 0 - 2 ปี (Nursery) เป็นช่วงการดูแลวัยเด็กเล็ก ส่วนใหญ่จะเป็นภาคเอกชน มีเพียงบางส่วนที่ดูแลโดยหน่วยงานของรัฐซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล
- อายุ 3 - 5 ปี การศึกษาระดับอนุบาล (Kindergarten) จัดขึ้นสำหรับเด็กอายุระหว่าง 3 ปี ถึง 5 ปี และเป็นทางเลือกของผู้ปกครองในการเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรของรัฐ สถาบันการกุศล โรงเรียนเอกชนและสหกรณ์ สหภาพและองค์กรอื่น

2) การศึกษาภาคบังคับ / การศึกษาขั้นพื้นฐาน (basic education หรือ ensino básico)

การศึกษาภาคบังคับของโปรตุเกสเริ่มที่อายุ 6 - 15 ปี รวมระยะเวลาจำนวนปีที่เรียน 9 ปี (ISCED 1) โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษาภาคบังคับ คือ การให้ความรู้พื้นฐานกับเด็กทุกคนและทักษะที่จำเป็น เป็นรายบุคคล ปลูกฝังความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และค่านิยมพื้นฐาน ความรับผิดชอบของพลเมือง และความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย แบ่งเป็น 3 ช่วงชั้น คือ

ช่วงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาตอนต้น (Grades 1 to 4) อายุ 6 - 10 ปี ใช้เวลาเรียน 4 ปี สอนโดยครู 1 คน เน้นการพัฒนาแบบบูรณาการกิจกรรมและการสอนภาษาต่างประเทศ

ช่วงชั้นที่ 2 ประถมศึกษาตอนปลาย (Grades 5 to 6) อายุ 10 - 12 ปี ใช้เวลาเรียน 2 ปี ครอบคลุมสหวิทยาการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาตอนต้น (Grades 7 to 9) อายุ 12 - 15 ปี ใช้เวลาเรียน 3 ปี มีลักษณะเป็นชุดสาขาวิชาหรือกลุ่มของสาขาวิชา ผสมผสานองค์ประกอบต่างๆ ของการฝึกอบรมสายอาชีพ ชั้นเรียนจะสอนโดยอาจารย์ 1 คนต่อสาขาวิชาหรือสหสาขาวิชา

นักเรียนที่สำเร็จการศึกษานี้จะได้รับประกาศนียบัตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเรียนการสอนในระดับนี้ครอบคลุมมากกว่า 9 ปี เปิดทำการสอนแบ่งเป็น 3 ภาคเรียนใน 1 ปีการศึกษา

3) การศึกษาหลังภาคบังคับ / การศึกษาระดับมัธยมศึกษา (Secondary Education)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ถือเป็นการศึกษาเฉพาะมีหลักสูตรต่างๆ ที่หลากหลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมให้เยาวชนศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน กำหนดเวลาเรียนของการศึกษาหลังภาคบังคับไว้ 3 ปี คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 หรือ Grades 10 - 12 อายุ 15 - 17 ปี

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายช่วยให้นักเรียนมีเส้นทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยเลือกจากการศึกษาและการฝึกอบรมที่มีอยู่ในด้านต่อไปนี้

(1) หลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์และด้านมนุษยศาสตร์ : ให้นักเรียนได้รับการศึกษาและฝึกอบรมทั่วไปเพื่อการศึกษาต่อ โดยแบ่งออกเป็น 4 หลักสูตรที่แตกต่าง ได้แก่ หลักสูตรทางด้าน 1) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) วิทยาศาสตร์/สังคม/เศรษฐกิจ 3) ภาษาและมนุษยศาสตร์ 4) ทัศนศิลป์

(2) หลักสูตรอาชีวศึกษา : ให้นักเรียนได้รับการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเบื้องต้น และการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจเพื่อศึกษาต่อ หรือเข้าสู่ตลาดแรงงานของนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ

(3) หลักสูตรศิลปะเฉพาะด้าน : ให้นักเรียนได้รับการศึกษาและฝึกอบรมทั่วไป ด้านวิทยาศาสตร์และศิลปะ ตามความสนใจเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือเข้าสู่ตลาดงาน เป็นการศึกษาต่อจากการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ หลักสูตรด้านศิลปะ ศิลปะภาพและเสียง ทัศนศิลป์ การเต้นรำและดนตรี

(4) หลักสูตรเฉพาะโปรแกรม : ให้โรงเรียนออกแบบการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมอื่นๆ เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลก รวมทั้งความต้องการและความคาดหวังของชุมชน

(5) หลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรม (CEF) : เป็นหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตามความสนใจของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อหรือการฝึกอบรมสำหรับชีวิตการทำงานที่ต้องการ หลักสูตรจะตอบสนองต่อการพัฒนาความรู้ และทักษะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนจะได้รับประกาศนียบัตรแสดงความสำเร็จเมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 12 (Grade 12)

(6) หลักสูตรระดับก่อนอุดมศึกษา (Pre - Higher Education) : โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนอาชีวศึกษาที่เปิดทำการสอนหลักสูตรลักษณะนี้จะเปิดในช่วงปีที่ 9 ซึ่งมีความหลากหลายทั้งในการศึกษาตามมาตรฐานและในรูปแบบอื่นๆ สามารถเลือกแผนการเรียนได้ทั้งแบบวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ หลักสูตรศิลปะเฉพาะทาง เทคโนโลยีหรืออาชีวศึกษา มีโปรแกรมการเรียน ดังนี้

● โปรแกรมทั่วไป (General Program) : สำหรับผู้ที่ต้องการได้รับการฝึกอบรมระดับมัธยมศึกษาเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ผู้จบการศึกษาจะได้ประกาศนียบัตร de ensino secundário

● โปรแกรมอาชีวศึกษา (Vacation Program) : สำหรับผู้ที่ต้องการฝึกอบรมสายอาชีพขั้นกลางเพื่อให้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนอายุ 15 ปีที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ และตั้งใจที่จะรับวุฒิการศึกษาระดับอาชีวศึกษา โดยได้รับใบประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2 ระดับ และเทียบเท่ากับการเรียนชั้นปีที่ 10 (Grade 10)

● โปรแกรมศิลปะ (Artistic Program) : เปิดการสอนที่เน้นด้านศิลปะเฉพาะทางด้านต่างๆ ให้เลือกเรียน

นอกจากนี้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังรวมถึงหลักสูตรขนานที่เรียกว่าหลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรม (CEF) ซึ่งออกแบบมาเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าถึงตลาดแรงงาน

เมื่อนักเรียนจบการศึกษาชั้นที่ 11 (Grade 11) จะต้องสอบไล่ระดับชาติ โดยสอบ 2 วิชาเฉพาะในหลักสูตรที่เรียน และเมื่อจบชั้นที่ 12 (Grade 12) ก็ต้องสอบไล่ระดับชาติโดยข้อสอบใช้ภาษาโปรตุเกสและสอบ 2 วิชาหลักในหลักสูตรที่เรียน

4) การศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ / อุดมศึกษา

การสอบเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา เป็นการสอบทาง online ระดับชาติ โดยพิจารณาจากเกรด ผู้สอบที่ได้เกรดสูงจะได้รับการคัดเลือกก่อน เกรดที่ได้รับการพิจารณามี 2 ส่วน คือ

1) เกรดเฉลี่ยของวิชาทั้งหมดที่นักเรียนเรียน

2) เกรดของวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่จะเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยที่จะรับนักศึกษา จากนั้นก็นำเกรดเฉลี่ยของทั้ง 2 รายการมาคำนวณเป็นเกรดเฉลี่ยรวมอีกครั้งหนึ่ง คะแนนเฉลี่ยออกมามีค่าระหว่าง 0 ถึง 20 คะแนน ยิ่งสูงมากก็ยิ่งมีโอกาสเข้าเรียนมหาวิทยาลัยสูงขึ้น

สำหรับการศึกษาอุดมศึกษาด้านการฝึกหัดครูหรือครุศาสตร์นั้น ครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนหลักสูตร 4 ปี ในโรงเรียน Escolas Superiore de Educence หรือเรียนในมหาวิทยาลัยเพื่อได้รับปริญญาตรี (Licenciado) ครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับมัธยมศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (Mestre Degree) ขณะที่อาจารย์ระดับอุดมศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก หากสอนในระดับมหาวิทยาลัยต้องมีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วอย่างน้อย 5 ปี ส่วนระดับโปลีเทคนิคต้องมีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี

การประกันคุณภาพการศึกษา

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษาของโปรตุเกส ได้แก่

- กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่วางแผนประสานงานกำหนดกระบวนการประเมินดำเนินการพัฒนาระบบการศึกษาของชาติ
- หน่วยงานด้านการศึกษาและวิทยาศาสตร์ IGEC ดำเนินการรับรองความถูกต้องของการจัดการศึกษาตามกฎหมาย การตรวจสอบประเมินผลกิจกรรม เสนอมาตรการปรับระบบการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการประเมินภายนอกของการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาหลังภาคบังคับ ระบุจุดแข็งรวมถึงพื้นที่ที่ต้องการจะปรับปรุง

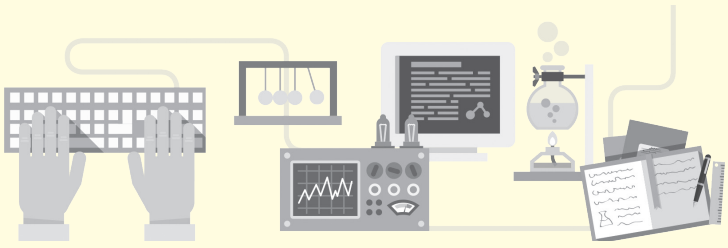

- หน่วยงานด้านการศึกษาและวิทยาศาสตร์สถิติ หรือ DGEEC ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติการศึกษาที่สนับสนุนการออกแบบนโยบายและการวางแผนเชิงกลยุทธ์เกี่ยวกับการสอน
- สถาบันการประเมินการศึกษาหรือ IAVE ดำเนินการวางแผนการประสานงาน การตรวจสอบการใช้และการดูแลเครื่องมือการประเมินภายนอกของการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำรายงาน การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของระบบการศึกษา จัดทำข้อสรุป ข้อเสนอการประเมินในด้านต่างๆ เช่น การจัดระบบการศึกษา โครงสร้างหลักสูตร การฝึกอบรมเบื้องต้นและการให้บริการครู

แนวทางและวิธีการในการประกันคุณภาพการศึกษา

HEIs เป็นหน่วยงานในการจัดทำประกันคุณภาพภายใน กิจกรรมของหน่วยงานเป็นไปตามมาตรฐานยุโรปและแนวทางปฏิบัติการประกันคุณภาพภายนอก โดยใช้แพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยให้สามารถสร้างฐานข้อมูลที่ครอบคลุมการดำเนินการทุกขั้นตอนของการประเมินทั้งหมด รวมถึงการเขียนรายงานของทีมผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้รับการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญที่ไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ทีมทบทวนประกอบด้วยนักเรียนอย่างน้อย 1 คน และผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ โดยสมาชิกทุกคนในทีมมีความรับผิดชอบร่วมกัน

มาตรฐานทั้งหมดเผยแพร่ในเว็บไซต์ของหน่วยงานและในแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้เชี่ยวชาญเขียนรายงาน เกณฑ์สำหรับการตัดสินรับรองหลักสูตรการศึกษานั้นกำหนดไว้ในแนวทางการประเมินที่ผู้ประเมินใช้ด้วย โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติแยกต่างหากสำหรับอาจารย์ผู้สอนที่ใช้ในการประเมินทางวิชาการและการวิจัยในโครงการทางการศึกษา

กระบวนการประเมินและการรับรองดำเนินการตามรูปแบบการประเมินตนเอง รวมถึงการประเมินซ้ำเป็นระยะๆ ของโครงการการศึกษาหรือสถาบันที่ประเมิน นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ (CR) ที่มตรวจสอบให้คำแนะนำ หากสถาบันอุดมศึกษาใดไม่เห็นด้วยกับกับผลการประเมิน สามารถยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้ และหากสถาบันนั้นไม่เห็นด้วยกับการตัดสินขั้นสุดท้ายของคณะกรรมาธิการ สามารถนำคดีไปสู่ศาลปกครองยุติธรรม โดยที่ไม่มีการแทรกแซงของกระทรวงในกระบวนการทั้งหมด

การให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับนโยบายการปรับปรุงสถาบันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประกันคุณภาพ แนวทางสำหรับจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ประกอบด้วย การวิเคราะห์ SWOT และข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง (European Commission, 2019)

1) การประกันคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย

การศึกษาระดับปฐมวัยครอบคลุมเด็กตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป เครือข่ายการศึกษาก่อนวัยเรียนระดับชาติเป็นภาครัฐและเอกชน (เพื่อผลกำไรและไม่แสวงหาผลกำไร) เครือข่ายสาธารณะประกอบด้วย สถาบันการศึกษาที่ควบคุมโดยกระทรวงศึกษาธิการ (ME) เครือข่ายส่วนตัวประกอบด้วยองค์กรที่แสวงหาผลกำไร (สถาบันการศึกษาเอกชนและสหกรณ์) และสถาบันการศึกษาที่ไม่แสวงหาผลกำไร (สถาบันเอกชนเพื่อความเป็นปึกแผ่นทางสังคม องค์กรการกุศล สมาคม และอื่นๆ)

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบ “การประกันคุณภาพการจัดการเรียนการสอน” ในเครือข่ายสถาบันการศึกษาปฐมวัย การกำกับดูแลด้านเทคนิคเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงแรงงาน หน่วยงานความมั่นคงและประกันสังคมจะทำการตรวจสอบองค์กรและการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาปฐมวัย

2) การประกันคุณภาพระดับการศึกษาภาคบังคับ/การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประกันคุณภาพในระดับการศึกษาภาคบังคับ / การศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการประเมินคุณภาพภายใน (การประเมินตนเอง) และการประเมินคุณภาพภายนอก การประเมินคุณภาพภายในจะดำเนินการโดยโรงเรียน ในขณะที่การประเมินคุณภาพภายนอกดำเนินการโดยหน่วยงานด้านการศึกษาและวิทยาศาสตร์ (IGEC)

- **การประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียน**

โรงเรียนจะทำการประเมินตนเอง มีการตรวจสอบการเขียนรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจกรรมและการจัดการบัญชี (การเงิน) รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนเป็นเอกสารภายในองค์กรที่มีการประเมินผลตามระดับที่โครงการการศึกษาของโรงเรียนได้ปฏิบัติตาม รวมถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นองค์กรและการจัดการของโรงเรียน ผลลัพธ์ของโรงเรียนและข้อกำหนด การบริการการศึกษา

- **การประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียน**

IGEC รับผิดชอบการประเมินภายนอกของโรงเรียนโดยประเมินโรงเรียนในด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ข้อกำหนดการศึกษา การบริหารและการจัดการ

3) การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมีหน้าที่รับรองการประเมินคุณภาพการสอนวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนควบคู่ไปกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพมีหน่วยงานการรับรองคุณภาพระดับอุดมศึกษา โดยสถาบันต่างๆ มีอิสระในการเลือกระบบประกันคุณภาพภายใน

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

- **การกำกับ ติดตามผู้เรียนในการศึกษาภาคบังคับ / การศึกษาขั้นพื้นฐาน**

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำมาตรการสนับสนุนเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนในวัยเรียนที่มีความเสี่ยง ด้านผลการเรียนหรือการออกจากโรงเรียนกลางคัน และอยู่ในระบบการศึกษาในโรงเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จด้านการเรียน กลุ่มนักเรียนเหล่านี้ ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ เด็กที่ใช้ภาษาแม่ที่แตกต่างกันในโปรตุเกส ปัญหาการบูรณาการในชุมชนโรงเรียน ความเสี่ยงของโรงเรียนและการกีดกันทางสังคมหรือเลิกเรียน ความยากลำบากในการเรียนรู้ แรงจูงใจที่ไม่ดี มีความนับถือตนเองต่ำ และขาดความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนรู้และชีวิตในอนาคต ความแตกแยกในครอบครัว

มาตรการต่างๆ เหล่านี้ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือในห้องเรียนโดยเน้นความร่วมมือในการสนับสนุนการศึกษาอย่างต่อเนื่องในช่วงชั้นที่ 1 ของการศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่ไปกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร การตรวจสอบนักเรียนที่เข้าสู่ช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 ด้วยคะแนนต่ำกว่า 3 ในภาษาโปรตุเกสและคณิตศาสตร์ในแต่ละปีการศึกษา การยอมรับแนวทางที่แตกต่าง เช่น การศึกษาแบบบูรณาการทางเลือก การฝึกอบรมเพิ่มเติม และโรงเรียนมีสิทธิ์ได้รับเครดิตตารางเวลาเพิ่มเติม เพื่อให้การสนับสนุนการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 ของการศึกษาขั้นพื้นฐานในระหว่างการศึกษาโดยใช้โปรแกรม TEIP เพื่อค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนแต่ละคน รวมทั้งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและการใช้ชีวิตในโรงเรียน

◆ การกำกับ ติดตามสำหรับผู้เรียนในพื้นที่ด้อยโอกาส

โปรแกรม TEIP ออกแบบมาสำหรับโรงเรียนในพื้นที่ด้อยโอกาส ซึ่งมีอัตราการออกเรียนกลางคันสูงปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 16 ของโรงเรียนทั้งหมด ในโรงเรียนที่ใช้โปรแกรม TEIP มีการสอนและการสนับสนุนประเภทอื่นๆ ที่มุ่งเน้นไปที่นักเรียนกลุ่มเฉพาะเจาะจง รวมถึงการสนับสนุนการสอนแบบฝึกหัด กิจกรรมเสริมทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการออกแบบการเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความเสี่ยงที่จะออกจากโรงเรียนก่อน โดยมุ่งเน้นการติดตามสนับสนุนในด้าน 1) คุณภาพการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) การลดระดับการขาดเรียนกลางคันและขาดวินัยในหมู่นักเรียน 3) การเปลี่ยนจากโรงเรียนสู่การทำงาน 4) บทบาทของโรงเรียนในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการศึกษาและวัฒนธรรมของชุมชน

◆ การกำกับ ติดตาม สำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

รัฐรับประกันระบบการสนับสนุนทางสังคมเชิงวิชาการในระดับอุดมศึกษา เพื่อปรับปรุงการเข้าถึงและความสำเร็จทางวิชาการ ด้วยการเลือกปฏิบัติในเชิงบวกสำหรับนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจให้ได้รับการศึกษาที่เหมาะสม ซึ่งทำให้มั่นใจได้ว่านักเรียนจะไม่ถูกกีดกันออกจากระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยให้ความช่วยเหลือทั้งทางตรงสำหรับกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่ม ได้แก่ ทุนการศึกษาและความช่วยเหลือฉุกเฉิน และการสนับสนุนทางอ้อม ได้แก่ การเข้าถึงอาหารและที่พัก บริการด้านสุขภาพ กิจกรรมกีฬา และการสนับสนุนด้านการศึกษาอื่นๆ ซึ่งมีไว้สำหรับนักเรียนโดยทั่วไป

สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

จากผลการศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การจัดการศึกษาในประเทศโปรตุเกสจะเห็นได้ว่าโปรตุเกสมีการกำหนด “ทักษะสำคัญ 12 ประการ” และนำ “ความสามารถหลัก 7 ประการ” ของสภายุโรป มาเป็นผลลัพธ์ด้านคุณภาพพลเมืองของประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับตลอดแนว มีการกำหนดยุทธศาสตร์ทักษะแห่งชาติของ OECD สำหรับโปรตุเกส โดยการนำผลการทดสอบระดับนานาชาติ PISA, TIMSS และ PIRLS มาศึกษาและจัดตั้งหน่วยงานทำหน้าที่ศึกษาวิจัยนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของผู้เรียนเพื่อวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ทักษะแห่งชาติ ของ OECD สำหรับโปรตุเกสและนำไปใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้เทียบเคียงคุณภาพระดับนานาชาติ นอกจากนี้โปรตุเกสได้จัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทั้งการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอกโดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ เป็นคณะกรรมการกำกับติดตามและประเมินคุณภาพภายนอกในด้านต่างๆ ทั้งนี้หน่วยงานหลักที่กำกับติดตาม การดำเนินการจัดการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คณะกรรมการกลางของรัฐด้านการจัดการศึกษา (DGE) และสภายุโรป

สรุปสาระสำคัญของข้อมูลการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การจัดการศึกษาได้ดังนี้

การกำหนดมาตรฐาน

ใช้ทักษะสำคัญ 12 ประการ และความสามารถหลัก 7 ประการ กำหนดยุทธศาสตร์และผลลัพธ์ผู้เรียน ดังนี้

- กำหนดมาตรฐานการศึกษาในภาพรวม โดยเน้นทักษะสำคัญ 12 ประการ การพัฒนาคุณภาพตามเป้าหมาย OECD และความสามารถหลัก 7 ประการ ตามข้อตกลงของ สภายุโรป

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาผู้เรียนโดยให้ความสำคัญกับจุดเน้นของรัฐ ได้แก่ ทักษะสำคัญ 12 ประการ ผลสัมฤทธิ์ระดับนานาชาติ OECD และความสามารถหลัก 7 ประการ ที่สภายุโรป กำหนดตามข้อตกลงความร่วมมือ

การประกันคุณภาพการศึกษา

- มีระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา / โปลีเทคนิค และอุดมศึกษา โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะ ได้แก่
  1. ผู้ตรวจการทั่วไปและการศึกษาวิทยาศาสตร์ (IGEC)
  2. ผู้อำนวยการทั่วไปเพื่อการศึกษาและวิทยาศาสตร์สถิติ (DGEEC)
  3. สถาบันการประเมินการศึกษา (IAVE)

การกำกับ ติดตาม

- กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
- คณะกรรมการกลางของรัฐ (DGE)
- สภายุโรป

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ :

สหรัฐเม็กซิโก

ข้อมูลทั่วไป

เม็กซิโกเป็นประเทศสหพันธรัฐที่ประกอบด้วย 32 มลรัฐ มีประชากรประมาณ 129.2 ล้านคน (World Bank, 2017) ใช้ภาษาสเปนเป็นภาษาราชการ ระบบการศึกษาของเม็กซิโกมีความแตกต่างหลากหลาย เนื่องจากในแต่ละภูมิภาคของประเทศมีความแตกต่างทั้งทางด้านชาติพันธุ์ เศรษฐกิจ ชนชั้นทางสังคมและปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยเด็ก โดยจำนวนนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และประชากรวัยเรียนเพิ่มขึ้น 2 เท่า ทุกๆ 6 ปี หรือมากกว่านั้น (Rodríguez - Gómez, 2015)

การขยายตัวของระบบการศึกษาและการเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วนำมาซึ่งการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ โดยหน้าที่ในการบริหารระบบการศึกษาเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างกระทรวงการศึกษาแห่งชาติ สำนักเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ (SEP) และเขตปกครอง 32 มลรัฐ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของแต่ละรัฐ (HEIs) เช่น มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีขนาดใหญ่ส่วนมากมีความเป็นอิสระสูงจากกฎระเบียบของรัฐบาล มีสิทธิ์ในการอนุมัติ ตรวจสอบโปรแกรมของตนเอง รวมทั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตมลรัฐของตน โดยมีองค์กรอิสระซึ่งไม่แสวงหาผลกำไรให้การรับรองหลักสูตร

ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา

กฎหมายการศึกษาของประเทศเม็กซิโกกำหนดโครงสร้างการศึกษาไว้ 3 ระดับ ได้แก่ (1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Educaciónbásica) (2) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (Educación Media Superior) และ (3) การศึกษาระดับอุดมศึกษา (Educación Superior) ซึ่งการศึกษาแต่ละระดับมีรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Educaciónbásica)

การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาระดับปฐมวัย การศึกษาระดับประถมศึกษา และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

- **การศึกษาระดับปฐมวัย** (Educación Preescolar)

การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี โดยกฎหมายกำหนดให้เด็กชาวเม็กซิกันทุกคนเข้ารับการศึกษาระดับปฐมวัยตั้งแต่อายุ 3 ปี (Educación Preescolar) ซึ่งรัฐได้มีการดำเนินโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยอย่างหลากหลายและต่อเนื่องควบคู่กับการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยสถาบันเอกชนที่อยู่ในการกำกับดูแลของรัฐบาล

อย่างไรก็ตามการศึกษาปฐมวัยก็ยังจำกัดอยู่ในเขตเมืองโดยในปี ค.ศ. 2017 มีเด็กเม็กซิกันจำนวน 4.9 ล้านคนเข้าเรียนในระดับปฐมวัย ซึ่งเพิ่มขึ้นคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 43 เมื่อเทียบกับปี ค.ศ. 2001 - 2002 โดยส่วนใหญ่เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนรัฐ ร้อยละ 85 และโรงเรียนเอกชนร้อยละ 15 เมื่อจำแนกรูปแบบสถานศึกษาพบว่า เด็กส่วนใหญ่เข้าศึกษาในโรงเรียนทั่วไป ร้อยละ 88 โรงเรียนพิเศษสำหรับชนพื้นเมืองที่ให้การศึกษาสองภาษา ร้อยละ 8 และเข้าเรียนที่โรงเรียนชุมชนพิเศษซึ่งตั้งอยู่ในเขตชนบท มีประชากรน้อยกว่า 500 คน ร้อยละ 3

- **การศึกษาระดับประถมศึกษา** (Educación Primaria)

การศึกษาระดับประถมศึกษาใช้เวลา 6 ปี (เกรด 1 - 6) เด็กอายุ 6 ปี จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและเปิดโอกาสให้รับนักเรียนที่อายุเกิน 15 ปี ซึ่งยังไม่จบการศึกษา สามารถเข้าศึกษาต่อได้ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 93 ลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนทั่วไป ร้อยละ 6 เข้าศึกษาหลักสูตรสองวัฒนธรรม (ชนพื้นเมือง) และสองภาษา ที่เหลือร้อยละ 1 เข้าร่วมโปรแกรมชุมชน (cursos comunitarios) ซึ่งมีให้บริการในเขตชนบทที่มีผู้อาศัยน้อยกว่า 100 คน หลักสูตรระดับชาติประกอบด้วย ภาษาสเปน คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ พลเมือง ศิลปะและพลศึกษา โดยในแต่ละชั้นจะมีครู 1 คน ที่สอนทุกวิชาตลอดทั้งปี

เมื่อจบเกรดหกนักเรียนจะได้รับประกาศนียบัตรการศึกษาระดับประถมศึกษา (Certificado de Educación Primaria) ไม่มีการสอบจบการศึกษาขั้นสุดท้าย

◆ **การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** (Educación Secundaria)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ใช้เวลา 3 ปี (เกรด 7 - 9) ในปี ค.ศ. 1992 ได้กำหนดให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาภาคบังคับ และไม่ต้องมีการสอบเข้าเรียนต่อ นักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 98 เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีทั้งสายวิชาการทั่วไป และสายอาชีวศึกษา ซึ่งทั้ง 2 โปรแกรม มีหลักสูตรแกนกลางด้านการศึกษาทั่วไป ที่กำหนดโดยสำนักเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ (SEP)

หลักสูตรแกนกลาง ประกอบด้วย ภาษาสเปน คณิตศาสตร์ ชีววิทยา เคมี ฟิสิกส์ ประวัติศาสตร์ชีวประวัติ ภูมิศาสตร์ ศิลปะ และภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตาม รัฐเม็กซิกันอาจมี “อาสาสมัครระดับรัฐ” ซึ่งมุ่งเน้นสอนวิชาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมหรือสิ่งแวดล้อมที่เฉพาะเจาะจงกับเขตอำนาจท้องถิ่น นอกจากนี้ มีโปรแกรมการเรียนทางไกล (telesecundaria) ที่ออกแบบมาเพื่อนำการศึกษามาสู่ชุมชนในชนบทที่ห่างไกลผ่านทางโทรทัศน์วีดีโอเทป หรืออินเทอร์เน็ต โดยมีนักเรียนเลือกศึกษาในหลักสูตรทั่วไปมากกว่าร้อยละ 50 เข้าเรียนหลักสูตรสายอาชีพ ร้อยละ 27 และเรียนในสาขาการศึกษาทางไกล ร้อยละ 21 ผู้สำเร็จการศึกษาจากทุกโปรแกรมจะได้รับประกาศนียบัตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (Certificado de Educación Secundaria) และไม่มีการสอบจบการศึกษา

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (Educación Média Superior)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ “Preparatoria” (Educación Media Superior) ใช้เวลา 3 ปี (เกรด 10 - 12) การรับสมัครนักเรียนขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละสถาบัน โรงเรียนมัธยมปลายส่วนมากมีส่วนร่วมกับมหาวิทยาลัยของรัฐขนาดใหญ่ ในขณะที่โรงเรียนอื่นๆ อาจขึ้นอยู่ในความดูแลของสำนักเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ (SEP) หรือโรงเรียนที่มีการควบคุมโดยรัฐ และโรงเรียนเอกชน โดยมีหลักสูตรการเรียน ดังนี้

- การศึกษาทั่วไป (Bachillerato General) นักเรียนเรียนหลักสูตรการศึกษาทั่วไป จะได้รับประกาศนียบัตร Bachillerato และหนังสือรับรองเมื่อเรียนจบ
- การศึกษาทางเทคโนโลยี (Bachillerato Tecnológico) นักเรียนเรียนหลักสูตรการศึกษาทั่วไปใน 2 ปีแรกของการศึกษา ส่วนในปีที่ 3 เรียนสาขาเฉพาะทาง
- การศึกษาสายอาชีพและการศึกษาเฉพาะทาง (Professional Técnico) เป็นหลักสูตรเตรียมความพร้อมและการศึกษาทางเทคนิคระดับมืออาชีพ เตรียมนักเรียนให้ทำงานทันทีหลังจากเรียนจบ ในแต่ละรัฐจะมีความเชี่ยวชาญหลากหลายกันไปประมาณ 50 สาขา เช่น การบัญชี การก่อสร้าง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศ แมคคาทรอนิกส์ เทคโนโลยีการทำความเย็น หรือการท่องเที่ยว โดยหลักสูตรจะเน้นการปฏิบัติมากกว่าเชิงทฤษฎี มีการฝึกงานอุตสาหกรรมในช่วงครึ่งหลังของโปรแกรม เมื่อ

จบหลักสูตรผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาเฉพาะทางส่วนใหญ่จะได้รับทั้งประกาศนียบัตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (Cédula Profesional)

การศึกษาระดับอุดมศึกษา (Educación Superior)

การศึกษาระดับอุดมศึกษาของเม็กซิโกมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลของรัฐบาลเม็กซิโกพบว่านักศึกษาที่ลงทะเบียนระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวนับตั้งแต่ปลายปีค.ศ. 1990 ปัจจุบันมีนักศึกษาระดับอุดมศึกษาจำนวน 3.9 ล้านคน ซึ่งมีทั้งลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรปกติและหลักสูตรการศึกษาทางไกล

มหาวิทยาลัยชั้นนำของเม็กซิโกที่อยู่ในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยระหว่างประเทศได้แก่ มหาวิทยาลัยอิสระแห่งชาติของเม็กซิโกและสถาบันเทคโนโลยีและการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนมอนเตร์เรย์ ซึ่งสถาบันทั้ง 2 แห่ง อยู่ในอันดับที่ 601 - 800 ของการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลกในปัจจุบัน ส่วนสถาบันอื่นที่มีชื่อเสียงอื่นๆ ได้แก่ Metropolitan Autonomous University, Autonomous University of Querétaro Instituto Politécnico Nacional และ Universidad Anáhuac

การศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แบ่งการศึกษาออกได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ การศึกษาระดับอนุปริญญา (Técnico Superior) การศึกษาระดับปริญญาตรี (Licenciatura) และการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (Postgrado) เปิดสอนทั้งในสถาบันของรัฐและเอกชน 6 ประเภท ได้แก่ (1) มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (2) สถาบันของรัฐ (3) สถาบันที่ขึ้นอยู่กับรัฐบาล (4) สถาบันเอกชน (ไม่มีค่าใช้จ่าย) (5) สถาบันเอกชนที่ถูกต้องตามกฎหมาย (6) รัฐเม็กซิกันแต่ละรัฐมีมหาวิทยาลัยของรัฐและวิทยาลัยฝึกอบรมครูซึ่งได้รับประกาศนียบัตรจากมหาวิทยาลัยเมื่อสำเร็จการศึกษา

ระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเม็กซิโก ส่วนใหญ่จะจัดการศึกษาตามแบบสหรัฐอเมริกาและมีความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างมาก จึงนำไปสู่การขยายตัวของหลักสูตร ซึ่งส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยที่มีการเติบโต คือ สถาบันการศึกษาเอกชนเนื่องจากมีค่าธรรมเนียมน้อย

สถาบันอุดมศึกษาได้รับการยอมรับจาก Comités Interinstitucionales para la Evaluación de la Educación Superior (CIEES) และ / หรือองค์กรที่ได้รับการรับรองโดย Consejo para la Acreditación de la Educación Superior (COPAES); Subsecretaría de Educación Superior (SES) เป็นผู้ดูแลหลักสูตร

การศึกษาระดับปริญญาตรีของเม็กซิโกคล้ายกับระบบของสหรัฐอเมริกา สามารถศึกษาได้ตั้งแต่ 2 ถึง 6 ปี การศึกษาระดับอนุปริญญา - Técnico Superior Universitario (University Higher Technician) หรือ Asociado Profesional (Professional Associate) ใช้เวลา 2 ปี เปิดสอนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ได้แก่ ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญา / ช่างเทคนิคมหาวิทยาลัยที่สูงกว่าในสาขาเฉพาะ สาขาเหล่านี้บางครั้งสามารถนำไปใช้กับการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไป

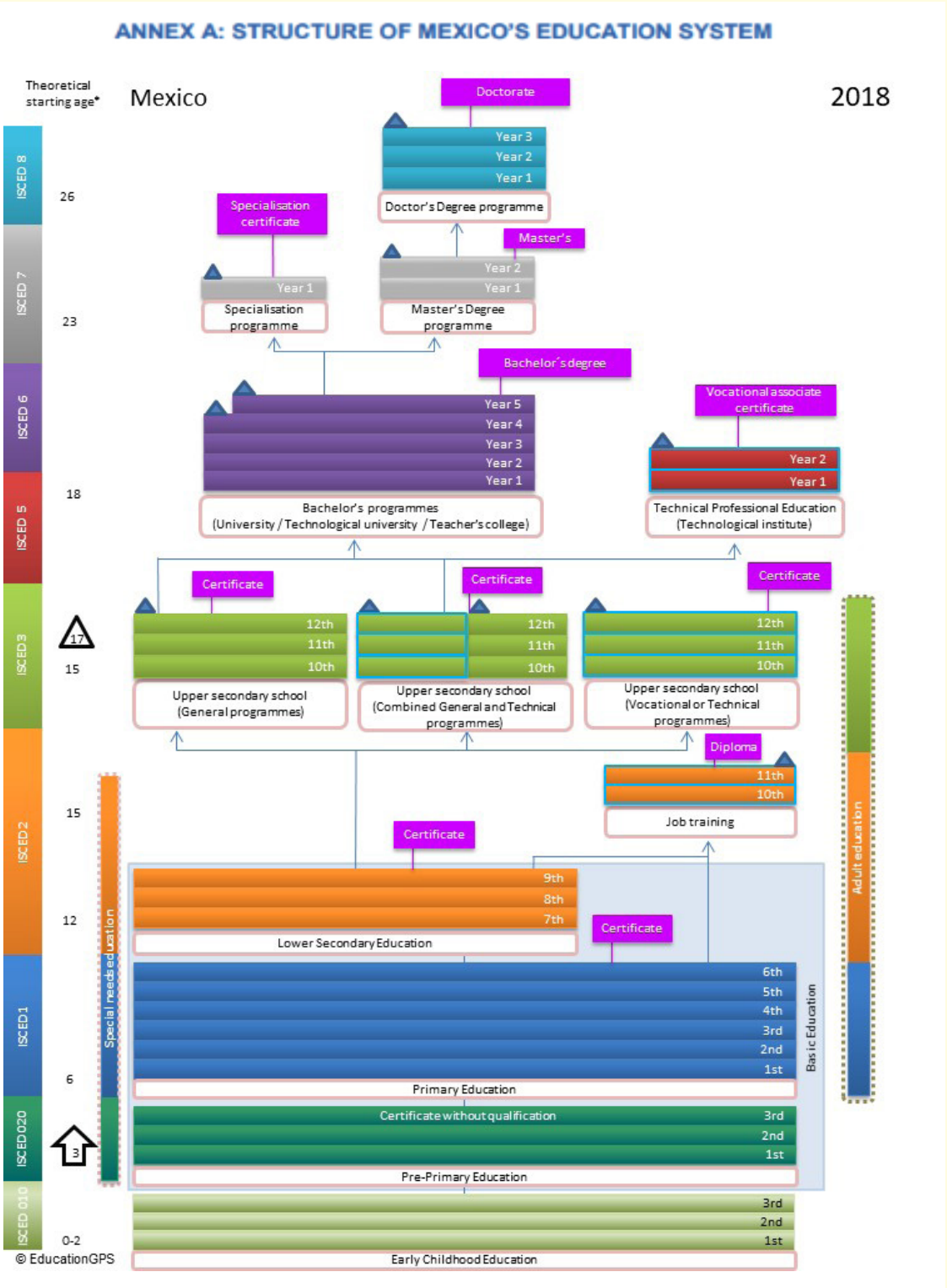

ภาพที่ 5 ระบบการศึกษาเม็กซิโก

ที่มา : OECD (2018), "Mexico: Overview of the Education System", OECD Education GPS, http://gpseducation.oecd.org/Content/MapOfEducationSystem/MEX/MEX_2011_EN.pdf

แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

ในปี ค.ศ. 2013 รัฐบาลกลางของเม็กซิโกได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของประเทศเพื่อปรับปรุงเรื่องคุณภาพและความเสมอภาคของระบบการศึกษา การปฏิรูปดำเนินการตามสนธิสัญญาสำหรับเม็กซิโก (Pacto porMéxico, 2012) ซึ่งเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญของเม็กซิโกในปีเดียวกัน

การปฏิรูปการศึกษาของเม็กซิโกมุ่งเน้นไปที่ 7 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1) การปรับปรุงและเพิ่มขีดความสามารถของโรงเรียนในระยะสั้นเพื่อให้เป็นศูนย์กลางของระบบการศึกษา
2) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์ และวัสดุการศึกษา
3) การพัฒนาวิชาชีพสำหรับครู
4) ทบทวนรูปแบบการศึกษา
5) การเสริมสร้างความเท่าเทียมกันและการหลอมรวมสิ่งที่ซ้ำซ้อน
6) เชื่อมโยงการศึกษาและตลาดแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ
7) ปรับปรุงการบริหารและการจัดการของระบบการศึกษาเพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิผล

ประเทศเม็กซิโกได้จัดทำโมเดลการศึกษาใหม่เพื่อการศึกษาภาคบังคับ เน้นความเป็นอิสรภาพและความคิดสร้างสรรค์ (Modelo Educativo para la Educación Obligatoria : Educar para la Libertad yla Creatividad) รูปแบบนี้ได้รับการพัฒนาโดยความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ มีการจัดทำประชาพิจารณ์ระหว่างปี ค.ศ. 2014 - 2016 จำนวน 18 ครั้ง และมีข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ครู ผู้ปกครอง ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ประกอบการมากกว่า 300,000 ความคิดเห็น

โมเดลการศึกษาใหม่ได้กำหนดเป้าหมายการศึกษาของเม็กซิโกในศตวรรษที่ 21 ขึ้นอยู่กับ 5 เสาหลัก ซึ่งมีตั้งแต่วิธีการสอนจนถึงการกำกับดูแลของระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาให้สามารถเตรียมเด็กให้พร้อมสำหรับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. พัฒนาวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาของการศึกษาให้สอดคล้องกัน ใช้วิธีการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของนักเรียนมากกว่าการเรียนรู้จากการท่องจำ

2. ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นอิสระในการใช้ทรัพยากรและสนับสนุนงานในสถานศึกษาให้มากขึ้น ปรับลดขั้นตอนของระบบราชการให้น้อยลง

3. สร้างครูผู้สอนให้มีความเป็นมืออาชีพ เพื่อให้ครูมีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและดำเนินการประเมินเป็นระยะๆ

4. ส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษาให้มากขึ้นและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดระบบการจัดสรรทรัพยากรให้โรงเรียนและนักเรียนที่ด้อยโอกาส

5. นำระบบการกำกับดูแลที่ตระหนักและให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งให้มีการประสานงานและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาในประเทศเม็กซิโกจึงมี 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. **การปฏิรูปทางครุศาสตร์** (Pedagogical Reform) ลดการเรียนรู้แบบท่องจำ เปลี่ยนเป็นเน้นกระบวนการคิด และกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

2. **โรงเรียนที่เป็นหัวใจของระบบ** (Schools at the Heart of The System) ปรับงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารน้อยลง เน้นที่การเรียนรู้เป็นหลัก

3. **การอบรมหลักสูตรเบื้องต้นสำหรับครูและการพัฒนาอาชีพครู** (Teachers' Initial Training & Professional Development) เป็นการเพิ่มทักษะ ความสามารถให้กับครูผู้สอน

4. **ความเท่าเทียมและความเสมอภาคในการจัดการศึกษา** (Equality & Inclusion) เน้นสร้างคุณภาพการศึกษาเพื่อคนทุกคน

5. **ธรรมาภิบาล** (Governance) มีการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารการศึกษา ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ การจัดทำประชาพิจารณ์ และมีข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ รวมถึงผู้ปกครอง ครู และผู้ประกอบการจำนวนมาก

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2008 รัฐบาลประกาศให้การศึกษาปฐมวัยเริ่มตั้งแต่อายุ 3 ปี และจัดอยู่ในการศึกษาภาคบังคับของประเทศ โดยประกาศเป็นรัฐธรรมนูญตามการปฏิรูปการศึกษาและหลักสูตรใหม่สำหรับชาวเม็กซิกันในศตวรรษที่ 21 ซึ่งหลักสูตรจะมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติของเม็กซิโก ฉบับปี ค.ศ. 2013 - 2018 ที่ให้ความสำคัญกับเด็กปฐมวัย อายุต่ำกว่า 5 ปี โดยใช้กรอบสมรรถนะร่วมกันระหว่างระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา

การประกาศเป็นรัฐธรรมนูญส่งผลบังคับตามกฎหมายในการพัฒนาเด็กแบบเป็นองค์รวม พัฒนาความเป็นคนให้เป็นหนึ่งเดียว รักชาติ เคารพสิทธิมนุษยชน รับรู้ในความรัก ความสามัคคี ความเป็นเอกราช ความยุติธรรมในระดับสากล

กรอบโครงสร้างหลักสูตรแบ่งออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ทางวิชาการ (Academic Knowledge) การพัฒนาส่วนบุคคลและสังคม (Social & Personal Development) และความเป็นอิสระของหลักสูตร (Curricular Autonomy) ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดกรอบหลักสูตรการพัฒนาผู้เรียนของประเทศเม็กซิโกได้ดังแผนภาพที่ 6

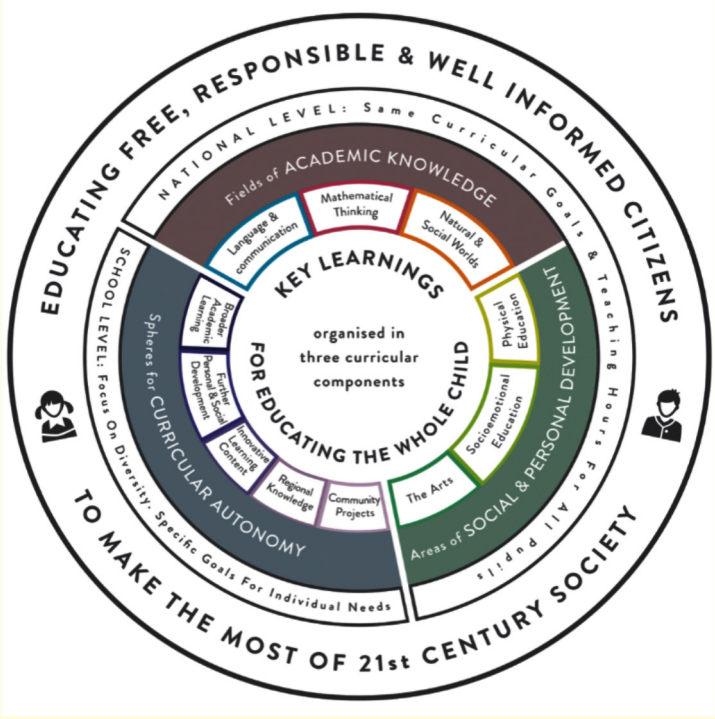

ภาพที่ 6 แสดงกรอบหลักสูตรการพัฒนาผู้เรียนของประเทศเม็กซิโก
ที่มา : เอกสารประกอบการวิจัย หมายเลข 2
การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น) ถูกกำหนดโดยรัฐบาลของมลรัฐและรัฐบาลกลาง ภายใต้จุดมุ่งหมายของระบบการศึกษาใหม่ในเม็กซิโกที่เกิดจากการปฏิรูปทางครุศาสตร์และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจุดมุ่งหมายของระบบการศึกษาใหม่เป็น “การเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกัน”

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาในประเทศเม็กซิโกมีจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อการมีงานทำ (Learning for Jobs) โดย OECD ได้ทำการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้การอาชีวศึกษาเน้นการคิดวิเคราะห์และการคิดแบบมีวิจารณญาณ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงทำให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างการฝึกปฏิบัติในสายอาชีวศึกษากับ 5 องค์ประกอบหลักของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ (1) การปฏิรูปทางครุศาสตร์ (Pedagogical Reform) ลดการเรียนรู้แบบท่องจำ เปลี่ยนเป็นเน้น

กระบวนการคิด และกระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ (2) โรงเรียนเป็นหัวใจของระบบ (Schools at the Heart of The System) ปรับงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารน้อยลง เน้นที่การเรียนรู้เป็นหลัก (3) การอบรมหลักสูตรเบื้องต้นสำหรับครูและการพัฒนาอาชีพครู (Teachers' Initial Training & Professional Development) เป็นการเพิ่มทักษะ ความสามารถให้กับครูผู้สอน (4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคในการจัดการศึกษา (Equality & Inclusion) เพื่อคนทุกคน เน้นการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาและ (5) ธรรมาภิบาล (Governance) เป็นการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารการศึกษา ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ การจัดทำประชาพิจารณ์และมีข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ รวมถึงผู้ปกครอง ครู และผู้ประกอบการจำนวนมาก

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

แม้รัฐบาลกลางจะเป็นผู้นำด้านนโยบายการศึกษา แต่พระราชบัญญัติการอุดมศึกษายังไม่มีความชัดเจนในการแบ่งภารกิจความรับผิดชอบทางการศึกษาและความร่วมมือระดับอุดมศึกษา ระหว่างรัฐบาลกลางและมลรัฐทั้ง 32 แห่ง ซึ่งเม็กซิโกจะต้องดำเนินการพัฒนากรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในเรื่องดังกล่าวต่อไป

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

"ประเทศเม็กซิโกได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียน แต่ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ คือ การมีระยะห่างของการนำมาตรฐานลงสู่การปฏิบัติ ที่จะต้องตอบสนองความต้องการของแต่ละโรงเรียน นักเรียน และครูจำนวนมากทั่วประเทศ ดังนั้น การกำหนดนโยบายการศึกษาของชาติจะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทางโรงเรียนต้องเข้าใจวัตถุประสงค์และตอบสนองต่อนโยบายการปฏิรูปของประเทศ รัฐและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรมีบทบาทสำคัญร่วมด้วย และควรมีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน และมีกระบวนการติดตามประเมินผล ซึ่งในรายงานด้านการศึกษาของประเทศเม็กซิโกในช่วงปี ค.ศ. 2012 – 2013 ได้มีการทบทวนและให้ข้อเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษาสำคัญ 4 ข้อ ได้แก่ (1) การให้ความเสมอภาคกับคุณภาพในการศึกษาของชาวเม็กซิกัน (2) การให้การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แก่นักเรียนทุกคน (3) การสนับสนุนครูและโรงเรียน และ (4) การมุ่งเน้นการประเมินและประเมินผลเกี่ยวกับโรงเรียนและการเรียนรู้ของนักเรียน"

ทั้งนี้ การศึกษาในแต่ละระดับได้มีการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ ดังนี้

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติระดับปฐมวัย

จากกรอบโครงสร้างของการพัฒนาคนแบบเป็นองค์รวม นำสู่การปฏิบัติโดยเชื่อมโยงสู่การสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งแบ่งสมรรถนะของปฐมวัยออกเป็น 11 สมรรถนะย่อย ตามหมวดหมู่ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ (1) ภาษาและการสื่อสาร (2) การคิดทางคณิตศาสตร์ และ (3) การเข้าใจธรรมชาติและสังคม

ส่วนที่ 2 การพัฒนาระดับบุคคลและสังคม ได้แก่ (4) ความสามารถทางอารมณ์ สังคมและโครงงานชีวิต (5) การสร้างสรรค์และการชื่นชอบทางศิลปะ และ (6) การดูแลสุขภาพ

ส่วนที่ 3 ความเป็นอิสระของหลักสูตร ได้แก่ (7) การคิดวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (8) การทำงานเป็นทีมและการร่วมงาน (9) ความเป็นพลเมืองและชีวิตทางสังคม (10) การดูแลสิ่งแวดล้อม และ (11) ความสามารถด้านดิจิทัล

สามารถแสดงผลการเรียนรู้เพื่อให้เด็กเกิดทักษะและสมรรถนะในช่วงปฐมวัย ดังนี้

ทักษะ	จบระดับปฐมวัย (นักเรียนอายุ 5 ปี)
1. ภาษาและการสื่อสาร	แสดงออกถึงอารมณ์ รสนิยม และความคิดเห็นโดยใช้ภาษาแม่ของตน ภาษาสเปน หรือภาษาพื้นเมืองภาษาใดภาษาหนึ่ง ใช้ภาษาเชื่อมโยงกับสิ่งอื่น เข้าใจวลีภาษาอังกฤษบางวลี
2. การคิดทางคณิตศาสตร์	นับเลขอย่างน้อยได้ถึง 20 ใช้เหตุผลแก้ข้อปัญหาเลขคณิต สร้างโครงสร้างรูปทรงเรขาคณิต 2 มิติ และ 3 มิติ และจัดระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศพื้นฐาน
3. การเข้าใจธรรมชาติและสังคม	แสดงการอยากรู้อยากเห็นและประหลาดใจ สำรวจสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ตั้งคำถาม บันทึกข้อมูลง่ายๆ ออกแบบวัตถุจำลองพื้นฐาน และขยายความรู้ของตนออกสู่โลก
4. ความสามารถทางอารมณ์ สังคมและโครงงานชีวิต	ระบุคุณสมบัติส่วนตัวของตนและจดจำเพื่อนคนอื่นได้ แสดงความคิดหรือไอเดียในการเล่นและการเรียน ทั้งในบุคคลและกลุ่ม

ทักษะ	จบระดับปฐมวัย (นักเรียนอายุ 5 ปี)
5. การคิดวิจารณญาณและการแก้ปัญหา	พัฒนาการสร้างสรรค์และจินตนาการของตน เมื่อต้องแสดงออกอย่างมีศิลป์ (ต.ย.การเต้นรำ ละคร ดนตรี และทัศนศิลป์)
6. การดูแลสุขภาพ	ระบุลักษณะนิสัยและคุณลักษณะทางกายของตนเอง และจดจำของเพื่อนคนอื่นได้ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางกายโดยเล่นเกมและรู้ว่ามีประโยชน์ต่อสุขภาพ
7. การคิดวิจารณญาณและการแก้ปัญหา	สร้างความคิดหรือไอเดียและแนะนำกิจกรรมเพื่อการเล่นการเรียนรู้ และการรู้สภาพแวดล้อมของตนเองให้มากขึ้น แก้ปัญหาง่ายๆ และอธิบายการใช้เหตุผลของตน
8. การทำงานเป็นทีมและการร่วมงาน	เข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจและความชื่นชอบศรัทธาทั้งส่วนตัวและกลุ่ม
9. ความเป็นพลเมืองและชีวิตทางสังคม	พูดคุยเกี่ยวกับครอบครัว ประเพณีของตนและของผู้อื่น รู้บรรทัดฐาน ทั้งอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน
10. การดูแลสิ่งแวดล้อม	รู้และฝึกปฏิบัตินิสัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ดี (ต.ย.การคัดแยกขยะของเสีย)
11. ความสามารถด้านดิจิทัล	รู้เกี่ยวกับวิธีใช้ขั้นพื้นฐานเครื่องมือดิจิทัลที่ตนมีอยู่

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของเม็กซิโกเป็นการพัฒนาตามมาตรฐานที่มุ่งพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม ได้แก่ ทักษะทางกระบวนการคิด (Cibgbutuve Skills) ทักษะทางกายภาพ การรู้จักตัวเองและความสัมพันธ์ต่อผู้อื่น (Physical Intra & Interpersonal Skills) และความต้องการและความสนใจส่วนบุคคล (Individual Needs & Interests) ผ่านโครงสร้างหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับอนุบาล - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้เด็กมีทักษะและสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ โดยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเกิดทักษะและสมรรถนะดังกล่าว ครูผู้สอนได้ปรับเปลี่ยนแนวทาง

ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ 1) ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ 2) นำผลการเรียนรู้ที่ผ่านมาพิจารณา 3) ให้ความช่วยเหลือทางการเรียนแก่นักเรียน 4) รู้จักนักเรียนและรู้ว่านักเรียนสนใจสิ่งใด 5) กระตุ้นแรงจูงใจที่แท้จริงของนักเรียน 6) รู้จักการเรียนรู้ธรรมชาติของสังคม 7) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบที่เป็นอยู่จริง 8) ให้ความสำคัญกับการประเมินและการวางแผนว่าเป็นเสมือนเหรียญสองด้าน 9) หาต้นแบบการเรียนรู้ 10) เห็นคุณค่าในการเรียนตามอัธยาศัย 11) ส่งเสริมการเรียนแบบสหวิชา 12) ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม 13) เห็นคุณค่าของความหลากหลายว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ 14) ใช้พฤติกรรมเป็นเครื่องมือจัดการเรียนรู้

สามารถแสดงรายละเอียดทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนตามหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดังนี้

ทักษะ 1. ภาษาและการสื่อสาร

จบระดับประถมศึกษา

สื่อสารความรู้สึก เหตุการณ์ และแสดงความคิดเห็น ทั้งการพูดและการเขียน โดยใช้ภาษาแม่ของตน ภาษาสเปน หรือภาษาพื้นเมืองภาษาใดภาษาหนึ่ง ถ้าเป็นผู้พูดภาษาพื้นเมืองต้องสื่อสารภาษาสเปนทั้งการพูดและการเขียน อธิบายได้ทันทีถึงความต้องการจำเป็น เหตุการณ์ในอดีต และสถานการณ์ของตนเป็นภาษาอังกฤษ

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

สื่อสารภาษาสเปนได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน มีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษา สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการอธิบายประสบการณ์ เหตุการณ์ ความต้องการ ปณิธาน และความคิดเห็นได้

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)

แสดงออกโดยใช้ภาษาสเปนได้อย่างกระจ่าง ชัดเจน ทั้งการพูดและการเขียน สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูดและการเขียน สามารถรวบรวมข่าว สารสนเทศ สรุปความและตีความโต้แย้งให้เหตุผลได้ สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้คล่องและเป็นธรรมชาติ

ทักษะ 2. การคิดทางคณิตศาสตร์

จบระดับประถมศึกษา

เข้าใจแนวความคิด (Concept) และวิธีดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่แตกต่างกัน และเพื่อประยุกต์ใช้ในสถานการณ์หลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

มีความรู้เพิ่มเติมอื่นๆ แนวความคิด (Concept) และเทคนิควิธีทางคณิตศาสตร์ เพื่อนำเสนอและแก้ปัญหาที่ซับซ้อนขึ้น คาดการณ์ภาพอนาคต และวิเคราะห์สถานการณ์รวมทั้งชื่นชมคุณค่าการคิดทางคณิตศาสตร์

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)

สร้างและตีความสถานการณ์ตามจริง สมมุติฐาน หรือรูปนัย (เป็นทางการ) ที่กำหนดให้ใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ นำเสนอและแก้ปัญหาโดยประยุกต์ใช้วิธีการหลากหลาย โต้แย้งให้เหตุผลเฉลยข้อปัญหาโดยใช้กราฟิกเชิงตัวเลข หรือวิธีเชิงวิเคราะห์

ทักษะ 3. การเข้าใจธรรมชาติและสังคม

จบระดับประถมศึกษา

จดจำได้ถึงปรากฏการณ์บางอย่างทางธรรมชาติและทางสังคม ที่กระตุ้นการอยากรู้อยากเห็นและความสนใจของตนให้หาคำตอบจากคำถามนั้นๆ สำรวจปรากฏการณ์โดยใช้การวิจัย วิเคราะห์และทดลอง รู้จักลักษณะเด่นหลักๆ ของแบบจำลองและวัตถุจำลองบางอย่าง (ต.ย.แผนผัง เส้นแสดงยุคสมัยและผังกราฟิกบางอย่าง)

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

ระบุปรากฏการณ์หลากหลายอย่างทางธรรมชาติและทางสังคม อ่านเรื่องเหล่านี้ เก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารสนเทศจากหลายแหล่ง สืบค้นโดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ ตั้งคำถาม หาคำตอบจากคำถาม และใช้แบบจำลองเพื่อนำเสนอปรากฏการณ์นั้น เข้าใจความเกี่ยวเนื่องของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคมศาสตร์

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)

เก็บรวบรวม ลงทะเบียน และจัดระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศ ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการวิเคราะห์และสืบค้นที่สำคัญ เข้าใจความเกี่ยวพันกันของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมและสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์เฉพาะด้านทางประวัติศาสตร์และทางสังคม ระบุปัญหา ตั้งคำถามถึงลักษณะของนักวิทยาศาสตร์และสร้างสมมุติฐานที่จำเป็นเพื่อตอบคำถามนั้น

ทักษะ 4. ความสามารถทางอารมณ์ สังคม และโครงงานชีวิต

จบระดับประถมศึกษา

มีความตั้งใจ ใส่ใจ รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง สนใจในการเล่น การเรียน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถวางแผน ออกแบบ และลงมือดำเนินการโครงงานระยะสั้นและระยะกลาง เช่น วางแผนปรับปรุงระดับคะแนนของตนหรือฝึกฝนงานอดิเรก

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เรียนรู้และลงมือปฏิบัติ เช่น ออกกำลังกาย เพื่อให้เกิดสุขภาพที่ดี สุขอนามัยที่ดีทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เปลี่ยนอุปสรรคท้าทายให้เป็นโอกาส เข้าใจแนวคิด “โครงงานชีวิต” (life project) เพื่อวางแผนชีวิตส่วนตัวของตน

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)

มีสติสัมปชัญญะในตัวเอง ตั้งใจมุ่งมั่น มีปณิธาน และอดทนยืดหยุ่น มีข้อบังคับในตัวเอง และมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีความสามารถในการปฏิบัติได้ดี มีประสิทธิผล มีความสามารถในการตั้งเป้าประสงค์และสร้างโครงงานชีวิต ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งเตรียมพร้อมรับมือการเสี่ยงในอนาคต

ทักษะ 5. การสร้างสรรค์และการชื่นชอบทางศิลปะ

จบระดับประถมศึกษา

สำรวจและมีประสบการณ์ด้านรูปทรงศิลปะหลายๆ ด้าน แสดงออกในรูปแบบสร้างสรรค์ทางดนตรี เต้นรำ ละคร และทัศนศิลป์

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

วิเคราะห์ ชื่นชม และลงมือทำรูปทรงทางศิลปะต่างๆ ประยุกต์ใช้การสร้างสรรค์ทางศิลปะของตนเพื่อแสดงออกถึงตัวตนทางศิลปะ

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)

ชื่นชอบความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม เห็นคุณค่าทางศิลปะ มีประสบการณ์ด้านการสื่อสารทางศิลปะของประชาชน

ทักษะ 6. การดูแลสุขภาพ

จบระดับประถมศึกษา

รู้จักสภาพร่างกายของตนเอง เอาชนะอุปสรรคท้าทายโดยใช้ประโยชน์ทางกายเชิงสร้างสรรค์ มีความรู้เกี่ยวกับสุขลักษณะและโภชนาการ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกายและการเล่นเกม รักษาสุขภาพดี และใช้ชีวิตทางสังคมที่ไม่ใช้ความรุนแรง

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

กระตุ้นทักษะทางร่างกายให้ตื่นตัว และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ รู้จักนำวิธีการป้องกันโรคมาใช้ รู้จักเลือกกินดีและมีประโยชน์ต่อสุขภาพ ทำกิจกรรมทางกายในการเล่นและกีฬาอย่างปกติ

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)

เริ่มมีความรับผิดชอบในการรักษาสุขภาพกายและสุขภาพใจ หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข และมีสุขภาพดี

ทักษะ 7. การคิดวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

จบระดับประถมศึกษา

แก้ปัญหาโดยใช้กลยุทธ์หลายวิธี เช่น การสังเกต การวิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรองและวางแผน เก็บรวบรวมข้อมูล หลักฐาน เพื่อแก้ปัญหา สามารถอธิบายกระบวนการความคิดของตน

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

ตั้งคำถามเพื่อแก้ปัญหา เพื่อการสนับสนุนคำตอบของตน ต้องมีข้อมูลของตนเอง ให้การวิเคราะห์และโต้แย้งให้เหตุผลข้อสรุปของตน โดยใช้บันทึก & ระบบกราฟิกมาช่วย (เช่น ตาราง & แผนผังความคิด) นำเสนอกระบวนความคิดของตนและประเมินคุณค่าของตน

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)

วิเคราะห์และตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ถึงปรากฏการณ์หลายด้าน โดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการคิดเชิงคณิตศาสตร์และเชิงตรรกศาสตร์ เสนอข้อโต้แย้งให้เหตุผล ประเมินเป้าประสงค์ แก้ปัญหาแจงรายละเอียด และให้เหตุผลที่ถูกต้องแก่ข้อสรุป รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมสร้างสรรค์ใหม่ และดัดแปลงเพื่อเปลี่ยนสภาพแวดล้อม

ทักษะ 8. การทำงานเป็นทีมและการร่วมงาน

จบระดับประถมศึกษา

ทำงานร่วมกัน ระบุจุดแข็งของตัวเอง รวมทั้งชื่นชมจุดแข็งของผู้อื่น

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

จดจำได้ ยกย่อง และนิยมชมชอบทักษะและวิสัยทัศน์หลากหลายเมื่อต้องทำงานร่วมกัน มีการคิดริเริ่ม มีการประกอบการ และแสวงหาความสำเร็จ ทั้งในโครงงานรายบุคคลและโครงการร่วมกัน

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)

ทำงานเป็นทีมเชิงสรรค์สร้าง และฝึกฝนการรับผิดชอบ และลงมือปฏิบัติแบบการเป็นผู้นำ พร้อมที่จะให้ทางเลือกเพื่อลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหา สนับสนุนวิธีการเชิงสรรค์สร้าง

ทักษะ 9. ความเป็นพลเมืองและชีวิตทางสังคม

จบระดับประถมศึกษา

พัฒนาเอกลักษณ์ของตนในฐานะบุคคล รู้จัก ยกย่อง และปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองของตน สามารถสนทนาโต้ตอบ มีส่วนร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคม ที่ผสมผสานกลมกลืน และปฏิเสธความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติ

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

ปลูกฝังเอกลักษณ์ของเม็กซิโกและความรักประเทศเม็กซิโก จดจำได้ถึงความหลากหลายทางปัจเจกชน ทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางชาติพันธุ์ และภาษาของประเทศ จับประเด็นบทบาทที่มีต่อโลกของเม็กซิโก แสดงบทบาทการรับผิดชอบทางสังคมในด้านสิทธิมนุษยชนและเคารพกฎหมาย

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)

เรียนรู้ความหลากหลายที่ปรากฏขึ้นในช่วงเวลาประชาธิปไตย การโน้มน้าวจูงใจ และความเสมอภาคทางสิทธิแก่ปวงชน เข้าใจสัมพันธภาพระหว่างเหตุการณ์ในท้องถิ่น ระดับชาติและระหว่างประเทศ เห็นคุณค่าและกระทำการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม นิยมชมชอบคุณค่าของสถาบัน (ระบบธรรมเนียมประเพณี) และความสำคัญของหลักนิติธรรม

ทักษะ 10. การดูแลสิ่งแวดล้อม

จบระดับประถมศึกษา

เรียนรู้ถึงความสำคัญของการดูแลสิ่งแวดล้อม ระบบปัญหาของทั้งท้องถิ่นและโลก รวมทั้งการแก้ปัญหาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ เช่น การปิดไฟและไม่ใช้น้ำสิ้นเปลือง

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

มีบทบาทในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ระบุปัญหา เชื่อมโยงระบบนิเวศน์และการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรับผิดชอบและมีเหตุผล รู้จักการนำสิ่งของกลับมาใช้ใหม่เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)

เข้าใจความสำคัญของความยั่งยืน และการดูแลสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ประเทศและโลกอย่างยั่งยืน รู้จักประเมินค่าผลกระทบของนวัตกรรมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคม

ทักษะ 11. ความสามารถด้านดิจิทัล

จบระดับประถมศึกษา

สามารถระบุเครื่องมือทางเทคโนโลยีได้หลากหลาย สามารถใช้เทคโนโลยีในการหาข้อมูลข่าวสารสนเทศ สื่อสาร สร้างสรรค์ ฝึกปฏิบัติ เรียนรู้ และเล่น

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

เปรียบเทียบและคัดสรรแหล่งวิทยาการทางเทคโนโลยีตามสภาพแวดล้อมของตน ใช้ตามความมุ่งหมายได้หลากหลาย ในแบบที่รับผิดชอบ และมีจริยธรรม เรียนรู้รูปแบบสื่อสารต่างๆ และเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ คัดสรร วิเคราะห์ ประเมินค่า จำแนก และจัดระบบ

จบระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)

ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างรับผิดชอบ และมีจริยธรรม เพื่อสืบค้น แก้ปัญหา ผลิตวัสดุ และเพื่อแสดงออกถึงความคิดไอเดีย ใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ให้ได้มากสุด เพื่อพัฒนาความคิดไอเดีย และนวัตกรรมสิ่งใหม่ๆ

การนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติระดับอาชีวศึกษา

จุดมุ่งหมายการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา คือ การศึกษาเพื่อการมีงานทำ (Learning for Jobs) จากการศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศเม็กซิโก พบจุดเด่นที่น่าสนใจจากผลการวิจัย เรื่อง A Learning for Jobs Review of Mexico ดังนี้

- ประเทศเม็กซิโกมีความมุ่งมั่นในการจัดการกับความท้าทายที่การอาชีวศึกษาต้องเผชิญ ตัวอย่างเช่น การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิรูปทางเทคโนโลยี การสร้างระบบเงินอุดหนุนในการฝึกงาน
- การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของเม็กซิโกให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เทคโนโลยี รวมทั้งสร้างโอกาสให้กับเด็กที่อยู่ห่างไกล และเป็นการศึกษาที่ดูแลกลุ่มนักเรียนที่มีความเสี่ยงต่อการออกกลางคัน
- อัตราการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากอาชีวศึกษามีน้อยกว่าร้อยละ 0.05 แสดงให้เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาจากอาชีวศึกษาของเม็กซิโกเกือบทั้งหมดมีงานทำในตลาดแรงงาน แสดงให้เห็นถึงการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
- เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการ / นายจ้างกับสถานศึกษา ในการผลิตผู้เรียนอาชีวศึกษาให้ตอบโจทย์ของนายจ้าง
- นักเรียนได้ฝึกทักษะที่ทันสมัยสอดคล้องกับการทำงานในศตวรรษที่ 21

การนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติระดับอุดมศึกษา

เม็กซิโกได้กำหนดกลยุทธ์การศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้ในแผนพัฒนาแห่งชาติ (PND) ซึ่งเป็นโปรแกรมการศึกษารายสาขา (PSE) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเชื่อมโยงกับการปฏิบัติ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นๆ ด้วย แต่ปัญหาของเม็กซิโกที่พบคือ แผนพัฒนาที่กำหนดอาจยังมีวัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน ทำให้การจัดสรรทรัพยากรยังไม่เหมาะสม

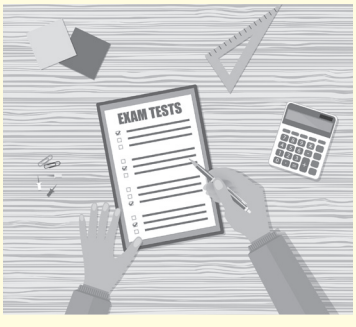

เนื่องจากเม็กซิโกไม่มีระบบบังคับของการรับรองคุณภาพภายนอกและการประกันคุณภาพสำหรับผู้ให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้น สถาบันในระดับอุดมของแต่ละรัฐ (HEIs) บางแห่งจึงไม่เข้ามามีส่วนร่วมในระบบการลงทะเบียนโปรแกรม (RVOE) ซึ่งหมายความว่ามีผู้เรียนบางคนจบการศึกษาระดับอนุปริญญาที่ไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและสถาบันในระดับอุดมศึกษาของแต่ละรัฐ (HEIs) จึงรับหน้าที่ในการสร้างระบบกำกับดูแลมหาวิทยาลัยในภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการดำเนินการตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ระบบการโอนและการสะสมเครดิต ระบบสถิติการศึกษาการระบุนักเรียนตัวเดียวเป็นระบบรับรองคุณภาพและการประกันคุณภาพระดับประเทศ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว เม็กซิโกจึงควรจัดตั้งหน่วยงาน

ประกันคุณภาพแห่งชาติซึ่งอาจเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร มีสถานะที่ไม่ใช่องค์กรภาครัฐเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการตรวจสอบคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาให้แข็งแกร่งขึ้น เพื่อให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งเป็นผู้ให้บริการทุกโปรแกรมการเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพขั้นต่ำที่ยอมรับได้

นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาทางเทคนิคขนาดเล็กหลายแห่ง มีความร่วมมือกับสถาบันเทคโนโลยีแห่งชาติ (Tecnológico Nacional de México) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แต่ยังขาดความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น จึงควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายกับสถาบันระดับอุดมศึกษาของแต่ละรัฐ (HEIs) ให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษา

เม็กซิโกมีระบบประกันคุณภาพตามแบบยุโรป ในปี ค.ศ. 1990 ได้จัดตั้งหน่วยงาน Comisión Nacional de la Assessación de la Educación Superior (CONAEVA) เพื่อทำหน้าที่จัดตั้งระบบประกันคุณภาพ โดยระบบประกอบด้วย การประเมินตนเองตามเกณฑ์ของ CONAEVA การตรวจสอบแต่ละสถาบันโดย Comités Interinstitucionales para la Evaluación de la Educación Superior (CIIES) และคณะกรรมการพิเศษ และสุดท้ายเป็นการประเมินผลภาพรวมของระบบการศึกษาทั้งหมด

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย

ระดับการศึกษาปฐมวัยยังไม่ใช้เกณฑ์การทดสอบคุณภาพในการวัดระดับความสามารถของนักเรียน แต่เน้นการพัฒนานักเรียนแบบองค์รวม

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการวัดระดับคุณภาพผู้เรียนด้วยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติในโรงเรียน (Evaluación Nacional del Logro Académico en Centros Escolares) (ENLACE)) เพื่อวัดประสิทธิภาพของนักเรียนทั่วประเทศ การประเมินนี้ถูกนำไปใช้เริ่มต้นที่เกรด 3 โดยจะวัดผล 2 วิชา คือ ภาษาสเปนและคณิตศาสตร์ ส่วนวิชาที่ 3 นั้นจะแตกต่างกันไปในแต่ละปี (เช่น ประวัติศาสตร์ในปี ค.ศ. 2010 ภูมิศาสตร์ในปี ค.ศ. 2011) ซึ่งผลการสอบ ENLACE นี้ ผู้ปกครองและชุมชนจะได้รับทราบผลด้วย (OECD, 2012) แต่ด้วยผลการสอบ ENLACE ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนกลายเป็นการติวข้อสอบเพื่อการสอบ จึงยกเลิกการสอบ ENLACE ไปในปี ค.ศ. 2015

การประเมินผลคุณภาพทางการศึกษาตามกรอบการศึกษาของเม็กซิโก แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินนักเรียน การประเมินครู การประเมินโรงเรียน และการประเมินระบบ ดังนี้

(1) การประเมินนักเรียน ใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ตั้งแต่การประเมินมาตรฐานแห่งชาติไปจนถึงการประเมินรายบุคคลอย่างต่อเนื่องในห้องเรียน ครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการประเมินนักเรียน

โดยนักเรียนทุกคนได้รับการประเมินอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษาในแต่ละหลักสูตรหรือสาขาวิชา นอกจากนี้ยังมีการประเมินในรอบสุดท้ายเป็นการสอบปลายภาค ด้วยเครื่องมือสำหรับการทดสอบใหม่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสอบ IDANIS และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสอบ EXANI I การประเมินเหล่านี้สามารถนำผลไปใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อศึกษาต่อในระดับต่อไป

(2) การประเมินครูและผู้บริหารโรงเรียน การประเมินครูมีความหมายครอบคลุมไปถึงบทบาทและภารกิจตามมาตรฐานครู เป็นไปตาม NTPC (National Teaching Post Competition) และ NETK (National Examination of Teaching Knowledge and Skills) เพื่อสร้างครูคุณภาพต่อไป

(3) การประเมินโรงเรียน เป็นการประเมินอย่างเป็นระบบ โดยโรงเรียนได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง ตามคำแนะนำและเครื่องมือที่มีให้ในระดับประเทศ การมีส่วนร่วมเป็นความสมัครใจของโรงเรียน ยกเว้นในกรณีที่โรงเรียนได้สมัครเข้าร่วมในการจัดการศึกษาตามโปรแกรมพิเศษของรัฐบาลกลาง เช่น โปรแกรมโรงเรียนคุณภาพ โรงเรียนไม่ต้องเข้าระบบการประกันภายนอกอีก

(4) การประเมินระบบ สำนักเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ (SEP) รับผิดชอบการติดตามและประเมินผลโดยรวมของระบบการศึกษา โดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันแห่งชาติเพื่อการประเมินและการประเมินผลการศึกษา (INEE) มีการใช้เครื่องมือหลากหลาย เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ผลลัพธ์การเรียนรู้ซึ่งถูกรวบรวมจากผลของการทดสอบทางการศึกษา (EXCALE) ตัวชี้วัดด้านการศึกษา เกณฑ์มาตรฐานนานาชาติของนักเรียน ประสิทธิภาพของข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับนโยบายด้วย

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

การประกันคุณภาพระดับอาชีวศึกษาของเม็กซิโก รับผิดชอบโดยหน่วยงาน Consejo Nacional de Normalizacion y Certification : CONOCER ซึ่งเป็นสถาบันที่ให้การรับรองความสามารถอย่างเป็นทางการตามความสามารถมาตรฐานระบบ (NCSS)

คณะกรรมการ CONOCER ประกอบด้วย หน่วยงานหลักในด้านการศึกษา กระทรวงแรงงานและเศรษฐกิจ มีตัวแทนของสหพันธ์นายจ้างรายใหญ่สามแห่งและเลขานุการทั่วไปของสหพันธ์สหภาพ

การค้าที่สำคัญสามแห่งในประเทศ ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจในการผลิตแรงงานที่มีประสิทธิผลในการทำงานรองรับตลาดแรงงานในประเทศ

ระบบการประกันคุณภาพจะให้ความสำคัญกับความสามารถที่ได้มาตรฐานมากกว่าองค์ความรู้ คุณสมบัติมาตรฐานจะถูกกำหนดตามความต้องการ ดังนั้น จึงมั่นใจได้ว่าผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทักษะที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้รับการฝึกงานและสร้างเสริมประสบการณ์ในสถานประกอบการด้วย

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคนสู่การทำงานในศตวรรษที่ 21 ซึ่งให้คุณค่ากับทักษะชีวิตและสมรรถนะจำเป็นที่หลากหลาย เช่น การเป็นพลเมือง การประกอบอาชีพ การประดิษฐ์นวัตกรรม การใช้เทคโนโลยี เป็นต้น ดังนั้น ระบบการประกันคุณภาพที่ดีจะต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนได้ว่า บุคคลนั้นจะมีคุณลักษณะที่เป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการจริง แต่อย่างไรก็ตาม ในการประกันคุณภาพผู้เรียน ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา จึงให้ความสำคัญกับรูปแบบที่หลากหลายซึ่งเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่

ปัจจุบันประเทศเม็กซิโกยังพบปัญหาในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

- กระบวนการออกใบอนุญาต การประเมินผลและการรับรองวิทยฐานะระดับอุดมศึกษา ยังไม่สอดคล้องกับหลักการการประกันคุณภาพการศึกษา (OECD,2019)
- ไม่มีองค์กรประกันคุณภาพสาธารณะที่เชื่อถือได้ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนร่วมในการประเมินและรับรองโปรแกรมการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมทั้งประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษาและออกหนังสือรับรอง มีความหลากหลายมากเกินไป
- การทำงานของหน่วยงานรับรองและประเมินผลไม่ครอบคลุมโปรแกรมการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลายแห่งในเม็กซิโก ทั้งการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีก็ไม่ได้รับการประเมินภายนอกและไม่ครอบคลุมขั้นตอนการรับรองคุณภาพ
- ยังพบข้อจำกัดในการทำงานขององค์กร CENEVAL เพื่อประเมินผลคุณภาพการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานของนักศึกษา
- มาตรฐานคุณภาพที่ใช้ในการรับรองและการประเมินคุณภาพไม่เชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และขาดการมีส่วนร่วม
- คำจำกัดความและการวัดคุณภาพในโครงการอุดมศึกษาต้องปรับให้เข้ากับความหลากหลายของการให้บริการรวมถึงการศึกษาวิชาชีพและการศึกษาทางไกล
- ตัวชี้วัดในการวัดปัจจัยการผลิต กระบวนการ ผลิต และผลผลิต ยังไม่เหมาะสม เช่น อัตราการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร การจ้างงานและรายได้ การผลิตระดับบันฑิตศึกษา
- ไม่มีขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพเพียงพอสำหรับการรับรองสถาบันอุดมศึกษา

- หลักฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาบางเรื่อง ไม่ได้ถูกนำมาใช้เผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน
- ข้อตกลงในการประกันคุณภาพการศึกษา ยังไม่รองรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ตามหลักสูตร

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

> “สถาบันการประเมินการศึกษาแห่งชาติ (National Institute for Educational Evaluation : INEE) เป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระบบการประเมินผลการศึกษาของชาติ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนคุณภาพ และความเสมอภาคทางการศึกษา มีหน่วยงาน PLANEA (National Plan for Students’ Learning Evaluations Plan Nacional para la Evaluación de los Aprendizajes) เป็นภาคีสำคัญในการสร้างระบบการประเมินให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ใช้ข้อมูลเป็นกลไกในการจัดการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพในระดับมลรัฐและโรงเรียน”

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย

สำนักเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ (SEP) กำหนดให้โรงเรียนปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนเข้าเรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ มีการสร้างมาตรฐานเนื้อหาหลักสูตรสำหรับโรงเรียนของรัฐและเอกชนซึ่งรวมถึงการสอนภาษาสเปน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปะและพลศึกษา บูรณาการอย่างเป็นองค์รวม โดยมีสถาบันแห่งชาติเพื่อการประเมินการศึกษา (INEE) ตรวจสอบมาตรฐานและให้การควบคุมคุณภาพดูแลร่วมกับมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบในแต่ละมลรัฐ

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (เกรด 7 - 9) เป็นการศึกษาภาคบังคับและมีระยะเวลาสามปี โดยรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน และนักเรียนสามารถติดตามการเรียนการสอน (educación secundaria general) หรือการศึกษาเชิงเทคนิค (educación secundaria técnica) ด้วยตนเองได้ซึ่งนำไปสู่การศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี (เกรด 10 - 12) นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นหลักสูตรเน้นสายอาชีพ พาณิชยศาสตร์และศิลปะ ผ่านการกำกับดูแลโดยสถาบันแห่งชาติเพื่อการประเมินการศึกษา(INEE) ตรวจสอบมาตรฐานและให้การควบคุมคุณภาพ ดูแลร่วมกับมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบในแต่ละมลรัฐ

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

สำนักเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ (SEP) รับผิดชอบการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพของอาชีวศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการเตรียมและพัฒนาครูและผู้ฝึกสอนร่วมกับศูนย์สหวิทยาการเพื่อการวิจัยและการสอนการศึกษาทางเทคนิค (Centro Interdisciplinario de Investigación y Docencia en EducaciónTécnica, CIIDET) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการพัฒนาความเชี่ยวชาญในการศึกษาขั้นพื้นฐานและด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี และการศึกษาต่อเนื่องสำหรับอาจารย์อาชีวศึกษา รวมทั้งให้การฝึกอบรมเพื่อให้อาจารย์มีคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับการสอน

UNESCO ได้ทำการศึกษาการดำเนินการในการปฏิรูปการศึกษาของเม็กซิโกปี ค.ศ. 2013 - 2018 (Programa Sectorial de Educacion) โดยศึกษาในระบบอาชีวศึกษาพบว่า การพัฒนาที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาในระบบหลักสูตรคู่ เพื่อให้สถาบันการศึกษาสามารถผลิตอัตรากำลังคนตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเริ่มเปิดให้มีโอกาสฝึกงานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา

จากการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคการศึกษาแห่งชาติ ระบุว่าการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาของเม็กซิโกกำลังเผชิญความท้าทายในการเสริมสร้างความเท่าเทียมและกระจายการศึกษาในทุกพื้นที่ของเม็กซิโกรวมถึงกลุ่มคนชายขอบด้วย ดังนั้น เม็กซิโกจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ ถ่ายทอดทักษะที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงโรงเรียน โครงสร้างพื้นฐาน และจัดหาอุปกรณ์การสอนที่พัฒนาทักษะของนักเรียนให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันและอนาคตได้

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เม็กซิโกได้จัดให้มีการประชุมรับรองความถูกต้องในการศึกษา (Reconocimiento de Validez Oficial de Estudios (RVOE) โดยรัฐบาลกลาง ในขณะที่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและสถาบันของรัฐได้รับการยอมรับโดยอัตโนมัติ สถาบันเอกชนส่วนใหญ่จะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐเพื่อรับ RVOE โดยจะต้องผ่านการประเมินด้านทรัพยากรและสรรพกำลังที่เพียงพอ อาจารย์ผู้สอนส่งการประเมินตนเองและรอการอนุมัติโปรแกรมการศึกษาจากรัฐบาลกลาง Comisión Nacional de Evaluación para la Educación Superior (CONAEVA)

มหาวิทยาลัย (HEIs) ใน 32 มลรัฐ และภาคเอกชนยังสามารถขอการรับรองโปรแกรมได้โดยสมัครใจภายใต้หน่วยงาน El Consejo para la Acreditación de la Educación Superior, A.C. (COPAES, สภาการรับรองการศึกษาระดับอุดมศึกษา) ที่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2000 เพื่อปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพทั่วประเทศ โดยโคปาเป็นองค์กรอิสระเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร มีหน้าที่ดูแลหน่วยงานที่ได้รับการรับรองคุณภาพโปรแกรมขนาดเล็กกว่า 30 หน่วยในสาขาวิชาต่างๆ งานรับรองวิทยฐานะ งานรับรองหลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยผลลัพธ์ที่ออกมา หากประสบความสำเร็จจะได้ระดับคุณภาพเป็น “ระดับดี” (buena calidad) เมื่อผ่านการรับรองแล้ว ทางสถาบันจะต้องสมัครเพื่อเข้ารับการรับรองทุก 5 ปี ทั้งนี้ โปรแกรมที่ได้รับการรับรองจะมีคุณวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีสิทธิ์ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลและเงินช่วยเหลือเพิ่มเติม

เมื่อ ค.ศ. 2019 โคปาได้ให้การรับรองคุณภาพการศึกษา 3,962 โปรแกรม คิดเป็นร้อยละ 47 ของการลงทะเบียนเรียนระดับปริญญาตรีทั้งหมดในระดับอุดมศึกษา หลักสูตรบัณฑิตศึกษาได้รับการประเมินโดยสภาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ หลักสูตรที่มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานขั้นต่ำจะได้รับการกำหนดให้เป็นหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ (Programas de Posgrado de Excelencia) และถูกรับรองในทะเบียนบัณฑิตศึกษาระดับชาติ (Padrón del Programa Nacional de Posgrados de Calidad หรือ PNPC) ส่วนหลักสูตรได้รับการจัดประเภทเป็น “ระดับสูง” (Alto Nivel) จะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มการรับรองในระดับนานาชาติ (Competencia Internacional)

ทั้งนี้ มีข้อสังเกต คือ สถาบันเอกชนที่เสนอขอรับการรับรองหรือส่งหลักสูตรสำหรับการตรวจสอบการประกันคุณภาพโดยสมัครใจยังมีจำนวนน้อย และมหาวิทยาลัยของรัฐมีประมาณร้อยละ 10 ที่ได้รับการรับรองหลักสูตรระดับปริญญาตรีอย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม จำนวนสถาบันภาครัฐและเอกชนที่เปิดสอนหลักสูตรที่ได้รับการรับรองแล้วนั้น เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา และคิดเป็นร้อยละ 65 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในหลักสูตรที่ได้รับการรับรอง

สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

จากการศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาไปสู่การพัฒนาการศึกษา พบว่า เม็กซิโกประกาศรัฐธรรมนูญการปฏิรูปหลักสูตรใหม่ในศตวรรษที่ 21 มีการกระจายอำนาจลงสู่มลรัฐต่างๆ ในระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้กรอบสมรรถนะในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาสามารถสร้างมาตรฐานตามบริบทของตนเองได้ในระดับสากล ส่วนหลักสูตรและการสอนระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกำหนดใช้สมรรถนะย่อยสำหรับการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาระดับบุคคลและสังคม และความเป็นอิสระของหลักสูตร

นอกจากนี้ เม็กซิโกมีระบบประกันคุณภาพตามแบบยุโรป (CONAEVA) และมีคณะกรรมการพิเศษและการประเมินผลภาพรวมของระบบการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับมาตรฐานด้านความสามารถมากกว่าองค์ความรู้ ส่วนระดับอาชีวศึกษารับผิดชอบโดยกระทรวงแรงงานและเศรษฐกิจ ตัวแทนสหพันธ์นายจ้างและสหพันธ์สหภาพการค้าที่สำคัญ (CONOCER) ซึ่งได้ประกาศรับรองมาตรฐานอย่างเป็นระบบ (NCSS) ส่วนระดับอุดมศึกษาใช้กระบวนการประกันคุณภาพ (QA) ที่มีความสอดคล้อง สามารถควบคุมคุณภาพหรือปรับเปลี่ยนได้อย่างยืดหยุ่น ส่วนด้านการกำกับติดตาม ดำเนินการโดย สำนักงานเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ (SEP) สำนักงานมลรัฐทั้ง 32 รัฐ มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในแต่ละรัฐเป็นผู้ร่วมในการกำกับดูแล ทั้งนี้สถานศึกษาและสถาบันการศึกษาทุกแห่งต่างมีอิสระในการดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นเอกภาพ

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ :

“สาธารณรัฐสิงคโปร์”

ข้อมูลทั่วไป

สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นประเทศที่ประชากรมีคุณภาพชีวิตดีที่สุดในเอเชีย คิดเป็นอันดับที่ 11 ของโลก (จัดอันดับโดย The Economist Intelligence Unit’s “Quality of Life Index”) มีทุนสำรองเป็นเงินตราต่างประเทศมากเป็นอันดับ 9 ของโลก และมีประชากรหนาแน่นเป็นอันดับ 2 ของโลก ร้อยละ 74.2 ของประชากรสิงคโปร์เป็นชาวจีนซึ่งพูดภาษาถิ่นหลายภาษา ร้อยละ 13.4 เป็นชาวมาเลเซีย ร้อยละ 9.2 เป็นชาวอินเดีย ร้อยละ 3.2 เป็นชาวยุโรป อาหรับและอื่นๆ ภาษาราชการที่รัฐบาลรับรองมีทั้งสิ้น 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษามาเลย์ ภาษาจีน (แมนดาริน) และภาษาทมิฬ โดยภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการหลักของประเทศสิงคโปร์

ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา

“กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education) ของประเทศสิงคโปร์ ทำหน้าที่บริหารการศึกษาทุกระดับ โดยปลัดกระทรวงเป็นผู้บริหารระดับสูงสุด และมีรองปลัดกระทรวง 3 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายสามัญศึกษา (Deputy General Education) 2) ฝ่ายนโยบาย (Deputy Secretary of Policy) และ 3) ฝ่ายบริการ (Deputy Secretary of Services) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 สิงคโปร์ได้กำหนดนโยบายเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-Centric, Value-Driven) กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายพื้นฐานสำคัญให้จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพไปจนถึงระดับผู้เรียน โดยกำหนดแนวทางการศึกษาเป็นหลักการสำคัญว่า “ต้องจัดการศึกษาพื้นฐานที่เข้มแข็ง และจัดการศึกษาเพื่ออนาคตของผู้เรียน””

วิสัยทัศน์ของหลักสูตรกำหนดไว้กว้างๆ ว่า พื้นฐานเข้มแข็ง เรียนรู้อนาคต (Strong Fundamentals, Future Learnings) นอกจากนี้ยังกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาเพื่อประชาชนเป็นคนที่มีบุคลิกภาพดี (Strength Character) เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่า (Citizenship and Values Education)”

มาตรฐานการศึกษาชาติสิงคโปร์เป็นกรอบความคิดที่เรียกว่าผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education หรือ DOE) โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ได้รับการศึกษาไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1) ผู้มีความมั่นใจ (Confident Person) เป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะสูงด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

2) ผู้เรียนรู้ที่นำตนเองได้ (Self-directed Learner) เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างมุ่งมั่น สามารถตั้งคำถามและสะท้อนความคิดของตัวเองได้ สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเชี่ยวชาญ

3) พลเมืองดีมีจิตสำนึก (Concerned Citizen) เป็นผู้มีสำนึกต่อส่วนรวม ปฏิบัติกิจของส่วนรวมทั้งระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก ยอมรับและเอาใจใส่ผู้อื่น

4) ผู้ร่วมพัฒนาที่มุ่งมั่น (Active Contributor) เป็นผู้มุ่งมั่นการพัฒนาโดยสามารถตั้งเป้าหมายที่มีมาตรฐานสูง สามารถพัฒนาสิ่งต่างๆ สู่เป้าหมายได้โดยใช้ความคิดในการปรับเปลี่ยนที่ยืดหยุ่น กล้าเสี่ยง และมีความคิดริเริ่มอยู่ในตัวตน มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมต่างๆ ได้

เมื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาการศึกษากับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (DOE) พบว่ามีความเชื่อมโยงกัน ประเทศสิงคโปร์ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ (DOE) เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียน เน้นไปถึงตัวผู้เรียน (Student Centric) และเน้นคุณค่า (Value) ตามนโยบายระดับชาติ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การศึกษาของสิงคโปร์มีคุณภาพสูง คือ การเชื่อมประสานการทำงานอย่างเป็นระบบระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ (MOE) สถาบันการพัฒนาครูแห่งชาติ (NIE) และสถานศึกษา (Schools) ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาและกำกับติดตามคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน โดยมีการจัดการศึกษาระดับต่างๆ ดังนี้

1. **ระดับก่อนประถมศึกษา (Pre-primary)** เป็นการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุก่อน 7 ปี กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสังคมและครอบครัว (Ministry of Social and Family) มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยหน่วยงาน องค์กรเอกชน ภาคธุรกิจ มูลนิธิ องค์กรศาสนา และชุมชน

2. **ระดับประถมศึกษา (Primary)** เป็นการศึกษาภาคบังคับ 6 ปี ประกอบด้วย ขั้นพื้นฐาน (Foundation Stage) 4 ปี และขั้นมีแนวทาง (Orientation Stage) อีก 2 ปี หลักสูตรระดับประถมศึกษาเน้นวิชาแกน 4 วิชา คือ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาแม่ ทุกวิชามีการเรียนการสอนและการสอบเป็นภาษาอังกฤษ ยกเว้นภาษาแม่ซึ่งสอนและสอบเป็นภาษาแม่ตามเชื้อชาติของผู้เรียน เช่น ภาษามาเลย์ ภาษาจีนแมนดาริน หรือภาษาทมิฬ โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ไม่เก็บค่าเล่าเรียน แต่อาจมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ ได้

3. **ระดับมัธยมศึกษา (Secondary)** กำหนดระยะเวลาในการเรียน 4 - 5 ปี ประกอบไปด้วย 4 สายการเรียน ได้แก่ 1) สายพิเศษเร่งรัด 2) สายสามัญเน้นวิชาการ 3) สายสามัญเน้นด้านเทคนิค และ 4) สายอาชีพ

4. **ระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา หรือก่อนระดับมหาวิทยาลัย (Post-secondary หรือ Pre-university)** จัดการเรียนการสอนใน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) Junior College 2) Polytechnic 3) Institutes of Technological Education (ITE) โดยรูปแบบ Polytechnic และ ITE จัดเป็นการอาชีวศึกษา

5. **ระดับมหาวิทยาลัย (University)** จัดการศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มหาวิทยาลัยมีหลากหลาย ทั้งรูปแบบสถาบันทางเทคโนโลยี และมหาวิทยาลัยที่ใช้หลักสูตรเน้นวิชาการและการวิจัย

โดยสรุประบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 7

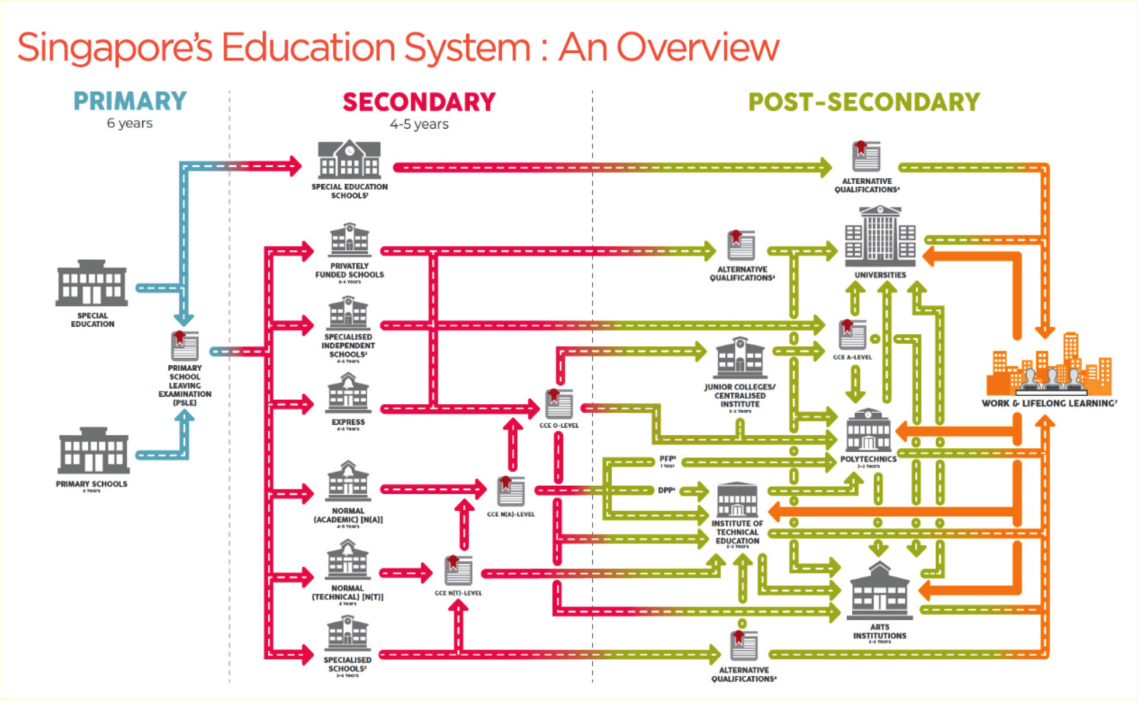

ภาพที่ 7 ระบบการศึกษาประเทศสิงคโปร์ (ที่มา : : https://www.moe.gov.sg/images/default-source/album/education/landscape/images/singapore-education-overview.jpg)

มาตรฐานการศึกษาของประเทศสิงคโปร์

มาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นกรอบความคิดที่เรียกว่า "ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา" (Desired Outcomes of Education หรือ DOE) ซึ่งระบุคุณสมบัติผู้เรียนที่มีความชัดเจน กระชับ เข้าใจได้อย่างตรงกัน มีนโยบายส่งเสริมการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติในด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ได้รับการศึกษาไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1. **ผู้มีความมั่นใจ** (Confident Person) เป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะสูงด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

2. **ผู้เรียนรู้ที่นำตนเองได้** (Self-directed Learner) เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมุ่งมั่น สามารถตั้งคำถามและสะท้อนความคิดของตัวเองได้ สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเชี่ยวชาญ

3. **พลเมืองดีมีจิตสำนึก** (Concerned Citizen) เป็นผู้มีสำนึกต่อส่วนรวม ปฏิบัติกิจของส่วนรวมทั้งระดับท้องถิ่นถึงระดับโลก ยอมรับและเอาใจใส่ผู้อื่น

4. **ผู้ร่วมพัฒนาที่มุ่งมั่น** (Active Contributor) เป็นผู้มุ่งมั่นการพัฒนา โดยสามารถตั้งเป้าหมายที่มีมาตรฐานสูง สามารถพัฒนาสิ่งต่างๆ สู่เป้าหมายได้โดยใช้ความคิดในการปรับเปลี่ยน ยืดหยุ่น กล้าเสี่ยง และมีความคิดริเริ่มอยู่ในตัวตน มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมต่างๆ ได้

การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ (DOE) เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล

การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่แต่ละระดับเกี่ยวข้องกับฝ่ายต่างๆ โดยกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ในการกำกับ ติดตามให้ได้มาตรฐาน สถาบันหรือสถานศึกษาแต่ละระดับดำเนินการพัฒนาและจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน นอกจากการใช้กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (DOE) เป็นกรอบมาตรฐานแล้ว แต่ละระดับการศึกษายังมีแนวคิดที่เป็นลักษณะเฉพาะ เพื่อเป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมด้วย แม้การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่แต่ละระดับจะเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย แต่การกำกับติดตามโดยหน่วยกำกับติดตาม ไม่มีความซับซ้อนหรือยุ่งยากต่อการปฏิบัติงานเนื่องจากกรอบหรือหลักการมีความชัดเจน กระชับ โดยกรอบกระบวนการสำหรับแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ กรอบกระบวนการพัฒนาหลักสูตร หลักเกณฑ์ในการตรวจติดตามคุณภาพโรงเรียน คุณภาพครู คุณภาพหลักสูตร และการวัดประเมินผลในระดับชาติ

ดังนั้นการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่ระดับปฏิบัติจะมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่ใช้ทั้งหลักศูนย์กลางอำนาจ และความมีอิสระ (Centralization and autonomy) เป็นลำดับแบบ tight - loose - tight ดังนี้

tight – การยึดหลักศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่ระดับชาติมีความเคร่งครัด มีการกำหนดกรอบหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ มีความแน่นอน ชัดเจน มีนโยบายขับเคลื่อน “Student-Centric, Values-Driven” มาตรฐานการศึกษา (DOE) วิสัยทัศน์หลักสูตรกำหนด Strong Fundamentals, Future Learning ได้อย่างชัดเจนต่อการปฏิบัติ

loose – จากนโยบายระดับชาติสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษาหรือสถาบัน เป็นการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิด “School-based Curriculum” ที่ให้อิสระ (Autonomy) ในการกำหนดลักษณะเฉพาะของหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีความยืดหยุ่นสูง โรงเรียนหรือสถาบันต้องพัฒนาหลักสูตรเอง สามารถเพิ่มเติมลักษณะเฉพาะหรือจุดเด่นของโรงเรียนได้ เนื่องจากสังคมสิงคโปร์มีวัฒนธรรมหลากหลาย (Cultural Diversity) การจัดการศึกษาจึงต้องใช้กลวิธีและการจัดการต่างๆ ที่หลากหลาย โรงเรียนต้องมีสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่เอื้อต่อวัฒนธรรมที่หลากหลาย (School-based Multiculturalism) และมีความยืดหยุ่น

tight – ความเคร่งครัดในคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยดูผลลัพธ์ตาม DOE ที่กำหนดไว้ มีการกำหนดระยะเวลาในการพัฒนาหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการทดสอบระดับชาติ (National Exams) ที่เข้มงวดและเน้นคุณภาพ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ (DOE) เป็นกรอบสำหรับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกระดับที่เน้นถึงตัวผู้เรียน (Student Centric) และเน้นคุณค่า (Value) ตามนโยบายระดับชาติ โดยมีเป้าหมายการศึกษาให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพดี (Strength Character) เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่า (Citizenship and Values Education) สิงคโปร์จึงได้กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละระดับการศึกษาและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับเด็กเพื่อเป็นกรอบสำหรับการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับชั้น ดังนี้

ระดับก่อนประถมศึกษา

1) รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด
2) รู้จักการแบ่งปันและผลัดกันกับคนอื่นๆ
3) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
4) มีความอยากรู้อยากเห็นและสำรวจสิ่งรอบตัว
5) มีความสามารถในการฟังและพูดด้วยความเข้าใจ
6) มีความสุขและมีความรู้สึกที่ดีกับตัวเอง
7) มีสุขนิสัย สุขภาพกายที่ดีและมีความสุขกับงานศิลปะ
8) รักครอบครัว เพื่อน ครู และโรงเรียน

ระดับประถมศึกษา

1) สามารถแยกแยะความถูก ความผิด
2) รู้จุดแข็งที่ตนเองสามารถพัฒนาได้
3) รู้จักการสร้างความเป็นมิตรและการแบ่งปัน
4) มีความสนใจใคร่รู้ในสิ่งต่างๆ
5) มีความสามารถในการคิดและมีความเชื่อมั่นในตนเองที่จะแสดงออก
6) มีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง
7) มีสุขนิสัยที่ดีและรักศิลปะ
8) รู้จักและรักสิงคโปร์

ระดับมัธยมศึกษา

1) มีคุณธรรมและความซื่อสัตย์
2) มีความเชื่อมั่นในตนเองที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลง
3) สามารถทำงานและแบ่งปันกับผู้อื่น
4) มีความสร้างสรรค์และสนใจใฝ่รู้
5) รู้คุณค่าของความคิดที่แตกต่างและมีความสามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
6) มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน
7) รักการออกกำลังกายและมีสุนทรียภาพกับงานศิลปะ
8) เชื่อมั่นในสิงคโปร์และเข้าใจว่าอะไรสำคัญสำหรับสิงคโปร์

ระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา

1) มีคุณธรรมและความกล้าหาญที่จะยืนหยัดในความถูกต้อง
2) ยอมรับและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
3) รับผิดชอบต่อสังคมและสามารถอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข
4) มีความคิดสร้างสรรค์ในด้านนวัตกรรมและมีจิตวิญญาณของผู้ประกอบการ
5) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารที่โน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นตาม
6) มีความตั้งใจในการแสวงหาความเป็นเลิศ
7) มีการใช้ชีวิตให้มีสุขภาพดีและเห็นคุณค่าของกีฬา
8) มีความภาคภูมิใจที่เป็นชาวสิงคโปร์และเข้าใจในความเป็นสิงคโปร์

กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบของหลักสูตร (Curriculum Framework) โดยกำหนด 2 ขั้นตอนหลักของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร (Two broad phases) คือ

1. ขั้นการทบทวน ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร (Review, Design and Development of The Curriculum)

2. ขั้นการนำไปใช้และประเมิน (Implementation and Evaluation of the Curriculum) กำหนดวงจรการพัฒนาหลักสูตร 6 ปี (6 year curriculum cycle) ดังนี้

- ปีที่ 1 ทบทวนหลักสูตรระดับรายวิชา และทดลองการใช้สื่อการสอนใหม่ๆ
- ปีที่ 2 และปีที่ 3 ทบทวนกระบวนการต่างๆ โดยสามารถปรับย่อยได้ ปรับวิชาได้ (minor adjustments)
- ปีที่ 4 ทบทวนประเมินหลักสูตรโดยคณะกรรมการ
- ปีที่ 5 และปีที่ 6 ประเมินเมื่อครบรอบการใช้หลักสูตร ทบทวน และนำผลการประเมินเพื่อการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ พัฒนาครู พัฒนาสื่อเรียนรู้ เป็นต้น

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผลแต่ละระดับการศึกษาของสิงคโปร์ จะต้องพัฒนาภายใต้กรอบมาตรฐานระดับชาติ โดยกำหนดองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (DOE) และสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และการกำหนดผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน แต่ยังคงมีอิสระเพื่อให้การศึกษาในระดับนั้นๆ มีคุณค่า และมีความเข้มแข็ง ทั้งนี้สามารถแสดงความเชื่อมโยงของสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 กับกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ (DOE) ทั้ง 4 ด้าน ได้ดังต่อไปนี้

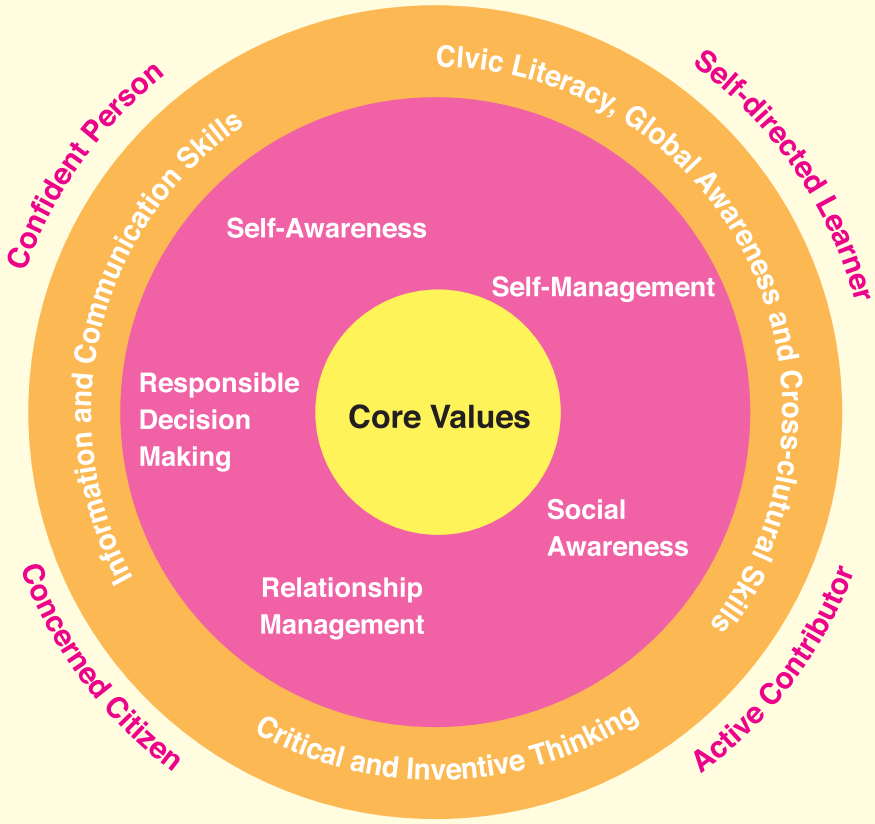

21st Century Competencies

ภาพที่ 8 การนำสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 เพื่อกำหนดทักษะสำคัญหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา
ที่มา : https://curriculumredesign.org/wp-content/uploads/Paris2012_SingaporeCase_Final-Read-Only-Compatibility-Mode.pdf

จากแผนภาพแสดงความเชื่อมโยงสำคัญของหลักสูตร ซึ่งมี 3 ด้าน ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (DOE) คือ ทักษะชีวิต ทักษะด้านความรู้ และการทำโครงงาน นำไปสู่การพัฒนาตัวตนของผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาคุณสมบัติที่สำคัญในตัวผู้เรียน เป็นสมรรถนะด้านสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Competencies) ประกอบไปด้วย

(1) การตระหนักรู้ด้วยตัวเอง (Self-Awareness)

(2) การจัดการตนเอง (Self-Management)

(3) ความรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเอง (Responsible Decision-Making)

(4) การจัดการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Relationship Management)

(5) ความตระหนักต่อสังคม (Social Awareness)

ความคาดหวังของการออกแบบหลักสูตร ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ ทักษะ และความตระหนักในการจัดการตนเอง และจัดการความสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคุณลักษณะสำคัญที่เป็นพื้นฐานของสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ที่นำมาใช้ในการออกแบบหลักสูตร ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงประดิษฐ์ (Critical and Inventive Thinking) และทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Skills)

การพัฒนาหลักสูตรที่มีลักษณะพิเศษ หรือลักษณะเฉพาะสำหรับผู้เรียนแต่ละโรงเรียน สามารถทำได้ เช่น หลักสูตรพิเศษสำหรับนักเรียนที่ต้องการเรียนภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีนอย่างเข้มข้น หรือเรียนทั้ง 2 ภาษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้มีโรงเรียนแบบพิเศษ (SIS : Specialized Independent School) เช่น โรงเรียนที่มีหลักสูตรเน้นคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ กีฬา และศิลปะ เป็นต้น ประเทศสิงคโปร์ส่งเสริมให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการ (IP : Integrated Programme) หรือ Through - Train Programme) โดยโรงเรียนหรือสถาบันพัฒนาหลักสูตรที่จัดการศึกษารูปแบบพิเศษ หรือแบบเฉพาะเจาะจงต้องรับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการเสียก่อน จึงจะสามารถดำเนินการได้ ตัวอย่างรูปแบบโรงเรียนที่จัดการศึกษารูปแบบพิเศษ ได้แก่

- โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรที่มีความเฉพาะเจาะจง (Specialized Independent School) สำหรับนักเรียนเก่งพิเศษ (talent in specifics areas) ใช้เวลาเรียน 4 - 6 ปี เทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาและหลังมัธยมศึกษา
- โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรเองเพื่อเป็นทางเลือก (Privately-funded School) สำหรับชาวสิงคโปร์ ใช้เวลาเรียน 4 - 6 ปี เทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาและหลังมัธยมศึกษา
- โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของลูกค้า (Customized Special Education curriculum) ใช้เวลาเรียน 4 - 6 ปี เทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาและหลังมัธยมศึกษา
- International and Private School เช่น Anglo-Chinese School (International), Hwa Chong International School, SJI International School โรงเรียนเหล่านี้พัฒนาหลักสูตรจัดการศึกษาโดยรับนักศึกษาจากชาติต่างๆ เช่น มาเลเซีย อินเดีย อินโดนิเซีย จีน เกาหลี ฟิลิปปินส์ เวียดนาม เนเธอร์แลนด์ และอังกฤษ

ทั้งนี้แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผลของผู้เรียนตามระดับการศึกษา แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ (DOE) เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล

ระดับก่อนประถมศึกษา

การพัฒนาหลักสูตร

จัดการศึกษารูปแบบที่ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ อาทิ • Nursery • Playgroup • Kindergarten โดยหน่วยงาน องค์กรเอกชนหรือภาคธุรกิจเอกชน มูลนิธิ องค์กรทางศาสนา สิ่งสำคัญหรือหลักการในการจัดการศึกษาระดับนี้ คือ • การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี • การจัดกิจกรรม ด้านภาษา ด้านตัวเลข กิจกรรมพัฒนาตัวตนของเด็ก พัฒนาทักษะทางสังคม การเล่นกลางแจ้งเพื่อเตรียมเด็กเข้าเรียนระดับประถมศึกษาการวัดและประเมินผล ไม่มีการสอบระดับชาติ ผู้สอน หรือผู้ดูแลตรวจสอบการพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานในการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ระดับประถมศึกษา

การพัฒนาหลักสูตร

1) โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรเอง (School-based Curriculum) ยึดกรอบนโยบายระดับชาติ
2) กระทรวงศึกษาธิการกำกับติดตาม
3) เปิดโอกาสให้มีหลักสูตรทางเลือกได้ เช่น หลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กเก่งพิเศษ (GEP: Gifted Education Programe)
4) กระทรวงศึกษาธิการกำหนดกรอบโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วยคุณค่าแกนกลาง (Core Value) ได้แก่ (1) ทักษะชีวิต ศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองและคุณธรรม กิจกรรมการดูแลด้านจิตใจและการแนะแนวอาชีพการศึกษาเกี่ยวกับชาติ และพลศึกษา (2) ทักษะด้านความรู้ กำหนดให้เรียนโครงงาน และเน้นทักษะการคิด

ระดับมัธยมศึกษา

การพัฒนาหลักสูตร

1) กระทรวงศึกษาธิการกำหนดกรอบการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก ได้แก่
   (1) ด้านภาษา ให้เรียนทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาแม่อื่นๆ
   (2) ด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์
   (3) ด้านมนุษยศาสตร์และศิลปะ และเพิ่มเติมด้านทักษะชีวิต มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับชาติ การทำโครงงาน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับสังคม เพื่อให้เด็กพัฒนาก้าวหน้าเป็นพลเมืองที่ดี มีจิตสำนึกและเป็นผู้ร่วมพัฒนาที่มุ่งมั่นตามกรอบ DOE
2) กำหนดสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเชิงประดิษฐ์ ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร
3) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ (Integrated Subject) โดยทุกวิชาสามารถปรับเพิ่มเนื้อหาใหม่ๆ ที่สำคัญเกี่ยวข้อง รวมทั้งทักษะใหม่ๆ (new skills) ได้ในทุกวิชา
4) การพัฒนาหลักสูตรเกิดจากการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย เพื่อให้เหมาะสมและเชื่อมโยงกับระดับที่สูงขึ้น ลดช่องว่างระหว่างหลักสูตรระดับต่างๆ มีบุคลากรภาคอุตสาหกรรม สถาบันวิจัย และองค์กรอื่น ให้บริการจัดการศึกษาตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ใช้แหล่งศึกษาดูงานเพื่อฝึกฝนเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามสภาพบริบทจริง
   1) เน้นให้วัดคุณค่าที่อยู่ในตัวผู้เรียน รวมถึงประเมินการพัฒนาสมรรถนะ (Development of Competencies) กำหนดสมรรถนะสำคัญที่มีการประเมินระดับชาติ คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสร้างสรรค์นวัตกรรม การสื่อสาร ความสามารถในการทำงานร่วมมือด้วยตนเองอย่างอิสระ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะ ICT และการเป็นพลเมืองดีที่เข้มแข็ง
   2) มีการทดสอบระดับชาติ หลังจบชั้นปีสุดท้าย ซึ่งเทียบเท่ากับการได้รับประกาศนียบัตรทางการศึกษา ซึ่งมีหลายระดับ เช่น GCE ‘O’ lever สำหรับสายเร่งรัด และ GCE ‘N’ lever สำหรับสายสามัญ
   3) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2019 ไม่มีการสอบกลางปีชั้น Sec.1 เพื่อให้นักเรียนได้ปรับตัวในการเข้าเรียนมัธยมศึกษา

ระดับอาชีวศึกษา

การพัฒนาหลักสูตร

1) หลักสูตร Polytechnic มีหลากหลายสาขา เน้นการฝึกปฏิบัติงานให้มีทักษะในการทำงาน การเรียนและการฝึกงานใช้ความร่วมมือจากสถานประกอบการ
2) ผู้เรียน Polytechnic ต้องมีประสบการณ์การทำงาน หลักสูตรสำหรับ ITE เน้นความต้องการของภาคอุตสาหกรรม และผู้ว่าจ้าง ผู้จบการศึกษามีงานในสาขาที่ตนเรียนทันที
3) ผู้ทำงานในสถานประกอบการ ที่ร่วมมือกับ ITE สามารถเรียน Part-time ควบคู่กับการทำงาน มีหลักสูตรเพื่ออุตสาหกรรมนั้นๆ เช่น อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น
4) กรอบนโยบายในการพัฒนาหลักสูตร ITE เน้นการจัดการศึกษาเพื่อฝึกทักษะสำหรับอนาคต มีหลักสาคัญ คือ
   (1) เป็นการศึกษาที่เป็นทางเลือกที่ดีของผู้เรียนซึ่งแต่ละคนจะได้รับการฝึกอาชีพ
   (2) เป็นการศึกษาเชิงบูณาการ มีระบบดี ตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรม
   (3) เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้จ้างงานให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะฝีมือและมีความเชี่ยวชาญ (mastery)
   (4) เป็นการศึกษาที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรสำหรับ ITE จึงเน้นทั้งการทำมาหากินและการเรียนรู้ (The Skills Future Earn and Learn)

ระดับมหาวิทยาลัย

การพัฒนาหลักสูตร

1) มหาวิทยาลัยเป็นผู้พัฒนาหลักสูตรของตนเองอย่างอิสระ แต่อยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดการศึกษาตามศาสตร์ต่างๆ ทั้งระดับปริญญาตรี - เอก
2) มหาวิทยาลัยของสิงคโปร์ มีหลักสูตร ระดับปริญญาตรี - เอก เน้นการวิจัย การจัดการหลักสูตรที่มีคุณภาพสูง เช่น • Nan yang Technological University และ Singapore University of Technology and Design (SUTD) เน้นหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและการออกแบบ • Singapore Management University หลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย สังคมศาสตร์และการจัดการสารสนเทศ • Singapore Institute of Technology หลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนสายศิลปะ • Singapore University of Social Science (SUSS) หลักสูตร เน้นด้านสังคมศาสตร์
3) มหาวิทยาลัยวัดประเมินผลรายวิชาตามหลักสูตร ประเมินผลจากผลงานวิจัย โดยเน้นคุณภาพของผลงาน

การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การประกันคุณภาพการศึกษา

สิงคโปร์มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา ควบคุม และกำหนดกรอบการประกันคุณภาพโดยกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ตรวจประกันคุณภาพตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา

ระบบประกันคุณภาพ ประกอบด้วย

1) การประเมินตนเอง โดยสถาบันการศึกษาจะทำการประเมินตนเองใน 3 ปีแรก

2) การประเมินภายนอก กำหนดกรอบการประกันคุณภาพ 4 ปี โดย 3 ปีแรกเป็นการประเมินตนเอง และปีที่ 4 เป็นการประเมินภายนอกโดยองค์กรอิสระตรวจประเมินและรับรองคุณภาพภายใต้กรอบที่กำหนด

เป้าหมายสำคัญของการประกันคุณภาพ คือ การพัฒนาเพื่อความยั่งยืน การประกันความสำเร็จและการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สำคัญของโรงเรียนหรือสถาบัน โดยผลจากการประเมินในระบบประกันคุณภาพใช้เพื่อการขับเคลื่อน ปรับปรุง พัฒนาการบริหารโรงเรียนหรือสถาบัน การสอนของครู อาจารย์ และการบริหารจัดการ

สิงค์โปร์มีกฎหมาย เรียกว่า “Private Education Act” และมีคณะกรรมการ เรียกว่า “The Committee For Private Education (CPE)” ทำมีหน้าที่กำกับดูแล ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และมีกรอบการกำกับคุณภาพ เรียกว่า “Enhanced Registration Framework” เพื่อใช้ในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้จัดการ ครู รายวิชา และการวัดประเมินผล เพื่อให้อนุญาตการจดทะเบียน และเปิดการจัดการศึกษา รวมทั้งการตรวจสอบการจดทะเบียน โดยมีรอบวงจรการประเมินทุก 4 ปี

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

“กระทรวงศึกษาธิการของสิงคโปร์ มีหน้าที่กำกับติดตามการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน คุณภาพครู หลักสูตร และการวัดและประเมินผล เพื่อให้บรรลุมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education หรือ DOE) ในแต่ละด้าน ดังนี้”

1. ด้านคุณภาพโรงเรียน กำหนดแนวทางในการกำกับติดตาม คือ ให้ทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ดี เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ สามารถพัฒนาตัวตน เป็นคนที่เรียนรู้ได้ตลอดชีวิต เป็นคนที่ทำงานได้ในโลกกว้าง

2. ด้านคุณภาพครู กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติในการคัดเลือกครู ประกอบด้วย เกณฑ์ด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู และด้านบุคลิกภาพที่ดี โดยความร่วมมือกับหลายฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพครู

3. ด้านคุณภาพหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร 3 ส่วนที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานการพัฒนาหลักสูตรต้องกำหนดให้มีเป็นอย่างต่ำ ได้แก่

1) เป้าหมายและเนื้อหา (Goals and Content)

2) การเรียนการสอน (Pedagogy)

3) การวัดและประเมินผล (Assessment)

คุณภาพหลักสูตรเกี่ยวข้องกับผู้ดำเนินการหลายฝ่าย ทั้งกระบวนการการพัฒนาหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการทบทวนหลักสูตร ซึ่งกระทรวงศึกษามีหน้าที่กำหนดกรอบ เพื่อการกำกับติดตาม รวมทั้งตรวจเยี่ยมเพื่อทบทวนคุณภาพหลักสูตรตามรอบวงจรการประเมิน

4. ด้านการวัดและประเมินผล หลักสูตรแต่ละหลักสูตรต้องพัฒนา ทดลองใช้ และปรับปรุงการวัดและประเมินผู้เรียนตามหลักสูตร มีการกำหนดการวัดและประเมินผลระดับชาติ โดยการทดสอบระดับชาติหลังจบการศึกษาระดับต่างๆ จะนำผลการทดสอบไปพิจารณาแนวทางการศึกษาต่อในระดับสูง และเป็นการประเมินคุณภาพของเด็กในชาติตามมาตรฐานการศึกษาและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ที่กำหนด

นอกจากนี้สิงคโปร์มีการใช้กลไกการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการในการกำกับติดตามการทำงาน โดยใช้ฐานข้อมูลร่วมกันแบบ Big Data ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการกำกับติดตามในการทำวิจัยเป็นการเฉพาะ เช่น การกำกับโดยสถาบันพัฒนาครูแห่งชาติสิงคโปร์ (NIE) การกำหนดกรอบของหลักสูตร (Curriculum Framework) เพื่อการกำกับติดตามการนำมาตรฐานการศึกษาไปใช้โรงเรียน สถานศึกษา หรือสถาบันพัฒนาหลักสูตรภายใต้กรอบระดับชาติโดยกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ :

“สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี”

ข้อมูลทั่วไป

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประกอบด้วยรัฐ 16 รัฐ รูปแบบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยมแบบรัฐสภาและเป็นรัฐสวัสดิการ เยอรมนีเป็นประเทศที่มีความหนาแน่นประชากรสูงสุดประเทศหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นประเทศที่มีคนย้ายถิ่นมากที่สุดเป็นอันดับ 3 ของโลก เยอรมนีเป็น 1 ในสมาชิกผู้ก่อตั้งสหภาพยุโรปและยังก่อตั้งสหภาพการเงินกับสมาชิกในสหภาพยุโรปอีก 17 ประเทศ โดยใช้ชื่อว่ายูโรโซน เป็นสมาชิกของกลุ่ม UNO, OECD, NATO, G7 และ G20 เยอรมนีเป็นประเทศที่มีอิทธิพลต่อประเทศอื่นๆ ในยุโรปและเป็นประเทศที่มีความสามารถสูงสำหรับการแข่งขันในระดับโลก

ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา

เยอรมนีกำหนดให้เรียนการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 12 ปี เริ่มตั้งแต่อายุ 6 - 18 ปี โดยต้องเรียนหลักสูตรภาคบังคับแบบเต็มเวลา 9 ปี ยกเว้นในเบอร์ลินและบรันแดนเบอร์กที่เรียน 10 ปี โดยให้ผู้เรียนอยู่ในระบบการศึกษาจนถึงอายุ 16 ปี สำหรับเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเต็มเวลา มีข้อบังคับให้ต้องเข้ารับการศึกษาแบบบางช่วงเวลา (Past-time Education) ไปจนถึงอายุ 18 ปี หลังจากนั้นนักเรียนสามารถเลือกเรียนหลักสูตรสายอาชีพหรือฝึกงาน ซึ่งสามารถเลือกเรียนแบบไม่เต็มเวลาได้ โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนรัฐบาล ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเรียน มีหนังสือและตำราเรียนให้นักเรียนยืมเรียน โรงเรียนเอกชนในเยอรมนีมีไม่กี่แห่งดำเนินการโดยนักสอนศาสนา ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ของเยอรมนีลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนของรัฐ

ระบบการศึกษาของเยอรมนี แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1) ระดับการศึกษาปฐมวัย (Kindergarten) รับเด็กอายุตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป จนถึง 6 ปี การศึกษาระดับปฐมวัยไม่ใช่ภาคบังคับ จะเข้าเรียนหรือไม่ก็ได้ หลักสูตรมีความยืดหยุ่นสูง จุดหมายสำคัญเพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อในระดับต่อไป

2) ระดับประถมศึกษา (Grundschule) เรียกว่า กรุนชูเล เป็นการศึกษาภาคบังคับ เด็กที่อายุครบ 6 ปี จะต้องเข้าเรียนในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตที่ตัวเองอาศัยอยู่ การศึกษาในระดับประถมศึกษาจะมี 4 ชั้น คือ เกรด 1 ถึงเกรด 4 แต่ในบางรัฐอาจจะรวมเอาเกรด 5 และ 6 อยู่ในระดับประถมศึกษาด้วยก็ได้

3) ระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับ มี 4 รูปแบบ คือ

3.1 **เฮาพ์ชูเล** (Hauptschule) หรือ Secondary General School เป็นโรงเรียนมัธยมที่สอนเน้นความรู้ทั่วไป เช่น ภาษาเยอรมัน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาต่างประเทศ เริ่มตั้งแต่เกรด 5 - 9 เมื่อจบเกรด 9 จะได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น เรียกว่า เฮาพ์ชูลอับชลุส (Hauptschulabschluss) สามารถเข้าเรียนต่อด้านอาชีพประเภทช่างหรืออาจจะเรียนต่อเกรด 10 ต่อไปก็ได้ เพราะการเรียนสายอาชีพบางสาขาจะต้องจบเกรด 10 เมื่อเรียนจบนักเรียนจะได้รับใบประกาศนียบัตรเพื่อใช้สำหรับการศึกษาสายวิชาชีพ

3.2 **เรอาลชูเล** (Realschule) หรือ Intermediate School เรียนตั้งแต่เกรด 5 ถึงเกรด 10 วิชาที่เรียนจะมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบเฮาพ์ชูเล เมื่อจบเกรด 10 จะได้ประกาศนียบัตรที่เรียกว่า มิทท์เลเรไรเฟ (Mittlere Reife) และสามารถเข้าศึกษาในระดับอาชีวะหรือสายอาชีพได้ทุกสาขาได้ทันที

3.3 **กึมนาซิอุม** (Gymnasium) หรือ Grammar School เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เน้นวิชาการ มีทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่เกรด 5 ถึง เกรด 10 เรียกว่า เซคุนดาร์ ชทูเฟ อายส์ (Sekundar Stufe I) และระดับเตรียมอุดมศึกษาเริ่มจากเกรด 11 ถึง 13 เรียกว่า เซคุนดาร์ ชทูเฟ ซวาย (Sekundar Stufe II) หรือโอแบร์ชทูเฟ (Oberstufe) วิธีการเรียนในระดับเกรด 11 - 13 จะแบ่งเป็นการเลือกกลุ่มวิชา (Course) ที่ถนัด เน้นบางสาขาวิชาโดยเฉพาะ เพื่อเตรียมตัวเข้าเรียนมหาวิทยาลัยหลังจากจบเกรด 13 แล้ว เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียกว่า อบิทัวร์ (Abitur) และสามารถเข้าเรียนต่อในขั้นอุดมศึกษาได้

3.4 **เกซัมท์ชูเล** (Gesamtschule) หรือ Comprehensive School เป็นโรงเรียนแบบผสมทั้ง 3 ประเภทข้างต้นเข้าด้วยกันภายใต้การบริหารหนึ่งเดียว เปิดสอนตั้งแต่เกรด 5 ถึง เกรด 13 และจะเริ่มเรียนวิชาเฉพาะทางในระดับเกรด 7 บางกลุ่มวิชาจะมีการแบ่งการเรียนออกเป็นกว่า 11 ระดับ แล้วแต่ความยากง่าย เด็กที่เข้าเรียนโรงเรียนประเภทนี้ สามารถที่จะเลือกเรียนชั้นมัธยมศึกษารูปแบบ1ใน 3 แบบจากที่นี่ เมื่อเรียนไปแล้วเห็นว่าไม่เหมาะกับความสามารถของตน ก็อาจจะย้ายไปเรียนอีกรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับตนเองได้

4) ระดับอาชีวศึกษา เรียกว่า เบรุฟเอาส์บิลดุง (Berufsausbildung) ผู้ที่จะเข้าเรียนได้ต้องมีความรู้จบประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น เฮาพ์ชูลอับชลุส (Hauptschulabschluss) หรือมิทท์เลเรไรเฟ (Mittlere Reife) เยอรมนีมีจัดการเรียนของอาชีวศึกษารูปแบบทวิภาคี เรียกว่า เบรูฟชูเล (Berufschule) กล่าวคือ เรียนทฤษฎีในโรงเรียน และเรียนฝึกภาคปฏิบัติในบริษัท ห้างร้าน โรงงาน ผู้เรียนจะได้รับเงินเดือนจากบริษัทหรือห้างร้านที่ไปฝึกงาน การเรียนสายอาชีพนี้ใช้เวลา 2 ปี ถึง 3 ปีครึ่ง

5) ระดับอุดมศึกษา ผู้ที่ได้ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียกว่า อบิทัวร์ (Abitur) สามารถที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้โดยไม่มีการสอบคัดเลือก นอกจากบางสาขาวิชาที่มีคนต้องการเรียนมาก เช่น แพทยศาสตร์ ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อสามารถเลือกสมัครสาขาวิชาที่ต้องการเรียนได้ ระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

5.1 Universität หรือ มหาวิทยาลัยทั่วไป เน้นการเรียนการสอนทางด้านทฤษฎี ในหลักสูตรทางด้านแพทยศาสตร์, นิติศาสตร์, มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

5.2 Fachhochschule หรือ มีชื่อภาษาอังกฤษว่า University of Apply Science เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นในทางปฏิบัติมากกว่าทางทฤษฎี โดยจะสอนเพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ในอุตสาหกรรมมากกว่าการทำวิจัย

5.3 Technical University (มหาวิทยาลัยเทคนิค) เดิมจะเปิดเฉพาะด้านวิศวกรรม แต่ต่อมาได้เปิดสาขาอื่นๆ ด้วย

5.4 Paedagogische Hochschule วิทยาลัยครู

5.5 Kunsthochschule (Colleges of Art, Film and Music) วิทยาลัยศิลปะ

สำหรับวุฒิการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแบ่งตามระดับได้ดังนี้

- Bachelor : หลักสูตรปริญญาตรี ระยะเวลาเรียน 3 ปี
- Diploma : หลักสูตรที่เรียนปริญญาตรีควบโท (Bachelor + Master) ระยะเวลาเรียน 5 ปี
- Master : หลักสูตรปริญญาโท ระยะเวลาเรียน 2 ปี
- Ph.D. : หลักสูตรปริญญาเอก ระยะเวลาเรียนไม่มีกำหนด ส่วนใหญ่จะเรียน 4 - 6 ปี

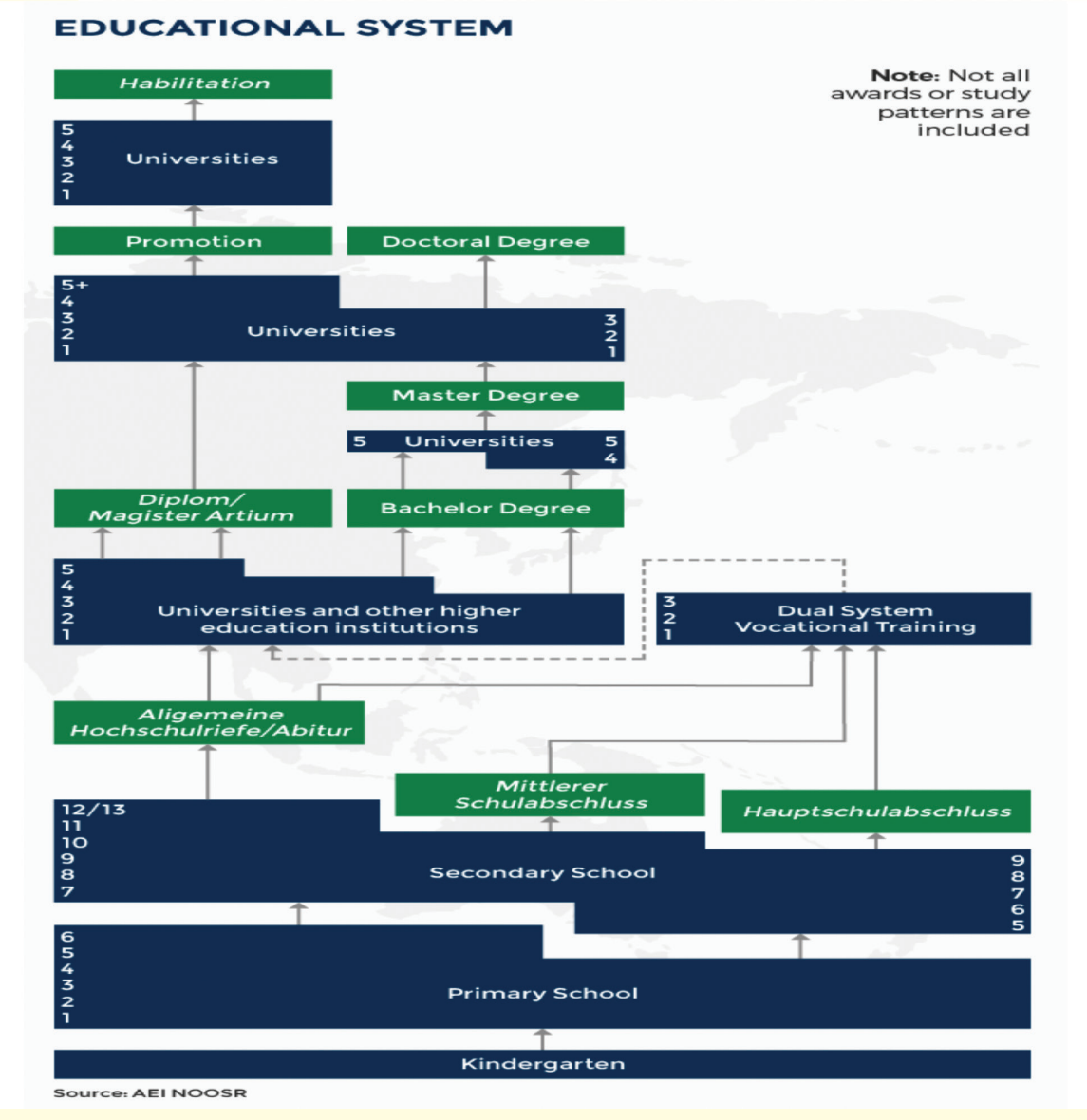

ภาพที่ 9 โครงสร้างการจัดการศึกษาของเยอรมนี

ที่มา : https://wenr.wes.org/wp-content/uploads/2016/11/WENR-1116-Country-Profile-Germany-new.png

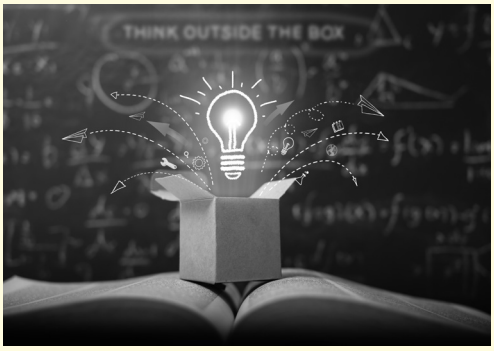

ในด้านการบริหาร แต่ละรัฐมีอำนาจนิติบัญญัติและการบริหารสูงสุดในทุกประเด็น ทั้งด้านนโยบายวัฒนธรรม และระบบการศึกษา แต่ละรัฐควบคุมหลักสูตรของตนเอง รวมถึงข้อกำหนดด้านวิชาชีพครู การสรรหาครู และการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียน แต่ในแง่มุมที่สำคัญด้านการศึกษา เช่น การกำหนดระดับการให้คะแนนของการวัดผลการศึกษา จะต้องผ่านข้อตกลงระหว่างรัฐเพื่อให้เป็นมาตรฐานใช้ร่วมกันทั่วประเทศ โดยรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมของแต่ละรัฐดูแลในขอบข่ายของการศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและวัฒนธรรม ซึ่งมีการประชุมใหญ่ (Standing Conference) เพื่อพิจารณาประเด็นต่างๆ ร่วมกัน

กฎหมายขั้นพื้นฐาน (Grundgesetz - R1) ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้มอบอำนาจทางกฎหมายแก่สหพันธ์ Länder เพื่อให้มีสิทธิ์ในการออกกฎหมายใช้กับภาคโรงเรียน ภาคอุดมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาต่อเนื่อง โดย Länder มีการวางระเบียบอย่างละเอียดในรัฐธรรมนูญของ Länder (R13 - 28) และกฎหมายของ Länder เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย ในระบบโรงเรียน การศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาต่อเนื่อง รวมถึงค่าตอบแทนและเงินบำนาญของข้าราชการ เช่น ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาขึ้นอยู่กับ Länder เช่นกัน

แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

รัฐบาลเยอรมนีมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม เพื่อสร้างพลเมืองที่ชาญฉลาดและมีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศ ความเจริญของเยอรมนี เกิดจากการวางแผนการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับคุณลักษณะของเด็กตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย

เนื่องด้วยระบบการศึกษาที่มีมาตรฐานใกล้เคียงกันและสวัสดิการที่มีอย่างทั่วถึงทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ในประเทศเยอรมนีลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนของรัฐซึ่งอยู่ในชุมชนและได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากรัฐ ในปี ค.ศ. 2003 มีการประชุมใหญ่ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (Bildungsstandards) โดยอิงแนวคิดจากสภายุโรปที่กำหนดความสามารถหลักสำหรับผู้เรียน ซึ่งมาตรฐานการศึกษาแห่งชาตินี้เป็นกรอบให้กับ 16 รัฐในการดำเนินการ ในมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรสำหรับวิชาหลัก โดยแต่ละรัฐเป็นผู้บริหารจัดการหลักสูตร ส่งผลให้เกือบทุกรัฐมีหลักสูตรของตัวเอง เยอรมนีได้ก่อตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (The Institute for Educational Quality Improvement- IQB) ขึ้น เพื่อติดตามและประเมินความก้าวหน้าให้บรรลุมาตรฐาน โดยการประเมินความสามารถของนักเรียนระดับชาติและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง

1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย

ประเทศเยอรมนีเป็นประเทศที่มีโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของโลก โดย Fredrick Froebel นักการศึกษาและนักปรัชญา ซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งการอนุบาลได้วางรากฐานในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มุ่งให้เด็กมีแรงจูงใจ กล้าเผชิญหน้า จัดการตนเองได้ และรักการไปโรงเรียน ไม่เน้นการเรียนวิชาการ ถึงแม้ว่าการศึกษาระดับปฐมวัยจะไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับและไม่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา แต่เด็กมีสิทธิ์เข้ารับบริการ

ในปี 2004 the Standing Conference ได้มีการตกลงกรอบการมีส่วนร่วมสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานดูแลเด็กปฐมวัยซึ่งมีการระบุขอบข่ายการจัดการศึกษาที่ชัดเจน ในด้านการใช้ภาษา ทักษะการอ่านและการเขียน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำหรับเด็กอพยพมีการใช้โปรแกรมสนับสนุนและการประเมินผลเฉพาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางภาษาเยอรมัน ภายใต้ประกันสังคม รหัสVIII (Achtes Buch Sozialgesetzbuch - Kinder - und Ju - gendhilfe - R61) ศูนย์รับเลี้ยงเด็กจะต้องส่งเสริมการพัฒนาเด็กสู่การเป็นสมาชิกของชุมชนที่มีความรับผิดชอบและเป็นตัวของตัวเอง รวมถึงส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจของเด็ก การสอนให้เด็กเข้าถึงคุณค่าและเรียนรู้เกี่ยวกับกฎกติกาการสอนและการดูแลเด็กให้เข้ากับอายุ พัฒนาการ ความสามารถ ความสนใจ บนฐานความต้องการของเด็กและครอบครัว โดยมีภาคสวัสดิการเด็กและเยาวชน (The child and youth welfare sector) เป็นผู้ดูแลการศึกษาก่อนวัยเรียน มุ่งอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ

2) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาครอบคลุมเกรด 1 - 4 (อายุ 6 - 10 ปี) สำหรับรัฐเบอร์ลินและบรันเดนบูร์กเป็นเพียง 2 รัฐ ที่โรงเรียนประถมศึกษาจะครอบคลุมเกรด 1 - 6 (อายุ 6 - 12 ปี) โดยหลักการแล้วนักเรียนจะต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยในบางรัฐผู้ปกครองจะได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมในการเลือกโรงเรียนประถมศึกษาด้วย

ในระดับประถมศึกษา การสอนมุ่งให้อ่านออกเขียนได้และเรียนวิชาการพื้นฐานทั่วไป ภาษาเยอรมัน (ประกอบด้วยการอ่าน การสะกดคำ การเขียนและวรรณกรรม) คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์แบบบูรณาการ (หรือ Sachunterricht ซึ่งเป็นวิชาบูรณาการของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคมศาสตร์) ถือเป็นวิชาหลักและมีผลบังคับใช้ในทุกรัฐ วิชาศิลปะ ดนตรี พลศึกษา การสอนภาษา

ต่างประเทศ และการสอนศาสนา (ในรัฐส่วนใหญ่) ยังได้รับการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา

มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติกำหนดหลักสูตรคณิตศาสตร์สำหรับระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และหลักสูตรวิทยาศาสตร์สำหรับระดับมัธยมศึกษา (ยกเว้นภูมิศาสตร์) ไม่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษา ส่วนการจัดทำหลักสูตรสำหรับครูเป็นหน้าที่ของรัฐแต่ละรัฐ ครูมีอิสระอย่างมากในการกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์ และวิธีการสอน ครูผู้สอนวิชาแต่ละวิชาได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้ทำงานร่วมกันเพื่อให้ได้ฉันทามติเกี่ยวกับวิธีการสอนและเกณฑ์การประเมินที่ใช้ในหลักสูตรเฉพาะของโรงเรียนหรือหลักสูตรทั่วไป

มาตรฐานการศึกษาทั่วประเทศในวิชาภาษาเยอรมันและคณิตศาสตร์แตกต่างกันไปในระดับประถมศึกษา แต่มีการกำหนดกรอบอ้างอิงในการศึกษาทั่วไป และใช้ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบอ้างอิงด้านภาษา ส่วนระดับมัธยมศึกษาจะมีการเพิ่มเติมมาตรฐานด้านวิทยาศาสตร์

3) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

การศึกษาสายอาชีพกำหนดให้เป็นการเรียนระบบทวิภาคี (dual System) ซึ่งมีหลักสูตรรองรับมากกว่า 330 อาชีพ ภายใต้พระราชบัญญัติการฝึกอาชีพ (Berufsbildungsgesetz, BBiG - R79) และ Handicrafts Code (Handwerksordnung, HwO - R80) เนื่องจากเป้าหมายของอาชีวศึกษา คือ การให้ความรู้และคุณสมบัติที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในโลกที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งมอบประสบการณ์วิชาชีพที่จำเป็นให้ผู้เรียนจากการปฏิบัติงานจริง มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละหลักสูตรที่สอดคล้องกับความรู้ ทักษะ ตามมาตรฐานอาชีพนั้นๆ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาและการฝึกอบรมจะได้รับสิทธิในการทำงานที่มีทักษะทันทีในอาชีพที่เป็นที่รู้จักซึ่งต้องการการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ

4) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศเยอรมนีนั้น ดำเนินการภายใต้กฎหมายว่าด้วยการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ Länder (Hochschulgesetze - R126, R128, R131, R133, R135 - 136, R139, R141, R143, R143, R145-146, R154, R157, R159, R162) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ Länder อธิบายถึงวัตถุประสงค์ทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งหลักการทั่วไปที่เป็นรากฐานของระบบการอุดมศึกษา การศึกษา การสอนและการวิจัย การรับสมัครสมาชิกและการมีส่วนร่วม รวมถึงเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้กฎหมายเกี่ยวกับวิทยาลัยศิลปะและดนตรี (R146, R150 - 151) และกฎหมายเกี่ยวกับ Fachhochschulen (R152) ของ Länder สหพันธ์มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการรับเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

กระทรวงการศึกษาและวัฒนธรรมของรัฐ เป็นผู้รับผิดชอบเรื่องแผนการศึกษา ทุกรัฐมีหน้าที่ดำเนินการตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนด หลักสูตรเป็นรายวิชาที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรที่เน้นรายวิชา (Subject-centered Curriculum) มีการจัดแบ่งทั้งที่เป็นรายวิชาแยกจากกันหรือเป็นสหสาขาวิชา มีความต้องการครูที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ เช่น ชีววิทยา เรขาคณิต และประวัติศาสตร์ ระบบการฝึกหัดครูเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียน 2 รายวิชา เพื่อให้สามารถออกแบบการสอนแบบบูรณาการรายวิชาได้ ส่วนการพัฒนาหลักสูตร เป็นพันธกิจของครู ผู้ตรวจการโรงเรียน (School Inspectors) ผู้แทนจากหน่วยงานวิจัย รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ จากมหาวิทยาลัย การทำงานเป็นการเลือกองค์ประกอบหลักของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ การเลือกเนื้อหาสาระ และการกำหนดวิธีการสอน ในบางรัฐมีการจัดรับฟังความคิดเห็นและการทดลองใช้

1) ระดับปฐมวัย (Kindergaerten)

ประเทศเยอรมนีให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการศึกษาตั้งแต่ปฐมวัย การจัดการศึกษาปฐมวัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ นักเรียนที่อายุต่ำกว่า 3 ปี จะเข้าเรียนในศูนย์เลี้ยงเด็กที่เรียกว่า Creches และจากอายุ 3 ปี ไปจนถึงเริ่มเรียนชั้นประถมศึกษา เด็กจะเข้าเรียนใน Kindergarten การดูแลเด็กปฐมวัยและการศึกษาในระดับนี้ไม่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาอย่างชัดเจน แต่มีการวางวัตถุประสงค์และขอบเขตด้านการศึกษาของแผนการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคม มีแนวทางการจัดกิจกรรมที่แต่ละรัฐได้วางกรอบให้โรงเรียนดำเนินการเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ให้เด็กมีอิสระในการสร้างสรรค์ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากความผิดพลาด รวมถึงการตรวจสอบและทดลอง ควบคู่กับการสร้างระเบียบวินัย เช่น การทิ้งขยะ การคัดเลือกขยะ การเข้าแถวรับการบริการต่างๆ และการขึ้นรถประจำทาง นอกจากนั้นยังมีการพานักเรียนไปดูสถานที่ต่างๆ ทางประวัติศาสตร์ของประเทศ ทั้งในเมืองและต่างเมือง เพื่อเสริมสร้างความรักชาติ ศาสนาและท้องถิ่น มีการสร้างกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมเพื่อเสริมสร้างความใกล้ชิดระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ในการร่วมกันพัฒนาเด็กให้เป็นคนดีและประสบความสำเร็จในชีวิตโรงเรียนโดยปรับให้เข้ากับอายุ พัฒนาการ ความสามารถ ความสนใจ บนฐานความต้องการของเด็กและครอบครัว

สำหรับการประเมินผล เยอรมนีไม่มีการประเมินผลด้านทักษะปฏิบัติเนื่องจากไม่มีบทเรียน ผู้ดูแลเด็กที่ผ่านการฝึกอบรมจะตรวจสอบและจัดทำเอกสารการพัฒนาเด็กตามพัฒนาการและใช้สิ่งนี้เป็นพื้นฐานในการให้ความช่วยเหลือของผู้ปกครองและในการสนทนากับเด็กและกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเด็กตามพัฒนาการ สรุปสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ได้ดังนี้

ระดับปฐมวัย

ช่วงอายุ Creche (1 – 3 ปี)

สาระการเรียนรู้

- ความใส่ใจและความรัก
- การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข
- ความปลอดภัยและการระวังภัย
- ความเห็นอกเห็นใจ และหนุนเสริมเมื่อมีความเครียด

การสอน

- พัฒนาทักษะทางภาษา การใช้เพลงและหนังสือภาพ
- พัฒนาร่างกายและการเคลื่อนไหว เน้นทำกิจกรรมในพื้นที่เปิดโล่ง และเกมที่มีการเคลื่อนไหว

การประเมิน

- ไม่มีการประเมินอย่างเป็นทางการ
- การสังเกตและตรวจร่องรอยจากเอกสารที่แสดงถึงพัฒนาการและความสามารถ

ช่วงอายุ Kindergarten (3 – 5 ปี)

สาระการเรียนรู้

- ภาษา การเขียน และการสื่อสาร
- ร่างกาย การเคลื่อนไหว สุขภาพ
- ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม
- สุนทรียศิลป์ และการทำงานผ่านสื่อต่างๆ

การสอน

- ใช้การพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic Approach)
- ส่งเสริมการทำโครงการ (Project Work) ที่เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมและความสนใจของเด็ก

การประเมิน

- ไม่มีการประเมิน
- เน้นการติดตามและตรวจสอบจากเอกสารที่แสดงถึงพัฒนาการของเด็ก

2) ระดับประถมศึกษา (Grundschule)

มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติมีผลผูกพันกับรัฐ เป็นความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมในรัฐนั้นๆ นำไปกำหนดเป้าหมายของตนเอง โดยหลักสูตรอธิบายและกำหนดเส้นทางที่จะบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม กำหนดหลักสูตรรวมถึงแนวทางในการเรียนการสอน สื่อวัสดุ และวิธีสอนที่หลากหลาย รวมถึงสาระการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เช่น สุขศึกษา การอาชีพ การรู้คอมพิวเตอร์ การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม และยุโรป เพื่อให้บรรลุมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

หน่วยงานต้นสังกัดให้คำแนะนำเชิงนโยบาย ครูใหญ่หรือผู้อำนวยการเป็นผู้รับผิดชอบการตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่า หลักสูตรปัจจุบันของโรงเรียนสอดคล้องกับนโยบาย ในขณะเดียวกันตัวหลักสูตรได้ถูกจัดทำขึ้นในลักษณะที่ให้ครูมีอิสระในการสอนและวิธีการในทางปฏิบัติ ห้องเรียนถือว่าเป็น “ความรับผิดชอบด้านการสอน” (Pedagogical Responsibility) เพื่อสอนบทเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน สำหรับหลักสูตรที่เน้นรายวิชา (Subject-centered Curriculum) ต้องการครูที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ เช่น ชีววิทยา เรขาคณิต และประวัติศาสตร์ ซึ่งจะมีระบบการฝึกหัดครูรองรับการผลิตครูเพื่อเปิดโอกาสให้สามารถออกแบบการสอนแบบบูรณาการได้

หลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาครอบคลุมวิชาต่างๆ ดังนี้ ภาษาเยอรมัน คณิตศาสตร์ การศึกษาทั่วไป ภาษาต่างประเทศ ศิลปะ การออกแบบงานฝีมือ / สิ่งทอ ดนตรี กีฬา ศาสนา / จริยธรรม โดยใช้การบูรณาการเป็นแรงผลักดันในบริบทของทุกวิชา ส่วนภาษาเยอรมัน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์แบบบูรณาการ (Sachunterricht) ซึ่งเป็นวิชาบูรณาการของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคมศาสตร์ส่วนมากอยู่ในรูปแบบวิชาหลักของโรงเรียน สำหรับการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมของเด็กวัยนี้ส่วนใหญ่ถูกถ่ายทอดมาจากครอบครัวและชุมชน ผ่านรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กสนใจ

การศึกษาภาคบังคับสำหรับเด็กเริ่มเมื่อเด็กอายุครบ 6 ปี และใช้เวลาในการเรียน 9 ปี แต่ในบางรัฐเด็กที่ยังไม่พร้อมที่จะเริ่มเข้าโรงเรียนตั้งแต่อายุ 6 ปี จะอยู่ในโรงเรียนอนุบาลหรือชั้นเรียนก่อนวัยเรียน (Vorklassen) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 เริ่มมี Flexible School (Flexible Schuleingangsstufe) และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละรัฐ ระบบนี้ช่วยให้นักเรียนสำเร็จการศึกษาระดับสองชั้นแรกของโรงเรียนประถมใน 1 ปี 2 ปี หรือ 3 ปี ตามความพร้อมและศักยภาพ สรุปสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา **เกรด 1 – 4 อายุ 6 – 10 ปี**

สาระการเรียนรู้

- การศึกษาด้านภาษา
- คณิตศาสตร์ ส่งเสริมการคิดเชิงตรรกะ และการแก้ปัญหา
- การศึกษาเรื่องสื่อ การใช้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ
- การศึกษาสุนทรียภาพ กิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมสร้างการรับรู้ (Sensory Activity) สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและการรับผิดชอบต่อร่างกาย

การสอน

- การจัดการในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนและกระตุ้นการเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้วยสื่อและวัสดุที่หลากหลาย มีการใช้กฎและการป้องกันการรบกวนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน
- วางเป้าหมายให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ทางปัญญาอย่างสร้างสรรค์และขยายขอบเขตการเรียนรู้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- พิจารณาข้อคำถาม ความกังวล ความรู้ และความสามารถของนักเรียน
- การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรับผิดชอบต่อกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

การประเมิน

- ไม่มีการประเมินอย่างเป็นทางการในเกรด 1 และ 2 ใช้เพียงการสังเกตเท่านั้น
- เริ่มประเมินในเกรด 3 เป็นต้นไป

3) ระดับมัธยมศึกษา

การเรียนการสอนในโรงเรียนของประเทศเยอรมนีอยู่ภายใต้ข้อบังคับของ Länder หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา นักเรียนจะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาที่แตกต่างกันตามระดับความสามารถและความถนัดทางวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้สามารถจัดการตนเองและเรียนรู้อย่างมีอิสระ เป็นผู้ที่รับผิดชอบด้านสังคมและการเมือง เน้นส่งเสริมความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจระดับโลก การบริโภค มลพิษทางสิ่งแวดล้อม การพัฒนาประชากร สุขภาพ และเงื่อนไขทางสังคม ผ่านการพัฒนาการศึกษาเพื่อความยั่งยืน ช่วยให้นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้และมีวิจารณญาณในการใช้สื่อ

หลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่ยังคงศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทต่างๆ ขึ้นอยู่กับเกรดหรือคะแนนของนักเรียนที่เรียนจบมาจากมัธยมศึกษาตอนต้น ประเภทหนึ่งคือการศึกษาทั่วไปแบบเต็มเวลาซึ่งประกอบไปด้วย เกรด 11 ถึง เกรด 12 หรือ 13 เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือประเภทที่สองการเรียนสายอาชีพเต็มเวลาร่วมกับการฝึกอบรมวิชาชีพ ฝึกหัดงานในที่ทำงานในระบบการศึกษาสายอาชีพ ระบบนี้นักเรียนได้รับเงินจากการฝึกงานด้วย แต่ในปัจจุบันได้เริ่มมีการตั้งคำถามถึงการแยกเส้นทางการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แม้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนเส้นทางได้ แต่โดยมากแล้วเด็กถูกจำกัดด้วยภูมิหลังต่างๆ เช่น สถานะทางการเงิน ความเป็นผู้อพยพ เป็นต้น นอกจากนี้ค่านิยมของการเรียนต่อในมหาวิยาลัยสูงขึ้น ทำให้เด็กมีแนวโน้มเข้าสู่โรงเรียนที่มีความเข้มข้นทางวิชาการ (Gymnasium) มากกว่าส่วนการเรียนใน Realschule ที่จะเป็นเส้นทางเข้าสู่สายอาชีวศึกษาก็มีการแข่งขันสูงเนื่องจากมีระบบ dual system และด้วยความเป็นเมืองอุตสากรรมของเยอรมนีเอง ทำให้ Hauptschule มีอัตราของเด็กท้ายตารางมากกว่า แต่เนื่องจากการให้ความเสมอภาคแก่ประชากรทุกคนในประเทศ จึงมีอัตราการเพิ่มขึ้นของโรงเรียนที่มีหลักสูตรยืดหยุ่นแบบ comprehensive schools (Gesamtschule) มากขึ้น เพื่อทำให้เด็กมีโอกาสเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมกับตนเองได้ง่ายขึ้น

- **หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (Low Secondary Education)** ในปี ค.ศ. 2014 ที่ประชุมของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมของรัฐ (Kultusministerkonferenz - KMK) เกี่ยวกับประเภทของโรงเรียนและหลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้วางโครงร่างหลักสูตรสำหรับเกรด 5 - 9 / 10 โดยกำหนดดังนี้

- วิชาหลักในโรงเรียนทุกประเภทและหลักสูตรการศึกษา ได้แก่ ภาษาเยอรมัน คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศในโรงเรียน Gymnasium ในเกรด 7 ถึง 10 ภาษา ธรรมชาติและสังคม วิทยาศาสตร์

- วิชาบังคับหรือวิชาเลือกอื่นๆ ได้แก่ วิชาดนตรี ศิลปะ และการกีฬา โรงเรียนประเภทอื่นภาษาต่างประเทศเป็นวิชาเลือก

- วิชาต่างๆ เพื่อให้รู้จักโลกของการทำงานและการฝึกทำงาน เช่น Arbeitslehre (การศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่เรียกว่าเศรษฐศาสตร์ - งาน - เทคโนโลยี หรืองานเศรษฐศาสตร์ - เทคโนโลยี) การเรียนศาสนา

- **หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (Upper Secondary Education)** หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนการศึกษาทั่วไปในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะนำไปสู่วุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย เป้าหมายของการเรียนรู้ คือ ความรู้ ทักษะ และความสามารถในวิชาพื้นฐานต่างๆ ตามประเภทของโรงเรียน

ในโรงเรียน Gymnasium จะเน้นการให้การศึกษาเชิงลึกด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาเยอรมัน ภาษาต่างประเทศ และคณิตศาสตร์ มีการให้การศึกษาด้านการพัฒนาและเสริมสร้างบุคลิกภาพ การสร้างชีวิตที่รับผิดชอบต่อสังคม และการมีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตย รวมถึงแนะแนวโดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในสาขาอาชีพต่างๆ โครงสร้างและข้อกำหนดของการศึกษาระดับอุดมศึกษาและในโลกแห่งวิชาชีพและการทำงาน โดยมีการเพิ่มเวลาเรียนให้กับวิชาที่เพิ่มระดับมาตรฐานทางวิชาการ

ในโรงเรียนที่เน้นวิชาการมากขึ้น ตามสาขาวิชาและความสนใจของนักเรียน วิชาในการเพิ่มระดับมาตรฐานทางวิชาการต้องประกอบด้วย ภาษาเยอรมัน ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ในขณะที่หลักสูตรภาคบังคับได้รับการออกแบบเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาทั่วไปร่วมกัน วิชาเลือกร่วมกับหลักสูตรภาคบังคับมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาสาขาวิชาเฉพาะได้

- **การประเมินผลในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Lower Secondary Education)**

การประเมินผลนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นอยู่กับงานทั้งหมดที่นักเรียนได้ทำ เช่น การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การตอบคำถาม ผลงานด้านการเขียน สอบปากเปล่า และงานปฏิบัติ เกณฑ์ในการประเมินเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งเป็นการประเมินในชั้นเรียน ร่วมกับการประเมินผลทักษะปฏิบัติ (Practical Achievements) โดยเฉพาะวิชากีฬา ดนตรี ศิลปะ และงานฝีมือ จะมีการบันทึกไว้ในรายงานของโรงเรียนหรือรายงานพัฒนาการเรียนรู้ ปีละสองครั้ง ซึ่งครูและอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้พิจารณา นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลการเรียนรู้นอกหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Empfehlung zur Anerkennung und Bewertung einer außerunterrichtlich erbrachten Lernleistung in der Sekundarstufe I) เช่น ผลการปฏิบัติงานในสถานที่ทำงานและการแข่งขันต่างๆ เป็นที่ยอมรับและถูกนำมาใช้ประเมินผลมากขึ้น

- **การประเมินผลในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Upper Secondary Education)**

การประเมินผลตามระดับคะแนน การสอบระหว่างชั้น และการสอบผ่าน Abitur เพื่อใช้เข้าสู่มหาวิทยาลัย

- **การผลิตครูและการพัฒนาวิชาชีพครู**

รัฐแต่ละรัฐในเยอรมนีมีการควบคุมการศึกษาของครู มีการรับรองการสอบของมหาวิทยาลัยสำหรับวิชาชีพครูในรัฐต่างๆ การศึกษาของครูในประเทศเยอรมนีแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และขั้นตอนที่ 2 การสอนในห้องเรียนของโรงเรียน (Referendariat) (การฝึกปฏิบัติการสอน) ซึ่งมีระยะเวลาหนึ่งถึง 2 ปี ในขั้นการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย มีการปรับโครงสร้างใหม่จากหลักสูตรการศึกษาซึ่งจบลงด้วยการสอบของรัฐมาเป็นหลักสูตรการศึกษา 5 ปี รวมถึงสมรรถนะเฉพาะในแต่ละวิชา นอกจากนี้ยังมีข้อกำหนดสำหรับการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แน่ใจว่าครูต้องพัฒนาวิชาชีพตนเองอย่างต่อเนื่อง หลังจากจบการศึกษาและหลังการสอนในโรงเรียน

สรุปสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้ดังนี้

ระดับมัธยมศึกษา **เกรด 5 – 12 / 13 อายุ 10 – 18 / 19 ปี**

สาระการเรียนรู้

- การศึกษาด้านภาษา
- MINT (Mathematics, Information Technology, Natural Sciences and Technology)
- การพัฒนาที่ยั่งยืน
- การศึกษาประชาธิปไตย
- การศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชน

การสอน

- กิจกรรมที่มีการบูรณาการเชื่อมโยงสาขาวิชา
- การเรียนรู้ที่กำกับตนเอง
- การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลัก
  - ▲ ความแตกต่างภายในของกลุ่มการเรียนรู้ (Binnendifferenzier) คำนึงถึงภูมิหลังและความถนัดของนักเรียนแต่ละคน
  - ▲ การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง (Self-regulated Learning)
- มีการใช้สื่อดิจิทัล (มัลติมีเดีย) และการสื่อสารโทรคมนาคม (อินเทอร์เน็ต ฯลฯ) ทั้งในรูปแบบของสื่อการสอนและเนื้อหาของการเรียนการสอน โดยการใช้ทรัพยากรและวิธีการใหม่ๆ
- ส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

การประเมิน

- การตอบ การสอบปากเปล่า และผลงาน (practical work)

4) ระดับอาชีวศึกษา (Berufsschule)

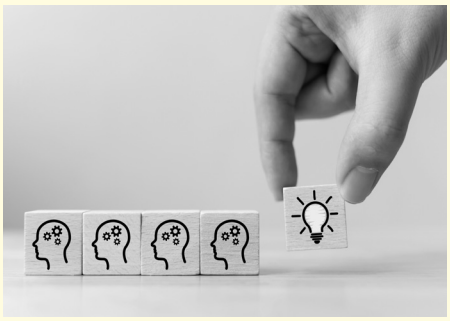

ส่วนใหญ่การศึกษาด้านอาชีวศึกษาในเยอรมนีเป็นรูปแบบทวิภาคี (Dual system) ถือเป็นต้นแบบการอาชีวศึกษาของโลก รวมทั้งประเทศไทยที่นำระบบทวิภาคีเข้ามาใช้ด้วยเช่นกัน เยอรมนีได้รับความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างสถาบันกับบริษัทหรือสถานประกอบการ เพื่อจัดหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การศึกษาในระบบทวิภาคี ผู้เรียนจะใช้เวลาส่วนหนึ่งศึกษาในสถานศึกษาและฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ โดยจะใช้เวลาศึกษา 2 ถึง 3 ปีครึ่ง และได้รับค่าตอบแทนตลอดระยะการเรียน วิธีการนี้ทำให้สถานประกอบการได้รับเทคโนโลยีและกำลังคนที่ทันสมัย ส่วนสถานศึกษามีหลักสูตรตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ส่งผลให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาส่วนใหญ่สามารถทำงานได้ทันที อัตราการว่างงานจึงต่ำมาก

สำหรับผู้เรียนที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบ dual system ทางสถานศึกษามีการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริงด้วยเทคโนโลยีที่ทัดเทียมกัน และสามารถช่วยให้นักเรียนมีคุณสมบัติที่สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ หลักสูตรและรายวิชาการศึกษาด้านนี้มีวิชาที่มุ่งเน้นด้านอาชีพ เช่น ธุรกิจ เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ อาหารและโภชนาการ เกษตร และวิชาทั่วไป เช่น สังคม สุขภาพ เป็นต้น มีหลักสูตรการฝึกอบรมต่างๆ ซึ่งมีความเข้มแข็ง มีมาตรฐานเสมอกันทั่วประเทศ นักเรียนมีโอกาสเติบโตในสายงานสู่การเป็นผู้บริหารได้ เนื่องจากระบบของเยอรมนีเปิดโอกาสให้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีและโทได้ เช่น การศึกษาใน Fachhochschulen (FH) หรือ Hochschule (HS)

◆ **การประเมินผลในระดับอาชีวศึกษา** นอกจากการประเมินผลในชั้นเรียน สถานประกอบการจะเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงานแบบเข้มให้กับผู้เรียนเช่นกัน และผู้เรียนทุกคนจะรับการสอบเพื่อเทียบคุณวุฒิโดยหน่วยทดสอบกลางของประเทศ แต่ละโรงงานมีการกำหนดมาตรฐานในการทำงานไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้คนเยอรมนีมีระเบียบวินัยสูงในการทำงาน ส่งผลให้เกิดบุคลากรที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญของประเทศซึ่งเป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรม

5) ระดับอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยในเยอรมนีเป็นผู้นำการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ และมนุษย์ศาสตร์ หลักการศึกษาที่สำคัญคือ “การไม่แยกออกจากกันระหว่างการสอนและการวิจัย” ตามจุดเน้นที่เป็นคำสั่งจากสภานิติบัญญัติ คือ มุ่งเน้นการสอนและการวิจัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงไม่ใช่สถาบันเพื่อการศึกษาและฝึกอบรมเท่านั้น แต่ยังเป็นสถาบันที่ทำการวิจัยค้นคว้า ทั้งในลักษณะที่เป็นการวิจัยประยุกต์และงานด้านวิชาการ การสอนและการศึกษาในระดับนี้เป็นการเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับอาชีพ โดยให้ความรู้เฉพาะ ทักษะ และวิธีการที่จำเป็นเหมาะสมกับแต่ละหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

ทำงานทางวิทยาศาสตร์หรือศิลปะและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี โดยรัฐเปิดให้มีสถาบันอุดมศึกษาหลากหลายประเภทเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าเรียนได้ตามความต้องการ คือ

1) University เป็นมหาวิทยาลัยทั่วไป ที่เน้นการเรียนการสอนทางด้านทฤษฎี ในหลักสูตรทางด้านแพทยศาสตร์ นิติศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

2) Fachhochschule (FH) และ Hochschule (HS) เป็นมหาวิทยาลัยประยุกต์ ที่เน้นในทางปฏิบัติมากกว่าทางทฤษฎี โดยเน้นการสอนเพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ในอุตสาหกรรมมากกว่าการทำวิจัย

3) Technical University (มหาวิทยาลัยเทคนิค) เดิมจะเปิดเฉพาะด้านวิศวกรรม แต่ต่อมาได้เปิดสาขาอื่นด้วย

4) Paedagogische Hochschule (วิทยาลัยครู)

5) Kunsthochschule (วิทยาลัยศิลปะ)

ข้อสังเกต :

1) Fachhochschule (FH) และ Hochschule (HS) เป็นรูปแบบของมหาวิทยาลัยที่มีเฉพาะในเยอรมนี เน้นการศึกษาสายอาชีพ เน้นการใช้งานจริงและการเชื่อมโยงกับความต้องการของแต่ละอาชีพ มีหลักสูตรการฝึกอบรมสายอาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แรงงานสามารถเพิ่มทักษะที่ทันกับการเปลี่ยนแปลง ด้วยการลงเรียนวิชาเพิ่มเติม (Praxissemester) และการฝึกอบรมที่ Berufsakademien (สถาบันการศึกษาระดับมืออาชีพ) ปริญญาที่ได้จาก FH และ HS คือ ปริญญาตรีและปริญญาโท แต่ไม่มีหลักสูตรในระดับปริญญาเอก อย่างไรก็ตาม นักเรียนที่จบการศึกษาจาก FH และ HS นั้นสามารถสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกได้เช่นกัน โดยต้องมีผลการเรียนดี รวมถึงได้มีโอกาสฝึกงานในสถานที่ทำงานจริง การเรียนแม้ไม่ลงลึกในทางทฤษฎีเหมือนใน Uni แต่เมื่อจบปริญญาตรีจาก FH แล้ว นักเรียนยังมีโอกาสศึกษาต่อในหลักสูตร Master ของ Universität ได้ โดยต้องทำเรื่องขอเทียบวิชากับคณะที่ต้องการเข้าเรียน

2) ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาเอก การได้ปริญญาจาก Uni หรือเทียบเท่ามักจะเป็นข้อได้เปรียบ เพราะจะได้รับการยอมรับจากอาจารย์ที่ปรึกษา นอกจากนี้การทำปริญญาเอก คือ การทำวิจัยเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้ที่จบจาก Uni ซึ่งมีการปูพื้นฐานทางด้านงานวิจัยและการเรียนซึ่งลงลึกไปในทางทฤษฎีน่าจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่จบการศึกษาจาก FH และ HS

การประกันคุณภาพการศึกษา

1) ระดับปฐมวัย

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือ Fachaufsicht ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านวิชาการ การสอน และกิจกรรมทางการศึกษา และ Dienstaufsicht ทำหน้าที่กำกับดูแลบุคลากรทางการศึกษาและครูใหญ่ ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะผ่านการปฏิบัติ ถือได้ว่าผู้เชี่ยวชาญมีบทบาทสำคัญในการศึกษาระดับนี้

2) ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม ได้จัดตั้งสถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางการศึกษา (Institut zur Qualitätsentwicklung im Bildungswesen-IQB) เป็นหน่วยงานสำคัญที่ทำหน้าที่ในการดำเนินงานและตรวจสอบมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการประสานงานการพัฒนามาตรฐานการศึกษา แนวโน้มการศึกษา และตรวจสอบข้อกำหนดด้านสมรรถนะเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษา

หน่วยงานกำกับดูแลในระบบโรงเรียน ประกอบด้วย

Fachaufsicht	กำกับดูแลด้านวิชาการ
Rechtsaufsicht	กำกับดูแลด้านกฎหมาย
Dienstaufsicht	กำกับดูแลบุคลากร
Schulträger	กำกับดูแลการจัดกิจการโรงเรียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย

โรงเรียนจะได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากหน่วยงานประเมินและขั้นตอนการตรวจสอบภายในระบบโรงเรียน การกำกับดูแลด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับงานสอนและการศึกษาที่ดำเนินการโดยโรงเรียน ผู้ตรวจการโรงเรียนสนับสนุนและส่งเสริมการทำงานของโรงเรียนเพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าหลักสูตรและข้อกำหนดทางกฎหมายอื่นๆ ได้รับการปฏิบัติตาม การสอนและการศึกษาได้ดำเนินการอย่างมืออาชีพโดยใช้วิธีการที่เหมาะสม การกำกับดูแลด้านวิชาการดำเนินการโดยการเยี่ยมชมโรงเรียน สังเกตบทเรียน และให้คำแนะนำในระดับโรงเรียน การกำกับดูแลด้านกฎหมายเป็นองค์ประกอบเพิ่มเติมในการกำกับดูแลโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมายของการจัดการของโรงเรียน เช่น การก่อสร้างและการบำรุงรักษาอาคารของโรงเรียน

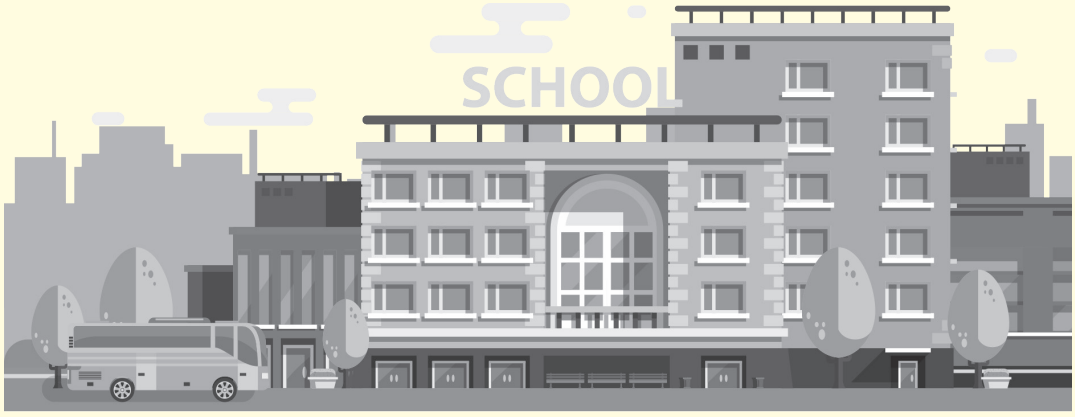

◆ มาตรการประเมินผลในโรงเรียน

รัฐได้ใช้มาตรการประเมินซึ่งมีการประกันคุณภาพและขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพต่างๆ ขั้นตอนเหล่านี้รวมถึง

- การพัฒนากรอบหลักสูตร
- การทดสอบเปรียบเทียบระหว่างรัฐและโรงเรียนในวิชาหลัก
- การขยายการประเมินภายนอก
- การพัฒนามาตรฐานและการทบทวน
- การพัฒนาการจัดการคุณภาพในโรงเรียน
- การสอบปลายภาค ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

3) ระดับอุดมศึกษา

การกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา ดำเนินการโดย Land Ministry of Science and Research การประเมินภายนอกดำเนินการโดยหน่วยงานประเมินระดับภูมิภาค หรือเครือข่าย หรือสมาคมของสถาบันอุดมศึกษาที่ครอบคลุมรัฐทั้งหมด การประชุมคณะรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมของรัฐ (Kultusministerkonferenz - KMK) ได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อให้การรับรองหลักสูตรการศึกษา (Stiftung zur Akkreditierung von Studieng-ängen in Deutschland) โดยมีการจำกัดเวลาในการรับรองหลักสูตรหน่วยงานดังกล่าว มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- การรับรองหลักสูตรและการรับรองซ้ำให้กับหน่วยงานที่ได้รับการรับรองหลักสูตรมาแล้ว
- การรวบรวมแนวทางทั่วไปและแนวทางเฉพาะ เพื่อกำหนดแนวทางที่ใช้ร่วมกันสำหรับหน่วยงานประเมิน
- การควบคุมข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับขั้นตอนการรับรอง รวมถึงข้อกำหนดเบื้องต้น และข้อจำกัดของการรับรอง
- การตรวจสอบการรับรองของหน่วยงานที่ได้รับการรับรอง

จากการใช้ระบบการรับรองหลักสูตรการศึกษา ได้มีการจัดตั้งสภาการรับรองมาตรฐาน (Akkreditierungsrat) ของหน่วยงานประเมินที่ได้รับการรับรองและการยอมรับสำหรับหลักสูตรปริญญาตรีและปริญญาโท มีการกำหนดมาตรฐานและขั้นตอนในการสอน โดยมีหลักการของเสรีภาพทางวิชาการ อาจารย์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับอาวุโสปฏิบัติหน้าที่วิจัยและการสอนอย่างอิสระ สิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างความเชื่อถือและสร้างความโปร่งใสในความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับคุณสมบัติการศึกษาในประเทศเยอรมนี ตามกรอบการประเมินคุณภาพการสอน (Qualitätssicherung in der Lehre) ซึ่งได้รับการอนุมัติโดยที่ประชุมใหญ่ของรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมของรัฐ ในปี ค.ศ. 2003

สำหรับมาตรฐานการฝึกอบรมครู ในปี ค.ศ. 2004 มีการกำหนดมาตรฐานการฝึกอบรมครูในสาขาวิทยาศาสตร์ และในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 2013 มีการกำหนดเนื้อหาทั่วไปสำหรับการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาและการสอนที่เกี่ยวข้องกับวิชาในการฝึกอบรมครูซึ่งใช้กับทุกรัฐ โดยใช้เป็นพื้นฐานในการให้การรับรองและประเมินหลักสูตรฝึกอบรมครู โดยใช้แนวทางและวิธีการประกันคุณภาพ ด้วยการนิเทศของสถาบันอุดมศึกษา และประเมินผลในส่วนของอุดมศึกษาซึ่งเป็นการประเมินภายในและภายนอก การประเมินภายในประกอบด้วยการวิเคราะห์การเรียนการสอน การทำงานวิจัย ผลการปฏิบัติงานของสาขาหรือคณะ และสรุปด้วยการเขียนรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประเมินภายนอกโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกซึ่งจะเขียนข้อค้นพบและข้อเสนอแนะในรายงานขั้นสุดท้ายทั้งในระดับของสถาบันอุดมศึกษาและในระดับกระทรวง

นอกจากนี้ยังมีมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศที่หลากหลายเพื่อการพัฒนาและการใช้มาตรการประเมินผล โดยทั่วไปแล้วการประเมินภายนอกจะอยู่ในรูปหน่วยงานประเมินระดับภูมิภาค หรือเครือข่าย หรือ

สมาคมของสถาบันอุดมศึกษาที่ครอบคลุมรัฐทั้งหมด และมีการประเมินซ้ำในช่วงเวลาต่างๆ ผลลัพธ์ของการประเมินผลได้ถูกนำมาพิจารณามากขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการจัดสรรทรัพยากรให้กับสถาบันอุดมศึกษา

ส่วนการรับรองหลักสูตรการศึกษา มีการรับประกันมาตรฐานเนื้อหาทางวิชาการ เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและสร้างความโปร่งใสสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศ และการรับรองสถานะของมหาวิทยาลัย

การกำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

1) ระดับปฐมวัย

การกำกับดูแลการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ในความดูแลของ 3 หน่วยงาน ซึ่งดำเนินการกำกับดูแลในรูปแบบการให้คำแนะนำ คือ 1) Fachaufsicht ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านวิชาการ การสอน และกิจกรรมทางการศึกษา 2) Dienstaufsicht ทำหน้าที่กำกับดูแลบุคลากรทางการศึกษาและครูใหญ่ และ 3) สำนักงานสวัสดิการเยาวชน (Jugendämter) มีหน้าที่ในการดูแลสนับสนุนหน่วยงานภาคเอกชนผ่านมาตรการที่เหมาะสม

2) ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

กฎหมายพื้นฐาน (Grundgesetz - R1) ระบุว่าระบบโรงเรียนทั้งหมดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในพระราชบัญญัติ และข้อบังคับของรัฐ ซึ่งกำหนดให้มีมาตรการสำหรับการประเมินภายนอกและภายในนอกเหนือจากการกำกับดูแลของรัฐ

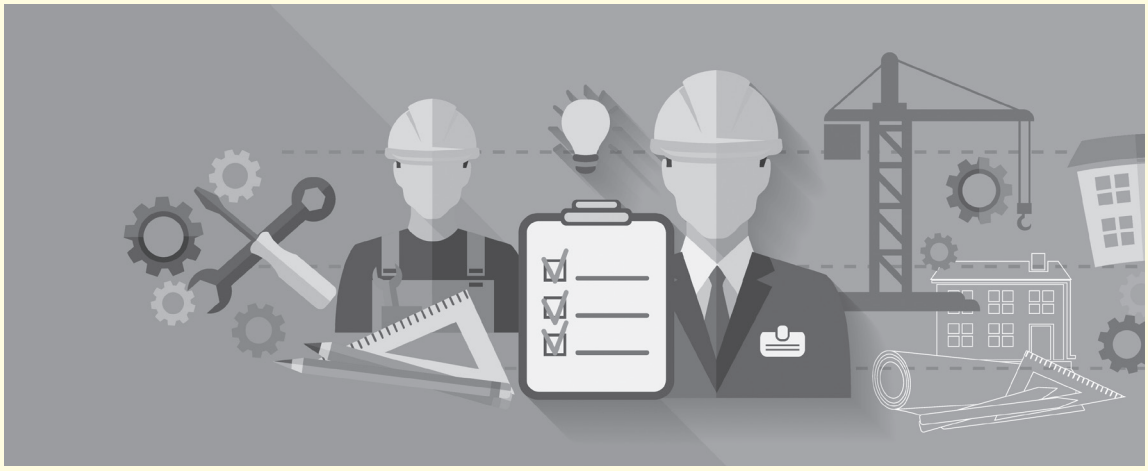

3) ระดับอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติการฝึกอบรมวิชาชีพ (Berufsbildungsgesetz - BBiG - R79) ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพและการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งการประกันคุณภาพในการศึกษาสายอาชีพนั้นผ่านการให้คำแนะนำจากคณะกรรมการของสถาบันการศึกษาและฝึกอบรมสายอาชีพแห่งชาติ (Bundesinstitut für Berufsbildung - BIBB)

4) ระดับอุดมศึกษา

ภายใต้มาตรา 59 ของพระราชบัญญัติกรอบการศึกษาระดับอุดมศึกษา และกฎหมายอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ การประเมินผลการวิจัยและการสอนนั้นจัดทำขึ้นสำหรับระดับอุดมศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลโดย Land Ministry of Science and Research

สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

จากผลการศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การจัดการศึกษาของประเทศเยอรมนี รัฐบาลกลางของประเทศเป็นผู้กำหนดระบบโครงสร้างการศึกษา ประเด็นที่สำคัญด้านการศึกษาจะต้องผ่านข้อตกลงระหว่างรัฐเพื่อให้เป็นมาตรฐานใช้ร่วมกันทั่วประเทศ แต่ละรัฐควบคุมหลักสูตรของตนเอง รวมถึงข้อกำหนดด้านวิชาชีพครู การสรรหาครู และการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียน ลักษณะสำคัญของหลักสูตรในระบบการศึกษาเยอรมนี คือ การเอื้อให้ครูผู้สอนมีอิสระในการเลือกเนื้อหา วิธีการสอน และเครื่องมือประเมินที่เหมาะสม โดยถือว่าห้องเรียนเป็น “ความรับผิดชอบด้านการสอน” (Pedagogical responsibility) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียนตามระดับการศึกษา มีการประเมินผลตามสมรรถนะของผู้เรียน มีการกำหนดเส้นทางการศึกษาและคุณวุฒิที่ได้รับอย่างชัดเจน เน้นการเชื่อมโยงการเรียนสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน มีการประเมินคุณภาพภายในและประเมินคุณภาพภายนอกจากหน่วยประเมินที่ได้รับการรับรอง มีการมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ระดับนานาชาติโดยก่อตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (The Institute for Educational Quality Improvement - IQB) ขึ้น เพื่อติดตามและประเมินความก้าวหน้าสู่การบรรลุมาตรฐาน ด้วยการประเมินความสามารถของนักเรียนระดับชาติและนานาชาติอย่างต่อเนื่อง

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ :

“เครือรัฐออสเตรเลีย”

ข้อมูลทั่วไป

ประเทศออสเตรเลีย หรือชื่อทางการ คือ เครือรัฐออสเตรเลีย (Commonwealth of Australia) เป็นประเทศซึ่งประกอบด้วยแผ่นดินหลักของทวีปออสเตรเลีย เกาะแทสเมเนีย และเกาะอื่นๆ ในมหาสมุทรอินเดีย แปซิฟิก และมหาสมุทรใต้ เป็นประเทศที่มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 6 ของโลก ออสเตรเลียเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและเป็นหนึ่งในประเทศที่ร่ำรวยที่สุดในโลก มีการปกครองแบบเครือรัฐ มีเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดเป็นอันดับที่ 12 ของโลก ในปี ค.ศ. 2012 ออสเตรเลียมีรายได้ต่อหัวที่สูงที่สุดอันดับ 5 ของโลก ค่าใช้จ่ายทางทหารของออสเตรเลียมากที่สุดเป็นอันดับที่ 13 ของโลก ด้วยดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่สูงที่สุดอันดับที่ 2 ของโลก ออสเตรเลียจึงได้รับการจัดอันดับที่สูงในการเปรียบเทียบอันดับระหว่างประเทศในเรื่องต่างๆ เช่น คุณภาพชีวิต สุขภาพ การศึกษา เสรีภาพทางเศรษฐกิจ และการปกป้องเสรีภาพของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ระบบการศึกษาและการบริหารการศึกษา

> “ประเทศออสเตรเลียมีโรงเรียนทั้งที่เป็นโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่ดำเนินการร่วมกับองค์กรศาสนา โรงเรียนของรัฐบาลจะเป็นประเภทไป - กลับ (Day School) โรงเรียนของเอกชนมีทั้งโรงเรียนประจำ (Boarding School) และโรงเรียนไป - กลับ (Day School) มีทั้งชายล้วน หญิงล้วน และสหศึกษา”

นโยบายการศึกษาของประเทศออสเตรเลียถูกกำหนดโดยส่วนกลาง คือ The Council of Australian Government (COAG) ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากรัฐต่างๆ และเขตปกครองพิเศษ รัฐบาลกลางมีหน้าที่สนับสนุนงบประมาณแก่รัฐต่างๆ และเขตปกครองพิเศษ ซึ่งต้องรับผิดชอบในการจัดโครงสร้างพื้นฐาน งบประมาณด้านครูและบุคลากร และดูแลการบริหารจัดการต่างๆ ของโรงเรียน ขณะที่การนำนโยบายกลางหรือนโยบายระดับชาติไปใช้ หรือดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐแต่ละรัฐ และเขตปกครองพิเศษ เป็นหน้าที่ของ The Department of Education and Training (DET) ซึ่งรับผิดชอบความเชื่อมโยง และครอบคลุมการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการศึกษานานาชาติ (International Education) ด้วย DET สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการดำเนินงานกับทุกรัฐและเขตปกครองพิเศษ กำกับการดำเนินงานตามนโยบายครอบคลุมสถาบันของรัฐ เอกชน และผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholder)

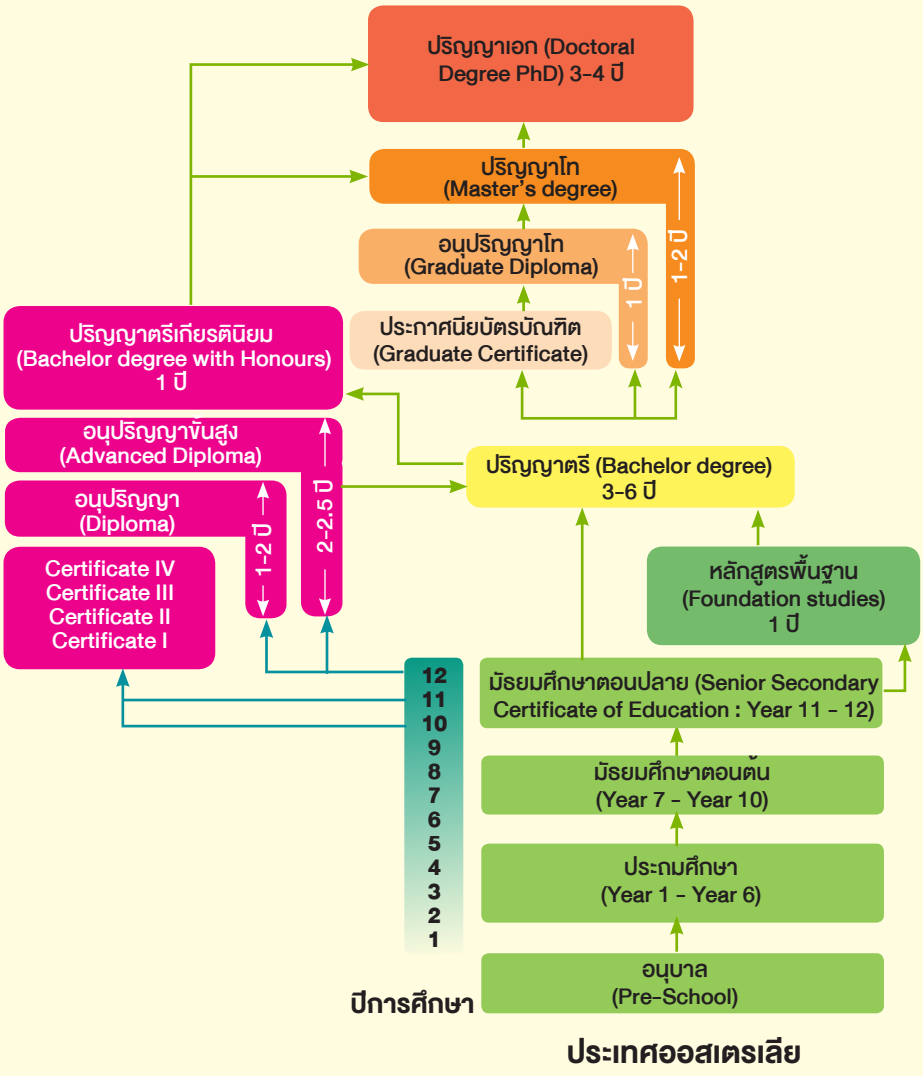

ภาพที่ 10 ระดับการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย
ที่มา : http://www.australian.co.th/australian/index.php?otion=com_content&view=artcle&id=57&Itemid=54

◆ การกำหนดระดับชั้นการศึกษา

การจัดการศึกษาของออสเตรเลียเป็นระบบโครงสร้างกลาง กำหนดระดับการศึกษาไว้กว้างๆ มีการกำหนดระดับชั้นต่างๆ และมีเส้นทางการเรียน (pathway) หลากหลายทางเลือก มีการเปิดรับเด็กเข้าเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา (Pre-School) และเริ่มเข้าสู่ระดับการศึกษาที่สำคัญ 4 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับประถมศึกษา (Primary School) (2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Secondary School) (3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Senior Secondary School) (4) ระดับอุดมศึกษา (Tertiary Education) สรุปได้ดังนี้

• **การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education)** ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับแต่รัฐบาลสนับสนุนให้ชุมชน องค์กร จัดการศึกษาระดับนี้เพื่อเตรียมเด็กเข้าสู่โรงเรียน สามารถเข้าเรียนในระดับอนุบาลได้ตั้งแต่อายุ 4 ปีบริบูรณ์เป็นต้นไป เน้นให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา โดยจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา แต่ละรัฐกำหนดอายุที่เข้าศึกษาและหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบแตกต่างกัน ในการศึกษาระดับนี้จัดช่วงเวลาเรียนสัปดาห์ละ 10 - 12.5 ชั่วโมง มีวิชาแกน ได้แก่ Literacy, Numeracy, English และ Mathematics โดยไม่มีการกำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษาสำหรับระดับนี้

• **การศึกษาภาคบังคับ** รัฐบาลออสเตรเลียกำหนดอายุเด็กในการศึกษาภาคบังคับ คือ เด็กอายุระหว่าง 6 - 15 ปี (Grade 1 - 10) ซึ่งจะได้รับการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาภายใต้ความดูแลรับผิดชอบของแต่ละรัฐ ดังนี้

(1) **ระดับประถมศึกษา** (Primary School) คือ ชั้นปีที่ 1 เรียกว่า Foundation ในปีที่ 2 ถึงปีที่ 7 หรือ 8 เรียกว่า Grade 1 ถึง Grade 7 ในระดับนี้อาจเรียน 7 หรือ 8 ปี

(2) **ระดับมัธยมศึกษา** (Secondary School) แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดย

- **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** (Junior Colleges) คือ ชั้นปีที่ 7 หรือ 8 ถึงปีที่ 10 เรียน 3 - 4 ปี เรียกว่า Grade 7 หรือ 8 ถึง Grade 10

- **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** (Senior Colleges) คือ ชั้นปีที่ 11 และปีที่ 12 (Grade 11 - 12) เรียน 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตร Senior Secondary Certificate of Education

• **การศึกษาระดับอุดมศึกษา (Tertiary Education)** เป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Higher education) และการอาชีวศึกษา (Vocational education and Training : VET) โดยการอุดมศึกษามีระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก การอาชีวศึกษามีระดับ Certificate 1 ถึง 4 ตาม AQF และระดับปริญญาซึ่งมีเส้นทางสู่การอุดมศึกษา

◆ นโยบายสำคัญทางการศึกษาของออสเตรเลีย

เอกสารและนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

คำแถลงการณ์การศึกษาของเมลเบิร์นเกี่ยวกับเป้าหมายการศึกษา (ปี ค.ศ. 2009 – 2018)

รายละเอียด

- กำหนดเป้าหมายทางการศึกษา 2 ประการ คือ
  เป้าหมายที่ 1 การศึกษาออสเตรเลียส่งเสริมความเท่าเทียมและความเป็นเลิศ
  เป้าหมายที่ 2 คนออสเตรเลียวัยหนุ่มสาวทุกคนกลายเป็นผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ มีความมั่นใจ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นและรู้จริง
- การดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายสองประการสำเร็จ คือ 1) พัฒนาความร่วมมือที่แข็งแกร่ง 2) สนับสนุนการสอนที่มีคุณภาพ 3) เสริมสร้างการศึกษาปฐมวัย 4) การพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกปี 5) การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในแต่ละช่วงวัย 6) การส่งเสริมหลักสูตรและการประเมินระดับโลก 7) การปรับปรุงผลการศึกษาสำหรับเยาวชนพื้นเมืองและเยาวชนออสเตรเลียที่ด้อยโอกาส โดยเฉพาะผู้ที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ 8) การเสริมสร้างความรับผิดชอบและความโปร่งใส

พระราชบัญญัติการศึกษาออสเตรเลียและข้อตกลงระหว่างรัฐบาลด้านการศึกษา (ปี ค.ศ. 2013 หรือ พ.ศ. 2556 เริ่มใช้ 1 ม.ค. ค.ศ. 2014)

รายละเอียด

กำหนดเรื่องงบประมาณให้กับโรงเรียนและกรอบการทำงานสำหรับระดมทุนในเครือจักรภพให้กับโรงเรียน เพื่อให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการศึกษา

กรอบการวัดคุณภาพการศึกษาในออสเตรเลีย หรือ The Australian Qualification Framework : AQF

รายละเอียด

- เพื่อกำกับดูแลการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกระดับ การศึกษาสายอาชีพ การฝึกอบรม และการอุดมศึกษา AQF กำหนดกรอบผลลัพธ์การเรียนรู้ 3 มิติ ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะ

รายละเอียด

- AQF ประกอบด้วย 10 ระดับ ได้แก่

ระดับ 1	Certificate I
ระดับ 2	Certificate II
ระดับ 3	Certificate III
ระดับ 4	Certificate IV
ระดับ 5	Diploma
ระดับ 6	Advanced Diploma
	Associate Degree
ระดับ 7	Bachelor Degree
ระดับ 8	Bachelor Honours Degree
	Graduate Certificate
	Graduate Diploma
ระดับ 9	Master's Degree (Research)
ระดับ 9	Master's Degree (Coursework)
	Master's Degree (Extended)
ระดับ 10	Doctoral Degree
	Higher Doctoral Degree

* รายละเอียดของ AQF แต่ละระดับแสดงในภาพที่ 12

ข้อตกลงการปฏิรูปโรงเรียนแห่งชาติ

รายละเอียด

COAG ได้จัดทำข้อตกลงนี้ บนหลักการความเท่าเทียมและความเป็นเลิศ เพื่อเป็นกลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือระดับชาติ ให้บรรลุเป้าหมายคำแถลงการณ์การศึกษาของเมลเบิร์นและบรรลุผลลัพธ์ทางการศึกษาในประเด็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการศึกษา และนักเรียนได้รับทักษะที่จำเป็นเพื่อการศึกษาต่อ โดยภาคีทางการศึกษาร่วมกันกำหนดหลักสูตรระดับชาติ มาตรฐานการสอนระดับชาติ โปรแกรมการประเมินระดับชาติ

นโยบายสำคัญ 7 ประการด้านการจัดการศึกษา

รายละเอียด

เป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นให้ครอบคลุมการจัดการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งชนพื้นเมืองและผู้ที่อยู่ห่างไกล โดยเน้นเรื่อง

- ความเสมอภาค : ลดช่องว่างหรือปิดช่องว่างความเหลื่อมล้ำการจัดการศึกษาปฐมวัย และของชนเผ่าพื้นเมือง โดยใช้ข้อมูลการประเมิน TIMSS และการประเมินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
- การอุดมศึกษาและการฝึกอบรม : การสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มุ่งให้มหาวิทยาลัยและสถาบันจัดการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม ผลผลิต และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในอนาคต
- คุณภาพโรงเรียนและคุณภาพการสอน : ดูแลการศึกษาในระดับโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน ทั้งการสอน การบริหารโรงเรียนจะต้องได้มาตรฐาน โดยตั้งหน่วยงานชื่อ The Australian Institute of Teaching and School Leadership หรือ AITSL เพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหาร และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพครู
- การวัดและประเมินที่เข้มแข็งและโปร่งใส : ดูแลการประเมินระดับชาติที่เรียกว่า NAPLAN ประเมินนักเรียนชั้นปีที่ 3, 5, 7 และ 9 รวมถึงการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนของครู มีการกำหนดคุณภาพของการเรียนรู้และการสอน (The Quality Indicators for Learning and Teaching : QILT) สำหรับระดับอุดมศึกษา
- การศึกษาสำหรับชนพื้นเมือง : เน้นการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับชนพื้นเมืองและผู้อยู่ห่างไกล ต้องได้รับการศึกษาระดับนี้ไม่ต่ำกว่า 5 ปี ลดการตายของเด็กที่อายุต่ำกว่า 5 ปี ลดช่องว่างการพัฒนาการอ่าน การเขียน และลดความต่างของผลสัมฤทธิ์ของชนพื้นเมืองกับประชาชน
- The New Colombo Plan : ยกระดับคุณภาพการศึกษาของออสเตรเลีย ให้มีชื่อเสียงใน Indo-Pacific เน้นการสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงอย่างกว้างขวางทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ระดับสถาบันทุกภูมิภาค
- งบประมาณสำหรับโรงเรียน (Schooling Resources) : จัดทำกฎหมาย The Australian Education Amendment Act เพื่อจัดสรรงบประมาณสำหรับโรงเรียนตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017 - 2023

◆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

หน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของออสเตรเลียมีหลายหน่วย มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

ชื่อ **The Council of Australian Government : COAG**

หน้าที่

กำหนดนโยบายสำคัญของการศึกษาระดับชาติ เช่น

- The Australian Education Amendment Act. (พระราชบัญญัติการศึกษาของออสเตรเลีย และข้อตกลงระหว่างรัฐบาลด้านการศึกษา ประกาศเมื่อปี ค.ศ. 2013 เริ่มใช้วันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 2014 โดยกำหนดเรื่องงบประมาณการศึกษาสำหรับโรงเรียนจนถึงปี ค.ศ. 2023 และกรอบการทำงานระดมทุนในเครือจักรภพให้กับโรงเรียน)
- ข้อตกลงการปฏิรูปโรงเรียนแห่งชาติ
- โปรแกรมการประเมินระดับชาติ
- The Tertiary Education Quality and Standards Agency Act. : TEQSA Act. คือ พระราชบัญญัติเพื่อการกำกับดูแลส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยกำหนดคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่มหาวิทยาลัย เรียกว่า The Higher Education Standard Panel : HESP
- The Quality Indicators for Learning and Teaching : QILT คือ นโยบายการกำหนดคุณภาพการเรียนรู้และการสอนสำหรับระดับอุดมศึกษา

ชื่อ **Australian Qualifications Framework Council**

หน้าที่

กำหนดกรอบคุณภาพการศึกษาของประเทศ หรือ Australian Qualification Framework (AQF) เพื่อกำกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกระดับ

ชื่อ The Australian Institute of Teaching and School Leadership : AITSL (ตั้งในปี ค.ศ. 2010)

หน้าที่

กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหาร

ชื่อ The Department of Education and Training : DET

หน้าที่

- นำนโยบายระดับชาติไปใช้
- การดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐต่างๆ และเขตปกครองพิเศษ
- สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการดำเนินงานทุกรัฐและเขตปกครองพิเศษ

ชื่อ Australian Curriculum Assessment and Reporting Authority : ACARA

หน้าที่

- พัฒนาและจัดทำหลักสูตรการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับเครือรัฐออสเตรเลีย
- พัฒนาและจัดทำ National Assessment Program – Literacy and Numeracy (NAPLAN) และ NAP sample assessments
- รวบรวมวิเคราะห์และรายงานข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการศึกษาและแนวทางการใช้ข้อมูลการวัดประสิทธิภาพการศึกษาในออสเตรเลีย

ชื่อ Technical and Further Education Institutes (สถาบันเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง)

หน้าที่

พัฒนาหลักสูตรการอาชีวศึกษา

ชื่อ Registered Training Organizations (RTOs)

หน้าที่

ดูแล กำกับและส่งเสริมหลักสูตรสถาบัน / วิทยาลัยเอกชน / มหาวิทยาลัย ให้มีคุณภาพ

ชื่อ The Australian Government's Commonwealth Register of Institutions and Courses of Oversea Students (CRICOs)

หน้าที่

ดูแล กำกับและส่งเสริม หลักสูตรระดับนานาชาติ

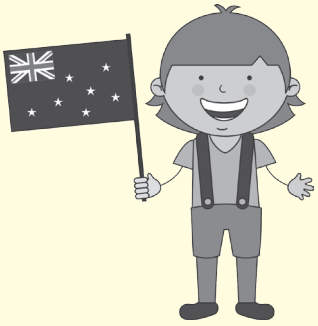

การนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

“ประเทศออสเตรเลียกำหนดเป้าหมายการศึกษาตามคำแถลงการณ์การศึกษาของเมลเบิร์น และกำหนดกรอบคุณภาพการศึกษาซึ่งเทียบเคียงได้กับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ การกำหนดกรอบคุณภาพการศึกษา (The Australian Qualification Framework : AQF) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับดูแลคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกแห่ง”

กรอบคุณภาพการศึกษาของออสเตรเลียเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาออสเตรเลีย ดำเนินการโดย ACARA (Australian Curriculum assessment and Reporting Authority) ซึ่งทำหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรระดับการศึกษาภาคบังคับ ตลอดจนจัดการประเมินผลและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติและการรายงานผลการจัดการศึกษาในภาพรวมของเครือรัฐออสเตรเลีย โดยดำเนินการจัดการสอบ ประเมิน และวัดผลสมรรถนะในการรู้หนังสือและคำนวณทั่วไป การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรของการศึกษาแต่ละระดับเพื่อมุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนออสเตรเลียให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในคำแถลงการณ์การศึกษาของเมลเบิร์น

◆ ระดับปฐมวัย กำหนดโครงสร้างหลักสูตรระดับปฐมวัย โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ 5 ด้าน คือ 1) เด็กมีเอกลักษณ์ที่แข็งแกร่ง 2) เด็กได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในชุมชน 3) เด็กมีสุขภาพที่ดี 4) เด็กมีความมั่นใจและกล้าแสดงออก 5) เด็กเป็นผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

◆ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นหลักสูตร 3 มิติ ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ ทักษะ และความเข้าใจด้านวินัย ความสามารถทั่วไปและลำดับความสำคัญของหลักสูตร โดยมีแกนหลัก 3 เรื่อง ที่เด็กทุกคนต้องเรียนรู้ คือ 1) การพัฒนาอย่างยั่งยืน 2) เอเชียและการมีส่วนร่วมกับเอเชียของออสเตรเลีย และ 3) ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชาวอะบอริจินและเกาะช่องแคบทอร์เรส บูรณาการกับเนื้อหา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ประกอบด้วย 1) ภาษาอังกฤษ 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สุขภาพและพลศึกษา 5) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 6) ศิลปะ 7) เทคโนโลยี และ 8) ภาษา ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุสมรรถนะ 7 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้หนังสือ 2) การคิดคำนวณ 3) ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) การคิดเชิงวิพากษ์และความคิดสร้างสรรค์ 5) ความสามารถส่วนบุคคลและสังคม 6) ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม และ 7) ความเข้าใจด้านจริยธรรม

ภาพที่ 11 ภาพแสดงหลักสูตร 3 มิติ หลักสูตรพื้นฐานของออสเตรเลีย (ที่มา : Australian Curriculum, 2019)

◆ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้กำหนดวิชารองที่สำคัญ 15 วิชา ภายใต้วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ โดยได้รับการรับรองจาก ACARA เนื้อหาสาระเน้นความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่จะสอนและเรียนรู้ภายในหัวข้อที่กำหนด มาตรฐานความสำเร็จ คือ ความสามารถในการเข้าใจความรู้และความซับซ้อนของความรู้และทักษะต่างๆ ที่จะต้องมี

◆ ระดับอาชีวศึกษา เน้นพัฒนาทักษะสำหรับการทำงาน โดยร่วมมือกับสถานประกอบการหรือบริษัทตั้งแต่เริ่มเรียนและช่วงระหว่างเรียน การพัฒนาคุณภาพทักษะของผู้เรียน เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับนี้สามารถทำงานได้หลากหลายอาชีพ สถาบันการศึกษาทั้งรัฐและเอกชน (ดำเนินการโดยสถาบันเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง) มีหน้าที่พัฒนาหลักสูตรภายใต้กรอบนโยบายของรัฐ รัฐบาลมีระบบการจัดการศึกษาเพื่อฝึกทักษะและให้ประชาชนมีทักษะที่จำเป็นในการทำงาน มีความมั่นคง และแข่งขันได้ในระดับโลก กรอบเนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วย ทักษะชีวิตพื้นฐาน ทักษะการทำงานอาชีพพื้นฐาน การฝึกฝนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ การเรียนและฝึกฝนในสาขาที่เรียน โดยการประเมินผู้เรียนระดับอาชีวศึกษา ใช้เกณฑ์คุณภาพระดับชาติ คือ

• Certificate I - IV ต้องเรียนรายวิชาที่มีการฝึกทักษะพื้นฐาน ทักษะด้านอุตสาหกรรม มีความรู้และทักษะในการสื่อสาร มี literacy และ Numeracy ระยะเวลาที่ศึกษาระหว่าง 6 เดือน - 2 ปี

• Diploma ต้องเรียนวิชาต่างๆ เพื่ออาชีพภาคอุตสาหกรรมในระดับเตรียมเพื่อวิชาชีพชั้นสูง ระยะเวลาศึกษา 1 - 2 ปี

• Advanced Diploma ต้องเรียนและฝึกทักษะระดับสูง เช่น สาขาวิชาบัญชี การออกแบบก่อสร้าง วิศวกรรมศาสตร์ ระยะเวลาศึกษา 1.5 - 2 ปี

• Vocational Graduate Certificate / Diploma ต้องเรียนเทียบเท่ากับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นๆ ระยะเวลาศึกษา 6 เดือน - 2 ปี

• English Language Course จัดเป็น Vocational Education and training : VET เรียนประมาณ 48 สัปดาห์

◆ระดับอุดมศึกษา การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นแบบ Tertiary Education สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งพัฒนาหลักสูตรและจัดการศึกษาเพื่อแข่งขันได้ในระดับโลก โดยปี ค.ศ. 2011 ออสเตรเลียกำหนดกฎหมาย The Tertiary Education Quality and Standards Agency Act. หรือ TEQSA Act. เพื่อกำกับดูแลส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน มีคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่มหาวิทยาลัยที่เรียกว่า The Higher Education Standards Panel หรือ HESP. ซึ่งมหาวิทยาลัยมีหน้าที่พัฒนาหลักสูตรเอง การสำเร็จการศึกษาแต่ละหลักสูตรต้องมีคุณภาพตามมาตรฐาน AQF ตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไป โดย AQF ระดับ 7 เป็นมาตรฐานสำหรับระดับปริญญาตรี AQF ระดับ 8 เป็นมาตรฐานสำหรับประกาศนียบัตรบัณฑิต และปริญญาตรีเกียรตินิยม AQF ระดับ 9 เป็นมาตรฐานสำหรับระดับปริญญาโท และ AQF ระดับ 10 เป็นมาตรฐานสำหรับระดับปริญญาเอก โดยมหาวิทยาลัยดำเนินการประเมินผลเอง รัฐบาลกลางมีนโยบายกำกับการให้เกรด กลุ่มมหาวิทยาลัยอาจใช้ระบบการให้เกรดเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันได้ และมีการเทียบกับนานาประเทศด้วย โดยปกติเกรด 1 - 3 คือ ตก เกรด 4 คือ ผ่าน เกรด 5 คือ Credit เกรด 6 คือ Distinction เกรด 7 High Distinction แต่บางมหาวิทยาลัยอาจกำหนดเกรดแค่ 1 - 4 ก็ได้

ทั้งนี้รายละเอียดของกรอบคุณภาพการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย (AQF) 10 ระดับ แสดงได้ดังภาพที่ 12

AQF level	Qualification Type	Qualification Title
	Senior Secondary Certificate of Education	Titles will vary across jurisdictions; the use of the titles will be accompanied by the statement: '(Certificate Title) is a Senior Secondary Certificate of Education within the Australian Qualifications Framework.'
1	Certificate I	Certificate I (Field of study/discipline)
2	Certificate II	Certificate II (Field of study/discipline)
3	Certificate III	Certificate III (Field of study/discipline)
4	Certificate IV	Certificate IV (Field of study/discipline)
5	Diploma	Diploma (Field of study/discipline)
6	Advanced Diploma	Advanced Diploma (Field of study/discipline)
6	Associate Degree	Associate Degree (Field of study/discipline)
7	Bachelor Degree	Bachelor (Field of study/discipline)
8	Bachelor Honours Degree	Bachelor (Field of study/discipline) (Honours)
8	Graduate Certificate	Graduate Certificate (Field of study/discipline)
8	Graduate Diploma	Graduate Diploma (Field of study/discipline)
9	Masters Degree (Research)	Master (Field of study/discipline)
9	Masters Degree (Coursework)	Master (Field of study/discipline)
9	Masters Degree (Extended)	Master (Field of study/discipline) For exceptions that may be used, see below*
10	Doctoral Degree	Doctor (Field of study/discipline)
10	Higher Doctoral Degree	Doctor (Field of study/discipline)

ภาพที่ 12 กรอบคุณภาพการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย (AQF) 10 ระดับ
ที่มา: Australian Qualifications Framework Second Edition January 2013

การประกันคุณภาพการศึกษา กำกับ ติดตาม ประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

หน่วยงาน ACARA ทำหน้าที่ประเมิน ทดสอบ และรายงานการศึกษาในออสเตรเลีย การประเมินผลการศึกษาและการวัดผลการปฏิบัติงาน จะต้องรายงานต่อรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการของออสเตรเลียและต่อชุมชน โดยยึดปฏิญญาเมลเบิร์นหรือคำแถลงการณ์การศึกษาของเมลเบิร์นเป็นหลัก ซึ่งการปฏิบัติที่สำคัญระดับชาติสำหรับการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการรายงานผลการศึกษาในประเทศออสเตรเลียที่จัดทำโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการด้วย

◆ **การประกันคุณภาพระดับการประถมศึกษาและมัธยมศึกษา**ประกันคุณภาพโดยใช้โปรแกรมการประเมินแห่งชาติ (National Assessment Program : NAP) ซึ่งเป็นโปรแกรมสำคัญสำหรับการประเมินผลการศึกษาในออสเตรเลียปี ค.ศ. 2015 และครอบคลุมการประเมินทั้งหมดที่รับรองโดยรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ การประเมินในระดับนี้มีทั้งการประเมินระดับชาติ และระดับนานาชาติ โดยมาตรฐานแห่งชาติสำหรับการรู้หนังสือและการคำนวณเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่เด็กจะได้รับการทดสอบในแต่ละปี สาระการประเมินแห่งชาติ เน้นที่ความรู้ การคำนวณ พลเมืองและความเป็นพลเมือง ความรู้ด้านไอซีที ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์

◆ **การประกันคุณภาพระดับอาชีวศึกษา** หน่วยงาน Educational Standards Authority ของแต่ละรัฐและเขตปกครองพิเศษ ดำเนินการกำกับ ติดตาม ส่งเสริม คุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน ร่วมกับคณะกรรมการด้านทักษะและอุตสาหกรรมออสเตรเลีย (The Australian Industry and Skills Committee หรือ AISC) โดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษาตามกรอบคุณภาพการศึกษา คือ The Tertiary Education Quality and Standards Agency (TEQSA) และ Australian skills Quality (ASQA)

◆ **การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา** The Tertiary Education Quality and Standards Agency (TEQSA) ทำหน้าที่ควบคุมคุณภาพตามการกำหนดของรัฐบาลกลางในออสเตรเลีย มหาวิทยาลัยใช้ AQF เป็นกรอบมาตรฐานคุณวุฒิทางการศึกษา หน่วยงานที่ดำเนินการตรวจประเมินคุณภาพระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ Australian Universities Quality Agency : AUQA โดยมีหน่วยงานรับรองคุณภาพของรัฐ คือ State/Territories Accreditation คอยดูแลให้มหาวิทยาลัยดำเนินการตามกรอบที่กำหนดในระดับชาติ

สำหรับแนวทางการกำกับ ติดตาม การประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ออสเตรเลียใช้กลไกการสร้างความรับผิดชอบร่วมกันของภาครัฐและชุมชน ผ่านการรายงานด้วยความโปร่งใส เพื่อสร้างความมั่นใจว่าชุมชนได้รับผลลัพธ์ที่ดีจากการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพและความเสมอภาคของระบบการศึกษาออสเตรเลีย จากนั้นจัดทำรายงานเสนอต่อ COAG และส่งรายงานไปยังเครือจักรภพ

สรุปสาระสำคัญของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

สาระสำคัญของข้อมูลการนำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การจัดการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

การกำหนดมาตรฐาน

การกำหนดนโยบายสำคัญทางการศึกษา มาตรฐานการศึกษา กำหนดโดยรัฐบาลส่วนกลาง (The Council of Australian Government : COAG) ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนจากรัฐต่างๆ และเขตปกครองพิเศษ ภายใต้กรอบแนวคิด

(1) การสร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนของระบบการศึกษา (robust)
(2) การสร้างการมีส่วนร่วมและบูรณาการความร่วมมือจากทุกฝ่าย (integrated)
(3) การแข่งขันได้ในระดับโลก และจัดการศึกษาให้มีชื่อเสียงระดับโลก

การนำมาตรฐานสู่หลักสูตร

โรงเรียนและสถาบันการศึกษาทั้งรัฐและเอกชนมีอิสระในการจัดทำหลักสูตรภายใต้เป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและให้ความสำคัญกับเด็กที่เป็นชนพื้นเมืองและเด็กพิเศษที่มีการดูแลและการประเมินเป็นการเฉพาะ

ระดับปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ 5 ด้าน คือ

1. เด็กมีเอกลักษณ์ที่แข็งแกร่ง
2. เด็กได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในชุมชน
3. เด็กมีสุขภาพที่ดี
4. เด็กมีความมั่นใจและมีส่วนร่วม
5. เด็กเป็นผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ACARA กำหนดกรอบการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้หลักสูตร 3 มิติ ประกอบด้วย

1. ความคาดหวังหลักสูตร 3 ด้าน (Three Cross-curriculum Priorities)
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม (Eight Learning Areas)
3. ความสามารถทั่วไป 7ด้าน (Seven General Capabilities)

ระดับอาชีวศึกษา

สถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนพัฒนาหลักสูตรภายใต้กรอบนโยบายของรัฐโดยจัดระบบการจัดการศึกษา เพื่อฝึกทักษะ (The Australian's National Training System) และมีนโยบายให้มีทักษะจำเป็นในการทำงาน มีความมั่นคงในงาน และสามารถแข่งขันระดับโลกได้

กรอบเนื้อหาหลักสูตร VET ประกอบด้วย

1. ทักษะชีวิตพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยการฝึกทักษะและเรียนเนื้อหาพื้นฐานก่อนฝึกทักษะอาชีพ Literacy และ Numeracy
2. ทักษะการทำงานอาชีพพื้นฐาน ซึ่งต้องฝึกถึงระดับมีความชำนาญสูง (automotive)
3. การฝึกฝนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ เช่น การโฆษณา ธุรกิจ ความปลอดภัย และการดูแลสุขภาพในการประกอบอาชีพ เป็นต้น
4. การเรียนและฝึกฝน ในสาขาที่เรียน

ระดับอุดมศึกษา

- มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งพัฒนาหลักสูตร และจัดการศึกษาเพื่อแข่งขันได้ในระดับโลก การสำเร็จการศึกษาแต่ละหลักสูตรต้องมีคุณภาพตามมาตรฐาน AQF
- ปี ค.ศ. 2011 มีกฎหมาย The Tertiary Education quality and Standards Agency Act. หรือ TEQSA Act. เพื่อกำกับดูแลส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน มีคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแก่มหาวิทยาลัยที่เรียกว่า The Higher Education Standard Panel หรือ HESP.
- การประเมินผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยดำเนินการประเมินผลเอง โดยรัฐบาลกลางกำกับการให้เกรด (grade and scaling) กลุ่มมหาวิทยาลัยใช้ระบบการให้เกรดที่อาจเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันสามารถเทียบเคียงกันได้ และมีการเทียบเคียงกับนานาประเทศได้ด้วย

การประกันคุณภาพการศึกษา

รัฐบาลได้ประกาศปฏิญญาเมลเบิร์น เพื่อการควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยเน้น
1. การศึกษาที่เท่าเทียมและเป็นเลิศ
2. ผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีความมั่นใจ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น และพลเมืองที่รู้แจ้ง

เป้าหมายที่ 1 การศึกษาของออสเตรเลียส่งเสริมความเท่าเทียมและความเป็นเลิศ

เป้าหมายที่ 2 ชาวออสเตรเลียวัยหนุ่มสาวทุกคนกลายเป็นผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จมีความมั่นใจ มีความคิดสร้างสรรค์เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น และพลเมืองที่รู้แจ้ง

- ปฏิญญาเมลเบิร์น ได้ระบุคำมั่นสัญญาที่จะลงมือปฏิบัติ 8 ด้าน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ได้แก่
  1. พัฒนาความร่วมมือที่แข็งแกร่ง
  2. สนับสนุนการสอนที่มีคุณภาพและความเป็นผู้นำของโรงเรียน
  3. เสริมสร้างการศึกษาปฐมวัย
  4. การพัฒนาระหว่างปี
  5. การสนับสนุนปีการศึกษาและการเปลี่ยนวัย
  6. การส่งเสริมหลักสูตรและการประเมินระดับโลก
  7. การปรับปรุงผลการศึกษาสำหรับเยาวชนพื้นเมืองและเยาวชนออสเตรเลียที่ด้อยโอกาสโดยเฉพาะผู้ที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ
  8. การเสริมสร้างความรับผิดชอบและความโปร่งใส
- ใช้ AQF (Australian Qualification Framework) เป็นกรอบมาตรฐานคุณวุฒิทางการศึกษา
- มหาวิทยาลัยรับผิดชอบด้านมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการ (academic standards)
- หน่วยงานที่ดำเนินการตรวจประเมินคุณภาพระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่ Australian Universities Quality Agency หรือ AUQA
- หน่วยงานรับรองคุณภาพของรัฐ ได้แก่ State / Territories Accreditations ทำตามกรอบที่กำหนดในระดับชาติ
- มี Commonwealth Monitoring of University ทำหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยให้ได้มาตรฐาน โดยมีกระบวนการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล หรือวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งจัดว่าเป็นการใช้ผลการประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน

การกำกับ ติดตาม

- รัฐบาลกลางและเขตปกครองต่างๆ ร่วมกัน กำกับ ตรวจสอบมาตรการการปฏิบัติที่สำคัญระดับชาติ สำหรับโรงเรียน ตามที่กำหนดในปฏิญญาเมลเบิร์น ได้แก่
  1. ข้อตกลงการศึกษาแห่งชาติ (NEA)
  2. ข้อตกลงการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ (NERA)
  3. พระราชบัญญัติการศึกษาของออสเตรเลียปี 2013
- The Tertiary Education Quality and Standards Agency (TEQSA) มีหน้าที่ควบคุมคุณภาพ

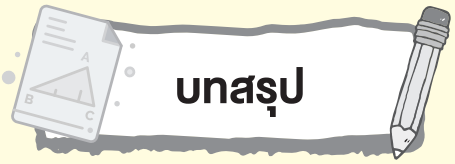

บทสรุป

ผลการศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษาและการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ในเรื่องกลไกการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับการศึกษา แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน ของประเทศ แคนาดา ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น โปรตุเกส เม็กซิโก สิงคโปร์ เยอรมนี และออสเตรเลีย และพบว่า แต่ละประเทศมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตลอดจนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา และการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน สรุปได้ดังนี้

◆ แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติและกลไกการขับเคลื่อน

◎ **การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ** พบว่าบางประเทศ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ชัดเจน ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ ออสเตรเลีย ขณะที่บางประเทศใช้แนวคิดจากสภายุโรปกำหนดความสามารถหลักสำหรับผู้เรียน ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี และบางประเทศมีแนวคิดสำคัญที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคตของผู้เรียน โดยแต่ละรัฐมีอิสระที่จะออกแบบมาตรฐาน รวมทั้งมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ แคนาดา ซึ่งสรุปแนวทางในการกำหนดมาตรฐาน ได้ 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 รัฐบาลดำเนินการกำหนดมาตรฐานแห่งชาติ โดยดำเนินการในรูปของนโยบาย กฎหมาย หรือเป้าหมายการศึกษาระดับชาติ รูปแบบนี้เป็นแนวทางการบังคับใช้ตามกฎหมาย เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามระบบของกฎหมายด้านการศึกษาที่ชัดเจน การกำหนดเป็นมาตรฐานที่ต้องดำเนินการตามอย่างเคร่งครัด มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ชัดเจน และกำหนดปัจจัยสนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

แนวทางที่ 2 รัฐบาลกำหนดเป็นเป้าหมายร่วม (Common Value) **ระดับชาติ** ที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เป็นเป้าหมายคุณภาพอันพึงประสงค์ เพื่อให้เกิดการดำเนินการที่หลากหลาย แต่มีเป้าหมายไปในทางเดียวกัน เอื้อให้เกิดการระดมทรัพยากรและการทำงานร่วมกันที่ยืดหยุ่น

แนวทางที่ 3 รัฐบาลไม่ได้กำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมายร่วมที่ชัดเจนร่วมกัน แต่เปิดโอกาสหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในทุกระดับและประเภทได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานตามบริบทของตนเอง

◎ **การกำหนดกลไกการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ** พบว่า ส่วนใหญ่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติโดยตรง ขณะที่บางประเทศไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง แต่ใช้วิธีการทำงานร่วมกันจากฝ่ายต่างๆ ซึ่งจากการศึกษาทั้ง 8 ประเทศ สามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติและเป็นผู้ขับเคลื่อนโดยตรง ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย

แนวทางที่ 2 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานกลางโดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละฝ่ายไปดำเนินการตามบริบทและจุดมุ่งหมายของตนเอง ได้แก่ ฟินแลนด์

แนวทางที่ 3 ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ แคนาดา เม็กซิโก โดยแคนาดามีสภารัฐมนตรีการศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่กำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาร่วมกัน โดยรัฐบาลกลางไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการศึกษา ความรับผิดชอบด้านการศึกษาเป็นหน้าที่ของแต่ละรัฐ ส่วนเม็กซิโกมีกระทรวงการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ และแต่ละรัฐรับผิดชอบด้านการศึกษาร่วมกัน

◎ **ประเด็นที่น่าสนใจ** พบว่า

➢ *ประเทศญี่ปุ่น* ใช้กลไกกฎหมายในการขับเคลื่อนงาน มีแผนการศึกษาชาติกำกับและควบคุมการทำงาน โดยเป็นแผนระยะยาว มีเอกสารและงานวิจัยรองรับในการนำเสนอ ปรับปรุง และพัฒนามาตรฐาน รวมทั้งมีการกำหนดระยะเวลาในการพัฒนาหลักสูตรทุก 10 ปี

➢ *ประเทศโปรตุเกส* ได้กำหนดความท้าทาย 12 ประการ ที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาการศึกษาควบคู่กับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ

➢ *ประเทศเยอรมนี* ได้กำหนดระดับการให้คะแนนของการวัดผลการศึกษา โดยผ่านข้อตกลงระหว่างรัฐ เพื่อให้เป็นมาตรฐานใช้ร่วมกันทั่วประเทศ

➢ *ประเทศเม็กซิโก* สร้างโมเดลการศึกษาแบบใหม่ที่เน้นการศึกษาเพื่ออิสระภาพและความคิดสร้างสรรค์ (Modelo Educativo para la Educación Obligatoria : Educar para la Libertad y la Creatividad) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การปฏิรูปทางครุศาสตร์ (Pedagogical Reform) 2) ใช้โรงเรียนเป็นหัวใจของระบบการศึกษา (Schools at the Heart of The System) 3) การอบรมหลักสูตรเบื้องต้นสำหรับครูและการพัฒนาอาชีพครู (Teachers' Initial Training & Professional Development) 4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคในการจัดการศึกษา (Equality & Inclusion) และ 5) ธรรมาภิบาล (Governance)

◆ แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการวัดผล ประเมินผล

◎ **การพัฒนาหลักสูตร** พบทั้งรัฐบาลกลางหรือรัฐกำหนดกรอบโครงสร้างหลักสูตรด้านเนื้อหาด้านคุณค่าหรือสมรรถนะ ด้านทักษะสำคัญ โดยเน้นสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ส่วนกลางกำหนดกรอบในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดขั้นตอนหลักและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรเองโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับประเทศที่มีหลายรัฐนั้น รัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายหลักด้านการศึกษา ส่วนระดับรัฐและเขตปกครองพิเศษ กำหนดนโยบายเพิ่มเติมและดูแลการพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา รวมทั้งกำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ตามที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งจากการศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร สามารถสรุปได้ 2 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 กำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติจากรัฐบาลกลางหรือรัฐแต่ละรัฐ โดยกำหนด 2 ส่วนหลักที่เหมือนกันในหลักสูตร คือ ส่วนที่เป็นคุณค่าหลัก (Core Value) หรือ สมรรถนะ (Capabilities) และส่วนที่เป็นโครงสร้างเนื้อหา (Learning areas) นอกจากนี้ยังมีส่วนอื่นเพิ่มเติม เช่น ออสเตรเลียมีส่วนของการบูรณาการข้ามหลักสูตร (Cross-curriculum Priorities) เม็กซิโกมีส่วนที่ให้อิสระในการจัดทำหลักสูตร สำหรับประเทศที่ใช้แนวทางนี้ ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย เม็กซิโก

แนวทางที่ 2 กำหนดหลักสูตรค่อนข้างหลากหลาย ยืดหยุ่น ได้แก่ ฟินแลนด์ แคนาดา โดยฟินแลนด์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างยืดหยุ่น และลักษณะโรงเรียนเป็นแบบประสม (Comprehensive School) ที่มีหลักสูตรที่ผสมผสานสายสามัญกับสายอาชีพเนื่องจากความหลากหลายของประชากร ขณะที่แคนาดา มีหลักสูตรค่อนข้างหลากหลาย ยืดหยุ่น เพราะแต่ละรัฐรับผิดชอบการศึกษาเอง สำหรับการอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา มีหลักสูตรที่หลากหลาย มุ่งเน้นทักษะและการประกอบอาชีพ รวมทั้งร่วมมือกับสถานประกอบการ การฝึกอบรมที่ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของชุมชน และมีหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ เช่น หลักสูตรฝึกอบรมก่อนทำงาน หลักสูตรฝึกทักษะระดับกลาง เยอรมนีและออสเตรเลียมีการกำหนดคุณสมบัติ สมรรถนะ และระดับทักษะของผู้ได้รับการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา

◎ **การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน** ทั้ง 8 ประเทศเน้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและค่านิยมตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียน สามารถเรียนรู้วิธีเรียน ซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่สั่งสม ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มุ่งสู่การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสาร ทั้งนี้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มีจุดเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ดังนี้

ระดับการศึกษาปฐมวัย เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์การเล่นเพื่อการเรียนรู้ พัฒนาทักษะการใช้ชีวิตร่วมกัน การสื่อสาร การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาการตามศักยภาพ โดยเปิดโอกาสให้ครอบครัว องค์กรเอกชน ท้องถิ่น รับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ระดับประถมศึกษา ทุกประเทศจัดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ เน้นการพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน พัฒนาความเข้มแข็งในการอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ และการค้นคว้าสร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการทำโครงงาน โครงสร้างเนื้อหามีกลุ่มภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปะ และดนตรี การกำหนดคุณค่าหลักหรือ Core Value ประกอบด้วย สมรรถนะสำคัญ ทักษะการคิด คุณลักษณะตัวบุคคล และการอยู่ร่วมกันในวัฒนธรรมที่หลากหลาย

ระดับมัธยมศึกษา มีทั้งเป็นการศึกษาภาคบังคับและไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ ทั้งสายอาชีพ สายสามัญ ระหว่างเรียนในระดับมัธยมศึกษาสามารถข้ามสาย / ย้ายสายตามความสนใจ ตามเงื่อนไขที่กำหนด โครงสร้างเนื้อหาวิชาหลักสอดคล้องกับจุดเน้นแต่ละสาย เพื่อให้มีวิชาเลือกตามความสนใจมากขึ้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเน้นวิชาบูรณาการระหว่างศาสตร์ต่างๆ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเน้นวิชาพื้นฐานการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย

ระดับอาชีวศึกษา เน้นการพัฒนาสมรรถนะในการประกอบอาชีพ การมีงานทำ และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นทักษะที่เชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ มีหลักสูตรที่หลากหลาย เน้นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โรงงาน บริษัท ห้างร้าน กำหนดให้มีการฝึกงานในสถานประกอบการ ผู้สอนต้องเชื่อมโยงการทำงานกับสถานประกอบการ เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในสถานประกอบการที่ทำงานในสาขานั้นๆ เข้ามาร่วมสอน

◎ **การวัดผล ประเมินผล** ทั้ง 8 ประเทศ ครูเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผู้เรียน โรงเรียนรับผิดชอบในการกำหนดและดำเนินการวัดและประเมินผู้เรียนเอง โดยบางโรงเรียนอาจจัดสอบเฉพาะวิชาหลัก เช่น ในฟินแลนด์โรงเรียนต้องแสดงผลให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน หากผู้เรียนได้คะแนนไม่ดีในหลายๆ วิชา ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต้องร่วมมือกันช่วยเหลือผู้เรียน ทั้งนี้ ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ดังนี้

ระดับการศึกษาปฐมวัย ไม่มีการวัดและประเมินผลอย่างเป็นทางการเพื่อตัดสินผล แต่เน้นที่การพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการตามวัยและการหาแนวทางพัฒนาผู้เรียนร่วมกับครอบครัว

ระดับประถมศึกษา เน้นการวัดและประเมินผล เพื่อให้ข้อมูลเรื่องการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency-Oriented Feedback) ไม่เน้นการสอบ ไม่เน้นการแข่งขัน ใช้การประเมินตามสภาพจริง การตรวจผลงาน ใช้วิธีวัดจากการแสดงออกโดยการพูดมากกว่าการสอบอย่างเป็นทางการ โดยการสอบปากเปล่าที่เป็นการพูด สื่อสาร อธิบายความคิด การวัดผลระดับชาติสำหรับผู้จบระดับประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา จัดให้มีการประเมินระดับนานาชาติ (PISA) สำหรับผู้เรียน 15 ปี เพื่อใช้ข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาการศึกษาโดยภาพรวม และมีการกำหนดกรอบการประเมินผลการปฏิบัติ สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระดับอาชีวศึกษา เน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการในการประเมินทักษะผู้เรียน

ส่วนใหญ่มีการทดสอบตามมาตรฐานและมีการประเมินระดับชาติที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการหรือหน่วยงานของรัฐ ออสเตรเลียและเยอรมนี มีกรอบการประเมินผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ ขณะที่เม็กซิโกยกเลิกการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ เนื่องจากมีผลกระทบทำให้ครูติวผู้เรียนเพื่อสอบ

◎ **ประเด็นที่น่าสนใจ** พบว่า

➢ *ประเทศโปรตุเกส* มีหน่วยพัฒนาหลักสูตร รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรโดยตรง

➢ *ประเทศเม็กซิโก* กำหนดกรอบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับปฐมวัย ถึงขั้นพื้นฐาน 11 สมรรถนะ และใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ปฐมวัยถึงขั้นพื้นฐาน คือ 1) ภาษาและการสื่อสาร 2) การคิดทางคณิตศาสตร์ 3) การเข้าใจธรรมชาติและสังคม 4) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 5) ความสามารถทางอารมณ์ สังคม และโครงงานชีวิต 6) การทำงานเป็นทีม และการร่วมงาน 7) การเป็นพลเมืองและชีวิตทางสังคม 8) การสื่อสารและการชื่นชอบทางศิลปะ 9) การดูแลสุขภาพ 10) การดูแลสิ่งแวดล้อม 11) ความสามารถด้านดิจิทัล

➢ *ประเทศญี่ปุ่น* แม้จะกำหนดกรอบหลักสูตร แต่ให้อิสระแก่ครูในการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้ประมาณร้อยละ 10 ของชั่วโมงเรียน ครูมีโอกาสออกแบบการเรียนการสอนอย่างอิสระเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน การสอนในวิชาต่างๆ กำหนดให้ปลูกฝังจิตใจที่สมบูรณ์ในร่างกายที่แข็งแรง โรงเรียนจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อพัฒนาทักษะการพึ่งตนเอง การร่วมมือกับผู้อื่น การตระหนักในกฎเกณฑ์ของสังคม และการมีจิตสาธารณะ กระบวนการเรียนหลักมี 3 ระยะ คือ ฟังบรรยาย ทดลองใช้ความรู้ และฝึกปฏิบัติให้ชำนาญ

➢ *ประเทศฟินแลนด์* จัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomena-based Learning) ควบคู่กับการสอนเน้นเนื้อหา (Subject-based Instruction) ในชั้นเรียนใช้ 2 ภาษา คือ ฟินนิช และภาษาอื่น และเน้นการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน (Reading for Pleasure) มีการปฏิรูปด้านการสอน กำหนดให้ลดการเรียนแบบท่องจำ เพิ่มกระบวนคิดและกระบวนการเรียนรู้ กำหนดขนาดห้องเรียนให้มีนักเรียนไม่เกิน 20 คน เพื่อให้มีการปฏิสัมพันธ์และเกิดประสิทธิภาพทางการเรียน ครูมีอิสระในการเลือกวิธีสอน การคัดเลือกครูใช้เกณฑ์มาตรฐานสูงมากทั้งความสามารถและคุณสมบัติ หลักปฏิบัติสำหรับครู คือ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พิจารณาการเรียนและช่วยเหลือด้านการเรียนของผู้เรียนโดยให้ความสนใจจูงใจผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ธรรมชาติ สังคม เห็นคุณค่าในการเรียน และชื่นชอบวัฒนธรรม

◆ แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาทั้ง 8 ประเทศ พบว่า ทุกประเทศมีระบบการประกันคุณภาพที่มีการเชื่อมโยงการประกันคุณภาพกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ แบ่งออกเป็นการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก โดยมีรายละเอียดการดำเนินการทั้งที่มีความสอดคล้องและแตกต่างกัน สามารถสรุปได้ดังนี้

◎ **ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา** พบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินการทั้งระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก โดยมีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ และบทบาทหน้าที่ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 มีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก โดยการประกันคุณภาพภายในดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเอง แต่การประกันคุณภาพภายนอกมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี

แนวทางที่ 2 มีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก โดยหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่รัฐบาลให้การรับรองร่วมดำเนินการ โดยประเทศที่ดำเนินการมีหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สิงคโปร์ และประเทศที่อาศัยความร่วมมือในการดำเนินการจากหน่วยงานหลายภาคส่วน ได้แก่ ญี่ปุ่น เม็กซิโก ออสเตรเลีย

แนวทางที่ 3 ไม่มีระบบการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา แต่มีระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอน ให้ความไว้วางใจและเสรีภาพในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้ พร้อมมีนโยบายในการสนับสนุนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ฟินแลนด์

◎ **การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา** พบว่า แต่ละประเทศมีการกำหนดกลไกในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและชัดเจน เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนี้

➢ กำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการประกันคุณภาพ โดยแต่ละประเทศจะมีการกำหนดช่วงระยะเวลาสำหรับการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น สิงคโปร์ กำหนดกรอบการประกันคุณภาพ 4 ปี โดย 3 ปีแรกเป็นการประเมินตนเอง ปีที่ 4 เป็นการประเมินภายนอก ญี่ปุ่น กำหนดให้สถานศึกษาต้องได้รับการประเมินภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในรอบ 7 ปี แต่ถ้าเป็นหลักสูตรจะได้รับการประเมิน 1 ครั้ง ในรอบ 5 ปี

➢ ใช้ประโยชน์จากผลการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีการระบุไว้อย่างชัดเจนให้นำผลจากการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ประโยชน์ ไปใช้ปรับปรุงพัฒนา ทั้งระดับนโยบายการจัดการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมินผล โดยมีการนำผลจากการวิจัยและพัฒนาเป็นฐานสำหรับนำไปพัฒนาจุดแข็งและแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อน รวมทั้งใช้เป็นแนวทางการในการกำกับ ควบคุมคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับ โดยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประกันคุณภาพจะให้คำแนะนำเพื่อพัฒนา สนับสนุน มากกว่าการตรวจสอบหรือควบคุม เช่น เยอรมนี ออสเตรเลีย สิงคโปร์

◎ **ประเด็นที่น่าสนใจ** พบว่า

➢ *ประเทศแคนาดา* มีการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานโดยกำหนดให้การประกันคุณภาพภายในเป็นหนึ่งในกระบวนการทำงาน

➢ *ประเทศฟินแลนด์* แม้จะไม่มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา แต่ฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้สอนทุกระดับการศึกษา พร้อมทั้งมีนโยบายที่จะสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเป็นระบบ โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานการศึกษาแห่งชาติฟินแลนด์และสภาประเมินผลการศึกษา

➢ *ประเทศออสเตรเลีย* มีการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายและนโยบายระดับชาติ โดยกำหนดความสำเร็จในการประเมินแห่งชาติ มุ่งเน้นที่ 1) ความรู้ 2) การคำนวณ 3) พลเมืองและความเป็นพลเมือง 4) ความรู้ด้านไอที และ 5) ความรู้วิทยาศาสตร์ รวมถึงการเชื่อมโยงผลลัพธ์ของผู้เรียนเทียบเคียงกับระดับนานาชาติ เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกับนานาประเทศ

➢ *ประเทศโปรตุเกส* มีระบบการให้ความเป็นธรรมกับสถานศึกษา และการประเมินที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยมีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ในกรณีที่สถานศึกษาไม่เห็นด้วยกับผลการประกันคุณภาพ คณะกรรมการสามารถยื่นคำร้องต่อศาลปกครองได้

◆ แนวทางการกำกับติดตาม การประเมินผล เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา

ส่วนใหญ่มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วนและมีการดำเนินการหลายแนวทาง สามารถสรุปได้ดังนี้

◎ **การกำกับติดตามในแต่ละระดับ** มีรายละเอียดดังนี้

ระดับการศึกษาปฐมวัย การจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ มีเพียงการกำหนดกรอบคุณภาพการศึกษาไว้กว้างๆ เพื่อการกำกับติดตามและประเมินผล ดังนั้นจึงมีอิสระสูงในการจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการกำกับติดตามการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษามีความร่วมมือกับหลายภาคส่วน มีการกำหนดบทบาทของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นที่ชัดเจน ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน เช่น ญี่ปุ่น แคนาดา เยอรมนี

ระดับอาชีวศึกษา กำกับติดตามโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงานเป็นหลัก การจัดการศึกษาจึงเน้นเรื่องของการพัฒนาสู่อาชีพ เน้นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น และเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการอาชีพ เช่น แคนาดา เม็กซิโก

ระดับการอุดมศึกษา กำกับติดตามโดยกำหนดบทบาทผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบ โดยมีรูปแบบของการดำเนินการติดตามแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเป็นระบบการรับรองคุณภาพ

◎ การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ

ประเทศส่วนใหญ่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและการประเมินไว้อย่างชัดเจน ทั้งที่กำหนดบทบาทหน้าที่โดยตรง และบทบาทหน้าที่แบบมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานโดยตรง โดยมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้กับหน่วยงานที่มีอยู่เดิม หรืออาจเป็นการจัดตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการเฉพาะเพิ่มเติมขึ้นใหม่ เช่น สิงคโปร์ เยอรมนี

แนวทางที่ 2 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน โดยกระจายอำนาจให้กับส่วนของภูมิภาคหรือท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินดังกล่าวเพื่อให้บรรลุตามกรอบคุณภาพที่กำหนด เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา โปรตุเกส

แนวทางที่ 3 ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามโดยตรง แต่มีวัฒนธรรมการทำงานบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้แก่ ฟินแลนด์

◎ ประเด็นที่น่าสนใจ พบว่า

➢ *ประเทศฟินแลนด์* มีระบบการกำกับติดตามที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ จนสร้างวัฒนธรรมในการทำงานที่มีความไว้วางใจ เชื่อมั่น และความรับผิดชอบร่วมกัน เน้นการสร้างกำลังใจ แรงบันดาลใจและการเสริมพลังอำนาจแทนการควบคุม เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น และการจัดระบบสนับสนุน เช่น การจัดงบประมาณในการใช้จ่ายที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้บรรลุตามกรอบคุณภาพการศึกษาที่กำหนด

➢ *ประเทศสิงคโปร์และเยอรมนี* มีการใช้กลไกการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการในการกำกับติดตามการทำงาน โดยใช้ฐานข้อมูลร่วมกันแบบ Big Data ตั้งแต่ระดับนโยบาย ลงมาถึงระดับปฏิบัติการ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการกำกับติดตามในการทำวิจัยดังกล่าวเป็นการเฉพาะ เช่น ในสิงคโปร์ กำกับโดยสถาบันพัฒนาครูแห่งชาติสิงคโปร์ (NIE) ส่วนในเยอรมนี กำกับโดย สถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (IQB)

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กลุ่มวิเทศสัมพันธ์ สำนักนโยบายความร่วมมือต่างประเทศ. (2559). รายงานการวิจัย เรื่อง นโยบายและการประเมินการศึกษา 4 ประเทศ ยกระดับการศึกษาไทยสู่สากล. **จุลสาร สมศ**. 17(1) ตุลาคม - พฤศจิกายน กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานพฤศจิกายน, 5 - 8.

เจษฎา แก้ววรา, ชาตรี มณีโกศล และยุพิน จันทะยะ (2559). การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับประถมศึกษาของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น. **วารสารบัณฑิตวิจัย**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม).

ชุมพล เที่ยงธรรม. (2549). **รายงานการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศเยอรมนี**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.

เพ็ญพิชช์ ศรีอรุณ. (2548). **คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในประเทศฟินแลนด์**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักบริหารและพัฒนาองค์ความรู้.

วรินธร วูวงศ์. (ม.ป.ป.). การศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น. **วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา**. ปีที่ 1 ฉบับ 2, 84 - 95.

ศศิมา สุขสว่าง. (2557. **ระบบการศึกษาในเยอรมนี**. สืบค้นจาก https://www.succeed-germany.com.

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุง เฮลซิงกิ. (2555 - 2557). ภูมิหลังประเทศฟินแลนด์. สืบค้นจาก http://www.thaiembassy.org

สวัสดิ์ อุดมโรจน์. (2543). **รายงานวิจัยเอกสารการปฏิรูปการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพประเทศแคนาดา**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักข่าวสารญี่ปุ่น สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย. (2561). **จากญี่ปุ่น**. (1), 2 - 5.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). **รายงานการวิจัยเรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศสมาชิกองค์กรระดับนานาชาติ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.

อลิศรา ชูชาติ. (2549). **คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศแคนาดา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).

ภาษาต่างประเทศ

Abdullah, A. (2018). **K-12 Education in Germany: Curriculum and PISA 2015**. MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY.

ACARA. (2015). **Measurement Framework for Schooling in Australia Level**. Retrieved from http://www.acara.edu.au

____. (2016). **Assessment and Reporting Authority (ACARA)**. Retrieved from http://www.australiancurriculum.edu.au

____.(2019). **Assessment and Reporting Authority (ACARA)**. Retrieved from https://www.australiancurriculum.edu.au

ACECQA. (2018). **National Quality Standard**. Retrieved from http://www.acecqa.gov.au

AITSL. (2018). **Evaluation of the Australian Professional Standards for Teachers**. Retrieved from https://www.aitsl.edu.au

AITSL. (2016). **InSights Report 4 Final Report - Evaluation of the Australian Professional Standards for Teachers**. Retrieved from https://www.aitsl.edu.au

Australian Centre. **ระบบการศึกษาของออสเตรเลีย**. สืบค้นจาก http://www.australian.co.th

Australian Curriculum. (2019). **Assessment and Reporting Authority (ACARA)**. Retrieved from https://www.australiancurriculum.edu.au

Australian Curriculum. (2019). **F-10 CURRICULUM**. Retrieved from https://www.australiancurriculum.edu.au

Australian Government. (2019). **Australian education system**. Retrieved from https://www.studyinaustralia.gov.au

Australian Government. (2018). **National Assessment Program**. Retrieved from https://www.education.gov.au

Australian Government Department of Education. (2019). **The Early Years Learning Framework for Australia**. Retrieved from https://docs.education.gov. au/system/files/doc/other/educatocguide_to_the_early_years_learning_framwork_for_australia.pdf

Australian Government. (2019). **About Australian education**. Retrieved from https://www.studyinaustralia.gov.au

Australian Government. (2019). **The Australian education system It's robust, integrated and renowned**. Retrieved from http://www.austrade.gov.au/edtech/the-austratian-education-system

Australian Qualifications Framework Second Edition. (2013). **AQF Qualifications Issuance Policy**. Retrieved from https://www.aqf.edu.au/aqf-policies

Bof, A.M. (1997). **Improving the quality and efficiency of primary education in Brazil. Focusing on the school : The case of Rondonopolis**. (CD - ROM). Retrieved November 25, 2005, Abstracts from: Dissertation Abstracts International Item: 19806389.

Bos, W., Wendt, H., Köller, O. & Selter, C. (Hrsg.). (2012). **TIMSS 2011. Mathematische and naturwissenschaftliche Kompetenzen von Grundschulkindern in Deutschland im internationalen Vergleich** [TIMSS 2011 German National Report]. Münster: Waxmann.

Carlos Bocanegra Peña, (2005). *"The development of guidelines and regulations on quality in Mexico's educational facilities".* **Evaluating Quality in Educational Facilities,** Retrieved from https://www.oecd.org

CLIP. (2013). **Curriculum overview.** Retrieved from http://www.clip.pt./en/learning-at-clip/curriculum-and assessment

CMEC. (2014). **CMEC Early Learning and Development Framework.** Retrieved from: http://www.cmec.ca

Cuttarce. P. (1994). **Consumer evaluation of quality management and quality assurance systems for Schools.** Paper prepared of the Australian Quality Council Conference, Sydney : NSW Department of school Education.

Dimmock, C. & Tan, C.Y. (2013). **Educational leadership in Singapore: tight coupling, sustainability, scalability, and succession.** Retrieved from http://www.eprints.gla.ac.uk

Edith J. Cisneros-Cohernour et al. (2000). **Curriculum Reform in Mexico: Kindergarten Teachers' Challenges and Dilemmas.** Retrieved from https://www.eric.ed.gov

Ellis, R. (1993). Quality assurance for university teaching: Issues and approaches. In R. Ellis (ed). **Quality assurance for university teaching** (pp.3 -15). Great Britain: Open University Press.

EUROPA (2019), **EU National Education System.** Retrieved from https://www.eacea.ec.europa.eu

European Commission. (2018). **Germany Organisation and Governance.** Retrieved from https://www.eacea.ec.europa.eu

European Commission. (2019). **Germany Quality Assurance.** Retrieved from https://www.eacea.ec.europa.eu

European Commission. (2019). **Portugal Educational Support and Guidance.** Retrieved from https://eacea.ec.europa.eu.

European Commission. (2019). **Portugal Quality Assurance.** Retrieved from https://eacea.ec.europa.eu

European Commission. (2010). ***Organisation of the education system in Germany 2009/2010.*** Retrieved from http://www.eures.ee.en

European Commission. (2019). **Portugal: Quality Assurance in Higher Education.** Retrieved from https://www.eacea.ec.europa.eu

Expat Guide to Portugal. (2018). **The education system in Portugal.** Retrieved from https://www.expatica.com

Fayyadhah Zainalabiden. (2018). **The 6 Changes To Singapore's Education System MOE Announced Today.** Retrieved from https://mustsharenews.com

Finnish National Agency for Education. (2019). **Quality Management in Finland.** Retrieved from https://www.oph.fi./en/education-and-qualifications/quality-management-finland

Gene Global Education Network Europe. (2014). **Global Education in Portugal.** Retrieved from https://www.gene.eu

Green, D. (1994). "Trends and tissues." In International Development in Assuring

Quality in Higher Education (pp.168 -177) edited by alma Craft. London: The falmer Press.

Harris, A. & Jon, Y. (2010). **Comparing school improvement programmes in England and Canada. Online Journal of School Leadership & Management.** Retrieved from https://www.tandfonline.com

Healy, M. (1994). BS 5750 and beyond in a secondary school: A change for the best. In C.Parsons (ed.), **Quality improvement in education** (pp.68 - 69). London: David Fulton.

Hertling, E. (2000, 27 February). Implementing whole-school reform. **Journal of Learning Librarian.** Available: Ebscohost Full Display Item: 3026578.

Hopkins, K.D., Stanley, J.C. and Hopkins, B.R. (1990). **Educational and Psychological Measurement and Evaluation** (7th ed.). Englewood Cliffs: Printice Hall.

Human Resources and skills Development. (2010). **Public Investments in Early Childhood Education and Care in Canada 2010.** Canada.

IEA TIMSS & PIRLS International Study Center. (2015). **TIMSS 2015 ENCYCLOPEDIA.** Retrieved from http://www.timssandpirls.bc.edu

IEA TIMSS & PIRLS. (2019). **TIMSS 2015 ENCYCLOPEDIA.** Retrieved from http://www.timssandpirls.bc.edu

Itsuko, F. **Child Education and Care in Japan: Past, Present, and Future.** Faculty of Human Sciences, Department of Child Study Kanazawa Seiryo University, Ishikawa, Japan.

Jiali, H., et al. (2019). **Singapore's School Excellence Model and student learning: evidence from PISA 2012 and TALIS 2013.** Retrieved from http://www.tandfonline.com

Juran, J.M., & Gryna, F.M. (1993). **Quality planning and analysis** (3 rd ed.). Singapore : Mc Graw-Hill Book.

Kumiko, T. (2016). **Vocational Education and Training (VET) in Japan.** Australia Government, Department of Education and Training.

Lessinger, L. M. (1971). Accountability for results: A basic challenge for American'schools. In L.N. Lessinger and R.W.Tyler (eds.). **Accountability in Education** (pp. 7 - 14). Worthington: Charles A. Publishing.

Lohmar, B. & Eckhardt, T. (2013). ***The education system in the Federal Republic of Germany 2012/2013: A description of the responsibilities, structures and developments in education policy for the exchange of information in Europe.*** Retrieved from https://www.kmk.org

Mailnen Olli-Pekka, et al. (2012) "The Teacher education in Finland: a review of a national effort for preparing teacher for the future". **The Curriculum Journal. Vol 23,** No.4, December 2012, 567 - 584., UK: Routledge.

Mazano, J.R. & Kedall, J.S. (1996.) **A Comprehensive Guide to Designing Standards-Based Districts, Schools, & Classrooms.** Association for Supervision & Curriculum Deve.

MCTEE. (2013). **AQF Qualification Issuance** Policy. Retrieved from https://www.aqf.edu

Melnyk,S.A., & Denzler, D.A. (1996). **Operations management: A value - driven approach.** Boston: rwin/McGraw-Hall.

Milliken, W.G. (1971). "Making the School System Accountable." In L.N. Lessinger and R.W.Tyler (eds.). **Accountability in Education** (pp.18 - 21). Worthington: Charles A. Publishing.

Ministerium für Schule und Weiterbildung des Landes Nordrhein-Westfalen. (2006). ***Stundentafel für die Grundschule. Zuletzt geändert durch Verordnung vom 5. Juli 2006 nach der neuen Ausbildungsordnung für die Grundschule*** [Schedules for primary schools, last amended by directive of 5 July 2006 according to new education directive for primary schools]. Retrieved from https://www.schulministerium.nrw.de

Ministerium für Schule und Weiterbildung des Landes Nordrhein-Westfalen. (2009). ***Verordnung über den Zugang zum nordrhein - westfälischen Vorbereitungsdienst für Lehrämter an Schulen und Voraussetzungen bundesweiter Mobilität.*** [Regulation on access to the North Rhine-Westphalian teacher preparatory service and nation-wide requirements of mobility]. Retrieved from http://www.schulministerium.nrw.de

Ministry of Education. (2019). **The Ontario Curriculum: Elementary.** Retrieved from: http://www.edu.gov

Ministry for Foreign Affairs. (2017). Education in Finland: Key to the nation's success. Retrieved from https://www.toolbox.finland.fi

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology. (2009). **The Second Basic Plan for the Promotion of Education.** Retrieved from http://www.mext.go.jp

Ministry of Education and Culture (2018). Finnish VET in a Nutshell. Retrieved from https://www.oph.fi

Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology. (2015). **The Second Basic Plan for the Promotion of Education.** Retrieved from http://www.mext.go.jp

Ministry of Education,Singapore. (2016). **The Case of Singapore Rethinking Curriculum for the 21st Century.** Retrieved from https://curriculumredesign.org

Murgatroyd, S., & Morgan, C. (1994). **Total quality in management and the school.** Buckingham: The Open University Press.

Murgatroyd, S. & Morgan, C. (1994). **Total Quality management in the Public Sector.** New York: Harper & Row Publisher.

Nation Center of Education Statistics. (2015). ***Comparative Indicators of Education in the United States and Other G-20 Countries 2015.*** Retrieved from https://www.nces.ed.gov

National Institute of Technology. (2009). **KOSEN.** Retrieved from http://www.kosen-k.go.jp

Neville, L.B. (1999). **Quality assurance and improvement planning in two elementary schools: Case studies in Illinois School reform.** Doctoral dissertation, Illinois state University.

NSW. (2017). **NSW Education Standards Authority.** Retrieved from http://www.linkedin.com

Nuffic. (2018). **Education system Canada: described and compared with the Dutch system.** Retrieved from http://www.nuffic.nl

OECD (2009). **Reviews of Vocational Education and Training A Learning for Jobs Review of Mexico.** Retrieved from https://www.oecd-ilibrary.org

OECD. (2010). **Educational Evaluation and Assessment in Australia Strengths, Challenges and Policy Pointers.** Retrieved from http://www.oecd.org

OECD (2015). **Education Policy Outlook: Japan**. Retrieved from http://www.oecd.org
OECD (2015). **OECD Skills Strategy Diagnostic Report Portugal 2015**. Retrieved from http://www.oecd.org
OECD (2018). **Curriculum Flexibility and Autonomy in Portugal**. Retrieved from https://www.oecd.org
OECD. (2018). **Education policy outlook Mexico**. Retrieved from https://www.oecd.org
OECD. (2018). **Strong Foundations for Quality and Equity in Mexican Schools**. Retrieved from https://www.spec.sep.gob.mx
OECD. (2018). **Global Education in Portugal**. Retrieved from https://www.oecd.org
OECD. (2019). **Investing in Youth: Finland**. Retrieved from https://www.oecd-ilibrary.org
OECD. (2019). **Higher Education in Mexico: Labour Market Relevance and Outcomes, Higher Education, OECD Publishing, Paris**. Retrieved from https://www.read.oecd-ilibrary.org
OECD. (2019). **The Future of Mexican Higher Education Promoting Quality and Equity**. Retrieved from http://www.oecd.org
Ontario. (2018). **Canadian and World Studies**. Retrieved from: http://www.edu.gov
Pak Tee Ng. (2007). **Quality assurance in the Singapore education system in an era of diversity and innovation**. Retrieved from https://link.springer.com
Porter,J. W. (1971). Accountability in Education. In L.N. Lessinger & R.W. Tyler (eds.). **Accountability in Education** (pp.18-21). Worthington: Charles A. Publishing.
Saklbery, P. (2011). **Finish Lesson**. Teacher College, Columbia University.
Scott D, Posner C.M., Martin C and Guzman E. (2018). **The Education System in Mexico**. London: UCL Press.
Statistisches, B. (2014). ***Bildung und Kultur. Private Schulen: Schuljahr 2013/2014*** [Education and culture. Private schools: School year 2013/2014]. Retrieved from https://www.destatis.de
Tan, C. Koh, K. & Choy, W. (2016). **The education system in Singapore**. Retrieved from http://www.researchgate.net
Tanya Scerbina. (2019). **Measuring up: Canadian results on the OECD PISA2015 study**. Toronto: Council of Ministers of Education, Canada.
Taylor, A. & Hill, F. (1993). "Issues for Implementing TQM in further and higher education: The moderating influence of contexual variables." **Quality Assurance in Education**.pp.15-20.
Ted, P.E. (1993). "Human factors in quality assurance." **Online Journal of Information Systems Management**. Retrieved from http://www.tandfonline.com
The Further Education Council. (2017). **Aspects of Vocational Education and Training in Japan**. International Report.
Toffler, A. (1980). **The Third Wave**. London: Pan Books Ltd. Retrieved from http://www.transferwise.com
Transferwise content team. (2017). **The Singapore education system: An overview**.
UNESCO (2018). **Compiled in collaboration with the National College of Technical Professional Education (CONALEP), Mexico**. Retrieved from https://unevoc.unesco.org

UNESCO-UNEVOC International Centre for Technical and Vocational Education and Training. (2015). **World TVET Databased: CANADA.** UNESCO.

Wendt, H., Stubbe, T. C., Schwippert, K. & Bos, W. (Hrsg.). (2015). ***10 Jahre international vergleichende Schulleistungsforschung in der Grundschule. Vertiefende Analysen zu IGLU und TIMSS 2001 bis 2011*** [PIRLS & TIMSS. 10 years of international comparative school effectiveness research in primary school. Further secondary analyses from PIRLS and TIMSS 2001 to 2011]. Münster: Waxmann.

WENR World Education News + Reviews.World Education Services. (2016). **EDUCATION IN GERMANY.** Retrieved from https://wenr.wes.org./2016//11/education-in-germany

WENR World Education News + Reviews. World Education Services. (2019). **Education in Mexico.** Retrieved from https://wenr.wes.org./2019//05/education-in-mexico-2

World Bank (2014). **Model from Mexico for the World. R**etrieved from http://www.worldbank.org

World Bank (2017), **At a Crossroads - Higher Education in Latin America and the Caribbean,** Washington D.C.

How quality assurance works in Canada. Retrieved from: www.univcan.ca/universities/quality-assurance/#a_1

รายชื่อคณะผู้ดำเนินการวิจัย
โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

คณะกรรมการที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ทิศนา แขมมณี
รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพันธ์ เดชะคุปต์
ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว
นายวณิชย์ อ่วมศรี

คณะกรรมการดำเนินการวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์	หัวหน้าคณะวิจัย
รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์	รองหัวหน้าคณะวิจัย
ดร.พิทักษ์ นิลนพคุณ	คณะวิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรขา อรัญวงศ์	คณะวิจัย
ดร.ทรงพร พนมวัน ณ อยุธยา	คณะวิจัย
ดร.เฉลิมชัย พันธ์เลิศ	คณะวิจัย
ดร.กุณฑลี บริรักษ์สันติกุล	คณะวิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิชญกุล	คณะวิจัย
นางสาวดารากร ปัญญาทิพย์	คณะวิจัย
ดร.นาฏฤดี จิตรรังสรรค์	คณะวิจัยและเลขานุการ

คณะผู้จัดทำเอกสาร

ที่ปรึกษา

ดร.สุภัทร จำปาทอง	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒)
ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นายสำเนา เนื้อทอง	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

ผู้เรียบเรียงรายงาน

ดร.ประวีณา อัสโย	ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา
นางสาวกรกมล จึงสำราญ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
ดร.วิภาดา วานิช	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นางสาวอุบล ตรีรัตน์วิชชา	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นายพรพรหม เทพเรืองชัย	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาวนูรียา วาจิ	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

บรรณาธิการและประสานการจัดพิมพ์

นางสาวกรกมล จึงสำราญ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

พิสูจน์อักษร

นางสาวกรกมล จึงสำราญ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางสาวนูรียา วาจิ	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
โทรศัพท์ 0 2668 7123
โทรสาร 0 2243 1129
Website : www.onec.go.th

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0 2668 7123 โทรสาร 0 2243 1129

แบบสอบถามการนำเอกสาร
มาตรฐานการศึกษาฯ สู่การปฏิบัติ :
บทเรียนจากต่างประเทศ

ขอความร่วมมือจากท่านผู้ใช้เอกสารเล่มนี้
ตอบแบบแสดงความคิดเห็นในการนำหนังสือไปใช้ประโยชน์
เพื่อเป็นข้อมูลให้สำนักงานฯ ได้นำไปพัฒนาการศึกษาต่อไป
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มาตรฐานการศึกษาฯ สู่การปฏิบัติ :
บทเรียนจากต่างประเทศ

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
โทร. 02 668 7123 ต่อ 2528, 2513 โทรสาร 02 243 1129
Website: www.onec.go.th